

SANCTÆ HILDEGARDIS

ABBATISSÆ

EPISTOLARUM LIBER

CONTINENS

Varias epistolas summorum pontificum, imperatorum, patriarcharum, archiepiscoporum episcoporum, ducum, principum et aliorum plurimorum utriusque, sæcularis et ecclesiastici status, magnatum, ad sanctam Hildegardem, et ejusdem sanctas ad eosdem responsiones.

(*Bibliotheca Patrum Lugdun.*, t. XXIII, p. 537.)

EPISTOLA PRIMA.

EUGENII PONTIFICIS AD HILDEGARDEM.

Auctoritate apostolica concedit ei licentiam proferendi et scribendi quæcunque per Spiritum sanctum cognovisset, eamque ut sine timore revelata sibi conscriberet animat.

EUGENIUS, servus servorum Dei, dilectæ in Domino filiæ HILDEGARDI, præpositæ in monte Beati Roberti, salutem et apostolicam benedictionem.

Miramur, o filia, et supra id quod credi potest, miramur, quia Deus jam nostris temporibus nova miracula ostendit, cum te spiritu suo ita perfudit quod diceris multa secreta videre, intelligere et proferre. Hoc a veridicis personis ita esse percepimus, qui se fatentur te et vidisse et audisse. Sed quid nos ad hæc dicere valemus, qui clavem scientiæ habentes, ita quod claudere et aperire possimus, et hoc prudenter facere per stultitiam negligimus? Congratulamur igitur gratiæ Dei, congratulamur et dilectioni tuæ, hoc admonentes, ut scias quod *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam* (Jac. iv). Gratiam autem hanc quæ in te est conserva et custodi, ita ut ea quæ in spiritu proferenda senseris, prudenter proferas, quatenus illud audias: *Aperi os tuum, et adimplebo illud* (Psal. Lxx). Quod autem insinuasti nobis de loco illo quem in spiritu tibi prævidisti, hoc permissione et benedictione nostra et episcopi tui fiat, ita quod ibi regulariter cum sororibus tuis vivas secundum Regulam S. Benedicti sub clausura ejusdem loci.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Pontificem de arcanis quæ habebat in corde suo admonet et divinam circa hæc voluntatem et beneplacitum indicat.

O mitis Pater, ego paupercula femina scripsi tibi hæc in vera visione, in mystico spiramine, sicut Deus voluit me docere. O fulgens Pater, in tuo no-

A mine tu venisti in terram nostram, sicut Deus prædestinavit, et vidisti de scriptis veracium visionum, sicut vivens lux me docuit, et audisti eam amplexibus cordis tui. Nunc finita est pars scripturæ hujus. Sed tamen eadem lux non reliquit me, sed in anima mea ardet, sicut eam ab infantia mea habui. Unde nunc mitto tibi litteras istas in vera admonitione Dei. Et anima mea desiderat ut lumen de lumine in te luceat, et puros oculos infundat, et spiritum tuum exsuscitet ad opus scripturæ istius, quatenus anima tua inde coronetur, quod Deo placet; quia multi prudentes de terrenis visceribus spargunt hæc in mutationem mentium suarum propter pauperem formam quæ ædificata est in costa, et quæ est indocta de philosophis. Tu ergo, Pater peregrinorum, audi illum qui est fortiss. Rex, et in palatio suo sedit, et magnas columnas coram se stantes habuit aureis cingulis præinctas, et multis margaritis et pretiosis lapidibus valde ornatas. Sed regi huic placuit, quod parvam pennam tetigit, ut in miraculis volaret, et validus ventus eam sustinuit ne deficeret. Nunc iterum dicit tibi, qui est lux vivens in supernis, et in abyso lucens, ac latens in abscondito audientium cordium: Præpara scripturam hanc ad auditum me suscipientium, et fac illam viridem in succo suavis gustus, et radicem ramorum, et volans folium contra diabolum, et vives in æternum. Cave ne spernas hæc mystica Dei, quia sunt necessaria in illa necessitate quæ absconsa latet, et quæ nondum aperte apparet. Odor suavissimus sit in te, et non fatigeris in recto itinere. Sed ille qui loquitur, et non silet, hæc dicit propter imbecillitatem illorum qui cæci sunt ad videndum, et surdi ad audiendum, et muti ad loquendum in nocturnis insidiis mortiferi laquei latrocinantium morum. Quid dicit? Gladius radiat et circuit, occidens illos qui pravae mentis sunt. O qui in tua persona es fulgens

lorica, et prima radix in novis nuptiis Christi, et in duas partes divisus, in partem scilicet hanc, quod anima tua iterata est in mystico flore virginitalis: et in partem hanc, quod radix es Ecclesie, audi illum qui acutus est in nomine, et fluit in torrente, tibi dicentem: Oculum de oculo non abjicias, et lumen de lumine non abscondas, sed sta in plana via, ne de causis illorum in anima accuseris, quæ in sinum tuum positæ sunt, nec permittas eas in lacum perditionis dimergi per potestatem convivantium prælatorum. Gemma jacet in via; sed ursus veniens, et illum valde elegantem videns, pedem suum porrigit, eamque levare vult, et in sinum suum ponere. Sed subito aquila veniens, ipsam gemmam rapit, et eam in tegmen alarum suarum involvit, et in cancellos palatii regis portat. Et eadem gemma ante faciem regis multum fulgorem dat, unde a rege valde diligitur; et rex propter amorem ejusdem gemmæ, aquilæ illi aurea calceamenta dat, et eam ob prohibitatem suam valde laudat. Nunc tu qui es in vice Christi sedens in cura ecclesiasticæ cathedræ, meliorem partem tibi elige, ut aquila sis, ursum superans, et ut in animabus tibi commissis cancellos Ecclesie ornas, quatenus in aureis calceamentis in superiora veniens, te ipsum alieno subripias. Nam oculus vivens videt et dicit, qui sapit, et discernit quasque creaturas, qui et eas omnes excuscat, et vigilat: Valles plangunt super montes, et montes cadunt super valles. Quomodo? Subditi nudati sunt de disciplina timoris Dei, et incitati sunt rabie, vertices montium ascendere, prælatos incusare: et ipsorum temeritas non accusat prava opera sua. Sed dicunt: Utillus sum ut sim prælatus utilitate. Et omnia prælatorum opera habent indigna, quia eos sibi excellentiores esse dedignantur. Quoniam subditi jam sunt nubes nigræ, et in femoribus suis non sunt accincti, sed dispergunt omnia instituta agrî, dicentes quod hæc vilia sint. Et hoc faciunt, quia venenosi sunt per invidiam. Pauper homo magnam stultitiam habet quando vestimenta sua scissa sunt, semper in alium aspiciens, considerans quem colorem vestimentum illius habeat, nec suum a sorde abluit. Montes autem transiliunt clavem viæ veritatis, et eorum itinera non sunt parata volare ad montem myrrhæ (*Cant. iv*). Ideo obtenebratæ sunt stellæ diversa nube. Luna stat, stellæ clamant quod luna cadit. Sol illas premit, quia nulla earum clarescit, sed in turbine implicatæ sunt.

Unde, o pastor magne, et post Christum nominatæ, præbe lumen montibus, et virgam vallibus. Da præcepta magistris et disciplinam subditis: montibus justitiæ cum oleo sparsis, et vallibus ligaturam obedientiæ, misto bono odore, et fac illis recta itinera, ut non appareant viles Soli justitiæ. Puros fac ut ubique oculos habeas. Mens tua puro fonte rigetur, ut cum sole splendeas, et Agnum imiteris. Paupercula forma tremat quod in sono verborum loquitur ad tam magnum magistrum. Sed, o

mitis Pater, antiquus vir et præliator magnificus dicit hæc: unde audi: De summo iudice dirigetur ad te, ut graves et impios tyrannos eradicet, et a te ejicias, ne stent in magna irrisione in tua societate. Esto autem misericors publicis et privatis ærumnis, quia Deus non spernit vulneratos, nec spernit dolores tormentum se. Unde, o pastor ovium, audi hæc super laborantes in fatigatione multorum. Lux dicit: Mystica Dei sunt iudicia super unumquemque secundum meritum illius. Multi tamen homines volunt habere scrutinium per zelum suum, et per ignorantiam morum suorum, sed iudicium meum nesciunt. Quapropter in æstimatione sua supra modum mentiuntur, ut lupi prædam rapientes, Ideo quamvis homo dignus sit propter scelera sua iudicari, tamen mihi non placet, quod homo sibi metipso vult habere iudicium secundum arbitrium suum. Et hoc nolo. Sed tu unamquamque causam discerne secundum materna viscera misericordie Dei, qui a se non separat mendicum et egenum, quoniam plus vult misericordiam quam sacrificium (*Osee vi; Math. ix, xii*). Nunc igitur nigri volunt abluere nigredinem per turpitudinem suam, sed ipsi sunt polluti et surdi in fossa iacentes. Illos erige, et adjuva pusillos. Tu enim qui es pastor populorum, audi ut vivas in æternum. Lux vivens dicit: Dic audaci populo qui sibi terrores invenit in via errantium viarum: Dominus quidam habuit marmoream civitatem; et venatores venientes, civitatem illam inspiciebant, volentes dispergere recta instituta ejus, quæ in flore illo apparuerunt, quem virginea mens invenit. Et ecce mons magnus et excelsus, valde elegans et ex politis lapidibus factus, contra orientem apparuit, supra quem quoddam ædificium ad orientem stabat, de lignis et lapidibus communis ædificationis factum. Tunc venerunt multi rivuli, quasi de medio orientis, in idem ædificium fluentes; sed et in eodem ædificio fortissimus odor boni vini erat, sed tamen cum aqua misti. Et multus populus in idem ædificium corruiit, in eo curvo corpore ambulans. Sed alii in quadam valle coram prædicto monte stabant, et illos attendebant qui in eodem ædificio curvi ibant. Et ecce supra eundem montem etiam aliud marmoreum ædificium candidissimi et integri lapidis, quasi magna turris contra aquilonem stabat, in lucidissima ampulla, plena optimi balsami, velut ignis ardens pendebat, et in cuius pavimento multum oleum distillabat. Sed tamen ventus de aquilone interdum veniens, balsamum et oleum illud commovit. Tunc multi ex populo in idem ædificium venerunt, qui et oleo illo spargebantur, et balsamo illo in frontibus suis signabantur. Et facta est vox de celo, dicens: Isti sunt signati. Et qui hoc modo signati sunt, signum hoc non potuerunt abluere, sed ita signati permanserunt, sicut et illi qui in Christo renati sunt, baptismum suum conservare debent. Qui autem signati erant, ad illos qui signati non fuerunt, non transibant, nec societatem eorum suscipiebant, quia, si hoc fecerant

sent, fatui et inutiles dicerentur; qui vero signati non fuerunt, ad istos qui signati erant transibant, et societatem eorum suscipiebant, et inde optimam partem sibi elegerunt. Sicut stella multiplicat splendorem suum in nube, et sicut feminea forma coronatur in virginitate. Et vir magnus aurea zona præcinctus, supra eadem ædificia stans, dextrum brachium supra marmoreum ædificium, et sinistrum supra aliud posuit. Intellectus iste, ad duo instrumenta ecclesiasticæ dignitatis est. Omnipotens enim Pater instituit nobilem partem a sæcularibus causis æparatam, et in secretis suis coram Deo fortiter ardentem: quam quidam insidiatores despicientes, volunt destruere rectitudinem ejus, quæ in Filio Dei manifeste apparuit. Sed tamen mons justitiæ expositus in multis justificationibus, in ortu veritatis ascendit, in quo utilis institutio ad Deum tendens, et tamen hominibus assistens, surgit, lumen utilitatis hominibus præbens, ita ut etiam plurima doctrina et odor reclarum scripturarum de vigore veritatis ad ipsum fluat; quas quidam eorum in diversa sine ratione multoties refundunt. Quapropter et multi in ea curvi in pravitate ambulant, ita ut etiam aliqui terrenis inhiantes, turpitudinem illorum imitentur. Sed etiam in eodem monte justitiæ prædicta pars, in secretis suis coram Deo ardens, in integritate sua, ut diabolo resistat, exsurgit, optimam partem in Deo habens, in exemplo suo misericordiam ostendens. Sed tamen multæ tentationes a diabolo emissæ, optimam partem et ipsam misericordiam inquietant. Multi autem homines ad eandem partem transeunt, et veram misericordiam consequuntur, cum optimam partem sibi eligunt. Unde et coram Deo signati dicuntur. Et qui signum hujus partis suscipiunt, in eo sicut et in baptismo suo, fortiter permanent. Quapropter ad suos qui idem signum non habent, socialiter non descendunt, ne inanes velut fatui efficiantur; et qui signum ejusdem partis non habent, ad eundem ordinem socialiter ascendunt, et ita in plurimis bonis multiplicantur. Quod et ille ostendit qui aurea zona præcinctus (*Apoc. 1*), demonstrat se esse Deum et hominem, utrosque, scilicet istos et illos regens cum brachio fortitudinis suæ: istos protegit ita ut in eo fortiter ardeant, sæcularia abjicientes, et brachio mansuetudinis suæ illos tegit, ita ut utiles in divina protectione sint, cum lumen veritatis proximis suis utiliter præbent.

Nunc tu qui es Pater populorum, discerne in perspicuitate verba hæc, e summo iudice tibi directa pro necessitate errantium, quia superbia vult opprimere humilitatem, quod esse non debet, velut inconueniens esset si luna vellet pugnare cum sole, splendorem suum cupiens similem facere splendori ipsius. Unde propter hanc ineptam convenientiam, fons aquarum clamat ad te imitatorem ejus: Per me vivam et acutum, comprime atque corrige nigros insidiatores et furtivos speculatores qui in plumbum vertuntur in tortuosis peccatis, et qui de

A aquilone asperguntur in nequitia diaboli, et qui æ contrarie porrigunt ad caput prælatorum suorum per nimietatem iniquitatis. Fuga ergo illos de pastoralis cura, quæ poenam de canibus portat. Et quamvis quidam prælati sint obtenebrati per visositudinem morum, tamen non decet aliquos eorum propter quosdam subditos abjici. Ideo inspicere hæc per purissimum oculum, ut non deficiat honor tuus, qui propter nomen suum tangit illum qui fuit, et est rectus et justus, parans vias suas in omnibus instrumentis suis, ea prævidendo ante instituta dierum antiquorum. Ipse faciat puros oculos tuos, qui non spernit pupillum et pauperem (*Psal. 11*), quia mons myrrhæ et thuris es (*Cant. 14*) præ valibus sordium puteis. Audi ergo illum qui semper vigilat viventibus oculis, et qui non est lædiosus propter procellas, quæ sunt pars calicis eorum, qui assimilantur simulacris quasi duri sint per prosperitatem suam. Tu autem qui vis habere potestatem honoris magni in palatio regis, dilata justitiam Summi ad illius honorem. Hoc decet te, propter te, propter clarum nomen tuum. Nunc ergo aspice in igneum datorem, qui infundit bonum intellectum hominibus. Sed quis homo potest sonare contra vocem illam? Num potest vox hæc parvam pennam facere volare sic, ut nullus gladius contra eandem pennam se possit movere? Potest. Nunc tu, o imitator excelsæ personæ, fons vivus clamat hæc ad te, quia personam tuam non decet ut habeas oculos cæcorum, et vestigia vipereorum morum, et furtivam rapinam, denudans altare Dei. Et cur hoc faceres? Sed qui hoc facit, non potest solvere corrigiam calceamenti corporis Dominici. Ideo, o cuncti, castigate vos. Ego autem, o Pater, in loco cœlitus mihi ostenso, juxta verba benedictionis tuæ, secundum Regulam S. Benedicti, sub clausura ejusdem loci cum sororibus meis maneo, et hoc me tam vivente quam defuncta semper observari desidero.

EPISTOLA II.

ANASTASII PAPE AD HILDEGARDIEM.

Ejus scripta approbat. Rogat ut pro ipso preces ad Deum fundat.

D ANASTASIUS episcopus, servus servorum Dei, HILDEGARDI dilectæ filiæ in Christo, salutem et apostolicam benedictionem.

Exsultamus in Domino et gratulamur quod nomen Christi de die in diem glorificatur in te, ita ut et admirantes dicamus: *Quis similis tui in fortibus, Domine? Quis similis tui? Magnus in sanctitate, terribilis et laudabilis, faciens mirabilia (Exod. xv)*. Audivimus enim et vidimus multa de te. Scimus etiam quod piæ memoriæ prædecessor noster, cui ad nutriendum sponsam Christi per divinam gratiam successimus, te multo affectu dilexit, amplexus est et audivit. Cujus et nos vestigia secuti, scribere tibi studuimus, et rescripta tua videre desideramus, quærentes illa quæ Deus in te operatur, quamvis

nos in bonis claudicemus, in quibus tam lassitudine corporis quam mentis nostræ suspiramus, cum nos ad cœlestia per negligentiam nostram sursum non erigimus ut jure deberemus: occultorum autem cognitor et voluntatem et possibilitatem nostram novit. Admonemus igitur, rogamus et obnixè tibi injungimus, ut cum sororibus tuis preces ad Dominum fundas, quatenus per virtutem ipsius ad justitiam nos erigere valeamus, ita ut per hoc æterna præmia adipiscamur, ad illa in præsentia vita anhelare non deficientes. Pax tibi et omnibus tuis sit.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Pontificem Dei nomine hortatur ut mala fortiter eradicet. Deinde varia prophetice prædicit et de suis visionibus aliqua subjungit. Iterum Anastasium hortatur ad subditos corrigendos.

O persona, quæ es præcellens armatura, et mons magistrationis valde ornata civitatis, quæ constituta es in desponsatione Christi, audi illum qui non incipit vivere, nec lassatur in defectione. O homo, qui in oculo scientiæ tuæ lassus es ad refrenandum magniloquia superbiæ, in hominibus in sinum tuum positus, cur non revocas naufragos qui de magnis casibus suis surgere non possunt nisi per adjutorium? Et quare non abscindis radicem mali, quæ suffocet bonas et utiles herbas, dulcem gustum et suavem odorem habentes? Filiam regis, scilicet justitiam, quæ in supernis amplexibus est, et quæ tibi commissa fuerat, negligis. Tu enim permittis hanc filiam regis super terram prosterni, quia diadema et decor tunicæ ejus scinditur per rusticationem diversorum morum hominum illorum, qui in similitudine canum latrant, et in similitudine gallinarum, quæ in noctibus interdum cantare tentantes, ineptam exaltationem vocum suarum emittunt. Isti sunt simulatores, in vocibus suis fictam pacem ostendentes, sed inter se in cordibus suis frendentes, velut canis qui ad sodales sibi notos caudam suam movet, sed probum militem qui in domo regis utilis est, dentibus suis mordet. Cur pravos mores in hominibus suffers, qui in tenebris insipientiæ sunt, ad se quæque nociva colligentes, sicut gallina quæ in nocte clamans, sibi met terrorem incutit: qui sic faciunt, in radice utilitatis non sunt.

Audi ergo, o homo, illum qui acutam discretionem valde amat, quam ut maximum instrumentum rectitudinis instituit, quod contra malum pugnaret. Hoc tu non facis, cum malum non eradicas quod bonum suffocare cupit. Sed malum se superbe atollere permittis; et hoc facis propter timorem illorum qui pessimi insidiatores sunt in nocturnis insidiis, plus amantes pecuniam mortis, quam pulchram filiam regis, scilicet justitiam. Omnia autem opera quæ Deus operatus est, lucidissima sunt. Audi, o homo. Nam supernus Pater ante exortum mundi in secreto suo intonuit: O mi Fili. Et glo-

bus mundi exortus est, hoc quod Pater intonuit, excipiens, diversis tamen speciebus creaturarum adhuc in obscuro latentibus. In ipso autem quod scriptum est, *Dixitque Deus: Fiat (Gen. 1)*, diversæ species creaturarum processerunt. Sic per verbum et propter verbum Patris, omnes creaturæ factæ sunt in voluntate Patris. Deus autem omnia videt et omnia prænovit. Sed malum nec surgendo, nec cadendo, quidquam per se facere aut creare aut operari potest, quia nihil est, sed tantum fallax optio, et contraria opinio computatur, ita quod homo malum operatur, cum hoc quod contrarium est facit. Misit autem Deus Filium suum in mundum, ut diabolus, qui malum amplectendo cognovit, et homini suggessit, superaretur per eum, et ut etiam homo, qui per malum perierat, redimeretur. Quapropter Deus spernit perversa opera, videlicet fornicationes, homicidia, rapinas, seditiones, tyrannides et simulationes iniquo in hominum, quoniam ea per Filium suum contrivit, qui spolia tartarei tyranni omnino dispersit.

Unde tu, o homo, qui sedes in principali cathedra Domini, contemnis quando malum amplecteris, ita quod illud non abjicis, sed ocularis, quoniam ipsum sub silentio in pravis hominibus sustines. Et ideo omnis terra turbatur per magnam vicissitudinem errorum, quia quod Deus destruxit, homo amat. Et tu, o Roma, velut in extremis jacens, conturbaberis ita, quod fortitudo pedum tuorum super quos hactenus stetisti, languescet, quoniam filiam Regis, videlicet justitiam, non ardenti amore, sed quasi in torpore dormitionis amas, ita ut eam a te expellas: unde et ipsa a te fugere vult, si non revocaveris eam. Sed tamen magni montes maxillam adjutorii tibi adhuc præbebunt, te sursum erigentes, et magnis lignis magnarum arborum te fulcientes, ita quod non tota in honore tuo, videlicet in decore desponsationis Christi omnino dissipaberis, quin aliquas alas ornamenti tui habens, usque dum veniat nix morum diversarum irrisionum, multam insaniam emittentium. Cave ergo ne ad ritum paganorum te commisceri velis, ne cadas. Nunc audi illum qui vivit et non exterminabitur. Mundus modo est in lascivia, postea erit in tristitia, deinde in terrore, ita ut non eurent homines se occidi. In omnibus his sunt interdum tempora petulantiae, et interdum tempora contritionis, et interdum tempora fulgurum et tonitruum diversarum iniquitatum. Oculus enim furit, nasus rapit, os occidit. Pectus autem salvabit, ubi aurora, velut splendor primi ortus, apparebit. Quæ vero sequuntur in novo desiderio et in novo studio, dicenda non sunt. Sed ille qui sine defectione magnus est, modo parvum habitaculum tetigit, ut illud miraculum videret, et ignotas litteras foraret, ac ignotam linguam promeret, atque ut multimodam, sed sibi consonantem, melodiam sonaret. Et dictum est illi: Hoc quod in lingua desuper tibi ostensa, non secundum formam humanæ consuetudinis pro-

tuleris, quoniam consuetudo hæc tibi data non est, ille qui limam habet, ad aptum sonum hominum expolire non negligat. Tu autem, o homo, apparens constitutus pastor, surge, et curre citius ad iustitiam, ita ut coram magno medico non accuseris quod ovile ipsius a sorde non exterseris, nec oleo unxeris. Ubi autem voluntas crimina nescit, et ubi homo desiderium non rapuit (13), ibi homo omnino in profundum iudicium non cadit. Sed culpa hujus ignorantiae per flagella tergitur. Ergo tu, o homo, sta in recto itinere, et Deus salvabit te, ita quod in stabulum benedictionis et electionis te reducet, et in æternum vives.

EPISTOLA III.

ADRIANI PAPÆ AD HILDEGARDIEM.

Illam ad perseverantiam hortatur.

ADRIANUS episcopus, servus servorum Dei, HILDEGARDI, dilectæ in Christo filiae, præpositæ Sancti Roberti, salutem et apostolicam benedictionem.

Gaudemus, filia, et exultamus in Domino, quod honestatis tuæ opinio ita late longeque diffunditur, ut multis fias odor vitæ in vitam (II Cor. II), et a turba fidelium populorum in tui præconium exclametur: *Quæ est ista, quæ ascendit per desertum tanquam virgula fumi?* (Cant. III.) Unde cum animam tuam usque adeo existimemus divini amoris igne succendi, ut ad bene operandum exhortatione aliqua non indigeas, supervacaneum duximus exhortatoria tibi verba multiplicare, animumque tuum virtute divina sufficienter innixum, aliqua verborum suppositione fulcire. Verumtamen quia et ignis aura flante fit grandior, et velox equus calcaribus urgetur ad cursum, id tuæ religioni duximus proponendum, ut videlicet a memoria tua non excidat quia non incipienti, sed perficienti palma debetur et gloria, dicente Domino: *Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei* (Apoc. II). Cogita itaque, filia, quoniam ille serpens qui primum hominem a paradiso dejecit, magnos perdere cupit, ut Job, et devorato Juda, ad cribrandos apostolos expetit potestatem (Luc. XXI); et quia scis multos esse vocatos, paucos autem electos (Matth. XX), ita intra numerum paucorum te collige, ita usque ad finem in sancta conversatione persiste, ita creditas dispositioni tuæ sorores salutis operibus instrue, ut cum eis ad illud gaudium valeas, præstante Domino, pervenire, *quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit* (Isa. LXIV; I Cor. II). De cætero autem communitaria verba de te audire desideramus, quia spiritu miraculorum Dei imbuta diceris, unde plurimum gaudemus, et divinæ gratiæ gloriam damus.

HILDEGARDIS RESPONSUM.

Gravia pontifici certamina prædicit hortaturque ad fortitudinem.

Qui vitam dat viventibus, dicit: O homo, diram duritiam leonarum et fortitudinem leopardorum patiendò sustinebis, et naufragium in captura prædarum senties, quoniam omnibus his datus es in fatigationem ad te currentibus. Habes enim intelligibilem intellectum contra sævissimos mores hominum, in quibus æstuando refrenabis capillos currentium equorum, qui non desistunt currere ad semitas prædarum. Sed tamen rixando contra te ipsum, inclinas te interdum quasi ad probitatem quorundam hominum, ubi celas loculos aliquorum qui mortui sunt præliari in planis viis. Unde patieris pugnam Semeiæ præliorum, sed destrues mobilia reliquiarum illorum qui in foveam vadunt per asperitatem suam. Attamen venam habes fortiss. clavis, quæ non vadit libenter ad azyma in forma sardii. In pectore ergo tuo quære salivationem aquarum, ne in turbinem vadas. Sed ut in mansuetudine requiescas ad languorem et livorem illorum qui permisti sunt maceratione diversorum vulnerum, in hoc imitans salvatorem tuum qui te redemit. Sed hoc grave pondus magisterii quod portas, non est in indignatione Dei, ubi etiam mores ursorum et pardorum, et interdum venenum aspidum, tibi et subsequentibus occurrunt. Sed gladius Dei illos occidet, ita dum inter illos bonus dux surgat. Nunc autem moneo te, ut subjectis tuis frenum imponas, nec eos malum adversus te loqui sinas.

Unde et vera lux tibi dicit: Quare non percutis nequissimos servos, qui tibi occulte insidiantur, sicut araneæ quæ pungunt? Vigila ergo strenue, quod postulat causa in moribus populi in hoc tempore. O mitissime Pater, memorare quod homo in terra es, et ne timeas quod Deus derelinquat te, quoniam lumen illius videbis.

EPISTOLA IV.

HILDEGARDIS AD ALEXANDRUM PAPAM.

Quod abbas S. Disibodi privilegiis parthenonis montis S. Ruperti contradicat.

O summa et gloriosa persona, quæ primum constituta es per Verbum Dei, per quod omnis creatura rationalis et irrationalis in genere suo facta est, tibi specialiter idem Verbum claves regni cælestis per indumentum humanitatis suæ, scilicet ligandi atque solvendi potestatem, concessit (Matth. XVI). Tu quoque, excellentissime Pater, materia omnium spiritualium personarum existis, quæ tuba justitiæ Dei sonant in Ecclesia, quæ variis ornamentis circumamicta fulget, dum alii aliis bona exempla, vitam sanctorum imitando, præbent: quæ etsi quid recte agunt, Deo, et non sibi, attribunt, et de bonis imitatoribus suis gaudent, sequentes priores sanctas, qui carnem suam donabant, et seipso

(17) *Id est, non consensit.*

cum manifesta victoria cœlestis militiæ contra vi-
tia diaboli pugnantes roborabant, et cum bona
voluntate velut angeli in Deum aspiciebant. Sic et
tu, o mitis Pater, benignum patrem imitare qui
pœnitentem filium, et ad se revertentem, saginatum
vitulum propter illum occidens, cum gaudio suscepit
(*Luc. xv*) (14): et sauciati ex latronibus vulnera
vino lavit (*Luc. x*), caligine confusa, asperitatem
correctionis et pietatem misericordiæ designat: et
stella matutina, quæ solem diei præcurrit, esto
in Ecclesia, quæ diu schismatis caligine confusa,
lumine justitiæ Dei caret. Et tu ergo secundum ze-
lum Dei corripere, et de oleo misericordiæ pœnitentes
unge, quoniam Deus magis vult misericordiam quam
holocaustum (*Ose. vi*).

Nunc, o mitissime Pater, ego et sorores meæ
genus nostra coram paternâ pietate tua flectimus,
orantes ut digneris paupertatem pauperculæ formæ
respicere, quæ nunc in magna tristitia sumus, eo
quod abbas de monte Sancti Disibodi, et fratres
ejus, privilegiis et electioni nostræ contradicunt
quam semper habuimus, de qua semper magna
cautela providendum nobis est, ne aliquatenus
nobis tollatur, quia, si nobis timoratos et religio-
sos, quales quærimus, non concederent, religio
spiritualis omnino in nobis destrueretur. Unde, do-
mine mi, propter Dominum adjuva nos, ut vel elec-
tionem nostram obtineamus, vel alios ubi possi-
mus, qui nos secundum Deum et utilitatem nostram
procurent, libere quæramus et accipiamus. Nunc
iterum rogamus te, piissime Pater, ne petitionem no-
stram et etiam nuntios istos despicias, qui per
fidelem amicum nostrum moniti, te petentes, ad
nos diveterunt, et hoc quod apud te obtinere quæ-
runt, facias, quatenus post finem hujus vitæ, quæ
ad vesperum jam declinat, in indeficientem lucem
pervenias, et dulcem vocem Domini audias: *Euge,*
serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis,
super multa te constituam: intra in gaudium Domini
tui (*Matth. xxv*). Inclina ergo supplicationibus no-
stris aures tuæ pietatis, et nobis et illis clara dies
sit, ut ex indulgentia tuæ largitatis communiter
Domino gratulemur, quatenus et tu in æterna felici-
tate semper gaudeas.

RESPONSIO ALEXANDRI PAPÆ.

AD WEZELINUM PRÆPOSITUM.

*De præposito parthenoni montis S. Ruperti præfi-
ciendo, non obstante abbatis S. Disibodi contra-
dictione.*

ALEXANDER, servus servorum Dei, dilecto filio
præposito S. Andreæ in Colonia, salutem et apostoli-
cam benedictionem.

Ex parte dilectæ in Christo filiæ nostræ Hilde-
gard. priorissæ montis S. Roberti in Binga, et sor-
rorum ejusdem loci, ad nostram audientiam noveris
pervenisse quod cum magistrum sibi et præpositum
de monasterio S. Disibodi, sicut consueverant,

(14) Hic aliquid deesse videtur.

A elegissent, abbas illius loci, quæ de persona mona-
sterii sui facta fuerat, concedere noluit, sed eam-
dem personam eis renuit adhuc assignare. Unde
quoniam prædictis sororibus in his quæ ad salutem
pertinent animarum, diligenter convenit provideri,
discretionis tuæ per apostolicæ scripta mandamus
quatenus utramque partem, cum super hoc fueris
requisitus, ad tuam præsentiam convoces, et ratio-
nibus super electione præpositi hinc inde diligentius
intellectis, causam ipsam, justitia mediante, decidas;
et si prædictæ sorores de illo monasterio præposi-
tum habere non potuerint, facias ut saltem de alio
habeant competentem.

EPISTOLA V.

B HENRICI ARCHIEPISCOPI MOGUNTINENSIS AD HILDE-
GARDEN.

*Ut monialem quamdam, abbatissam electam, permit-
tat abire cum illis qui veniebant ipsam abducturi.*

HENRICUS Dei gratia Moguntinæ sedis archiepi-
scopus HILDEGARDI dilectæ magistræ de monte S.
Roberti confessoris, gratiam suam cum paterno af-
fectu.

Cum multa bona et admiranda miracula de te
audiamus, pigritiæ nostræ reputandum est, quod te
tam sæpe non visitamus ut possemus. Sed plurimis
negotiiis impediti, animam ad ea quæ æterna sunt,
vix aliquando et tarde sustollere valeamus. Ut autem
ad id veniamus, ad quod intendimus, notum tibi faci-
mus, quod nuntii quidam religiosi cujusdam nobil-
lis ecclesiæ nobis notæ, ad nos pervenerunt, ob-
nixè rogantes quatenus soror illa quam petunt, quæ
apud te in religioso habitu manet eis secundum
electionem suam concedatur in abbatissam. Quod
et nos auctoritate prælationis et paternitatis nostræ
tibi mandamus, et mandando injungimus, ita ut in
præsenti eam quærentibus et desiderantibus, ad
magisterium suum repræsentes. Quod si feceris,
gratiam nostram deinceps plus, quam hactenus ex-
perta fueris, senties; sin autem, eadem tibi iterum
fortius mandabimus, nec cessabimus dum præcepta
nostra in hoc factio compleas.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Exemplo Nabuchodonosor prædicat Henricum digni-
tate sua privandum, et non diu admodum victurum,
prout revera factum est.*

D Perspicuus fons, qui non est fallax, sed justus, di-
cit: Hæ causæ quæ de potestate hujus puellæ sunt
allatæ, apud Deum inutiles sunt, quoniam ego altus
et profundus et circuiens, qui sum incidens lux,
eas nec constitui, nec elegi, sed factæ sunt in con-
viventi audacia ignorantium cordium. Omnes fideles
audiant hæc in capacibus auribus cordis, et non in
auribus quæ foris audiunt, ut pecus quod sonum
capit, et non verbum. Spiritus Dei in zelo dicit: O
pastores, plangite et lugete in hoc tempore, quia
nescitis quid facitis, cum officia in Deo constituta
dispertitis in facultates pecuniæ, et in stultitiam

pravorum hominum, timorem Dei non habentium, ubi maledicta malitiosa et minantia verba vestra non sunt audienda. Virgæ vestræ hoc modo superbe elatæ, non sunt in Deo extentæ, sed in pœnis præsumptionis flagitiosæ voluntatis vestræ. Sed et ille qui est, o homo, tibi dicit: Audi quæ in multis servitiis me negligis. Cœlum de ultione Domini apertum est (*Exod. iii*), et nunc in inimicis funes dimissi sunt. Tu autem surge, quia dies tui breves sunt (*Job xiv*), et reminiscere quia Nabuchodonosor cecidit, et quod corona ipsius periit (*Dan. iv*). Et multi alii ceciderunt, qui se temere in cœlum exaltaverunt (*Gen. iii*). Ah! tu cinis, quare non erubescis in altum te spargere, cum debeas esse in putredine? Nunc ergo rabiidi erubescant. Tu vero surge, et maledictionem relinque, illam fugiendo.

EPISTOLA VI.

ARNOLDI ARCHIEPISCOPI MOGUNTINENSIS AD HILDEGARDIEM.

Preces Sanctæ Flagitat.

ARNOLDUS, Dei gratia Moguntinæ sedis archiepiscopus, HILDEGARDI Deo dicatæ virgini et magistræ in monte S. Roberti constitutæ, gratiam suam cum paterna dilectione.

Scimus quia *Spiritus ubi vult, et quomodo vult, inspirat* (*Joan. iii*), *dividens unicuique dona sua prout vult* (*I Cor. xii*). Hoc autem dicimus, nihil hæsitantes de te. Nam quid mirum est, si ille inspiratione sua te docet, qui quondam agricultores et sycomoros vellicantes (*Amos vii*), prophetas constituit, et asinam humana verba proferre fecit (*Nam. xxii*). Dona ergo Dei refutare non debemus, nec valeamus. Rogamus ergo dilectionem tuam ut precibus tuum ad Dominum nobis succurras, quatenus dies nostri in timore et amore Creatoris nostri saltem sint, ita ut in bonis consummati, vitam in longitudine dierum perpetuæ felicitatis habere mereamur.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Arnoldum fortiter increpat et illi interitum prædicit.

O Pater, vivens lumen hæc verba mihi ad te dedit: Quare faciem tuam abscondis a Deo, quasi in perturbatione iracundæ mentis tuæ? Nam mystica verba a me non profero, sed secundum ea in viventi lumine video, ita quod sæpe quæ mens mea non desiderat, et quæ etiam voluntas mea non querit, mihi ostenduntur, sed illa multoties coacta video. Posco tamen a Deo, ut auxilium suum non sit tibi quasi exsilium, et anima tua sit devota in pura scientia, respiciens in speculum salvationis, ut in æternum vivas. Splendidum etiam lumen gratiæ Dei a te nunquam abscindatur. Sed misericordia Dei te protegat ita, ne antiquus insidiator te decipiat. Nunc autem oculus tuus in Deo vivat, et viriditas animæ tuæ non arescat. Lux vivens tibi dicit: Cur non est fortis in timore tuo? Quasi zelum habes, quasi triticum excribres, ita ut superando deficias quod tibi contrarium est. Sed hoc nolo. De cœculo autem cordis tui inquietam mentem absterge,

A et de teipso et de populo tuo injustitiam absconde, quia tempus bellorum in moribus hominum nunc instat, ita quod nec in disciplina, nec in districtione timoris Domini sunt. Tu autem ne formides eos ad bonum coercere, quoniam si propter hoc tribulationem et angustiam sustinueris, ne paveas, quia Filius Dei eadem passus est. Surge ergo ad Dominum, quoniam tempus tuum cito veniet.

EPISTOLA VII.

CHRISTIANI ARCHIEPISCOPI MOGUNTINENSIS AD HILDEGARDIEM.

Ejus orationibus se committit.

CHRISTIANUS Dei gratia Moguntinæ sedis archiepiscopus, HILDEGARDI dilectæ magistræ sororum de S. Roberto in Pingis, devotionem gratiæ suæ tam cum paterno quam cum filiali affectu.

Plurimis negotiis impediti, per pauca tibi scribimus cum tam dilatato corde, toto mentis adnusu ad piam dilectionem tuam anhelamus. Et quia divino Spiritu te inspiratam cognoscimus, exhortatoria verba tua desideramus; quoniam, dum terreno regno exterius servire conamur, cœlestem Regem multoties interius negligimus. Igitur et orationibus tuis ac sororum quæ apud te sunt, nos committimus, ita ut per illas adjuti, turbiniibus et procellis hujus sæculi, in quibus multum fatigamur, Deo succurrente, clementer eripiamur. Nos autem vobis in omnibus necessitatibus vestris adesse, ac in omnibus prodesse, prout Deus donaverit, pro certa sciatis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Egrege illum adhortatur ad curam pastoraem.

Mystica visio tibi dicit: O tu, persona prælacionis, in vice Christi ab ipso constitutus es, quemadmodum *omnis potestas a Deo est* (*Rom. xiii*). Deo autem nullus similis inventus est. Ipse Pater omnium est, quoniam ab ipso omnia procedunt, et ob hoc ea regit, et sacerdos in sacerdotali officio est, quia per purum sacrificium, quod homo factus est, hominem liberavit. In juramento namque ille sacerdos est, quod scriptum est: *Juravit Dominus, et non pœnitebit eum; tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech* (*Psal. cix*). Deus quippe in semetipso prædestinaverat homo fieri sine omni maculositate peccati, et sine omni indigentia emendantis pœnitentiæ, et sine omni commistione et divisione, quæ in homine cum peccatis sunt, quatenus ita malum vinceret, ut in Melchisedech præfiguratum est. Tu autem, o homo, qui nunc in die es, antequam nox adveniat, cum plus operari non possis, stude ut in vera potestate populum tuum præcepta Dei doceas, et in recta justitia eum regas, sicut Deus eum regit, et per magnum studium in misericordia eum habeas, quoniam Deus per semetipsum eum liberavit. Tali enim modo magistratus, dominatio et potestas a Deo est. Sed et *de mammona iniquitatis amicos* per misericordiam tibi *fac quatenus cum defeceris, in æterna tabernacula te suscipiant* (*Luc. xvi*). Nunc, o Pater

et magister, post Christum pauperculam formam de vero lumine tibi hæc scribentem, audi, ut nobis omnibus in necessitate positis, qui ad te confugiunt, auxilium porrigas, quatenus propter gaudium illud quod eis impendis, in gaudium æternorum tabernaculorum suscipiaris, et in æterna beatitudine, ad quam Deus te creavit, in æternum vivas.

EPISTOLA VIII.

HILDEGARDIS AD CHRISTIANUM MOGUNTINENSEM ARCHIEPISCOPUM.

Quod, juvene quodam olim excommunicato, sed dum absoluto, in cœmeterio montis S. Ruperti sepulto, mandatum a prælatis Moguntinis acceperit ut corpus juberet exhumari, vel abstineret a divinis in ecclesia sua celebrandis (15) pontificis opem implorat.

O mitiss. Pater et domine, qui in vice Jesu Christi super oves Ecclesiæ pastor constitutus es, summo Deo et paternæ pietati tuæ gratias humiliter agimus, pro eo quod litteras paupertatis nostræ misericorditer suscepisti, et quod pro nobis tribulatis et angustiatis in misericordia tua litteras ad prælatos nostros Moguntiam mittere dignatus es, et etiam pro dulcibus verbis solitæ clementiæ tuæ, quibus per dominum Hermannum ecclesiæ Sanctorum Apostolorum in Colonia decanum, ita consolata et lætificata sumus, quod in omni tribulatione et angustia nostra, sicut filia ad te dilectum Patrem securæ confugimus. Unde, bone domine, nos famulæ tuæ quæ sedemus in tristitia tribulationis et angustia, in spiritu humilitatis pedibus tuis provolutæ, causam intolerabilis doloris nostri in pura veritate lacrymabiliter tibi aperimus, ea fiducia, quod ignea charitas, quæ Deus est (Joan. iv), tibi inspiret, ut cum paterna pietate lamentabilem vocem, quam in tribulatione nostra afflictæ ad te clamamus, misericorditer exaudiri digneris. O mitis Pater, cum prælati nostri Moguntini mortuum juvenem ante mortem suam ab anno diu absolutum, et omnibus Christianæ fidei sacramentis munitum, sicut etiam ante in litteris tibi insinuavi, apud nos sepultum, a cœmeterio nostro ejicere nos jussissent, vel a divinis nos cessare, ego ad verum lumen, ut soleo, aspexi, et in illo Deus mihi præcepit, ne unquam voluntario consensu meo ejiceretur, quem ipse a sinu Ecclesiæ in gloriam salvationis deputandum susceperit, quoniam nigredo magni periculi nobis inde proveniret, eo quod contra voluntatem ejus veritatis esset. Si enim iste timor omnipotentis Dei mihi non obstitisset, eis humiliter obedissem, et quemcunque in nomine tuo, qui Dominus et advocatus noster es, eundem mortuum jussissent efferre, si excommunicatus non esset, servandum jus Ecclesiæ, grata voluntate concessissem.

Cum autem per aliquod tempus non sine magno dolore et tristitia cessassemus, in vera visione animæ meæ a summo iudice (cujus præcepto resistere

A ausa non fui) pondere gravissimæ infirmitatis cæcta, ad prælatos nostros in Moguntiam veni, et verba quæ in vero lumine videram, ut ipse mihi præcepit, scripta representavi, quatenus in illis cognoscerent quæ voluntas Dei in hac causa esset. Veniam quoque coram ipsis, qui tunc aderant, amaris lacrymis petens ab eis, flebiliter et suppliciter misericordiam quæsivi. Sed cum eorum oculi ita caligassent, ut nullo respectu misericordiæ me respicere potuissent, plena lacrymis ab eis discessi. Sed cum plurimi homines super nos misericordia moverentur, licet pro voluntate sua nos adjuvare non possent, fidelis amicus meus, scilicet Coloniensis archiepiscopus ad ipsos in Moguntiam venit, et quodam milite libero homine assistente, qui sufficientibus testibus probare voluit, quod ipse et prædictus mortuus, adhuc in corpore vivens, cum pariter in eodem excessu fuissent, pariter etiam ab anno, eodem loco, eadem hora, ab eodem sacerdote soluti essent, eodem sacerdote, etiam qui eos absolvit, præsentem, ab eis cognita hujus rei veritate, idem præsul de te præsumens, licentiam celebrandi divina, usque ad reditum tuum secure et in pace obtinuit. Cum autem, dulcissime domine, fiduciam maximam de tua misericordia haberemus, per eodem prælatos nostros post reversionem suam e Roma, e synodo litteras tuas divinorum interdictoriarum accepimus: quas ut paternæ pietati tuæ confido, nunquam misisses, si veritatem hujus rei agnovisses. Sicque, mitissime Pater, in priori ligatura multo majori dolore et tristitia tuimetipsis jussione constitutæ sumus. Unde in visione animæ meæ, in qua nunquam me aliquo verbo turbasti, jussa sum corde et ore dicere: Melius est mihi incidere in manus hominum, quam derelinquere præceptum Dei mei (Dan. xiii). Ergo, mitissime Pater, obsecro te in amore Spiritus sancti, ut propter pietatem æterni Patris, qui pro salute hominis in suavi viriditate misit Verbum suum in Virginis uterum, dolentium et plorantium filiarum tuarum lacrymas despicere non velis, quæ ob timorem Dei, tribulationes et angustias hujus injustæ ligaturæ sustinemus. Spiritus sanctus infundat tibi, ut ita super nos misericordia movearis, ut etiam tu post finem vitæ tuæ pro hoc misericordiam consequaris.

EPISTOLA IX.

CHRISTIANI ARCHIEPISCOPI MOGUNTINENSIS AD HILDEGARDIEM.

Ejus afflictioni compatitur; mandat se Ecclesiæ Moguntinæ significasse, ut si bonorum virorum veraci assertionem de absolute præfati defuncti ei ostensum fuerit, divina sororibus montis S. Ruperti officia celebrentur.

CHRISTIANUS D. g. Moguntinæ sedis archiepiscopus, reverendæ et in Christo dilectæ dominæ HILDEGARDI, et universis sponsis Christi, cum ipsa Deo famulantibus, de virtute in virtutem ascendere, et Deum deorum in Sion videre (Psal. lxxxiii).

(15) Vide Commentarium supra laudatum, § XI, num. 167.

Etsi in admiranda ac laudanda potentia Dei et Salvatoris nostri clementia, minime sufficientes, imo prorsus indigni simus, tuo tamen ut digni efficiamur, charissima in Christo domina, sedulo confisi suffragio, illum gratiarum actione prosequimur, a quo omne datum optimum, et omne donum perfectum descendens, utpote a Patre luminis (Jac. 1), cui in anima tua digne complacuit, et eam vero et inæstimabili lumine suo illustravit, cujus gratia præveniente et subsequente collatum est sanctæ devotioni tuæ, cum Maria ad pedes Domini sedere (Luc. 1), et supernæ Jerusalem visionibus vacare. Hæc manifesta sanctæ conversationis tuæ indicia et stupenda veritatis testimonia, ita animam nostram, charissima in Christo domina, tuis jussionibus, ne dicam precibus obligatam tenent, ut quidquid unquam sanctis votis tuis accedere noverimus, ad hoc cordis nostri intentionem merito inclinare debeamus; sperantes, et summam, post Deum, in tua sanctitate fiduciam habentes, nos sanctissimo odore orationum tuarum, gratiam Dei prævenientem et subsequentem percipere, et hanc peccatricem animam nostram, tuæ sanctitatis interventu, clementiam Creatoris sui, sibi tandem placitam invenire. Inde est quod super tribulatione et afflictione, quam ex suspensione divinorum una tecum sacer conventus sustinet, tanto arctius vobis condolemus, quanto evidentius innocentiam vestram in hac parte perpendere valeamus. Verum quia constabat ecclesiæ sepultum apud ecclesiam vestram defunctum, in vita sua excommunicationis sententiam incurrisse, dum adhuc eidem ecclesiæ de absoluteione ipsius incertum existit, vobis interim propter statuta sanctorum Patrum (non evitanda) clamorem cleri declinare, et scandalum Ecclesiæ dissimulare, periculosum nimis fuit, donec idoneo testimonio bonorum virorum, in facie Ecclesiæ illum absolutum fuisse comprobetur. Proinde vestræ, ut dignum est, afflictioni ex intimo corde compatientes, Ecclesiæ Moguntinæ rescripsimus in hunc modum, ut si bonorum virorum veraci assertionem, de absoluteione præfati defuncti ei ostensum fuerit, divina vobis officia celebrari præcipimus, rogantes et obnixæ sanctitati vestræ supplicantes, quatenus si ex culpa nostra vel ignorantia vos in hac parte molestavimus, petenti veniam non subtrahatis misericordiam; et Patrem misericordiarum exorare dignemini, ut sanos incolumes nos vestro sancto conspectui et Ecclesiæ Moguntinæ præsentet, ad honorem Dei et Ecclesiæ vestræ, et salutem animæ nostræ. Conservet vobis Dominus sanitatem et sanctitatem.

EPISTOLA X.

HERTUVIGI BREMENSI ARCHIEPISCOPI AD HILDEGARDEN.

Obitum sororis suæ, Richardis abbatissæ, nuntiat.

HILDEGARDI magistræ S. Roberti in Christo Hertuvicus Bremensis archiep. et Richardis abbatissæ frater, id quod est loco sororis, et plus quam sororis, obedientiam.

Notifico tibi sororem nostram, illam meam, immo meam corpore, tuam anima, universæ carnis viam intrasse, et honorem quem ei contuleram parvipendisse, dum ad regem terrenum, regi cœlorum Domino suo obedisse, et sanete et pie confessam fuisse, et inunctam oleo sancto post confessionem, habita plena Christianitate, et claustrum tuum ex toto corde lacrymabiliter desiderasse, seque Domino per matrem et Joannem committens, et signo crucis tertio signato, Trinitatem et unitatem confitens in perfecta fide Dei, et spe, et charitate, certi sumus, xv Kalend. Novemb. obiit. Rogo ergo te, si dignus sum, quantum possum, quantum te dilexit, eam diligas: et si in aliquo deliquisse videtur, cum ex ea non fuerit, sed ex me, saltem lacrymas ejus, quas pro recessu claustrum istius effudit, quarum multi testes sunt, attendas; et nisi mors impeditisset, vix habita licentia ad te venisset; et quia morte detenta est, me pro ea venturum, si Deo placet, scias. Sed Deus, qui remunerator omnium bonorum est, de bonis quæ sibi exhibuisti sola inter omnes, et super omnes tam cognatos quam amicos, de quibus Deo et mihi gratulabatur, hic et in futuro ad omnem voluntatem tuam te remuneret. Sororibus tuis de omnibus benefactis suis gratias referas.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Hertuvigum et Richardem laudat. Præclara monita suggerit.

Qui in primo die te vult, et oculos tibi ad videndum cum volantibus pennis omnis creaturæ dedit, et qui hominem speculum in plenitudine omnium miraculorum suorum fecit, ut scientia Dei in illo clareat, sicut scriptum est: *Quoniam dii estis, et filii Excelsi omnes (Psal. lxxxv)*; ille ad te aspiciat, et te ad ipsius voluntatem dirigat. Homo tangit Deum, qui nec initium nec finem habet, ubi rationalitas in homine Deum imitatur, et scientia boni et mali Deum ostendit. Sic est rota æternitatis. Ipse etiam Deus faciat ut malum illud fugias, quod in primo die incepit, et bona voluntate caret, et quod Deo semper contradicit. Faciat etiam in te fenestras, quæ in cœlesti Jerusalem luceant, quæ sunt pulchra ædificia in virtutibus, et faciat te volare in amplexibus charitatis Dei, sicut ille dixit, quem Deus perfuderat: *Qui sunt hi qui ut nubes volant, et quasi columbæ ad fenestras suas? (Isa. lx)* Et iterum: Ego paupercula forma vidi in te lumen salvationis. Nunc præcepta Dei imple, quæ gratia ipsius tibi dat, et quæ Spiritus sanctus te docet. Sed et in Spiritu mystici doni tibi dico: Tu es laudabilis persona, quæ necessaria est homini, habens in altissimo Deo successionem, quod est pontificale officium: ideo oculus tuus Deum videat, sensus tuus justitiam ejus intelligat, et cor tuum in amore Dei valde ardeat, ut anima tua non deficiat, sed sit in summo studio ædificare turrim cœlestis Jerusalem, et Deus det tibi adiutricem, videlicet dulcissimam matrem misericordiam. Esto

etiam lucida stella, lucens in tenebris nocturnis A
 pravorum hominum; et velox cervus currens ad
 fontem aquæ vivæ. Respice, quia hoc tempore
 multi pastores sunt cæci, claudi et raptores pecu-
 niæ mortis, suffocantes justitiam Dei. Sed Deus
 sciens omnia, scit ubi pastoralis cura utilis est.
 Ideo fidelis homo non circumest quærens prælato-
 nem. Quod si quæsierit, in inquieta mente sua po-
 testatem magis voluptate appetens, quam volunta-
 tem Dei inspiciens, lupus rapax in persona sua est,
 et anima ipsius nunquam quærit spiritalia, sed ibi
 Simonia est. Unde et in spiritu tibi dico: O quam
 magnum miraculum est in salvatione animarum
 hominum illorum, qui in prælatione absque Simonia
 sunt, quos Deus ita inspicit, quod gloria ejus in
 ipsis non obumbratur; sed facit in ipsis velut fortis B
 bellator, qui hoc studet, ne ab ullo superetur, sed
 ut victoria ipsius stabilis sit. Nunc audi: Sic fa-
 ctum est in filia mea Richardi, quam filiam meam
 nomino, quia plena charitas in anima mea fuit ad
 ipsam, quoniam vivens lux in fortissima visione
 docuit meipsam amare. Audi: Deus eam in hoc zelo
 habuit, quod voluptas sæculi illam amplecti non
 potuit; sed contra eam pugnavit, quamvis ipsa
 velut flos in pulchritudine et decore in symphonia
 hujus sæculi appareret. Sed dum ipsa adhuc in
 corpore viveret, audivi de ipsa in vera visione dici:
 O virginitas, in regali thalamo stas. Ipsa enim in
 virginea virga in sanctissimo ordine societatem ha-
 bet, unde filiae Sion gaudent. Sed tamen antiquus
 serpens voluit eam a beato honore retrahere per
 altam generositatem humanitatis. Sed summus C
 judex traxit hanc filiam meam ad se, abscindens de
 illa omnem humanam gloriam. Unde anima mea
 magnam fiduciam habet in ea, quamvis mundus
 pulchram formam et prudentiam ipsius, dum in
 corpore viveret, diligeret. Sed Deus illam plus dile-
 xit. Idcirco noluit Deus amicam suam dare inimico
 amatori, id est mundo. Nunc tu, o chare, sedens in
 vice Christi, perforce voluntatem animæ sororis tuæ,
 quoniam postulat necessitas obedientiæ. Et ut ipsa
 semper sollicita fuit pro te, ita et nunc esto pro
 anima ipsius, et fac bona opera secundum studium
 ipsius. Unde et ego abjicio dolorem illum de corde
 meo quem mihi fecisti in hac filia mea. Deus con-
 cedit tibi per suffragia sanctorum rorem gratiæ
 suæ et beatam remunerationem in futuro sæculo.

EPISTOLA XI.

ARNOLDI COLONIENSIS ARCHIEPISCOPI AD HILDEGARDIEM.

Librum ipsius petit.

ARNOLDUS D. g. Coloniensis archiepiscopus, HIL-
 DEGARDI lucernæ ardenti in domo Domini, de
 monte S. Roberti, in protectione Dei cœli com-
 morari.

Si bene valetis, et omnia quæ circa vos sunt, di-
 riguntur a Domino, congaudemus. Sed et nos me-
 ritis vestris valeamus. Quia enim uti jamdiu dispo-
 suimus, ad vos minime venire valeamus, in quan-
 tum in præsentiarum possumus, nos vobis commit-

timus, manus nostras in vestras damus, fidem fide
 conjungimus, totum nos vobis commendamus. Præ-
 terea librum quem ipsa divino Spiritu inspirata
 scripsistis, remota omni occasione, quia nec vola-
 mus nec possumus eo carere, sive imparatus sive
 non, per præsentium portitorem nobis transmittere
 non dubitetis; ubi Deum tentare nolumus, sed ubi
 mirabilia ejus viderè desideramus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Mystice et ulcunque obscure loquitur; clariora tamen
 de libro suo subjungit.*

In vera visione hæc vidi, audi ergo: Quemdam
 hominem in valle cujusdam magni montis video
 stantem, qui optionem in gustu animæ suæ habet.
 Et idem homo mittit opinionem quam habet, in
 altitudinem ejusdem montis, aer ipsius montis illam
 suscipit, ita quod inde igneum colorem accipit,
 sicut oleum quod ab igne accenditur. Sed mundæ
 aves quæ ab immundis separatæ sunt, veniunt, et
 aerem illum in alas suas suscipiunt, et inde cele-
 res in volatu suo sunt. Quod nobilissimus Pater vi-
 dens, dicit: Unde venitis? Quæ respondent: Qui-
 dam alienus homo in valle montis stans, suavissi-
 mum ventum in altitudinem ipsius ad nos misit, et
 inde veloces faciæ sumus ad volandum ad te. Et
 idem paterfamilias ad eas dicit: Iste homo quam-
 vis a longe stet a me tamen propter cursum quo vos
 ad me misit, volo illum amare. Qui autem bene
 vult vigilare, hunc intellectum percipiat. Deus mul-
 toties propter orationes sanctorum, de lupis agnos
 facit, sicut etiam de peccatoribus justos. Unde et
 qui omnia novit, dicit: Vide ne Deum in speluncis
 latronum ames et ne ipsum in vanitatibus nomi-
 nes, ita quod Deum tantum in verbis invoces, et
 non in operibus. Qui in verbo loquitur, illi respon-
 debo: qui autem in verbo loquitur, illi alienus sum.
 Nam contumaciam deleo, et contradictionem illo-
 rum, qui me contemunt, per memetipsam con-
 tero. Væ, væ male iniquorum spernentium me. Hoc
 audi, o homo, si vivere vis; alioquin gladius meus
 percutiet te. Nunc autem, o pastor populi tui, ego
 pauperula scripta veracium visionum istarum tibi
 misi, sicut petisti, nihil humani ingenii et pro-
 priæ voluntatis meæ continentia, sed quæ indefi-
 ciens lumen compositione sua, et eisdem verbis
 manifestare voluit, quomodo sibi placuit, cum nec
 ipsum quod nunc tibi scribo, ingenio meo, nec ullo
 humano arbitrio, sed superna ostensione composi-
 tum sit.

EPISTOLA XII.

EGBERHARDI ARCHIEPISCOPI JUVAVENSIS AD HILDEGARDIEM.
Sanctæ precibus se commendat et ejus litteras petit.

Juvavensis Ecclesiæ Dei gratia minister et ar-
 chiepiscopus, licet indignus, HILDEGARDI sorori et
 magistræ de S. Roberto in Pingis, quidquid valet
 peccatoris oratio, et post hujus carnis tropæum,
 ad amplexus cœlestis sponsi cum prudentibus vir-
 ginibus introire (Math. xxv). Ego peccator in
 valle lacrymarum positus, multis sæculi turbinibus

et procellis attritus, *intus timores, foris pugnas* (II Cor. vii) passus, obnixè tuam postulo dilectionem, ut pro me preces fundere digneris quatenus divina misericordia suæ pietatis viscera super me aperiat, et ab omnibus tribulationibus clementer eripiat, quia et imperator pro schismate, quod nunc in Ecclesia est, nobis vim inferre conatur. Meminisse etenim debet charitas tua, virgo Deo digna, quia, cum essem apud Moguntiam in curru ejusdem imperatoris, sanctis orationibus tuis attentius me commendari, pro eo ut per tuam intercessionem status vitæ meæ profectum haberet in Domino et felicem consummationem. Unde etiam pollicita es parvitati meæ, ut acceptis litteris meis, secundum quod Dominus dignaretur tibi revelare, non gravaris mihi rescribere. Hujus pollicitationis debitum requirit parvitas mea a tua sanctitate. Vale, virgo Dei, et nemento mei. Quidquid tamen illud est quod rescribis, pone sub sigillo.

RESPONSIO HILDEGARDIS.

Eberhardum passim laudat. Pulchre docet labores externos, ex charitate et obedientia susceptos, minime obesse viro Deum amanti.

O tu persona, quæ in vice Filii Dei viventis es, statum tuum nunc video, velut duos parietes quasi angulari lapide conjunctos, quorum alter ut candida nubes apparet, alter aliquantulum umbrosus; sic tamen, quod nec candor ille huic umbrositati, nec eadem umbrositas huic candori se intermiscet. Parietes isti labores tui sunt, animo tuo conjuncti, ubi ex altera parte intentio et suspiria tua angustam viam ad Deum in candore anhelant, et ex altera circuitus laboris tui aliquantulum in umbrositate ad populum tibi subjectum pertinet; ita tamen, quod candorem intentionis tuæ velut domesticum habes, et umbrositatem sæcularium laborum velut quoddam tibi alienum inspicis, nec hæc tibi intermisceri permittis, et ideo fatigationem in animo tuo frequenter habes. Nam intentionem tuam ad Deum, et laborem tuum ad populum non habes velut unum; sed cum bona intentione ad cœlestia anhelas, et cum populum in Deo procuras, in una mercede conjungi possunt; sicut et Christus cœlestibus inhæsit, et tamen ad populum se inclinavit, ut scriptum est: *Ego dixi: Dii estis, et filii Excelsi omnes* (Psal. lxxxii; Joan. x). Dii scilicet in cœlestibus, et filii Excelsi in procuratione populi. Tu ergo, o Pater, labores tuos fonte sapientiæ perfunde, quem duæ filiaë hauserunt, quæ regalibus circumdatae sunt vestibus, videlicet charitas et obedientia, quoniam Sapientia cum charitate omnia ordinavit, plurimos rivulos educendo, ut dicit: *Girum cœli circumivi sola* (Eccli. xxiv); et quia Deus homini per obedientiam præceptum dedit, vestimentum quidem charitatis est, quod vultum Dei in angelico ordine aspicit, sed vestimentum obedientiæ, circumamictio humanitatis Domini est. Istæ puellæ ad januam tuam pulsant, et charitas ad te dicit: Tecum manere desidero, et volo ut

A in lectum strati tui me ponas, et in diligenti amicitia me habeas. Nam quando vulnera cum misericordia tangis et tergis, in lecto tuo jaceo; et quando simplices et bene viventes cum benevolentia in Deo tenes, in diligenti amicitia tua sum. Sed et obedientia ad te dicit: Tecum maneo propter ligaturam legis et præceptorum Dei. Ergo strenue et in forti vi me tene, non ut villicum, sed ut clarissimam amicam. Nam in initio baptismi me suscepisti, et in aliqua progressionem tua me tentisti, scilicet in disciplina subjectionis, et in prælatione ubi præceptis Dei obedisti. Charitas enim materia mea est, et ex illa orta sum. O Pater, sapientia verum tibi dicit: Esto similis patrisfamilias, qui stultitiam filiorum suorum invite audit; et tamen prudentiam suam non deserit, velut etiam ego cœlestia et terrestria in utilitate populi in unum conjungo. Tange ergo et tinge vulnera et simplices et bene viventes, atque gaudium in utraque parte habe, Deo adjuvante. Nunc, o Pater, ego, paupercula forma video quia voluntas tua januam virtutum optat quæ tibi veniet, ita quod in istis virtutibus molendinum finis corporis tui complebis. Qui est, et qui omnia persecratur, animam et corpus tuum in salute sua teneat.

EPISTOLA XIII.

HILLINI TREVIORUM ARCHIEPISCOPI AD HILDEGARDUM.

Rogat ut de cella regis vinaria guttas aliquas ad ipsum stillate scripto dignetur.

HILLINUS Dei gratia Treviorem humilis minister et servus, ac eorumdem archiepiscopus, licet indignus, HILDEGARDI clarissimæ sorori Agnum et Sponsum sequi quocunque ferit (Apoc. xiv).

Quoniam Dei sapientia quæ *infirmam mundi eligit, ut fortia confundat* (I Cor. i), jucundum tibi habitaculum in tua virginitate eligere complacuit, lucis suæ gratiam in spiritu consilii et scientiæ amplioris in te largius effudit, cujus, ut arbitror, lucis effusione etiam aliorum mentes ad studia meliora et salutis viciniora excitari voluit (Hebr. vi), et illustrari, te mediante, mater veneranda, et sincerissima charitate amplectenda. Superest igitur, virgo Christi dilectissima, veræ vitis (Joan. xv), cujus sub umbra quiescis, cujus fructus gutturi tuo dulcis et amplexabilis (Cant. ii); veræ, inquam, vitis propagines in hoc mare procellosum latius extendere, cœlestis poculi, quod inebriaris (Cant. v), dulcissimum saporem ad lucra animarum quaquaversum propensius derivare, quæ gratis accepisti gratis dare (Matth. x), ne forte arguaris lucernam, ad utilitatem proximorum accensam, sub modio abscondere voluisse (Matth. v; Luc. viii, xi). Rogo ergo, mater sancta, cum cæteris ad portum consolationis tuæ confugientibus, spe desiderii mei uberrima fretus, rogo, inquam, et contestor viscera tua materna, per sanctam charitatem, quatenus de cella illa regis vinaria (Cant. ii), (cujus voluptatis abundantia etiam in hac vita mirabiliter inebriaris), guttas aliquas ad me peccatorem, per

præsentium latorem, stilhare scripto digneris; tum propter eum, qui tibi ea posse præstitit, tum eapropter, ut veritatis experientia comprobet quod quorundam auribus, de gratia tibi cœlitus infusa, rumor dubitanter infert. Ille igitur qui cœpit in te bonum opus, consummet in vita viventium (*Philip. 1*).

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Propheticæ et hortatorie scribit.

Sapientia sonat, dicens: Nunc squalidum tempus muliebris formæ est, Oï, Oï, Adam novum testamentum omnis justitiæ, et radix omnis seminis hominum fuit. Postea in genere ipsius virilis animus surrexit, qui inter turmas exiit, velut arbor quæ se in tres ramos extendit. Prima turma talis erat, quod filii Adæ elegerunt quidquid possibilitas eorum habuit. Secunda, quod homines in temeritate homicidii surrexerunt. Tertia vero, quod fecerunt quidquid in idolis et similibus erroribus voluerunt. Nunc arbor hæc arida est, et mundus in multis periculis eversus est. Tempus enim istud, ad tempus istud respicit, quando prima mulier nutum primo viro in deceptione fecit (*Gen. 3*). Sed tamen vir plures vires habet, quam mulier perficere possit. Mulier autem est fons sapientiæ et fons pleni gaudii, quas partes vir ad perfectum ducit. He, He, tempus hoc nec frigidum, nec calidum est, sed squalidum. Post hæc tempus veniet, quod in magnis periculis, in timore, in justitia et ferocitate virorum viriles vires proferet. Deinde error errantium errorum flabit, sicut quatuor venti, qui in magnis periculis famam suam effundunt. Nunc autem, o pastor, audi, quia gratia Dei in vanum te non constituit, unde justitiam ipsius contine. Cum bona opera facis, cito fatigaris; cum vero ad symphoniam vocaris, ita quod ad orationem consistis, illico arescis. He, He, qui in vice Christi es, iterum audi: Quidam rex quamdam urbem in magnis honoribus habuit, quam tribus viris de suis hominibus commendavit, ita ut curam illius in custodia haberent. Primo autem turrim, secundo planitiem urbis, tertio murum ipsius cum propugnaculis commisit. Tu in turrim positus es; populus tuus in planitie urbis; clerus autem tuus super murum ejus cum propugnaculis. Quod si murus urbis impugnabitur, et planities ejus deprædabitur; tu autem turrim ejus custodi, et talis esto, ne tota urbs destruat, et non dissipabitur. Species columbæ te docet, et verbum Dei non caret in te scientia. Nunc ergo vigila (*Apoç. 3*), et in virga ferrea constringe (*Psal. 11*), doce, et vulnera tibi commissorum unge, et in æternum vives.

EPISTOLA XIV.

EBERHARDI BAMBERGENSIS EPISCOPI AD HILDEGARDEN. *Questionem subtilem admodum proponit: « In Patre manet æternitas, in Filio æqualitas, in Spiritu sancto æternitatis æqualitatisque connexio. »*

EBERHARDUS Dei gratia Bambergensis Ecclesiæ episcopus, licet indignus, HILDEGARDI venerabili

A sorori et magistræ de S. Roberto, devotæ devotionis obsequium et æternæ beatitudinis meritum.

Superna favente gratia, tuæ sanctitatis præconium, circumquaque auribus populorum dulciter resonat, ita ut vere possimus dicere: *Quia Christi bonus odor sumus Deo (II Cor 2)*. Sed et quoniam Dominus de cælo prospexit super filios hominum, ut videat si quis intelligat, aut forte habitantem in te requirat (*Psal. 138*), hujus bonæ opinionis tuæ fragrantiam odorati, ad Dominum qui in te veneratur et consulitur, ex toto corde occurrimus. Quod enim multis præstitisti, uni mihi non denegabis. Nam cum de curia imperatoris per te transiremus, quia Spiritu sancto imbuta es, tuæ charitati exponendum commisimus. In Patre manet æternitas, in Filio æqualitas, in Spiritu sancto æternitatis æqualitatisque connexio: quod et nunc secundum quod Deus tibi revelavit, expositum videre desideramus. Dominus tecum sit, et ut nos orationibus tuis adjuvemur.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Post brevem hortationem, qua ad gregem suum diligenter pascendum excitat Eberhardum, ad questionem progreditur.

Qui est (*Exod. 3*), et quem nihil latet, dicit: O pastor, non arescas in dulci fluento odoris balsami, quod est viredo, quæ præbenda est stultis mentibus, quæ non habent ubera maternæ misericordiæ quæ sugant. Quæ hæc non habent, deficiunt. Præbe ergo tuis lampadem regis, ne asperitate dispergantur, et surge vivens in lumine. Nunc, o Pater, ego pauperula ad verum lumen prospexi, et secundum quod ibi in vera visione vidi et audivi, quod tibi exponi petisti, ita expositum, non verbis meis, sed veri luminis, cui nunquam ullus defectus est, in hunc modum transmitto: In Patre manet æternitas, hoc est æternitati Patris nec abscindendum nec addendum est; quia æternitas manet in similitudine rotæ, quæ nec incipit, nec finem habet. Sic in Patre est æternitas ante omnem creaturam, quia semper et semper æternitas fuit. Et quæ est æternitas? Deus est. Æternitas autem non est æternitas, nisi in perfecta vita. Ideo Deus nunc in æternitate. Vita autem non procedit de immortalitate. Sed vita est in vita. Arbor enim non floret nisi de viriditate, nec lapis est sine humore, nec ulla creatura sine vi sua. Ipsa enim vivens æternitas, non est sine floriditate. Quomodo Verbum Patris omnem creaturam in officio suo protulit, et sic Pater in fortissima vi sua otiosus non est. Unde Deus Pater nominatur, quoniam omnia ab eo nascuntur. Et ideo etiam in Patre manet æternitas, quia ipse ante principium Pater fuit, et æternus ante inceptio-nem fulgentium operum, quæ omnia in præscientia æternitatis apparuerunt. Quod autem in Patre manet, hoc ita non est, sicut causa in homine est, quæ aliquando dubia est, aliquando præterita, aliquando futura, aliquando nova, aliquando vetus; sed semper stabile, quod in Patre est. Pater cla-

ritas est, et illa claritas splendorem habet, et splendor ille ignem, et unum sunt. Quisquis hoc in fide non habet, Deum non videt, quia ab eo abscindere vult quod est, quoniam Deus dividendus non est. Opera etiam quæ Deus condidit, integram proprietatem nominum suorum non habent, quando homo illa dividit. Claritas est paternitas, ex qua omnia nascuntur, et quæ omnia circumdat, quia de vi ipsius sunt. Nam et eadem vis hominem fecit, et in ipsum spiraculum vitæ misit (*Gen. ii*). Sed et homo in eadem vi efficacem effectum in se habet. Quomodo? Caro de carne, et bonum de eo quod bonum est, in bona fama emittitur, et id bono exemplo in alio homine augetur. Ista et carnaliter et spiritaliter in homine sunt, quia aliud de alio procedit. Illom utilia opera sua valde diligit, quia de scientia sua in actu sunt. Sic et Deus vult, ut et sua vis per omnia genera sua se ostendat, quia opus ejus sunt. Et splendor oculos dat, et splendor ille filius est, qui oculos dedit, cum dixit: *Fiat* (*Gen. i*). Tunc omnia in viventium oculo corporaliter apparuerunt. Et ignis hæc duo vocabula penetrat, qui Deus est, quia possibile non esset, ut claritas splendore careret. Et si iste ignis deesset, claritas non claresceret, nec splendor fulgeret. In igne enim flamma et lumen latent; alioquin ignis non esset. In Filio æqualitas. Quomodo? Omnes creature ante ævum in Patre fuerunt, ipso eas in semetipso ordinante, quas postea Filius perfecit in opere. Quomodo? Scilicet, sicut homo qui in semetipso scientiam magis operis habet, quod postea in verbo suo profert, ita ut illud in bono rumore procedat. Pater ordinat, Filius autem operatur. Nam Pater omnia in semetipso, omnia ordinavit, et Filius ea in opere complevit. Et lumen est de lumine ante ævum in æternitate, quod erat in principio, et hoc est Filius, qui ex Patre splendet, et per quem omnes creature factæ sunt. Et etiam Filius tunicam induit de homine, quem de limo formaverat, quæ ante corporaliter non apparuerat. Sic Deus omnia opera sua coram se, ut lumen vidit, et quando *Fiat* dixit, unumquodque secundum genus suum tunicam induit. Tunc Deus ad opus suum se inclinavit, et sic in parte ista æqualitas etiam ad hominem in Filio Dei manet, quoniam ipse humanitatem induit, sicut et opera Dei corpora sua induerunt. Deus enim omnia opera sua præscivit, quæ patravit: unde in humilitate humanitati ad hominem se inclinavit; quia divinitas tam perfecta est, quod nihilo in homine non parceret, quod contra bonum pugnat, nisi humanitatem induisset, quoniam omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil (*Joan. i*). Omnes enim res visibiles et palpabiles atque gustabiles, per ipsum factæ sunt, et has omnes in aliqua necessitate hominis prævidit, quasdam scilicet ad amplexionem charitatis, quasdam ad timorem, quasdam ad disciplinam, quasdam ad cautelam cujusque causæ. Et sine ipso factum est nihil: hoc nihil, superbia est.

PATROL. CXCII.

A Illa enim opinio est quæ in se respicit, et quæ in nullum confidit. Nam ipsa vult, quod Deus non vult; et semper hoc computat, quod ipsa constituit; et tenebrosa est, quia lumen veritatis despicit, et incœpit quod perficere non potuit: unde nihil est, quia a Deo nec facta, nec creata est. Ipsa in primo angelo incœpit, cum ille fulgorem suum inspexit, et opinionem inivit, et non vidit de quo eundem fulgorem haberet; sed in seipso dixit: Dominus esse volo, et alium nolo. Sic gloria ejus ab ipso evanuit, et eam perdidit, et princeps gehennæ factus est (*Isa. xiv*). Tunc Deus alio filio suo gloriam illius dedit, qui in tam robusta vi factus est, quod omnes creature ipsi adsunt: et qui etiam in tam forti vi constitutus est, ut gloriam illam per omnia non perderet. In illa enim maledictione qua diabolus Deum noluit, stultitia in homine, Deo in honore similis esse desideravit, scilicet ut Deus est. Sed tamen illum amorem, quod Deum esse scivit, non amisit. Unde materia diaboli omnino tenebrosa est, quia claritatem Dei esse noluit. Adam claritatem Dei esse voluit, sed in societate ejus esse desideravit, unde perfectus in materia sua est, quoniam aliquid lucidi, sed tamen plenus multis miseriis est. In Spiritu sancto, æternitatis æqualitatisque connexio. Spiritus sanctus igneus est, et non extinguibilis ignis, qui interdum per flagrantiam apparet, et interdum extinguitur. Ipse enim Spiritus sanctus æternitatem et æqualitatem perfundit: et connectit, ita ut unum sint, sicut homo manipulum constringit; quia, si manipulus non constringeretur, manipulus non esset, sed dispergeretur, et sicut faber duas vires æris cum igno in unum conjungit. Unde est sicut versatilis ensis, qui undique vibratur. Spiritus sanctus æternitatem ostendit, æqualitatem accendit: ita quod unum sunt. Spiritus sanctus ignis et vita in æternitate et æqualitate ista est, quia Deus vivit. Sol enim candidus est, et lumen ejus flagrat, atque ignis in eo ardet; qui totum mundum illuminat, et una tota apparet. Sed quælibet causa, in qua nulla vis est, mortua est, sicut abscissum lignum ab arbore aridum est, quia viriditatem non habet. Spiritus sanctus enim est solidamentum et vivificatio. Nam æternitas non esset æternitas sine Spiritu sancto. Æqualitas quoque non esset æqualitas sine Spiritu sancto. Et Spiritus sanctus in ambobus est et unum in Divinitate unus Deus est. Rationalitas etiam tres vires habet, scilicet sonum, verbum, sufflatum. In Patre Filius est, ut verbum in sono, Spiritus sanctus in utroque, ut sufflatus in sono et verbo. Et hæc tres personæ, ut præfatum est, unus Deus sunt. In Patre æternitas, quia nullus ante illum, et æternitas non incœpit, sicut opera Dei principium habent. In Filio autem æqualitas, cum Filius de Patre nunquam abscessit, nec Pater Filio caruit. Sed in Spiritu sancto connexio, quia Filius in Patre semper mansit, et Pater cum Filio; quoniam Spiritus sanctus in eis ignea vita est, et unum sunt.

6

Et scriptum est: *Spiritus Domini replevit orbem terrarum (Sap. 1)*. Hoc est, omnes creaturæ quæ videntur et non videntur, spiritali vita non carent, et quas homo non cognoscit. Nam de viriditate flores, de floribus fructus pomorum sunt. Nubes etiam cursum habent. Luna quoque et stella cum igne flagrant. Ligna per viriditatem flores educunt, aqua tenuitatem et ventum mundando et rivulos educendo habet. Tertia etiam humiditatem cum sudore habet. Nam omnes creaturæ habent quod videtur, et quod non videtur. Quod videtur, debile est; et quod non videtur, forte et vitale est. Hoc intellectus hominis querit, ut cognoscat quoniam illud non videt. Hæ sunt vires operum Spiritus sancti. Et hoc quod continet omnia. Quid hoc est? Homo *continet omnia (ib' d.)*. Quomodo? Dominando, utendo, iubendo. Hoc Deus illi secundum se donavit. *Scientiam habet vocis*. Hoc est rationalitas quæ cum voce sonat. Vox est corpus, rationalitas anima, calor aeris ignis, et unum sunt. Ideo quando rationalitas dictando, creando per vocem auditur, omnia opera ipsius perficiuntur, et per hoc adest ei creare; quia ut iubet, sic erit. Ideo omnia opera Dei inania non sunt. Nam si quispiam vas plenum pecunia haberet, magnum gaudium in se teneret. Sed si in vase nihil esset, pro minimo illud haberet. In pravis operibus inanitas est, et fugiunt ignem Spiritus sancti. Tunc adest eis delectatio peccandi, de suggestionem diaboli. Cum autem homo prava opera sua pro nihilo computat et cognoscit, et tamen ab eis reversionem facit, similis est peregrino filio, qui post famem suam, panis patris sui recordatus est, et dixit: *Pater, peccavi in cælum et coram te (Luc. xv)*: *in cælum*, quia in rationalitate cælestis sum, *et coram te*, quia te Deum scio. Tunc diabolum repudiat, et denuo Dominum suum eligit. Inde omnia vitia diaboli confunduntur, et omnes cælestes harmoniæ mirantur; quia quod in inutilitate lutum prius computabant, in principali utilitate columnam nubis postea vident; quia quæ vilia viderunt, postea pulchriora eligunt, quoniam omnia vitia diaboli pro nihilo computant: (in ipsis enim pravis operibus utilitas non est), sed utilitatem in bonis operibus faciunt. Hæc sunt opera Spiritus sancti. Nunc, o pastor et Pater populorum, Deus tibi det ut ad lumen pervenias, ubi scientiam veræ beatitudinis accipias.

EPISTOLA XV.

EPISCOPI SPIRENSIS AD HILDEGARDIEM.

CONTERUS D. g. Spirensis Ecclesiæ minister et episcopus, HILDEGARDI magistræ de monte S. Roberthi in Pingis, salutem æternam in Christo.

Quod bonus odor es tam remotis quam vicinis, et de Spiritu sancto solamen omnibus te querentibus, divinæ pietati gratias referimus. Unde et certum habere dicitur dilectio tua, quod honorem et utilitatem Ecclesiæ tuæ libenti animo videmus, et modis omnibus, quibus voluntatem vestram in pro-

fectum ejusdem Ecclesiæ tuæ effectui mancipare poterimus, libenter faciemus. Rogamus autem intime sanctitatem tuam, quatenus pro dilectione nostra Deum pro nobis interpelles, et orationibus tuis eum nobis placabilem facias, et scias omni ambiguitate remota, quod si Deus vitam nobis concesserit, non carebis honesta remuneratione. Nam justum est ut orationum tuarum suffragia nobis impendas, sicut et nos de necessitate tua sollicitamur. Rescripta quoque tua ad nos desideramus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Multis ad emendationem vitæ Gunterum hortatur.

Lux summæ inspirationis, o homo, tibi dicit: Admonitionem Spiritus sancti, qui in te ascendit, ne abscindas a te per malam consuetudinem operum tuorum, quia Deus requirit in te, quod olim attendit perditam ovem reducere, quando crimina hominum abstersit. Et antiquus illudor confusus est, cum eum fortissimus bellator superavit. Deus per fenestras aspicit ad te, quia pius et misericors est. Hoc nullus homo derideat per ullam opinionem voluntatis suæ. Audi: Hanc causam admonitionis noli abscindere a te, ne Deus te percutiat per flagella sua. Quoniam vult in zelo suo hanc inimicabilem causam prosternere, quod sodales ipsius per socios suos ipsum in ostensione sua derident. Unde arcum admonitionis suæ vibrat, demonstrans quia nullus ei resistere possit. Unde tu, homo, qui multa nigredine involutus es, surge citius ad ruinam, et ædificas in cælestibus ut nigri et sordidi erubescant in tua exultatione, cum surgis a nigredine tua, quia anima tua vix vivit propter opera tua. Tua autem aspicias quasi per figuram ad aliam vitam, quæ intentio fulget in te sicut aurora lucis. Mens tua cribrat et excutit se in magnis tormentis, ubi pinguis natura te affligit in tortuosis desideriis. Hunc humorem evade. Audi, homo: Vir quidam terram habuit, quæ magnam vim in se ostendit, quando aratrum ipsam evertit, ita quod multo geminæ protulit quemque fructum, qui in ipsa seminabatur. Tunc placuit viro huic, ut in terra illa hortum aromatum faceret, et in eo crescerent aromata in suavissimo odore ad medicinam vulnerum et cicatricum. Et terra illa melior effecta est, quam prius fuisset. Nunc tu, o homo, elige quid in his duabus partibus tibi utilis sit. Fundamentum enim cælestis Jerusalem positum est primum de istis lapidibus, qui in magnis casibus vulnerati erant, et in cicatricibus vitiorum polluti, qui postmodum crimina sua opprimunt in pœnitentia. Faber mundi, fundamentum istud primum de rugosis, et impolitis lapidibus posuit, et lapides isti totam civitatem Dei sustentant. Ideo fuge lasciviam hujus mundi in naufragio immunditiæ, et esto similis sardio et similis topazio, et velox sicut cervus haurire in lingua purissimum fontem, et vives in æternum.

EPISTOLA XVI.

EPISCOPI WORMATIENSIS AD HILDEGARDIEM.

Sanctam encomiis exornat et resonsum flagitat.

CONRADUS Dei gratia Wormatiensis Ecclesiæ (indignus licet) episcopus, HILDEGARDI dilectæ sorori de Monte S. Roberti, cum heu! parva orationum exhibitione, suavem in omni obsequio devotionem.

Deo gratias agimus, qui te lucernam clarissimam aureo candelabro imposuit, et lucis suæ claritatem longe lateque per te in domo sua clarescere fecit. Quapropter, soror et filia dilectissima, ex radiis qui te Solem justitiæ indubitanter illuminare credimus, nubila mentis nostræ, quæ nos opprimunt, ex incongruenti tribulationum turbine et diversarum cogitationum inundatione, depelli obnixè exoramus. Plurima quidem sanctitati tuæ necesse haberemus insinuare, si prolixitas verborum tibi ea explicare non obstitisset, viva autem voce per præsentem latorem tibi præsentialiter loquimur, et responsum admonitionis tuæ toto corde efflagitamus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Illum laudat et hortatur.

Tu persona es sedens super cathedram Christi, et virgam ferream in manu tua habes ad regendum oves tuas. Aspice ad solem justitiæ, et ad plurimas stellas, quæ sunt genera virtutum, ut non deficias in cibo vitæ; quia bonus pastor est, qui semper in bonis operibus floret, et qui in recta viriditate oves suas pascit. Hoc tibi det, qui in prima die sonuit (*Gen. 1*), et in cujus verbo omnis creatura processit, et qui in novissimo die tuba canet, ita quod omnes filios hominum suscitabit (*I Cor. xv*). Nam quidam homines juste viventes tabernaculum Dei sunt, quia Deus in eis habitat. Homo enim ædificium Dei est, in quo ipse mansionem habet (*Joan. xiv*), quoniam iqueam animam in illum misit, quæ cum rationalitate in dilatatione volat, quemadmodum murus latitudinem domus comprehendit. Sed et qui per præcepta Dei in operibus suis justificatus est, in quibus legem Dei non neglexit, cœlestem Jerusalem ædificat. Qui vero secundum carnem operatur et non secundum spiritum, de sancta ædificatione cadet. Qui vero proprietatem voluntatis suæ de se abscondit, cœleste ædificium, cum margaritis et pretiosis lapidibus et optimo auro ornat. Tu igitur te talem fac ut lapis pretiosus fias, et in summa Jerusalem orneris.

EPISTOLA XVII.

EPISCOPI CONSTANTIENSIS AD HILDEGARDIEM.

Sanctæ preces et litteras petit.

Constantiensis Ecclesiæ D. g. episcopus, quamvis inutilis et indignus, HILDEGARDI sponsæ Christi de cœnobio S. Roberti in Pingis, intimæ charitatis augmentum, et utriusque vitæ felicissimum cursum.

Fama sapientiæ tuæ longe lateque diffusa a nonnullis veridicis mihi relata, ad id desiderium me provocavit, ut de remotis partibus solatium atque sublevamen tuum quærerem, et me precibus tuis commendarem. Durum namque est, ut qui vitæ suæ

A moderamina nescit tenere, iudex fiat vitæ alienæ. Quapropter dilectionem tuam sincera devotione depono, quatenus apud Dominum orationibus tuis mihi succurras, et rescripto tuo me munias; quia tam propria voluntas mea quam cura terrena fere omnibus modis a servitio Dei me abstrahit.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Inanem gloriam in ipso redarguit.

Justissima Lux dicit: O homo, mentem tuam argue quæ perforat consilium antiquorum prælatorum, quos non tetigit ventosa mens vanitatum. Qualis est æstimatio tua, qui non erubescis ambulare in tenebris per gustum operis tui? Nam revelatio illius cui nihil occultum est, ostendit per viventem oculum, quod arcus zelus Dei, temeritati hominum minatur. Cur non vides, ubi sit mammona iniquitatis (*Luc. xvi*), in quo te excuses? Multi operarii veniunt in causis suis, et quærunt arctam viam et angustam, tu vero labia tua moves per magniloquos sufflatus morum cordis tui, et ad indignationem illos reducis. Unde dirige te a tenebris in vias rectas, et illumina sensum cordis tui, ne tibi dicat Pater omnium: Quid per stultitiam ascendis columnam quam non fecisti? Nam dies obscuratur illi, qui non operatur in viis recti itineris: quod tu præave; surge ergo citius, et ambula recta itinera, antequam sol tibi occidat, et antequam dies tui deficiant.

EPISTOLA XVIII.

EPISCOPI VIRDUNENSIS AD HILDEGARDIEM.

C *Sanctam hortatur ad humilitatem, ac preces ejus flagitat ac litteras.*

ADELBERTUS Dei gratia Virdunensis Ecclesiæ minister et episcopus, quamvis indignus, HILDEGARDI matri suæ clarissimæ de Monte S. Roberti, visionibus Dei delectari præsentibus et æternis.

Benedicta gloria Domini de loco sancto suo (Ezech. iii), quæ te tibi a teneris annis mancipavit famulam. Ego autem, tanquam si cæcus iter videnti monstrare vellet; charitati tuæ suggero, ut gratiam istam cum humilitate cognoscas, attendendo prophetiam illius antiquam Balaam (*Num. xxiii*), qui licet novissima sua in contrarium direxerit, memorabile tamen est in visione sua, cum dixit: *Quæ cadit, et sic aperiuntur oculi ejus (Num. xxiv)*; humilitatem profecto in visione significans. Doctor quoque gentium dixit: *Ne magnitudo revelationum extollat me (II Cor. xii)*, etc. Hæc itaque magis fiducia mei affectus ad vos dicta sint, quam præsumptione doctrinæ. Porro noveritis quod ad vos in præsentem venire non possum, licet prope vos sim, tamen in adversitatibus meis vos fidam patronam in orationibus vestris expeto, et suffragiis sororum vestri collegii ancillarum Dei adjuvari postulo. Dignus est quod scriptum vestrum habere non merui; quod nunc saltem merear, oro.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Illum hortatur ad curam pastorem.

Lux vivens, quæ miracula ostendit, dicit: Qui Pater es in persona tua, et pastor in proposito...

animarum extende brachium tuum, ne inimicus A tua vivat, et ut amantissimam vocem illam audias
homo supereminet zizania in agro tuo (*Math. xii*).
Provide ergo hortum illum, quem divinum donum
plantavit; et cave ne promata illius sint arida, sed
ab eis putredinem abscinde, et eam foras mitte, quæ
utilitatem illorum suffocat. Et sic fac ea virescere.
Namque sol radios suos abscondit, mundus etiam
gaudium suum subtrahit, Et dico: Non obscura hor-
tum tuum in tædio silentii, sed in vero lumine cum
discretionis corripere ea quæ corripienda sunt. Illu-
mina quoque templum tuum per benevolentiam,
atque in thuribulo tuo ignem accende, myrrham
imponens, ita ut fumus ejus ascendat ad palatium
viventis Dei, et in æternum vives.

EPISTOLA XIX.

EPISCOPI LEODIENSIS AD HILDEGARDIEM.

Se t in maxima mentis et corporis fluctuatione con-
stitutum ait, quod, ut fuitur, innumeris malis
Deum offenderat. Petit preces et rescripta sanctæ
Hildegardis,

RUDOLPHUS Dei gratia Leodiensium episcopus,
HILDEGARDI famulæ Christi de S. Roberto in Pingis,
Regi regum incessanter servire, et bravium æternæ
beatitudinis apprehendere.

In maxima mentis et corporis fluctuatione consti-
tutus, tibi scribere disposui, quia clementia Dei ni-
mis indigeo, quam innumeris malis me offendisse et
irritasse non abnego. Quia igitur, dilectissima sor-
ror, veraciter Deum tecum esse novi, admoneo et
rogo per mi ericordiam ipsius sanctitatem tuam, ut
omnino mihi fluctuanti et ad te confugium facienti,
manum porrigas. Cura namque tibi sit pro negli-
gentia a me removenda, devotis precibus invigilare:
et quidquid ex inefficenti et viventi lumine tibi
ostensum fuerit ad excitandam somnolentiam meam
mihi rescribas. Concedat clementissimus Deus, ut
scriptis tuis certissimam per te consolationem per-
cipiam, et ut intercessionis tuæ obtentu vel ultimam
æternæ quietis sortiar mansionem.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Illum hortatur ad vitam bonam et ad curam ani-
marum.

O si vivens Lux dicit: Vix Scripturarum directæ
sunt ad excelsum montem, ubi flores pretiosissima
aromata crescunt, et ubi suavissimus ventus volat, D
validum odorem eis faciens, et ubi rosæ et lilia
splendidas facies ostendunt. Idem mons dudum non
apparuerat propter umbras cæci viventis aeris, quia
etiam Filius Altissimi mundum nondum illustraverat.
Tunc Sol venit de aurora, mundum hunc illuminans,
et omnes populi viderunt aromata illius. Et dies
valde ornatus est, et dulcis rumor ortus est. O pa-
stres, nunc plangendum et lugendum est quod in
nostro tempore mons istis nigerrimis nebulis tectus
est, ita ut bonus odor ex eo non redoleat. Tu autem
esto pastor bonus et nobilis in moribus. Et sicut
aquila in solem videt, sic recordare et respice ubi
possis pigros et peregrinos ad patriam revocare, et
aliquod lumen huic mundo conferre, quatenus anima

de summo iudice: *Euge, serpe bone et fidelis (Math.*
xv), et ut anima tua in hac parte fulminet, sicut
miles in prælio fulget, cum socii ejus ipsi congau-
dent, quia victor exstitit. Unde tu, o præcessor
populi, pugna in bona victoria, ac sic errantes cor-
rige, et pulchras margaritas de putredine abscinde,
præparans illas summo Regi: et sic mens tua in
bono studio anhelet has margaritas ad montem istum
revocare, sicut eas donum Dei instituit. Deus te
protegal, et animam tuam de æterna poena liberet.

EPISTOLA XX.

EPISCOPI TRAJECTENSIIUM AD HILDEGARDIEM.

Suum erga Sanctam affectum declarat.

GODEFRIDUS, divina favente gratia, Trajectensium
B episcopus, unice suæ, speciali suæ, singulari suæ
HILDEGARDI, magistræ sororum de S. Roberto, salu-
tem ab eo qui mandavit salutem in Jacobo (*Psal. xliii*).

Soror charissima, ex quo primo te cœpi in Chri-
sti charitate diligere, nunquam memoria tua super
mel et favum dulcis (*Psal. xviii*), in animo meo po-
tuit excidere. Cogit enim me in tuam dilectionem
virtus Dei, quæ habitat in te, quæ operatur per te,
quæ familiarem præ cæteris illi sponso reddit te,
qui æternaliter salvat omnes sperantes in se (*Psal.*
xvi). Et quoniam *charitas diffusum est in corde tuo*
(*Rom. v*), rogo te in charitate, qua in omnes abun-
das, ut in omni diligenter, omni conamine studeas
Deum pro me exorare, quatenus in hoc sæculo oco-
ribus peccatorum meorum merear alleviari. Dominus
C te illum perducatur, ubi est felix æternitas, et æterna
felicitas, jucunda tranquillitas, sine fine jucunditas.
Ut si licens fontem, sic tua scripta desidero.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Illum hortatur ad perseverantiam in bono.

O tu persona a Deo sumpta et vocata es, quatenus
secundum ipsum opereris, cum imitando, quoniam
Deus omnia edificat, regit et ungit. Omnipotens
enim Deus per verbum suum mundum creavit, quem
etiam regit, et omnia in aqua sanctificat, peccati
hominum ablucendo. Deus namque omnes creaturas
creavit, et eas gubernavit, et hominem cum illis
perdedit, quemadmodum faber vasa sua per ignem
elegantia facit. Sed deinde præcæsus dies in obscuro
noctem per inobedientiam in casu Adæ se de-
clinavit, et ob hoc homines in peccatis et in obli-
vione, quasi Deus non esset, vixerunt. Tunc Deus
omnem terram per aquas diluvii de criminalibus
peccatis hominum inundavit (*Gen. vii*), et sic sancti
et lex et prophætæ surrexerunt. Novissime autem
Filius Dei venit, quem non decebat, ut in vacuo
tempore adesset, in quo nullam justitiam inveniret,
sicut etiam homo creatus non est, antequam omnis
creatura cum ostendebat. Sed et Filius Dei venit, et
totum mundum per obedientiam, per christum ba-
ptisatis, et per poenitentiam redimeret. Nunc tu,
o pastor provide, ne puerili tempore, quod Dominum
nescit, sis; sed esto in tempore justorum et sancto-
rum, et in ostensione prophetarum, in operibus tuis

justitiam apprehendens, sicut et Deus omnia prævidit, antequam illa operaretur, et secundum ipsum populum tuum rege. Tu etiam populo adiutorium in vice Christi præbe, ne sis sicut tuba quæ sonat, et non operatur. Sed esto bonus odor virtutum, ut in æternum vivas. Et dic: *Exaltabo te, Deus, meus rex, et benedicam nomini tuo in sæculum, et in sæculum sæculi (Psal. cxlvi)*. Nam quando intelligis, quia in episcopali cathedra es, in omnibus viis tuis Deum lauda, in bonis operibus eum exalta, et præcepta ejus sine tædio iterando ruminas, per fidem eum osculare, et in bonis operibus eum amplectere; in bona conversatione Deum tuum ipsum ostende, et in judiciis suis eam ut justum regem magnifica, ita ut populum tuum recte regas, et cum misericordia ungas, et noxiale crimen post te non trahas, scilicet ut munus pro justitia accipias; et sic invoca nomen ipsius, ut in omnibus his timorem ad ipsum habeas, quoniam rex est, et hoc omnibus diebus vitæ tuæ facias, quousque in hoc sæculo vivis, quatenus postea in infinito sæculo in æternum vivas.

EPISTOLA XXI.

EPISCOPI PRAGENSIIUM AD HILDEGARDIEM.

Postulat ut orationibus suis subveniat et bona consilia porrigat.

II., Dei gratia Pragensium minister inutilis et episcopus, licet indignus, HILDEGARDI sponsæ Christi, et magistræ de S. Roberto in Pingis, qualescunque munusculum orationum suarum cum omni devotione.

Dominum Deum nostrum magnificando glorificamus, cujus spiritu illuminata, plurimorum tribulationibus, consolando et sublevando, subvenis, et fructum boni operis, eodem Spiritu cooperante, in multorum mentibus multiplicas, sicut etiam per plurima terrarum spatia de te referri audivimus. Unde sanctitas tua noverit quia magnum desiderium inest nobis te videre atque colloquio tuo perfrui in Christo, sed magna difficultas locorum hoc fieri impedit, et quoniam claritatem tuam plurimorum necessitatibus subvenisse percepimus, hac fiducia animati, dilectionem tuam imploramus, quatenus nobis in tribulationibus mundanis quassatis, orationibus tuis subvenias, et bona consilia porrigas. Quia ex quo nomen tuum et gratiam tibi a Deo collatam audivimus, memoriam tuam in cordibus nostris semper habuimus, et ut eadem gratia quæ de vero lumine est, apud te semper maneat, exoptamus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Illum ad majorem in virtute constantiam hortatur, tum in prosperis, tum in adversis.

Vox vitæ et salutis dicit: Quid est hoc, quod homo manducat, et non vult scire quæ sit uva, quæ de terra alio modo sudavit post preemptionem populi, cum Deus terram extersit et exscribravit in alium modum, quam primus homo illam derideret. Hoc est quod homo levis est per vicissitudinem morum suorum, et per tempora lucis et tenebrarum.

A Nam homo interdum se aliquantulum in prosperitatem erigit, interdum in pericula cadit. In his utrisque homo non inspicit amplexus filie regis, scilicet justitiæ et veritatis; sed amputat coronam de capite illius, cum pastor fugit, non defendens Ecclesiam Christi; quia arma sua in fortitudine non tenet, sed in moribus suis sicut lascivus puer, qui nullam sollicitudinem habet, ludit. Homo qui istud facit, desiderat sic manducare et vivere per voluntatem suam, sicut natura hominis postulat cibum, et non videt acutis oculis suis, ubi discretio sit, quæ de sapientia sudavit, quæ in hac uva intelligitur. Cum enim Adam in ortu mundi obedientiam derisit, tempora temporum perierunt usque ad effusionem aquarum. Ubi Deus terram de horribili iniquitate tersit, et aliam vim dedit. Ubi Noe nobilissimum germen obedientiæ in vineis protulit (Gen. ix), quod Adam fugit, per simplicitatem morum suorum, sicut lascivus puer, sed in Noe terra vim uvæ protulit, ubi etiam post eum sapientia surrexit in salvatione. Nunc, o tu homo, qui circus in moribus tuis per plateas vicissitudinum tuarum, et non ardentem intueris, aspiciens in medicinam tuam et alterius, surge, respiciens in solem, in recta moderatione, et lumen non fuge, illud abijcens per austeritatem iniquitatis, quatenus non erubescas, quando summus Rex inquirat opera tua in sæculo tuo, et in æternum vivas.

EPISTOLA XXII.

EPISCOPI HIEROSOLYMITANORUM AD HILDEGARDIEM.

Ipsius ac sororum ejus precibus se commendat. In laudes Sanctæ excurrit.

I., Dei gratia et ordinatione Hierosolymitanorum servus et episcopus, HILDEGARDI dilectæ filie et magistræ de Monte S. Roberti in Pingis, scilicet in Moguntino episcopatu, humillimam orationem et salutem in Christo.

A multis per longa terrarum spatia partes nostras adeuntibus, et genua sua ad sepulcrum Domini flectentibus, multoties percepimus, quod divina virtus in te et per te operetur, unde ipsi gratias indefessas, prout possumus, humiliter offerimus. Ad te igitur filiam dilectissimam sermo nobis jamdiu fuit, sed quia internuntius haecenus absuit, desiderium nostrum penitus frustra processit. Nunc vero quoniam quidem post longa temporum curricula opportunitas se obtulit, per præsentia scripta, te cunctasque sorores tuas, tibi, ut audio, in Christo subjectas, alloqui congruum duximus. Indæ est, quod si qua dulcia verba præ nimis angustiis, quibus assidue premimur, nobis adessent, quoniam ex altero, gladio paganorum, ex altero latere insidiis malignorum spirituum impugnamur, te ut Christi sponsam, ut Christi arcanis semper intentam, extollere dignum existimaremus. Sed non opus est laudibus humanis extolli, quam divina gratia laudibus concessit angelicis admisceri; et illas felices dicimus, quæ de die in diem dulcissimis alloquiis tuis interesse ac satiari merentur. Felices ctenim

illas haud incongrue dixerimus, quæ speculo divinæ candidationis innixæ, bravium cursus sui meritorum sanorum a Domino quotidie percipere affectant. Felices, inquit, ac nimum felices, quibus ob remunerationem cœlestium, terrena cuncta viluerunt, et a quibus despicitur, calcatur, vilipenditur, qui quid in hac vita cæteris mortalibus dulce, delectabile atque præstabile videtur. Ecce veræ filie Jerusalem, in quibus non est inventa macula (*Cant. iv*), in quibus mundus nihil quod diligat habet : quæ etiam sequuntur *Agnum quocumque ierit* (*Apoc. xiv*). Nunc autem, o filia, ad te referentes consolationem tuam cœlitus tibi ostensam, humiliter requirimus, ac nos orationibus tuis cunctarumque sororum tuarum commendamus, quatenus nobis in procellis mundanarum curarum fluctuantibus, pte apud illum interveniatis, cujus thalamum post hujus vitæ terminum intrare desideratis. Faciat Dominus, o dilecta, ut videas bona Jerusalem omnibus diebus vitæ tuæ (*Psal. cxxvii*)

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Putriarcham consolatur.

Vivens Lux hæc in miraculis suis dicit: Prima radix in die apparuit, et in omnibus ramis floruit, atque duas vias constituit. Altera via plena ælifficiorum erat, in quibus aquilæ et alia volatilia habitabant. Altera autem magnæ optionis plena fuit, in qua gigantes concurrerunt, qui contra aquilas istas et cætera volatilia pugnabant, sed eis prævalere non poterant. Tunc sol processit, et in extremo brachio suo aureos clypeos habuit, et contra gigantes illos pugnavit. Nam casus primi angeli a vita ceciderat, et postea casus Adæ luce paradisi carebat, et idem Adam in suggestione diaboli cum omnibus filiis suis ambulavit (*Gen. iii*). Sed sol in topazio et sapphiro emicuit, quod est in misericordia et charitate quæ Verbum Dei incarnatum protulit. Sol autem æqualiter fulsit, sicut in initio processerat, et ita permansit, ut omnino nulla umbra vicissitudinis super illum ceciderit, veluti in primo angelo, in Adam et in suggestione diaboli factum fuerat. Et ideo dictum est: *Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech* (*Psal. cix*). Nam in topazio mi ericordia, et in sapphiro charitas intelligenda est, quas virtutes sacerdos iste velut testimonium sacerdotale propter hominem induit. Nunc tu, o Pater, qui es in vice sacerdotis hujus, anima tua fluat sicut aqua quæ de petra in virga Moysis effluxit, ita quod verba tua incredulis cordibus potum salvationis dent, atque dies, quæ in anima tua lucet, crescat in multitudine virtutum. Vides autem te in anima tua sollicitum in via, quæ ad Deum tendit. Sed cum mens tua in turbinem ierit propter vicissitudinem laborum tuorum: et aliorum, columba te perfundet, et implicem turrim ante conspectum Dei te faciet. Pugnam vero quam intus et exterius in utroque scilicet homine pateris, Deus in temporibus tuis circa te hoc modo allevia-

bit, ut eam sustinere possis, unde fiduciam tuam in ipsum pone, nec de misericordia ejus despera. Et hoc faciens in gratia Dei, ad vitam vires.

EPISTOLA XXIII.

EPISCOPI DE BEVEZ AD HILDEGARDIEM.

Ejus preces et litteras exposulat.

HENRICUS, Dei gratia de Bevez solo nomine vocatus episcopus, HILDEGARDI dilectæ magistræ sororum in Monte S. Roberti de Pingis, si quid in spiritu contrito et humilitate valet peccatorum oratio.

Benedictus Deus, qui benedixit te in omni benedictione spirituali (*Ephes. i*), ita, quod in odore unguenti, quo unxit te Deus unctione misericordie suæ, trahatur etiam per te in longinquis partibus mundi multorum devotio. Nam manifesta Dei circa te dignatio mihi peccatori ac turbinibus sæculi gravato, magna est consolatio, quamvis a te corpore sed non mente plurimum remoto. Confidimus enim sine dubio meritis et precibus tuis Christi misericordiam patere cunctis, auxilium orationum tuarum fideliter quærentibus. Nos igitur propriæ conscientie dissidentia nullam in actibus nostris adipiscendæ salutis habentes confidentiam per charitatem Spiritus sancti te obsecramus in remotis regionibus, ut orationibus tuis indulgentiam peccatis nostris implores a Domino. Præterea quantulumcunque consolationem seu admonitionem salutis nostræ necessariam, nobis rescribere non pigeat tuam dilectionem. Ipse autem qui omnia potest, et quem nulla latet cogitatio, secundum beneplacitum suum precibus satisfacere dignetur cordis nostri desiderio.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Pulchra utitur parabola qua ipsum ad veram sapientiam et charitatem hortatur.

Vivens Lux ostendit mihi hæc, et dixit: Dic ad hominem illum: Vidi quasi pulchram formam virtutis quæ fuit pura scientia. Facies ejus valde clara erat, oculi ejus velut hyacinthus, et indumenta ipsius quasi pallium sericum. Habebat quoque super humeros suos episcopale pallium simile sardio. Et hæc advocavit pulcherrimam amicam regis, videlicet charitatem, dicens: Veni mecum. Et venientes pulsabant ambæ ad januam cordis tui, dicentes: Tecum habitare volumus. Cave ergo, ne resistas nobis; sed esto fortis ad resistendum vitis et sæcularibus causis et vicissitudinibus illorum ventorum, qui in turbinibus sicut malus fumus ascendant, et ut aquæ quæ in tempestate volant. Hæc sunt inquietudines mentium hominum in iracundia et in aliis similibus. Silentium non habe in tædio, sed vox tua sit sicut tuba resonans in cæremoniis Ecclesiæ, et oculi tui sint puri in scientia, ita quod non sis piger tergere te ab indigno pulvere oneris tui. Nam plenus es guttis noctium (*Cant. v*). Et

persuasio superbix sic locuta est tibi : Ne abluas A te. Sed nos hoc nolumus ; volumus autem ut quæque tenebrosa de te abstergas, et non sis timidus de multis terroribus inimicorum tuorum, qui nec recte nec bene loquuntur de te. O miles, da nobis habitaculum in corde tuo, et perducemus te ad palatium regis nobiscum.

EPISTOLA XXIV.

EPISCOPI TREVIRORUM AD HILDEGARDĒM.

Suum erga sanctam Hildegardem affectum gratioso declarat, testaturque ad episcopatum se promotum esse contra voluntatem suam. Sanctam itaque consulit ita scribens : « Sed quia nescimus cujus vocatione promoti simus, hoc maxime anxietatem nobis infli, it. »

ARNOLDUS, Dei gratia Trevirorum Ecclesiæ humilis electus, dilectæ in Christo cognatæ sive HILDEGARDI de S. Robert., salutem et dilectionem ab eo qui est salus et dilectio.

Amicitia cognatione cœlestis est, quia senium ei non obest, sed confert ; et vera est, stare nescit, sed in aliquo crescit et proficit quotidie. Cum autem ab ineunte ætate ulnis veri amoris nos amplexi sumus, miramur cur vos adulatorem plus vero amico diligatis, cum dicat propheta : *Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum (Psal. ciii)*. Fratrem nostrum præpositum S. Andræ, hic adulatorem vestrum reputamus ; nos autem verum amicum intelligi volumus. Quia vero proventum nostrum, gladii vestri materiam esse scimus, ideo per Dei gratiam prospere nos rediisse, vestræ dilectioni significandum duximus. Sed quia nihil est beatum alicui quod ipse pro pœna reputat, coram Deo et vobis dicimus, quod dignitas, ad quam vocati sumus, contra nostram, teste Deo, voluntatem nunquam (ut fieri solet) nos dilexit, nunquam permulsit : et ideo hoc, quia nostra inscitia, nostra fragilitas suam deslet insufficientiam, suam deplangit indignitatem. Sed quia nescimus cujus vocatione [promoti] simus ad tale ministerium, hoc maxime anxietatem nobis infligit. Si ex Deo esse sciremus, crederemus quod qui cœpisset in nobis opus bonum, et perficeret (*Philip. i*), cum necessitate magis quam virtute, ad sacerdotium promoveri proponamus. Et scimus quod *Deus in loco sancto suo (Psal. lxxvii) apud vos salutem operatus (Psal. lxxiiii)*, obsessam misericorditer liberando, visitaverit plebem suam (*Luc. vii*). Unde ut modum liberationis obsessæ nobis rescribatis, et sæpius in verum lumen aspiciendo, sæpius nobis aliquid salutaris gratiæ per litteras tuas impartiamini, et ut manus vestras ad petram refugii pro nobis interpellando, exemplo Moysis levetis (*Exod. xvii*), dum nos contra Amalech in valle mundanæ miserix pugnamus, attentissime rogamus. Cum autem hæc coram abbate S. Eucharii fideli et dilecto nostro conscriberentur, ipse opitulando dulcedine sua verba nostra condidit. Volumus ergo ut per ipsum rescriptum vestrum nobis transmittatis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Post salutaria documenta, serio illum mone: ut careat a superbia, a cupiditate divitiarum, ab injustitia, a vanitate, ac ut virtutes amplectatur statui suo congruas.

Tu arbor es a Deo constitutus, quemadmodum Paulus dicit : *Omnis potestas a Deo est (Rom. xiii)*, quia secundum summum Magistrum per invocationem nominis sui, omnis potestas nominata est, unde in illa, arbor viriditatem honoris nominis sui habet. Quod absque Deo est, et quod sinistra operatur, tibi non adsit, ne in cadente morbo superbix, cum primo angelo (*Isa. xiv*), scilicet Satana, qui contra Deum honorem furtim rapere voluit, cadas, quem multi secundum voluntatem suam rapiunt, non curantes, quoquo modo eis ille conferatur. Istud coram Deo nihil est, quoniam *sine ipso factum est nihil (Joan. i)*, et sic Deus occidit quidquid ipsum non tangit. Ob hoc ergo sollicitus esto, ut per præcepta Dei, quæ sicut folia arboris multiplicata sunt, populo testimonium, quantum per gratiam ipsius potueris, perhibeas. Multæ enim tribulationes oneris tui, velut paupertas, te constringunt, quia divitiæ et multæ pecuniæ cœlestia non amant : ideo propriam voluntatem homini Dei abstrahit, quatenus ad cœlestem patriam suspiret. Unde decet, ut pauper pauperem diligat, et dives divitem agnoscat, quia sapientia pauperi annulum dat, et diviti in aurem negat. Propter sacerdotale enim officium tuum tibi istud adest. *Justitiam tuam non abscondi in corde meo, veritatem tuam et salutatum dilexi (Psal. xi)*. Quid dicitur? Justitia Dei se non abscondit, sed itinera sua dilatat, nec ea currere erubescit. Vulnere quoque non abscondit, malum bono præponendo, velut in justitia vitam et genenam esse, et in utraque parte currendum esse dicit. In hac fallacia justitia se non macerat, nec multiplicibus verbis injustitiam osculatur, sed ipsam totam conculcat. Veritas quoque opera, quæ sine Deo operantur, non laudat ; sed in pugnam, contradicere illa, ut probus miles se præparat. Justitia Dei scutum tibi sit, et veritate ipsius quasi lorica induere, ita ut coram Deo bene armatus et non fugitivus per societatem vanitatis appareas, et disce ut ubera justitiæ sugas. Disce quoque vulnere peccatorum cum pœnitentia in misericordia curare, quemadmodum summus medicus salutare exemplum vobis ad salvandum populum reliquit. Tu namque qui in viriditate beati viri per instructionem nominis sui positus es, qui impium diabolus non attendit, qui ideo impius nominatus est, quia nullum bonum amavit, vide ne in thesauris pecuniæ glorieris (*Eccli. xxxi*), quæ in fine malitiosa est, quia post tricesimum annum, velut post annum unum deficit. Sed exsulta in monte Sion, ubi adiutorium Altissimi æternale in æternitate est, et *omnis spiritus laudat Dominum (Psal. cl)*. Tu autem eburneus mons esto, de quo fenestralia jacula in recto iudicio justitiæ Dei, contra adversarios tuos vol-

rant. Curre quoque in altitudinem legis et justitiæ Dei, sicut capricornus, ne per instabilitatem inermis cadas, et filii tui de latere Ecclesiæ surgant, et postulent a te cibum justitiæ: et ideo bonam doctrinam discere, quatenus per te saturerentur. Ego autem, ut jussisti, ad verum lumen aspexi, et vix incœptionem bonorum operum aspicerem potui. Tu quidem bona opera studiosius operare, ut postea per gratiam Dei plura scribam; et fidelis amicus animæ tuæ esto, ita ut in æternitate vivas. In illa autem quæ obsessa fuit, de qua quæritis, multa mirabilia vidimus, quæ modo per scripta proferre non possumus, sed cognovimus quod diabolicus sufflatus de die in diem usque ad recessum suum defecit, et eadem mulier a fatigatione diaboli liberata est, et etiam infirmitate, quam ante in se non cognovit, tunc occupata est. Sed nunc vires tam corporis quam animæ plena sanitate recepit.

EPISTOLA XXV.

EPISCOPI COLONIENSIS AD HILDEGARDIEM.

Sanciam laudat; petit ut e ex occulto Dei inquirat, sibi que communitoria verba, prout Deus donaverit transmittat.

PHILIPPUS, Dei gratia Coloniensium archiepiscopus, HILDEGARDI sorori dilectæ, divino spiramine mirabiliter infusæ, illum in cœlestibus gloriose videre, cujus amplexibus exoptat jugiter inhærere.

Quamvis locorum diversitas mutui aspectus et desiderabilem colloctionis subtrahat gratiam, quos Christi charitas conjunxit, semper tamen tenebit animorum vicinitas. Unde est mihi desideratissimum, quod in hoc anno, dum transitus viæ et gratia te videndi, diu desiderata, occurrit. Sed ægritudo et tenuitas tui corporis, cor meum, multorum in terra nostra a te in Christo amplectentium turbavit et percussit, semper exoptantium vitæ tuæ sospitatem, veræque salutis æternitatem. Complacuit ergo et dignum duximus, perquiri certosque reddi de statu tuo, et maxime indicare et notificare tibi quod turbibus et procellis sæcularium quotidie ita perturbamur, quod etiam aliquando mentis oculos ad cœlestia levare conamur. Sed quia plurimorum novit industria, te per fusam divini charismatis munere, de quo gaudet concio fidelis Ecclesiæ, et nos pro modulo nostræ discretionis congratulamur; scientes hominem carnis tegmine degentem, et juxta Apostoli vocem in cœlo conversantem (*Philip. III*). Tali igitur dote ditata, quasi bonæ margaritæ inventrix (*Matth. XIII*), ex occulto Dei quod petimus, inquiras, nobisque communitoria verba, prout Deus tibi donaverit, transmittas; quoniam in sapientia et thesauro abscondito, juxta veridicum, non est utilitas (*Eccli. XX*). Valet.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Quæ in visione audierit et viderit notificat. Præclaram adhortationem subjungit.

In mystico spiramine veræ visionis, hæc verba vidi et audivi: Ignea charitas, quæ Deus est (*I Joan. IV*) tibi dicit: Stella quæ sub sole lucet, quod no-

men in parte sua habere potest, lucida scilicet nominatur, quoniam per solem aliis stellis amplius irradiatur. Sed quomodo deceret quod eadem stella lumen suum ita absconderet, quod aliis minoribus stellis minus luceret? Si enim hoc faceret, gloriosum nomen suum non haberet, sed cæco nomine nominaretur; quia, quamvis lucida diceretur, lumen tamen ejus non videretur. Miles etiam qui ad prælium sine armatura venerit, ab inimicis certissime conculcabitur, quia corpus suum lorica non circumdederat; nec capiti suo galeam imposuerat, nec clypeo se texerat, unde et in magna confusione caperetur. Tu autem qui lucida stella per episcopale officium appellaris, et qui de nomine summi sacerdotis radias, lumen tuum, quod verba justitiæ sunt, subditis tuis non abscondas, quoniam in corde tuo sæpe dicit: Si ego mihi subjectos verbis terrem, molestum me haberent, quia eos superare non valeo, utinam amicitiam eorum, tacens retinere possem. Itaque sic dicere et facere tibi non expedit. Sed quid? Terribilibus verbis propter episcopale nomen et corporis tui nobilitatem, eos ut rapientes accipiter non terreas, nec periculosos verbis, velut elava eos percutias; sed verba justitiæ cum misericordia ejus misce, et ipsos cum timore Dei innuge, proponens eis quam periculosa animabus et felicitati eorum injustitia sit. Certissime, certissime, certissime, hoc modo audient te. Per squalidos autem et instabiles mores te illis non admiscens, nec quid cuique placeat seu displiceat, inspicias; quoniam si hoc feceris, minor cæteris coram Deo et hominibus apparebis. Nam talia personam tuam non decent. Vide etiam quod munda animalia quæ ruminant, macerarentur, si pabulo eorum, cibus porcorum per quem ipsi pinguescunt, admiscerentur. Sed et tu, si squalidis moribus et societati peccatorum te adjungeres, polluereris, per quod nefarii gauderent, perfecti viri turbarentur, dicentes: Ah, ah; væ, væ, qualis episcopus noster est? per recta itinera justitiæ nobis lucet. Populum autem tuum ab inimica infidelitate corripe, et averte ita, ne lorica fidei nudus sis, et de Scripturis sanctis viam justitiæ illi ostende, et galeam spei capiti tuo, et scutum veræ defensionis collo tuo impone (*Ephas. VI*), quatenus in omnibus æramnis et periculis Ecclesiæ defensor, quantum prævalens, existas. Lumen quoque veritatis sic tene, ut probus miles in militia mea, quæ vera charitas sum, appareas, et in naufrago mundo, et in duris bellis iniquitatis, strenuus et fortis sis., quatenus lucida stella in æterna felicitate fulgeas. Nunc, o tu Pater, qui in pastoralis nomine es, paupertatem hominis hæc scribentis non dedigneris, quoniam ista non secundum me, nec secundum altum hominem dictavi nec protuli; sed ea hoc modo scripsi, quemadmodum ipsa in vera visione, vigilans mente et corpore, vidi et audivi; quia, ut aliqua ad te scriberem, jussisti.

EPISTOLA XXVI.

CONRADI IMPERATORIS (16) AD HILDEGARDIEM.

Favores suos addidit et filium suum Sanctæ precibus commendat.

CONRADUS, divina favente gratiâ, rex Romanorum, HILDEGARDI Deo dicatæ virgini, et magistræ sororum de sancto Roberto in Pingis, salutem et gratiam suam.

Quia regali culmine impediti, ac diversis turbini-
bus et procellis quassati, te invisere pro velle nostro
non possumus, litteris tamen nostris te adire non
omittimus. Nam, ut audivimus, revera superabundat
in te confessio summæ laudis per sanctimoniam
vitæ innocentis, et per magnificentiâ Spiritus desuper
mirifice in te venientis. Unde inquamvis sæcu-
larem vitam agamus, ad te properamus, ad te con-
fugimus, ac orationum et exhortationum tuarum
suffragia humiliter quærimus, quoniam longe aliter
vivimus quam debeamus. Pro certo autem scias
quod tibi et sororibus tuis, in omni causâ et in
omni necessitate vestra prodesse et adesse, ubi
possumus, properabimus. Unde et filium meum,
quem supersittem desidero esse, orationibus tuis,
sicut et incipsum, attentius commendo.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Non obscure prædicit schismata aliæque Ecclesiæ
mala quæ nata sunt sub Friderico I, Conradi suc-
cessore. Addit multa eodem spiritu prophetico de
variis Ecclesiæ temporibus et vicissitudinibus.*

Qui vitam dat omnibus, dicit: Beati sunt, qui
candelabro summi Regis digne subjacent, et quos
Deus in magna providentiâ procuravit, ita ut eos
de sinu suo non abscindat. In illo, o tu Rex, per-
mane, et squalorem de mente tua abjice; quoniam
Deus omnem, qui eum devote, et pure quærit, con-
servat. Sed et regnum tuum ita tene, et tuis unam-
quamque justitiâ provide, ut a superno regno
alienus non fias. Audi, in quadam parte a Deo te
avertis; et tempora, in quibus es, velut in muliebri
persona, levia sunt, et etiam in contrariam injusti-
tiam, quæ justitiâ in vinea Domini destruere ten-
tat, se inclinant. Postea vero pejora tempora venient,
in quibus veræ Israelitæ flagellabuntur, et in quibus
catholicus thronus in errore movebitur: et ideo
novissima eorum, velut cadaver in morte, blasphem-
niæ erunt. Unde et hic dolor in vinea Domini fu-
nigat. Et post hæc fortiora prioribus tempora sur-
gent, in quibus justitiâ Dei aliquantulum erigetur,
et in quibus injustitiâ spiritualis populi ad ejicien-
dum notabitur. Sed tamen provocari et exacerbari
ad contritionem acriter nondum audebitur. Sed
deinde alia tempora instabunt, in quibus divitiæ
Ecclesiæ dispergentur, ita quod etiam spiritualis po-
pulus velut a lupis lacerabitur, et a locis suis et de
patria sua expelletur. Unde primi eorum ad soli-
tudinem transibunt, pauperem vitam in multa con-
tritione cordis deinceps habentes, et sic Deo humi-

A liter servientes. Prima etenim hæc tempora ad
justitiâ Dei sunt squalida, sequentiâ vero lædiosa:
Quæ autem deinde supervenient, ad justitiâ se ad
modicum erigent; sed quæ postea insurgent, quasi
ursus cuncta dividant, et divitias sibi per malum
congerent; sed quæ illa sequentur, signum virilis
fortitudinis ostendent, ita ut omnes pigmentarii ad
primam auroram justitiæ cum timore, verecundiâ
et sapientiâ currant; et principes concordiam una-
nimitèr habeant, eam quasi vir preliator sicut
vexillum contra errantia tempora maximorum erro-
rum elevantes, quos Deus destruet et exterminabit
secundum quod ipse novit, et ut tibi placet. Et
iterum ille, qui omnia novit, tibi, o rex, dicit: Hæc
tu homo audiens, te ipsum a voluntate tua compesce,
et te corrige, quatenus ad tempora illa purificatus
venias, in quibus de factis tuis amplius non erube-
scas.

EPISTOLA XXVII.

FREDERICI IMPERATORIS AD HILDEGARDIEM.

*Quædam a Sancta in colloquio apud Ingelheim præ-
dicta impleta esse nuntiat. Preces ejus petit. So-
lius æquitatis respectu in controversiâ quæ quos-
dam inter et S. Hildegardem in ipsius curia
dirimenda erat, se judicaturum promittit.*

FREDERICUS, Dei gratiâ Romanorum imperator et
semper Augustus, dominæ HILDEGARDI de Pingis,
gratiam suam et omne bonum.

Notum facimus sanctitati tuæ, quoniam ea quæ
prædixisti nobis, cum Ingelheim manentes, te ad
præsentiam nostram venire rogavimus, jam in ma-
nibus tenemus. Sed nos tamen in omni comatu pro
honore regni laborare non cessabimus. Quapropter
dilectionem tuam quam intime admonemus, ut cum
sororibus tibi commissis, ad omnipotentem Deum
preces pro nobis fundas, quatenus in terrenis ne-
gotiis laborantes, ita se convertat, ut gratiam ip-
sius obtinere valeamus. Certum autem debes ha-
bere, quod super omni negotio tuo, ad nos per te
directo, neque amicitiam, neque odium alicujus
personæ attendemus, sed solius justitiæ respectu,
æquitatem judicare proponimus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Frederici molitiones varias improbat. Ejus regnum
satis longum, sed turbulentum fore prædicit.*

A summo JUDGE hæc verba diriguntur ad te.
Valde admirabile est, quod hanc personam homo
habet necessariam, scilicet quæ tu rex es. Audi:
Quidam rex stabat in excelso monte, et in omnia
valles respiciebat, quid quisque faceret in eis, vi-
dens. Et virgam manu tenens, quæque recte divi-
debat, videlicet quod erat aridum, ut viride esset,
et quod dormiebat, ut vigilaret. Sed et virga hæc
istis pœnam stuporis abstulit, qui in magno studio
erant. Cumque idem vir oculum suum non aperiret,
venit nigra nebula, quæ valles istas tetigit. Sed et
corvi et aliæ volucres, quæque circumposita dissi-

(16) Hujus nominis tertii.

pabant. Nunc, o rex, sollicite provide, quia omnes regiones sunt obumbratæ cum fallaci turba illorum qui in nigredine peccatorum justitiam delent. Raptiores et errantes viam Domini destruunt. O tu rex, cum sceptro misericordiæ pigros et peregrinos et sævissimos mores rege. Tu enim habes nomen gloriosum, quod rex es in Israel. Valde gloriosum est nomen tuum! Vide ergo, quando summus Rex te considerat, ne accuseris, quod officium tuum recte non didicaveris, et ne tunc erubescas. Quod absit! Manifestum est, quod justum est, ut præceptor prædecessores suos in bono imitetur, quia nigerrimi sunt mores illorum prælatorum, qui in lascivie et in putredine currunt. Hoc fuge, o rex. Sed esto armatus miles, diabolo fortiter repugnans, ne te Deus dissipet, et ne terrenum regnum pro hoc erubescat. Deus liberet te de æterna perditione, et tempora tua non sint arida, et Deus te protegat, ut vivas in æternum! Avaritiam abjice, abstinentiam elige, quod summus Rex valde amat. Nam valde necesse est ut in causis tuis providus sis. Video enim te in mystica visione, in plurimis turbinibus et contrarietatibus viventem ante oculos vivos: sed tamen ad tempus regnandi habes in terrenis materiis. Cave ergo ne summus Rex prosternat te propter cæcitatem oculorum tuorum, qui non recte vident, quomodo virgam recte regendi in manu tua habeas. Vide etiam, ut talis sis, ne gratia Dei in te deficiat.

EPISTOLA XXVIII.

PHILIPPI COMITIS FLANDRIÆ AD HILDEGARDIEM.

Preces S. Hildegardis postulat consiliumque utrum manere potius debeat in Terra Sancta, an post expeditionem susceptam reverti ad suos.

PHILIPPUS Flandriæ et Viromensis [Veromandensis] comes, domicellæ HILDEGARDI, ancillæ Christi, salutem et plurimam dilectionem.

Vestra noverit sanctitas me paratum esse ad faciendum quidquid scirem vobis placere, quia sancta conversatio vestra et vita honestissima sæpissime meis insonuit auribus, omni fama suavior. Quamvis enim peccator sim et indignus, tamen Christi servos et amicos toto corde diligo, et omnimoda veneratione libenter honoro, illius Scripturæ memor: *Multum valet assidua justî deprecatio* (Jac. 5). Unde est quod ad pietatis vestræ gratiam mitto præsentium latorem, fidelissimum servientem meum, qui pro me misero peccatore vobiscum loquatur, cum ego tamen multo libentius ad vos venissem, et vobis locutus fuisset, quod desideravi. Sed tot et tanta sunt negotia mea, quæ singulis diebus emergunt, quod ad hæc vacare non poteram. Instat etiam jam tempus, quo aggredi debeam iter Hierosolymitanum, ad quod opus est mihi magno operatu, super quo consilium vestrum mihi intinquare dignemini per litteras vestras. Credo enim quod ad vos sæpius pervenit fama nominis mei et actuum meorum, et multis de Dei miseratione indigeo. Unde et vos maxima precum instantia sup-

placiter exoro, ut pro me miserrimo et indignissimo peccatore, ad Dominum intercedere velitis. Rogo etiam humiliter, ut inquantum vobis concesserit divina misericordia, inquiraris a Deo quid mihi expediat, et litteris vestris per latorem præsentium mihi renuntiatis consilium vestrum, quid et quomodo faciam, ut nomen Christianitatis temporibus meis exaltetur, et dira Saracenorum feritas deprimatur; et si utile mihi erit in terra illa morari vel reverti, juxta id videlicet, quod de statu meo forsitan audistis, et divina revelatione cognovistis, aut cognitura estis. Valete in Christo, soror dilecta, et scitote, quod multum desidero audire consilium vestrum, et quod maximam in vestris orationibus habeo fiduciam.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Instructionem mittit qua ipsam maxime hortatur ad justitiam.

O fili Dei, quia ipse in primo homine te plasmavit, audi verba, quæ vigili mente et corpore in anima mea vidi et audivi, cum propter sollicitam inquisitionem tuam, ad verum lumen aspexi. Deus præceptum Adæ in paradiso dedit, et post prævaricationem ejusdem præcepti eum (qui consilio serpentis consenserat) justo judicio de paradiso expulit (Gen. iii). Cum justo quoque judicio, homines qui eum omnino oblivioni tradiderant, ita quod eum nec desiderabant, nec quærebant, per diluvium demersit (Gen. vi), ubi illos qui eum amabant et quærebant, a diluvio per arcam salvavit (Gen. vii). Sed mitissimus Agnus, scilicet Filius Dei, in sanguine suo, quem in cruce pendens effudit, omnia crimina et peccata, quæ homo per veram pœnitentiam cognoscit, salvat. Nunc autem attende, o Fili Dei, ut puro oculo justitiam in Deum, velut aquila in solem, aspicias, ita ut absque proprietate voluntatis tuæ judicia tua justa sint, ne a summo Judice, qui præceptum homini dedit, quem etiam in misericordia per pœnitentiam ad se vocat, tibi dicatur: *Quare proximum tuum sine justitia mea interemisti? Homines quoque qui judicio rei sunt, illos secundum Scripturas sanctorum (qui columnæ Ecclesiæ erant), cum lege et cum timore inortis constringe, in omnibus tamen attendens maledictionem hominis illius, qui homicidium in ira sua perpetravit. Tu etiam pro omnibus negligentis et peccatis ac pro omnibus injustis judiciis tuis cum signaculo crucis, ad Deum vivum confuge, qui via et veritas est (Joan. xiv), et qui etiam dicit: Nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur et vivat (Ezech. xviii). Et si tempus venerit, quod infideles fontem fidei destruere laborant, tunc eis (quantum per adiutorium gratiæ Dei potueris) resiste. Ego enim in anima mea video, quod sollicitudo, quam de angustiis animæ tuæ habes, auroræ quæ mane oritur, similis est. Unde Spiritus sanctus te in pura et vera pœnitentia ardentem solem efficiat, ut eum quæras, et ipsi soli servias, ita ut in summa beatitudine in æternum vivas.*

EPISTOLA XXIX.

BERNARDI CLARÆVALLIS ABBATIS AD HILDEGARDIEM.

Merita ejus et sanctitatem extollit.

Dilectæ in Christo filiæ HILDEGARDI, frater BERNARDUS Clarævallensis vocatus abbas, si quid potest oratio peccatoris.

Quod de nostra exiguitate longe aliter, quam nostra sese conscientia habeat, quidam sentire videntur, non nostris meritis, sed stultitiæ hominum imputandum est. Ad dulcedinem autem piæ charitatis tuæ scribere properavi, quamvis id brevius omnino quam vellem, negotiorum multitudo compellat. Congratulamur gratiæ Dei, quæ in te est, et ut eam tanquam gratiam habeas, et toto ei humilitatis et devotionis affectu studeas respondere, admonemus; sciens quod *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam* (Jac. iv). Quod in nobis est, hortamur et obsecramus (I Petr. v). Cæterum ubi interior eruditio est, et unctio docens de omnibus, quid nos aut docere possumus aut monere? Diceris enim cælestia secreta rimari, et ea quæ supra homines sunt, Spiritu sancto illustrante dignoscere. Unde rogamus magis et suppliciter postulamus, ut nostri memoriam habeas apud Deum, et eorum pariter qui nobis in spiritali societate juncti sunt. Nam cum Spiritus Deo conjungitur, confidimus quod nobis multum prodesse valeas et subvenire. *Mulum enim valet deprecatio justis assidua* (Iac. v). Nos etiam pro te assidue oramus, ut conforteris ad bona, instruaris ad interiora, dirigaris ad permansura, ita ut ne hi qui spem suam in Deum posuerunt, desperando pro te claudicent; sed ut in profectu benedictionis, quam a Deo accepisse cognosceris, bene confortati, in melius et melius proficiant.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Eum magnis laudibus exornat.

In spiritu mysteriorum tibi dico, o venerabilis Pater, qui mirabiliter in magnis honoribus virtutis Dei, valde metuendus es, illicitæ stultitiæ hujus mundi, vexillo sanctæ crucis cum excelso studio in ardenti amore Filii Dei, capiens homines, ad bella pugnanda in Christiana militia, contra tyrannorum sævitiam, quod sum valde constricta in visione, quæ apparet mihi in Spiritu mysterii, quam non video exterioribus oculis carnis. Ego misera et plus quam misera in nomine femineo, ab infantia mea vidi mirabilia magna, quæ lingua mea non potest proferre, nisi quod me docet Spiritus Dei, qualiter ea dicam. Certissime et mitissime Pater, audi me, in tua bonitate indignam famulam tuam, quæ nunquam ab infantia mea secure vixi, et de tua pietate et sapientia intellige in anima tua, secundum quod doctus fueris in Spiritu sancto, quoniam ea quæ tibi de me dicta sunt, secundum hunc modum sunt. Scio enim in textu interiorum intelligentiam expositionis Psalterii, Evangelii et aliorum voluminum, quæ monstrantur mihi in hac visione, quæ pectus meum tangit, et animam meam sicut

A flammam comburens, docens me hæc profunda expositionis, sed tamen non docet me litteras in Teutonica lingua, quas nescio. Sed tantum scio in simplicitate legere, non in abscissione textus, quia homo sum indoctus, de ulla magistracione cum exteriori materia; sed intus in anima mea sum docta, unde loquor tibi, de te non dubitans, sed de sapientia et pietate tua consolabor pro eo, quia multa schismata sunt in hominibus sicut audio homines dicere. Nam cuidam monacho, quem scrutata sum in conversatione probatoris vitæ, hæc primum dixi; et illi omnia secreta mea monstravi, et consolatus est me, ita quod hæc magna et timenda sunt. Volo, pater, ut propter amorem Dei in orationibus tuis mei recorderis. Ego ante duos annos te in hac visione vidi, sicut hominem in sole aspicere, et non timere, sed valde audacem; et ploravi quod ego tantum erubescio, et inaudax sum. Bone Pater et mitissime, pono me in animam tuam, ora pro me, quia magnos labores in hac visione habeo, quatenus, quod video et audio, dicam. Et interdum in magnis infirmitatibus de hac visione, in lectum prosternor, quia taceo, ita quod non possum me erigere. Ergo cum mœrore coram te plango, quia mobilis sum, cum motu in torculari arbore in natura mea, orta de radice surgente in Adam, qui factus est exsul in peregrinum mundum de suggestione diaboli. Nunc autem surgens, curro ad te. Ego dico tibi: Tu es mobilis, sed semper erigens arborem, et victor in anima tua es, non tantum teipsum solum, sed etiam alios homines in salvationem erigens. Tu autem aquila es aspiciens in solem. Oro te per serenitatem Patris, et per ejus Verbum admirabile, et per suavem humorem compunctionis, scilicet Spiritum veritatis, et per sanctum sonitum, per quem sonat omnis creatura, et per ipsum Verbum, de quo ortus est mundus, et per altitudinem Patris, qui Verbum suavi viriditate in uterum Virginis misit, unde illud carmen, sicut circum ædificatur mel favo, suxit, ut non otiose in verbis meis torpeas. Sed ea in cor tuum pone, ita ut non cesses, tum transeas per formam anime tuæ, ad Deum pro me aspiciens, quia ipse te vult. Vale, vale in anima tua, et esto robustus in certamine in Deo. Amen.

EPISTOLA XXX.

ADAMI ABBATIS DE EBRA AD HILDEGARDIEM.

Precibus Sanctæ se commendat et ejus re-scripta petit ad dubitationem suam quæ videtur fuisse de. revivendo aut deponendo abbatibus munere, ut colligitur ex responso S. Hildegardis.

Dominæ et matri suæ dilectissimæ HILDEGARDI, magistræ sororum de Sancto Roberto in Pingis, frater ADAM abbas, licet indignus, de Ebra, modicum id quod est.

Cum primum notitiam nominis vestri suscepi, gavisus sum gaudio magno (Math. ii). Adlauxit Deus gaudium meum, cum mita benigno et mirabili direxit, ut videretur facies, et audiretur vox vestra in

terra nostra, ubique quod vix sperare poteram, A di ergo : Gratia Dei velut sol micat, et dona sua sic interdum emittit, uno videlicet modo in sapientia, altero in viriditate, tertio in humiditate. Sapientia autem in pinguem naturam cadit, viriditas vero magnos labores subintrat, et humiditas in dexam amaritudinem vadit. Sed tu vir amicus gratiæ Dei hortum populi habes in quo per vicem Christi mollia bona desideria et bona opera studiose plantare debes. Et gratia Dei in virtute denorum suorum efficaciam bonæ voluntatis super desideria et super opera illa emittit, et rore ac pluvia fontis aquæ vivæ virescere facit. Sed a diabolo vitia in inquietudine vanæ gloriæ, et in strepitu propter me iusto magisterio resistenti, exeunt : a Deo autem virtutes in contemptu sæcularium, cum plena benevolentia subiectionis in charitate procedunt, ad populum istum venientes : at vitia a virtutibus querunt, ad quid venerint. Sed illud respondeat, quod a Deo ad populum amici Dei venerint, quia magnum desiderium edificandi in eo hostiam laudis habeant. Et vitia dicunt, ut verba hæc audiant : Ruina magna, et ira, et sciscitatio cum multa inquietudine, super populum istum irruent, ita quod in ministerio Dei fatigabitur. Et virtutes respondent : Non sic eveniet, quoniam in bonis non cessabimus ; sed vivus fons emanabit, et populum hunc misericordia sua defendet. At vitia dicunt cachinnantia, quod hoc possibile sit, velut si fragilitas in carne fixa, durare valeat sine roga. Tunc vitia in delis suis frigidam nebulam ignorantie populo hec inducunt, ita quod bona desideria et bona opera illius jam in defectu sunt, cum in seipsum confidit. Sed virtutes famulatum in laudibus suis Deo exhibentes, hoc iusto Dei iudicio fieri permittunt, ita ut homines intelligant quid sint. Qui cum ad seipsos in humilitate virtutum redeunt, eadem virtutes magno studio circumspeditionem gratiam Dei tenent, ut mentibus illorum passionem Christi imponant, quatenus hoc modo ad primam laudem Dei eundem populum adducant. Et sic divinitatem et humanitatem Filii Dei attendentes, vitia illa ad contritionem prosternunt. Sed et ad illum, sub quo populus iste est, dicunt : Per hoc admonites, propriis viribus non confidas ; sed prævide ut ad gratiam Dei fugias, ut tuos in omnibus modis ita munias et moneas, ne diabolicæ insidiæ diversis vitiis eos per negligentiam evertant. Vidi etiam quasi pulcherrimam puellam in tanto fulgore splendide faciei fulgentem, ut eam perfecte intueri non possem. Et pallium candidius nive et clarius stellis habebat. Calceamentis quoque velut de purissimo auro induebatur. Solem autem et lunam in manu dextera tenebat, et eos suaviter amplexabatur. In pectore etiam ejus tabula eburnea erat, in qua species hominis sapphirini coloris apparebat, et omnis creatura puellam hanc dominam nominabat. Sed et ipsa ad speciem, quæ in pectore suo apparuit, dicebat : *Tecum principium in die virtutis tuæ in splendoribus sanctorum, ex utero ante Luciferum genui*

RESPONSUM HILDEGARDIS.

De officio non deponendo ipsum monentes inducit varias virtutes, et nominatim charitatem et humilitatem.

In vera visione Spiritus vigilans corpore, hæc verba audivi : *Qui est (Exod. iii)*, dicit : Sol micat, et radios emittit. Quidam autem vir amicus solis, hortum habuit, in quo multa aromata et multos flores in magno studio plantare desiderabat, et sol in igne radiorum suorum calorem super aromata et flores misit, et ros et pluvia illis humorem viriditatis dederunt. Tunc ab aquilone tortuosa imago nigris crinibus et horribili facie exivit, et ab oriente pulcherrimus juvenis, candidis crinibus, plena et amabili facie, processit ; et ad ipsum hortum venerunt. Et tortuosa imago ad juvenem illum dixit : Unde venis ? Qui respondit : Ab oriente ad hortum hujus sapientis viri venio, quia magnum desiderium veniendi ad illum habui. Tortuosa imago dixit : Audi me : Periculosus ventus, grando, ignis et pestilentia super hortum illum venient, et eum arefacient. Sed juvenis ille respondit : Non sic, non sic erit, quia hoc nolo, sed purissimum fontem educam, et hortum illum irrigabo. Et tortuosa imago respondit : Vah, vah, hoc ita possibile est, velut si locusta durum lapidem transfodiat. Et sic imago illa in dolo suo hiemem super hortum illum induxit, et aromata et flores illius arefacere voluit. Sed præfatus juvenis officium suum in citharis suis colens, illud non videbat. Et cum deinde hoc vidisset, in magno sono solem advocavit, ut in signo tauri veniret, et denuo viriditatem æstatis super hortum illum adduceret. Ac ita cornu eburneum et cornu de cervo sumptum tollens, tortuosam imaginem illam ad terram per ea prostravit. Et tunc ad virum illum, cujus prædictus hortus erat, dixit : Amodo in te ita negligenter non confidas, quin hortum tuum tanta munitione circumdes, ut nigerrimæ aves in tempestatibus eum non arefaciant. Nunc, O tu Pater, qui per summam vocationem in vire Christi es, hæc verba ad te dicta intellige. Au-

te (*Psal. cix*). Et audiui vocem mihi dicentem : Puella hæc quam vides, charitas est, quæ in æternitate tabernaculum habet. Cum Deus mundum creare voluit, declinavit se in suavissimo amore, et omnia necessaria prævidit, quemadmodum Pater Filio suo hæreditatem præparat, et sic in magno ardore omnia opera sua disposuit. Tunc creatura in his speciebus, et in formis suis Creatorem suum agnovit, quoniam charitas in principio materia ejusdem creaturæ sic fuit, ubi Deus dixit : *Fiat, et facta est* (*Gen. 1*), quia omnis creatura quasi in ictu oculi per illam formata est. Quæ in tanto fulgore splendide faciei fulget, ut eam perfecte intueri non possis, quia ipsa timorem Domini in tam pura scientia ostendit, quod mortalis homo eam ad finem perducere non poterit. Et pallium candidius nive, et clarius stellis habet, quoniam sine simulatione in candida innocentia cuncta comprehendit, cum splendidissimis operibus sanctis. Calceamentis quoque velut de purissimo auro induitur, quia hæc itinera habet, quæ in optima parte electionis Dei sunt. Solem autem et lunam in manu dextera tenet, et eos suaviter amplectitur, quoniam dextera Dei omnes creaturas complectitur, et quia etiam dilatata est in gentibus, in regnis, et in omnibus bonis. Unde etiam scriptum est : *Dixit Dominus Domino meo : Sede a dextris meis* (*Psal. cix*). In pectore quoque ejus tabula eburnea est, quoniam in scientia Dei integritas scilicet in virgine Maria semper floruit, ita quod in ea species hominis sapphirini coloris apparet, quia Filius Dei in charitate ex Antiquo dierum effulsit. Et omnis creatura puellam hanc dominam nominat, quoniam ab ipsa processit, et illa primitiva fuit omnia creans, quemadmodum species in pectore ejus ostendit, quia Deus humanitatem propter hominem induit. Nam omnis creatura in jussione Dei impleta fuit, sicut ipse dixit : *Crescite et multiplicamini, et replete terram* (*Gen. 1*). Calor veri solis sicut ros in utero virginis descendit, et de ejus carne hominem fecit, ut etiam ipsum Adam de limo terræ carnem et sanguinem formavit. Et virgo illum in integritate genuit. Sed non decuit et charitas penitus careret. Nam quando creatura in primo circuitu, ita quod in pressura volare voluit, et cecidit, pennæ charitatis illam elevabant. Hoc sancta humilitas fuit. Cum enim horribilis sensus Adam prostravit, divinitas acute inspexit, ne ille in casu omnino periret, sed ut eum in sancta humanitate redimeret. Nec alie magnæ potentiæ fuerunt, quod hominem, qui perditus fuit, humilitas in humanitate Salvatoris elevavit, quoniam charitas hominem creavit, humilitas autem eum redemit. Spes vero est quasi oculus charitatis, amor autem cælestis velut cor filius, et abstinentia compago ipsius. Fides est velut oculus humilitatis, obedientia vero quasi cor ejus, et contemptus mali quasi compago illius. Charitas in æter-

nitate fuit, et in initio omnis sanctitas omnes creaturas sine commistione mali produxit, et Adam et Evam de muuda creatura terræ procreavit. Et sicut hi duo omnes filios hominum generaverunt, ita et hæc duæ virtutes, omnes reliquas virtutes producunt. Istæ virtutes ad januam tuam, o homo, cui hæc loquor, pulsant, et dicunt : O tabernaculum viri hujus, qui in mane nobiscum manet, jam in fatigatione est. Et charitas ad te dicit : O fide amice, nolumus ut te abstrahas de officiali ligatura tua. Nam cum Deus in gyro cæli omnes creaturas disseminare voluit, omnia opera ejus in amplexione habuimus, et cum eo laboravimus. Sed homo cecidit, et cum illo flevimus, nec eum reliquimus, quamvis in maxillam nostram nos cæderet. Et humilitas ad te specialiter dicit : Hei, hei, quam magnis doloribus hominem sustinui ! Tu autem dicis : Fugere volo. Sed sarcinam ad portandum in vineam habes, et stas ; nec ambulare vis, sed in tædio involveris, et in aliam viam aspicias. Certe comes noster sic non faciet. Cum autem populus te amat, cum illo labora. Sed cum rugitum veni cum inquietudine belli vicissitudinis morum effluat, vide ad me, et in tota potentia alarum mearum te adjuvabo. Samson fortissimus, per stultitiam mulieris vim suam perdidit (*Judic. xvi*). Cave ergo, ne tibi sic contingat, si tædio per consensum dederis responsum. Gloria quoque Salomonis, per stultitiam mulierum evacuata est (*II Reg. xi*). Vide etiam cum solitudine ne per vicissitudinem harum cognitionum tuarum, virilitas, quam a Deo habes, accrescat ; sed ornamenta auri et pretiosi lapidis ; quæ charitas et humilitas in te habent, observa. Tu etiam propter armillas, quas sapientia tibi dedit, et propter quæ populus tibi accurrit, da gloriam Deo, et cum populo labora ; et ita cum sole permanebis. Et tu, Pater, audi : Sicut stella matutina auroram in lumine suo præcurrit, sic omnibus præbe auxiliium ab osculo dilectionis, quam tibi Deus dedit ; et vitam tibi dabit, quam in prima die inspexit.

EPISTOLA XXXI.

ABBATIS DE EBERBACH AD HILDEGARDUM.

Preces Sanctæ flagitat et sua eidem servitia offert.

Dilectæ Deo et hominibus venerandæ dominæ et magistræ HILDEGARDI in BINGA, frater E. (17) abbas, fiet indignus, de Eberbach., mollicum id quod est.

Magnificamus et glorificamus pro vobis Christum Salvatorem nostrum, qui respicit se trementes, potens exaltat humiles, qui et magna vobis fecit, quia potens est (*Luc. 1*). Elegit, sicut ipsi audivimus et vidimus, sacrarium pectoris vestri in habitaculum sibi, scientiamque divinam, incerta et occulta sapientiæ suæ vobis manifestavit (*Psal. 1*), introducens in cubiculum somni ad flores rosarum et lilia convallium, ad florida rura montium æternorum. Laeva ejus sub capite vestro, et dextra ejus ample-

(17) Vide commentarium Bedlandianum, num. 47.

xantur vos (*Cant. ii*), ita ut veraciter dicere valeatis : A
Dilēctus meus mihi, et ego illi. In omnibus his oleum
 effusum nomen vestrum, et ideo adolescentulæ di-
 lexerunt vos, et nos currimus in odorem unguen-
 torum vestrorum (*Cant. i*). Rogamus et Dominum,
 ut et dona naturæ et munera gratiæ suæ vobis con-
 servare dignetur, sibi ad gloriam, vobis ad coro-
 nam, nobis ad gaudium, multis ad exemplum. Ora-
 mus quoque et humili prece deprecamur, ut nostri
 etiam memor esse dignemini, atque in adventu Spon-
 si vestri nostram sibi parvitatem commendare, ut
 sicut de opinione sanctitatis vestræ lætamur et gau-
 demus, sic intercessione vestra mereamur gaudium
 et exultationem percipere. Si quid de servitio no-
 stro percipere dignamini, lætanter amplectimur,
 faciemus quoque, sicut et modo facimus, et ad om-
 nem sanctam voluntatem vestram subservire parati
 sumus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Egregia monita reponit et in fine optima abbati
 prædicat.*

Qui est (Exod. iii), dicit : Serena lux videt sta-
 bulum et statutum prandium cujusque congregatio-
 nis, quæ officium in ministerio suo habet, cibum
 refectionis in recta moderatione distribuens, ne fi-
 delibus sibi adhærentibus lætitia animæ desit, pas-
 toralis villicio debet fortissimis moribus sagittas
 in pharetra ostendere, et capaci benevolentia, aro-
 mata medicinarum tribuere. Nigri autem tyranni
 flagella occisionis portant; probus miles sine tæ-
 dio derisionis pugnat, et suavis sensus sufficien-
 tiam in communi bono labore captat, et epulantes
 mores in rectitudine, præincti sunt in omnibus
 virtutibus, ita ut famem habeant justitiam perficere.
 Sed sævissimi et a nobili matre misericordiæ pe-
 regrini, simplices oves quæ in atriis domus regis
 sunt, jugulant. Heu, heu, qui sic in occisione insa-
 niunt, a domo regis, nisi pœnitent, peregrini sunt,
 quia oves Domini dispergunt. Tu autem, o pastor,
 lætam faciem in miseria pauperum, qui pusillani-
 mes sunt, habe, non valentes aratrum disciplinæ
 apprehendere. Boni vero et benevolentiam habentes,
 sint tibi in symphoniam Spiritus sancti. Cave
 etiam ne torpescas in lumine. Sed intellectus tuus
 vigilet, et non sit duplex in sono, ita ne aliud di-
 ctes interius quam sonas exterius. Qui hoc faciunt,
 in tenebris faciem suam obnubilant. Sed si postea
 in tremore timent quoniam in corde suo hoc non
 capiunt, quod in facie sua ostendunt, eripiuntur ab
 infidelitate, conclusi in pœnitentia. Tibi autem, o
 homo, reflectio fiet in cinctura femorum tuorum,
 ubi verum desiderium in manibus tuis habes, cum
 thesaurum veræ pecuniæ non negligis. Terra tibi
 dormit, quoniam naufragium mundi te non ledit.
 In fine temporis tui Deus suscitabit te. Ipse in ma-
 gno honore te constituet. O serve bone, illum lau-
 dabis, et ipse in æternum salvabit te.

EPISTOLA XXXII.

ABBATIS S. ANASTASII AD HILDEGARDEN.

*An minus abbas retinere vel deponere debeat, ut
 contemplationi vacet.*

Dilectæ in Domino, et devotissimæ sorori HILDE-
 GARDI, Dei gratia magistræ in cœnobio S. Roberti,
 frater E., Sancti Anastasii vocatus abbas, salutem
 et orationem.

Gloria Deo, qui bonus odor Christi es (*II Cor. ii*),
 et apud tuos et apud nostros. Bonum nomen Christi,
 et benedicitur, et laudatur per te, et qui sanctifi-
 catur in te. Glorificas enim et portas in corpore tuo
 Christum (*I Cor. vi*), digne digna vocatione qua vocata
 es (*I Cor. vi*), teipsam faciens et cooperando gra-
 tiæ, quæ data est tibi, in domo Domini omnibus te
 exhibens vas in honorem. Et quoniam familiare
 Christi organum et receptaculum Spiritus ejus es,
 humili prece te poscimus, ut in spiritu et veritate
 ores pro me et hiis, qui curæ nostræ commisi sunt,
 ut quod cepit in nobis, perficiat et velle et perficere
 pro bona voluntate sua (*Philip. i*), ut et nos
 cursum boni certaminis in Christo consummemus
 (*II Tim. iv*), et gloriemur simul in laude ejus (*Psal.*
cv). De cætero rogo, ut Spiritus qui revelat arcana
 et occulta sapientiæ suæ, indicet tibi, quid mihi
 expediat in portando obedienciæ Christi onere, scilicet
 perseverare, an quiescere, ut vacem ipsius
 contemplationi. Quidquid super hoc revelatum fuerit
 tibi, ne abscondas mihi; quia *paratum cor meum*,
Deus, paratum cor meum (Psal. cvii), ut faciam vo-
luntatem tuam (Hebr. x). Librum quem scripsistis,
 ut scribatur nobis, et consilio et adjutorio vestro
 opus habemus, et bona vestra voluntate. Deside-
 ramus enim quam maxime habere illum, et inspi-
 cere mirabilia Dei in illo. Præterea obnixè rogo, ut
 rescripto litterarum vestrarum visitemur, et conso-
 lemur in labore et patientia pro Christo ab uberibus
 consolationum per vos. Valet, salutate sorores
 vestras, et orate pro nobis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut officio adharcat.

Qui est (Exod. iii), dicit tibi, o homo : Mens tua
 desideranter surgit per opinionem bonorum operum,
 et te erigit in altum, plura desiderans quam quaeris.
 Sed aliquando ipsa mens tua decipit te, eribrando
 causas tuas, sic dicendo : Hæc optima sunt,
 quæ tamen non operaris ad præsens. Unde et ipsam
 causam, quam in propositione tua habes, si a te
 excutis. Perfice ergo sustentationem oculis tuis, et
 da ei præcepta, scilicet virgam magistri præferens,
 et postea unguentum medici exhibendo, quia utilis
 tibi est ut in hoc labore vigiles, aliis per doctrinam
 tuam in subjectione ministrantibus, quam teipsum
 in voluntate tua exerces. Nam si te supponeres,
 tædium te vallaret, ita ut mens tua aresceret. Ideo
 vigila super gregem tuum, præbendo ei bona exem-
 pla, quæ desiderat anima tua, ne mens tua in irri-
 sionem reducat. Nam ille qui in alto stat, et in
 vallem clamat, interdum in utroque nescit, qu-

vadet. Propterea sta in humilitate, ita ut, Deo adjuvante, bona opera exerceas, quæ cœpisti, et permane in vestigiis Christi, nec teipsum decipias, et in æternum vive.

EPISTOLA XXXIII.

ABBATIS DE KEISHCYM AD HILDEGARDEM.

Similem dubitat'ionem Sanctæ proponit.

CONRADUS de Keishcym abbas, licet indignus, sanctissimæ dominæ HILDEGARDI, in claustro S. Roberti in Ringa prælatæ, devotas orationes cum humili obsequio.

Ex quo primum insignia virtutum tuarum, mater sanctissima et speciale munus a Deo tibi collatum, audire potui, quamvis corporali præsentia tibi incognitus, tamen te tota mentis affectione dilexi. Congaudeo ergo gloriæ tuæ, quia dileximus quem quæsit anima mea, invenire meruisti, et non necesse habes vagari post gregem sodalium, quoniam qui in liliis pascitur, requievit in tabernaculo tuo, implens hortum tuum copia diversarum deliciarum (*Cant. 1*). Miror tamen, domina charissima, quia cum sis quidam rivulus, ab ipso fonte bonitatis emanans, diffundens benevolentiam tuam in omnes, qui desiderant scire et audire magnalia Dei per te, cur mihi tantillo in magna cordis anxietate laboranti, viscera pietatis claudis, et munusculum quod ex charitate magis quam ex præsumptione desidero, tam morose transmittis. Obsecro igitur cum omni devotione, ut ad ipsum Sponsum, qui requiescit in cubiculo cordis tui, qui tuis petitionibus aurem clementiæ suæ libenter inclinat, pro me intercedas, et ab ipso petas, quatenus tibi manifestetur, utrum mihi utilis sit onus pastoralis curæ deponere, an citius ferre, quia in eo valde premor, et memetipsum oblivioni trado. Sed in hoc sciam te exauditam, si responsum tuum inde habuero. Vale, Deo chara.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Crimina subditorum ejus non dissimulat, sed nec ipsum videtur Conradum excusare, sed ad pœnitentiam hortatur. Addit tamen restrictionem verbis obscuris, quibus insinuat ipsi relinquendum officium ubi nihil boni præstare apud suos possit.

Lux acuta videt, et dicit: O homo, pallidus es per dubietatem mentis tuæ, quasi non possis stare. Et quare hoc? Video opera tua. Ipsa enim tangunt me. Sed tu nosti agnitionem rebellium. Quare ergo crubescis ante altare meum despicere ad sanctuarium meum, ut ornes illud velut templum quod viventes oculos habet? O onus, ubi pastor bonos agnos suos levavit super humeros suos. Ubi enim oves per vias rectas non ambulant, debet eas mitis pastor levare per sollicitudinem animi sui, et corrigere et ungere, ac docere in bonis operibus. Et sicut manus operatur in brachio, sicut etiam brachium movetur in scapula; sic pastor ovibus suis exempla in manu bonorum operum porrigat, et medicinam in brachio adjutorii, et solutionem diversorum vitiorum per ligaturam crucis velut in humero potestatis. Nam vere pœnitentibus vitia

sua remittenda sunt. Diabolus e. in vim cordis sui, et gustum gutturis sui, et flagrantem flammam viperei oris sui evomit. O homo, audi planetum doloris in effusione criminis, quod est in contagione carnis in pulchra forma hominis. Plange, o virginitas, integritatem primi ortus tui. Nam manus summi artificis formavit te, et posuit te in horum voluptatis. Sed flagrans mens hominis decepit eum in vana optione voluntatis suæ, per superbiam consilii criminosis deceptoris. Unde ipse expulsus est per gustum inobedientiæ. Et sic venter ejus prævaricatus est, cum prius latus ejus per sanctissimum donum perforatum esset. At nunc femur ejus pollutum est veneno sulante. Sic tetigit homo gustum gutturis serpentis, quando æstuavit in venosis venis suis. Unde et postea fornicatus est in vipereo desiderio, quod est flagrans flamma ab ore diaboli. Nunc in obedientia cibum operata est. Et quia Deus feminam de costa fecit (*Gen. 11*), ideo diabolus deinde homicidium suggessit, ita ut omnia opera sua per aliam viam duceret in revelationem peccatorum ebullientium per vim cordis sui. O homo, quam magna crimina facis in similitudine antiqui proditoris! Quomodo? Pessimus enim accusator retro dejectus est, et abscessus ab omni beatitudine. Et quia retro projectus est, ideo cogitavit in malignitate cordis sui, ut hominem duceret retrorsum in contrarium peccatum. Sic homo reliquit formam costæ, unde et formatio hominis ibi perit in hujusmodi effuso semine. Lugeat ergo terra, et tremiscant cœlestia propter hæc crimina. Nam cum homo peccat per gustum operis sui, non relicta formatione costæ, sentit aliquantulum quod factura Dei est. Sed crimina ista retro incidentia, non sunt in ulla creatione; quia homo, qui ea facit, se hominem esse non videt. O homo, cur abjiris quod factura es? Ah, ah, o homo, in magno studio Deus te formavit, sed tu in multa crimina te involvis; sed Deus iterum per Filium suum te ad se reducet. Unde per pœnitentiam surge, et cito curre ad me. Nunc tu, o miles, esto robustus et armatus per vias planas, et ibi virilitatem fac, ubi viriditas est; et cura cincturam renum, illorum qui tecum sunt, et coerce teipsum in bonis operibus, ut cor tuum illuminetur in sole, et non fatigeris in recto itinere, contra teipsum bellans. Ergo pastoralis curam non relinque, quia pigmentarius qui irriguum et bene olentem hortum habet, videat, ut hortus ipsius utilitatem fructuum afferat, ut non deficiat. Nam cum oculus tuus videat, et cum scientia tua vigilet, quare dormis sicut lassus in cinctione rectæ providentiæ oculi tui? Circui ergo sollicite in bona providentia, ne talentum tuum infeliciter abscondas (*Math. xxv*), quoniam tibi non prodest, ut abjicias alligationem illam quæ ligatus es, dum duos oculos vel unum, aut aliquam partem vivendi sub tua custodia habes. Si autem nullum oculum vivendi in tuis vives, sed semper claudicationem, tunc fuge, et abstine a vilificatione tua.

EPISTOLA XXXIV.

ABBATIS DE HIRSAUGIA AD HILDEGARDIEM.

Sanctam magnis laudibus exornat.

Sanctissimæ dominæ ac matri suæ HILDEGARDI, M. abbas indignus de Hirsaugia, orationem cum obsequio.

Audivi quidem et apud Cyrenem, quandam aquarum venam vino effluere, et te, bona mater, apud Alemannos ingredientium et egredientium aquarum venam atque specierum suavium fumum sicut myrrhæ et thuris visum esse. Hauris enim, mea domina, et effundis, et in formas specificas et practicas in theoriam vis et motus existis. Ea propter mihi impetus fuit diu et est, diligere te, honorare te, mirari te, servire tibi tuisque, et in omnibus verbo vel opere, tuis et tuarum esse orationibus, in quantum mihi fas est et obsequiis. Rogo te, mea mater et domina, memento mei in tuis sanctissimis orationibus, dilige humillime te diligentem; recognosce in Christo te reverentem, et litteras mihi rescribe in Deo rogata.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Varia prædicit.

O dulcissime Pater, et in amore Christi frater: Ollam video circumdatam tam magna charitate, ut vix videre possim si olla sit. Sed et ibi video aliquantulum amari gustus, contrariam tamen magna contentione, et postea turbinem, qui tamen ad præmium Dei prædestinatur. Vigila ergo strenue, quia causa populi in moribus in hoc tempore talia postulat. O mitissimè Pater, ego paupercula forma in vera luce non video, ut omnino de officio tuo movearis. Memorare autem quia homo es in terra, et me valde timeas, quoniam Deus in te diversa non requirit. Tu enim in præsentia Dei es, sicut fumus myrrhæ et thuris, unde mons Sion quærit, ut sis esca in domo Jacob. Sed si quis columnam quæ totam domum sustentat, abscederit, domum dejicit. Quapropter per septem fenestras prospice, considerans ubi accipiter veniat, et cave ne ille te decipiat. Pasce ergo oves tuas in mansuetudine correptionis, quia dies salutis non fugit, et nondum cinis eris. Esto quoque speculum vitæ in oculis vitæ.

EPISTOLA XXXV.

PROVISORIS SANCTI ENMERAMNI AD HILDEGARDIEM.

Pro quodam de salute sua desperanti.

Religiosissimæ Christi ancillæ HILDEGARDI, A. indignus provisor cœnobii S. Emmeramni Ratisponæ, perseverantiam in omnibus bonis, a Patre luminum collatis.

Gratias agimus Deo nostro, qui Ecclesiam suam mirifice ornavit, te ei donando. Per te enim omnes justi magnifice gloriantur, et hactenus desperati beatifice lætificantur, quia sperant se per te posse reconciliari Christo. Unde et præsentium litterarum lator, ut asserit, de salute sua desperans, nuper mihi miseras suas conquestus est, obsecrans, ut eum, ad præsentiam tuæ beatitudinis cum litteris commendatitiis dirigerem. Idcirco, o famula Christi,

A pietati et compassioni tuæ eum commouendo, suppliciter rogans, ut pro amore Dei omnipotentis, pro salvatione ejus totis viribus cum omnibus tibi obedientibus labores. Insuper, o Deo dilecta, amicitiae tuæ supplico, ut me et omnes mihi commissos assiduis orationibus tuis digneris commendare Christo, qui est retributor et retributio laborum sanctorum suorum. Amen. Vale.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Abbatem gravibus verbis hortatur ad curam gregis sui.

Qui est (Exod. III), dicit: O homo, ubique circumspicere debes, ut abigas insidiatores ovium tuarum. Vide etiam ut inspicias cicatrices vulnerum illorum, quia multæ nebulae circumcunt in spiritali populo. Et hæc nebulae vitii plenæ sunt. Quas cum diabolus viderit, ad illum festinanter persuasionem suam in irratione mittit, et cum diversis modis cum volentibus jaculis ubique movet. Nebulae istæ sunt molestiæ et incredulitates in variis quæ penes habent, et non epulas; quia ubi hæc sunt, ibi tristitia est, et rara victoria, et aridæ venæ in eisdem hominibus cum requirunt peccata sua in inquietudine mentis suæ, semper aspicientes ad infelicitatem, velut salvari non possint, contradicentes etiam gloriæ Dei, non tamen sic, quasi Deus non sit. Sed quædam nebula scientiam ipsorum comprehendit, hæc illis suggerens cum fallacibus verbis. Sed ipsi tamen repugnantes, sciunt ea sic non esse; sed tantum illa in scientia sua ita percipiunt, sicut auditus hominis turpissima verba capit, quæ tamen mala esse cognoscit. Penæ istæ sæpe martyres faciunt, ubi homo vitia eorum non perficit in operibus. Nunc, o tu homo, qui in ovibus tuis ad speculationem positus es, inspice in oculo scientiæ tuæ ubi istæ nebulae in ovili tuo sunt, et cum misericordia et consolatione unge homines, in his penis laborantes. Sed epulantia crimina corrige in virga disciplinæ, ne in lacum vadant. Nam in conscientia tua fulget lumen gladii, sed tamen in moribus tuis turbines sunt. Tu autem ad verum lumen aspice, et vivas.

EPISTOLA XXXVI.

ABBATIS NUENBURGENSIUM AD HILDEGARDIEM.

D *Belli timore impeditum se fuisse quominus ad ipsam accederet. Preces ipsius studiose flagitat.*

HILDEGARDI beatissimæ sanctimoniali feminae, E. solo nomine Nuenburgensium fratrum abbas, quidquid utriusque hominis valet optare affectus.

Quia fama sanctitatis vestræ cunctorum aures dulci rumore respersit, ad videndam faciem vestram, animum ardentissime provocavit. Unde in ætate præterita, sumptus ad viaticum iter arrepturus, ad vos properavi. Sed bellorum tempestatibus territus sum. Nuntium tamen cum litteris ad vos direxi, per quem nihil aliud responsionis accepi. Et ne hoc ex nuntii incuria evenerit, in eis continentia iterum replicabo. Primum de consortio fraternitatis a nobis susceptæ ex intimo gratias ago, deinde vestris pre-

eibus et in instantibus et periculis apud Deum juvari depono. Quia enim in regimine positus, sæcularium turbinibus impellor, ad portum sanctitatis et orationis vestræ confugio, ut in his per omnia et super omnia non..... peccato. Et licet hæc studiose deponam, præcipue tamen, expleto vitæ cursu, ut a Domino salvari merear et corpore et spiritu, vestris precibus exoro. Inter quas pressuras una præstantior cæteris imminet, pro qua et vos instantius Dominum exorare peto. Aliquod pignus salutis per quod prosperare valeam, et vestri memoriam habeam, per præsentium latorem transmittite. Veniendi ad vos mihi non deerit affectus, donec (si vita comes fuerit) opere compleam. Valet.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Illum hortatur ad fortitudinem in cura pastorali; non abjicienda belli tempore militi arma ob difficultates exortas.

Mens tua in similitudine est, quæ fixuram luminarium habet, et illa hæc et illac distribuit: sed de turbine et nigredine ignium et aquarum nubes sæpe turbatur, usquedum sol per igneam sphaeram suam omnia perforat. Tu lædium dubitando habes, et propter varia bella morum hominum laborare non vis. Nam novus miles gaudet cum arma portat, quia in fortissima vi miles nominatur, cum inimici ejus contra eum præliantur. Sed si dixerit, inimicos meos superare non possum, et arma abjecerit, stultus nominatur, propter irrisionem hominum, quoniam arma illius in probitate belli non fulminant. Tu enim magister nudum te nominans, sicut coluber in foraminibus jacet, cum per armaturam non contendis superare varietatem tempestatum hominum. Sed non sic erit. Nam in prima ætate Dominus villicos et procuratores in omni possessione constituit, qui rationem sibi darent. Cum enim villicus dona accepit, arma et sagittas ad se colligat, in armis scilicet rabidos scripturis, et in sagittis impios et dolosos et furtivos imbuedo cum parabolis cæterarum scripturarum. Sed cum interim tempestas magna cum nigredine ignis et aquæ, et ira, et oblivione, et transgressione præceptorum Dei, occurrerint, cedat usquedum tempestas illa attenuatur; adhibeat medicinam cum sole Scripturarum, ut scriptum est, quia *misericordiam volo, et non sacrificium* (Ose. vi; Matth. ix). Misericordia orationem postulat quam Deus diligat, et quam Spiritus sanctus inter nos et vos igneam faciat, quatenus nos in cœlestem Jerusalem perducatur. Amen.

EPISTOLA XXVII.

ABBATIS S. MARIE AD HILDEGARDEN.

Post multa in laudem Sanctæ prolata, an officium retinere vel dimittere debeat petit.

Dominæ suæ HILDEGARDI, sanctæ religionis honore præfulgenti, H., S. Mariæ inutiliter dictus abbas, quaecumque orationum et precum officium, et S. debitz servitutis affectum.

Mallemus præsentis vestræ loqui, quam absentis

PATROL. CXCVII.

A scribere, si aut tempus nobis vacaret, aut viae longinquitas, nostræ non obsisteret voluntati. Si quidem vestræ sancitatis alloquium, licet brevissimum aliquando nacti sumus, et idcirco crebro vos audire vellemus; quia tunc placet quidquid audivimus. Hac vero occasione nunc scribendi vobis fiduciam concepimus, quod utrisque nobis in Christo dilectus lator præsentium, sicut in plerisque cœnobiis fecit, sic etiam pauperculis nostris orationibus, cum apud nos moraretur, vestram beatitudinem commendavit, et se intercautio id nos flagitare asseruit. Memoriam igitur vestri, quamvis nihil simus et facimus, et faciemus, nosque cum nostris omnibus vestras intercessionibus mereri, humiliato corde et corpore supplicamus. Per ipsum

B autem cui devote vivitis, a quo et arriam Spiritus accepistis, hoc singulare ac secretum munus a vobis expetimus, quatenus familiaritatem impetrandi obtinere studeatis a Domino, ut inter cætera revelationum charismata, nostræ conditionem humilitatis vobis insinuare dignetur, videlicet utrum in hoc officio honoris et oneris, prælationis et periculi, animæ salutem mereri me providerit, vel ab hoc absolvi, utile mihi fore prospexerit; et si quid revelationis super hac re acceperitis, per eundem præsentium latorem scripto id continente, mœstittiam nostram consolari, vestram non pigeat charitatem. Nam et nos vestram salutem sitimus, ut diximus, atque ut in revelationum magnitudine necessariæ humilitatis augmentum vobis Dominus subministret, exoptamus: quatenus lampadem quam accensam accepistis cœlitus, tali ad homines custodiatis lumine, ut indeficienti oleo, Christo quem expectatis, cum venerit (Matth. xxv), in gloria possitis occurrere.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Illum nimis anxium; ei potius cogitandum de se et subditis corrigendis quam de officio dimittendo.

In specule veræ visionis vidi te valde turbidum, sicut mistam nubem, cum periculosus aer in impleto vento infusionis magnæ pluviz movetur, sic sunt cogitationes tuæ per inquietam mentem tuam in hac re, quam amplexus es in medio cordis tui. Et audiavi vocem de te dicentem: Vir qui in aratro et bobus in arida terra laborat, dicens ad seipsum: Hunc magnum laborem sustinere non possum, quia durus mihi est. Et ita vadit ad inaquosa loca, ubi tamen sunt molles flores, sine labore hominum crescentes, qui etiam per inutiles herbas suffocantur, et dicit: Aratrum dimittam, et has inutiles herbas auferam, quæ utilitas in hoc est? Nunc tu, homo, vide utrum ille probior sit, laborans cum utilitate aratri in terra, an cum eradicatione inutilium herbarum in floribus. Sed ego hanc causam, quam requiris, inutilem tibi esse vidi. Unde te ipsum cum officio tuo coerce, apprehenso aratro. Deus autem succurrat tibi in omnibus necessitatibus tuis, et non sinat te inutiliter laborare.

EPISTOLA XXXVIII

ABBATIS S. DISIBODI AD HILDEGARDIEM.

Petit ut si qua de S. Disibodo Deus Sanctæ revelaverit, ipsi aperiat. Precibus ejus enixe se commendat.

CUNO abbas de monte S. Disibodi, licet indignus, HILDEGARDI dominæ et matri suæ dilectissimæ de Monte S. Roberti, gratia Dei tantillum quod est.

Quia variis hinc inde præpeditis occupationibus, per aliquod tempus supersedi invisere, salutare vos et alloqui, accepta tunc opportunitate temporis, eo me attentius orationibus vestris committo, quo me, proh dolor! inveterari potius in augmento delicti, quam in aliquo profectu justitiæ recognosco. Sed quia sanctitas vestra in eo qui nec fallit nec fallitur, plurima secreta spiritu videt, peto, ut si qua de patrono nostro beato Disibodo Deus vobis revelaverit, mihi aperiat, quatenus cum fratribus meis illi ex hoc devotissimas laudes referre non differam. Sed quia negligentiam, quæ in me est, nulla meæ possibilitatis manu de me excutere possum, suffragium tam vestrum quam cæterarum filiarum Dei vobiscum conversantium, devoto corde requiro: et non solum parvitatæ meæ personam, verum etiam commissos mihi fratres et locum nostrum orationibus omnium vestrum commendo, sicut etiam cum apud vos sum, viva voce sæpius facere soleo.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Post quædam generatim de S. Disibodo, Canonem libere reprehendit de nimia in subditos severitate, eique instantem mortem prædicat.

O quam magna stultitia in homine illo est, qui seipsum non corrigit, sed quærit quid in alieno sinu sit, et crimina illa quæ in eo invenit, non celat secundum modum in impetu decurrentium aquarum. Qui hoc facit, audiat responsum istud a Deo: O homo, quare dormis, in sonitu gustus, quæ coram Deo quasi symphonia sonant? Et cur petulantiam lasciviæ non abnegas, per scrutinium domus cordis tui? Sed in maxillis meis me percutis, quando membra mea repudias in vulneribus suis, ubi ad me non aspicias, errantem ad gregem reportantem (Luc. xv). Et ideo de domo cordis tui mihi respondebis, et de civitate, quam feci, et quam in sanguine agni ablui. Et quare non times frangere hominem, quem non creasti? Tu enim non ungis eum ita, ut nec eum regas, nec colas. Sed in inimitate illum corrigis. Nunc tempus deficiendi tibi adest. Sed Deus qui te creavit, te perdere non vult. Hæc ergo intellige. Quod autem, o Pater, petisti, ut tibi scriberem, si aliqua de beato Disibodo, sub cuius patrocinio es, viderem et intelligerem. Hæc de ipso in visione Spiritus audivi, vidi et intellexi secundum modum hunc: O mirum admirandum quod absconsa forma præcellit ardua in honesta statura, ubi vivens altitudo profert mystica. Unde, o Disibode, surges in fine, succurrente flore omnium ramorum mundi ut primum surrexisti. Et, o viriditas digiti Dei, in

A qua Deus constituit plantationem, quæ in excoelo resplendet, ut statuta columna, tu gloriosa es in præparatione Dei. Et, o altitudo montis, quæ nunquam dissipaberis in discretionem Dei. Tu tamen stas a longe ut exsul; sed non est in potestate armati qui te rapiat. Sed et, o præsul veræ civitatis, qui in templo angularis lapidis ascendens in caelum, in terra prostratus fuisti propter Deum, tu peregrinus a semine mundi, desiderasti exsul fieri propter amorem Christi. O mons clausæ mentis, tu assidue pulchram faciem aperuisti in speculo columbæ. Tu in abeonso latuisti inebriatus odore florum, per cancellos sanctorum emicans Deo. Oculum in clavibus cæli, quod propter perspicuam vitam mundum vendidisti, hæc certamen, alme confessor, semper habens in Domino. In tua enim mente, fons vivus clarissima luce purissimos rivos eduxit per viam salutis. Tu magna turris ante altare summi Dei, et hujus turris cultum obumbrasti per fumum aromatum. O Disibode, in tuo lumine per exempla puri soli membra mirificæ laudis ædificasti in duabus partibus per filium hominis. In alto stas, non erubescens ante Deum vivum, et protegis viridi rore laudantes Deum ista voce: O dulcis vita, o beata perseverantia, quæ in hoc beato Disibodo gloriosum lumen semper ædificasti in cælesti Jerusalem. Nunc sit laus Deo in forma pulchræ tonsuræ viriliter operante, et superni cives gaudeant de his, qui eos hoc modo imitantur. Tu autem, o Pater, qui hæc a me pauperula forma petisti, talem te in conspectu Dei fac, ut cum tempus in hoc sæculo tibi defecerit, tempus tuum in æternitate feliciter prolongetur, ita ut in salvatione justorum appareas.

EPISTOLA XXXIX.

HILGERI ABBATIS S. DISIBODI AD HILDEGARDIEM.
Seipsum accusat et conqueritur de male observata in suo monasterio disciplina regulari.

HILDEGARDI dilectæ matri suæ, supra omnem pretiositatem amplectendæ, H. filius ejus et provisor ovilis B. Disibodi, heu! non opere, sed nomine tenus, quidquid bono temporali est melius.

Cum totus mundus veraci præconio clamet vos sancti Spiritus ditatam esse júbilo, ego qui primus debueram esse, et alios ad beatitudinem vestram invitare hucusque inerti tædio delitui: sed nunc tandem timore et pudore correptus, in verbis vos salutare necessarium duxi. Nam quibus prodesse deberem, præesse magis studeo, quærens quæ mea sunt, non quæ aliorum. Sed tamen pondus diei et æstus in vinea Domini hucusque, quamvis tepide, portavi, et Deo adjuvante, donec quandoque denarium percipiam (Matth. xx), perseverare decrevi. Verum nunc, mater mea, in Dominicis nuptiis spiritale vinum omnino defecit, quia fervor monasticæ religionis pene deperit, quoniam mater Jesu ibi non est, nec ipse Jesus, nec discipuli ejus advocantur; et ideo omnia adversa contra nos grassantur. Itaque non est opus longa vos protrahi verbositate,

præsertim cum imperitis sim sermone et scientia. A Scio, mater mi, scio quod a planta pedis usque ad verticem, non est in me bonitas. Consolationis ergo vestræ scripta humilitati meæ dirigite, ut nomen vestram habeat in Sion liber æternæ vitæ. Valete.

RESPONSUM HILDEGARDI.

Illum hortatur ad emendationem vitæ.

In spiritali visione, quæ a Deo est, hæc verba audivi: Valde necessarium est homini, qui animam suam in desideriis ipsius invenire vult, ut mala opera perdat, et beatam scientiam habeat, quo modo vivat, ita etiam, ut anima ejus domina, et caro ancilla sit, secundum quod Psalmista dicit: *Beatus homo, quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum (Psal. xciii)*. Et quis est homo iste? Scilicet ille, qui corpus suum sicut ancillam, et animam suam sicut dilectissimam dominam habet. Nam qui etiam ferox est in impietate tanquam ursus et ferocitatem illam recusans, ad Solem justitiæ, qui pius et clemens est, anhelat. Hic Deo placet, ita ut illum super præcepta sua constituat, dans virgam ferream in manu ipsius ad erudiendum oves suas ad montem myrrhæ (*Psal. ii*). Nunc audi et discite, ut in gustu animæ tuæ super his erubescas, quia aliquando mores ursi (qui in seipso occulte murmurat) habes, interdum etiam mores asini, quia non es providus in causis tuis, sed tædiosus, et etiam in aliis quibusdam rebus inutilis: ideo malitiam ursi aliquando in impietate non perficis. Interdum etiam mores aliquorum volatilium, quæ nec de superioribus, nec de infimis sunt, ita ut ea superiora vincant, et infima illa lædere non possunt. Ad hujusmodi mores nobilis Pater respondet: *Hei, hei!* hanc vicissitudinem morum tuorum nolui, ut mens tua de justitia mea murmuret. Sic quod rectum responsum de ea non quæris. Sed quamdam murmurationem in te abscondis secundum murmurationem ursi. Cum autem bonum intellectum in te habes, modicum curas, et iterum tædium incurris, et orationem tuam non perficis. Sed viam quam corpus tuum sapit, libenter facis, et eam a te totam non abscindis. Sed et desideria tua ad me, aliquando ascendunt in aliqua parte, quæ non est ex toto sancta in opere, sed tantum jacens velut in opinione fidei. Tales tamen aliquando elegi de vicissitudine morum suorum, ut sonum intellectus ipsorum audirem, quid in semetipsis reputarent, ubi tamen inutiles inventi sunt, et ceciderunt. Nunc autem mens tua non derideat opus, quod Deus fecit, quia nescis quando gladio suo te percutiat. Ego autem paupercula video in te nigerrimum ignem contra nos accensum; sed ejus in bona scientia obviscere, ne gratia Dei et benedictio ipsius a te recedat tempore officii tui. Dilige ergo justitiam Dei, ut a Deo diligaris; et fideliter crede mirabilibus ipsis, ut æterna præmia percipias.

EPISTOLA XL.

ABBATIS CAMPIDONENSIS AD HILDEGARDIEM.

Ejus precibus se commendat.

HILDEGARDI sponsæ Christi, sed ancillæ Deo et hominibus acceptæ, II. solo nomine abbas Campidonensis Ecclesiæ, devotum cum assidua oratione servitium.

Benedictus Deus, cujus Spiritus ubi vult spirat (*Joan. iii*), et cordis vestri penetralia dulcedine cælestis harmoniæ sic implere et pinguescere consuevit, ut admodum mirabilem ac venerabilem viris æque et feminis vos effecerit. Jam enim, jam, inquam, vestræ opinio sanctitatis, longe lateque diffusa, quia magna vobis fecerit, qui potens est (*Luc. i*) facile advertitur: quodque vos ancillam humilem respexerit, dum inaudita cunctis nobis instillare curat, non ambigitur. Jam vos sibi sponsam, imo et filiam Rex ille cælestis manu tenens assumpsit, et in voluntate deducens, in cubiculum introduxit, ubi innixa dilecto vestro (*Cant. iii*), secreta ipsius audire meruistis, eaque mortalibus diligenter enuntiare. Hæc vestræ conveniunt sanctitati, quæ ut relatu cognovimus, ab ipsi infantie cubulis audistis: *Audi filia, et vide (Psal. xlv)*, etc. Et nos: *Quanta audivimus et cognovimus ea (Psal. lxxvii)*. Et hæc: *Sicut audivimus et vidimus (Psal. xlvii)*. Ut ergo in his suæ virtutis efficaciam ipse qui cœpit, in vobis perficiat, votis omnibus expetimus: utique et vos pro nostris supplicare curetis peccatis, et aliqua de statu nostro et Ecclesiæ nostræ, vobis divinitus revelata, intimare humillime deprecemur.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Præclaram exhortationem mittit.

O homo, *declina a malo, et fac bonum (Psal. xvi)*; quia homo in se habet, quod semper in mente errat, et millenarium numerum ibi proposuit, quem nequam perficit, sicut etiam Adam non asperxit quod faceret, desiderans se similem Deo esse. Sed tamen illud malum non habuit, ut Deum honorem et potestatem habere invideret. O Fili Dei, unamquamque potestatem per fidem abscinde. Adam enim cum Deo in potestate et honore se simul gaudere æstimabat, quod magna vanitas fuit: et eum tamen Deum esse scivit. Sic etiam omni homini adest, ut se Deum habere sciat, quem Creatorem et liberatorem suum credit: et ob hoc etiam tu ad Deum confuge, quoniam eum in fide Deum esse scis, quem admodum scriptum est: *Omnes gentes quascunque fecisti venient et adorabunt coram te, Domine, et glorificabunt nomen tuum (Psal. lxxxv)*.

Hoc est: Homo qui cum creaturis factus est se Deum habere scit: et ob hoc in bona fide sit, et studiose eum quærat et adoret, atque nomen ejus glorificet. Unicuique enim homini adsit, ut ab illo malo declinet, quod Deum esse dubitet, qui ipsum creavit; sed ipsum, qui eum creavit et liberavit, amet; et in illo proximum suum diligat, qui ei benefacit; et non mitetur diabolum, qui Creatorem suum, qui multa bona illi concesserat, odio habuit.

Diabolus Deum amando non cognovit, et ideo liberationem ab ipso non querit, sed illum super se scit. In hac autem odiali parte Adam Deum non recusavit, sed in multa vanitate similitudinem ejus quaesivit. Et diabolus odium, quo Deum odit, in Adam non invenit; sed per consilium suum eum decepit: unde et millenis artibus suis circumit, quaerendo illum, qui in fide dubitet. Cum millenis enim artibus homini bonum prohibet; quia cum homo bona facere anhelat, tela sua ad ipsum mittit; et cum toto corde Deum in charitate amplecti desiderat, noxiali molestia eum pervolat, ne hoc coram Deo rectum sit; et cum viriditates virtutum quaerit, ille in suggestionem suam dicit ad ipsam, quod nesciat quid faciat; eumque docet, ut secundum proprietatem suam hanc legem sibi constituat, quam ipse bene cognoscat. Contra haec praefatum est, ut scriptura est: *Mille clypei pendunt ex ea, omnis armatura fortium (Cant. iv)*, hoc est: Primitus enim clypeus confessio peccatorum est, quam vetus lex non habuit, unde etiam caeca fuit; et poenitentia post confessionem peccatorum, ut bonus pastor jubet, pallium nuditatis veteris legis est: et ideo turris David, collum ejus exaltatum est (*ibid.*) in humanitate Salvatoris, de qua pendet omnis armatura fortium, quod sunt bene viventes in conjunctione secundum praecipuum legis, et continentem et virgines, qui ex turri ista pendunt: quae omnia vetus lex praesignavit, et Christus in incarnatione sua per seipsum ostendit, et post ascensionem suam per discipulos suos, et per caeteros, qui eos sequuntur usque in novissimum diem, complebit quod sunt mille clypei qui pendunt ex ea, cum quibus bellum contra antiquum serpentem (qui in primo homine caeteros seduxit [*Gen. iii*]) sit, ut cum homo in medio inimicorum suorum stat, his defendat, et ubique pugnet, ne ab inimicis suis occidatur, quemadmodum sponsus ad sponsam in Canticleis loquitur: *Caput meum plenum est rore, et cincinni mei guttis nocturnis (Cant. v)*. Quid dicitur? Christo Jesu, qui caput omnium est, homines velut crines adjuncti sunt, qui delictis per dulcedinem carnis, et criminosis peccatis pleni sunt, quos illi Ecclesia de novo regenerat, et ab immundo fetore pulveris peccatorum, per poenitentiam et confessionem purificat, velut etiam crines de rore et de guttis concutuntur et solvantur: quemadmodum etiam lana de pulvere excutitur et mundatur; sic tu, elare illi Dei, fac, quia in aeternum vives, et quoniam lapsus in caelesti Jerusalem eris; ideo etiam acriter toreri debes.

EPISTOLA XLII

ABBATIS SANCTI MARTINI IN COLONIA AD HILDEGARDIEM.

Hujus se praecipuum commendat.

Deo auxiliante dominice HILDEGARDIS, A. qualisomque minister S. Martini in Colonia, post cursum vitae praesentis, paradisium possidere aeternae amoenitatis.

Dominica, Dominica, ut vere creditur, a Deo dilecta

A et benedicta, omnia quae per vos virtus operatur divina, vera profecto esse novi et sancta. Nec etiam faller, quin quaecumque a Deo petieria, impetrare possitis (*Jean. xiv*); uti fideles homines astruunt, qui hoc in veritate probaverunt. Unde et ego certus, quantum audeo, sanctitatem vestram rogo, Deo pro me peccatore clementiam implorare, quatenus mihi nimium fluctuanti, et in miseriis laboranti, quodlibet solatium, consolationis impendere dignetur. Siquidem *anziatu est in me inopinabiliter spiritus meus, et in me turbatum est cor meum (Psal. cxlii)*, pro his quae, heu! peccatis meis exigentibus, multis annis et nunc maxime patior, et nemo praeter Deum nosse poterit, *cujus oculis omnia nuda sunt et aperta (Hebr. iv)*. Et quia tantum in solius Dei cognitione sunt, quae erga me sentio, nec certe cuilibet mortalium (si referrentur, essent credenda) quippe qui in experta audiret, ac extra fidem constituta; ideo per gratiam cooperatoris et protectoris nostri Spiritus sancti obsecro, ut quicquid, eo revelante, vobis innotuerit, vel spei de me ostendere dignatus fuerit, per omnia, sicut se res habet, scriptis tradita, per hunc reverendissimum D. abbatem renuntientur, uti ipse idem repromisit. Domina in Christo venerabilis, utinam ad praesentiam sanctitatis vestrae, quod optatissimum haberem, venire potuissem, et agere vobiscum facie ad faciem: procul dubio quae hactenus a scientia omnium abscondi, per singula vobis explananda crederem. Quid ergo? Novi, docente Scriptura et fide Christiana tenente, nemini in carne constituto de Dei misericordia desperandum esse. Qua spe ductus, et praesertim Deum manifeste vobiscum esse sciens, his scriptis causas miseriarum mearum vobis suggerere praesumpsit, non incertum habens per vos quodammodo consolari, quod et summo opere precor, si possibile est. Sponsus vester Christus, in suis vos perseveranter teneat amplexibus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Pulchram instructionem et magnam cum adhortatione perpetua consolationem suggerit.

De vivente Lumine haec verba audivi: Tu fabro similis es, qui multa vasa fundit, et ea fulgentia per ignem non facit. Hinc discite quod opera tua fulgore charitatis non careant. Sed discretionem ea circumfode, quatenus unumquodque opus tuum rationabile sit. Et haec quoque in abstinentia et oratione, ac in bona consuetudine sanctorum fiant, qui de vivo fonte velut rivuli emanabant, et qui cibum hominibus dederunt, quem in gaudio deglutire potuerunt. Si enim tribuli pro pane dantur, comedi non possunt; ita etiam si stridentia verba per magistros discipulis dicuntur, ipsos non aedificant, sed in errorem eos ducunt. Magister namque verba doctrinae suae in materna dulcedine cribrare debet, ita ut discipuli gaudentes os suum aperiant, et illa deglutiant. Molendinum quippe granum molit, et hoc in multas varietates dividit. Sic etiam

plantatores Ecclesiæ ex veteri et nova lege legalia præcepta sumpserunt. Vetus enim lex Christum Dominum nasciturum prophetando ostendit. Sed ipse Christus verbum suum in omnem terram prædicando emisit. Molendinum namque vetus lex est quæ in Christo omni granum veritatis protulit; et pura farina, quæ de omni strage cribratur, virginitas est? quæ materies omnis spiritualis vitæ in Ecclesia existit, et hæc prolem obedientiæ gignit. Unde etiam obedientes filii, osculum oris Christi sunt. Magister quoque obedientes discipulos in amplexione charitatis, et non in offensione iræ habeat; quia osculum Dei sunt, et pane puræ farinæ pascendi sunt. Inobedientibus autem filiis dara farinæ, id est aspera correctio danda est. Sed his qui obedientiam omnino relinquunt, furfures proponendi sunt, quos animalia illa comedunt, quæ intellectu carent. Tu autem providus esto, et memoriam sanctitatis illorum, qui manna manducaverunt (Joan. vi), tene, et de rivulis aquæ vivæ hibe, et pacificus, et timoratus esto in Deo, quatenus in horto ipsius de viriditate aliorum bonorum pigmentorum floreas; et stultitiam illorum fuge, qui solem quem vident, relinquunt, et alium quem nec vident, nec invenire possunt, quærunt. Sed novos pigmentarios fuge, qui in proprietate sua legem ponere volunt, et non prævalent. Nunc ergo incipe in eo qui est, ut in illo finiaris qui erat, et qui venturus est. In duabus viis a Deo constitutus es, ita quod ipse in bona scientia te vocat, et a mala scientia te protegit. In his enim viis fulgentia opera et multæ passionibus tribulationum et ærumnarum sunt, quando temetipsum per duas alas scientiæ boni et mali elevas. Unde etiam tres vires addendæ, quas Deus homini posuit, scilicet intellectum, et sensualitatem, et corporis motionem: quæ omnia ipsi secundum possibilitatem suam nota sunt. In istis tribus viribus, et in istis prædictis duabus viis, Deus te habet. Nam per spiritum, Deum cum intellectu vides; et per corpus, mala cum sensualitate sentis. Bonum enim et malum scis, et spiritualis, et corporalis es. Gratia Dei in admonitione te vocat, et Spiritus sanctus igne suo te accendit, ut Deum diligas, et cum bonis operibus ad Deum ascendas. Sed suggestio diaboli interdum ab admonitione Dei abstrahit, et prohibet ne Deum diligas, et per incendium suum te hominem esse ostendit, et propter hoc etiam declarat, impossibile tibi esse, quod invisibilia interdum facias. Quamdam enim nigram et malam vicissitudinem suggestio diaboli ad hominem flat, cum Deum negat; cum enim diabolus Deum esse negat, se fallacem scit, quia cum se esse scit, Deum esse novit. Ipse autem in peccato nascentium hominum aliquam partem habet, per quam multos in carne lacerat. Qui enim in corde suo Deum non esse dicit (Psal. LII), cælum et terram, et omnia viventia, quæ in Deo et cum Deo sunt, et seipsum esse negat. Magna autem insipientia est, quod homo, qui se videt, et

A se scit, in dubietate dicit, non sum; quia etiam parvus pulvis absque Deo non est. Sed cum homo in hac dubietate corpus suum superat, in spiritualibus etiam nequitiis diabolus occidit: unde præmium et coronam coram Deo et angelis ejus, et coram omni cælesti exercitu accipiet. Sufflatus quoque diaboli multa illicita homini infert, quæ bona scientia dicere erubescit. Consilium autem ejus est, quod vana gloria hominem adeat, sicut ibi fecit, ubi magnam ruinam ædificavit, qua rotam nativitatis hominis torrenter circuire fecit (Jac. III). Incendium quoque suum est, quod hominem, quem ad imaginem Dei factum esse scit, ad plurima illicita provocat: unde etiam in creaturis multa impossibilia ei ostendit. Sed ipse nullam possibilitatem in eis habet. Unde persuasiones suas homini immitit, ut ipse malitiam suam in opinione perficiat, et sic iter legis Dei in irrisionem ducit, quatenus unusquisque homo legem, quasi Deus, per proprietatem voluntatis suæ sibi ponat. Et hoc illi valde placet; quoniam nec se, nec alium Deo subditum esse vult. Tu autem, o fili Dei, Deus qui te creavit, per victoriam militiæ suæ te vult, ut in oculo scientiæ suæ appareas; quoniam te non derelinquet. Solem ergo per fidem aspice, ut fidelis servus sis, et in nocte lunam attende, quando vitia te opprimere volunt; ita ut timor Domini omnia in te pertranseat, et non læderis; sed in æternum vives.

EPISTOLA XLII.

ABBATISSÆ S. GLODESINDIS AD HILDEGARDEM.

Anxietates et dubitationes suas exponit, e dum multorum animas regere cogitur.

Charissimæ sibi in Christo sorori dominæ HILDEGARDI, A. abbatissa, quamvis indigna, S. Glodesindis in Meti, salutem in vero Salutari.

Quia de gratia vestra et benevolentia multum præsumimus, nolumus vos latere, quod in periculo magno positæ sumus, dum multorum regere animas cogimur. quæ nobis non sufficimus. Inde est quod sanctitatem vestram rogamus attentius, et obsecramus in Domino Jesu, quatenus incitiam nostram litteris vestris confirmare et exhortari curetis, quid facere debeamus, vel stare in obedientia nobis injuncta, vel cedere, ut alia succedat, et melius agat, si quid Dominus Jesus inde vobis revelare dignabitur. Valet, et pro Deo Deum pro me orare, et beneplacitum vestrum mihi cito rescribite.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Varia dat monita ad recte regendum, et præfecturam non deponendam satis clare insinuat.

Mons Sion altus est, et umbra ipsius in valles extenditur, altitudinem ipsius sic ostendens. Alii etiam montes in hac peregrina terra sunt, per quos ipsa firmatur, et qui etiam populls ad intuendum pulchri sunt. In altitudine Sion et aliorum montium prælati et magistri qui firmamentum Ecclesiæ sunt designantur, et discipulæ filiæ Sion nominantur. Sed si mons iste caderet, vel si eum alii destruerent, magna injuria esset. Hinc enim quisque qui

in magisterio est, recte provideat quomodo seipsum deponat, et quomodo per alios deficiatur. Nam, sicut montes plurimis ad defensionem minorum suorum sunt, sic etiam qui in magisterio stant, per doctrinam et obedientiam, quæ eis in Deo exhibetur, defensio multorum ab insidiis inimicorum suorum est. Unde unusquisque magister, quandiu verba doctrinæ proferre potest, virgam correctionis, quam de manu Dei accepit, non abiciat; quia sæpe lutum luto abjicitur, sicut magister per discipulos, et discipuli per magistrum abluuntur. Propter metum enim discipulorum affliget, et a tortoribus inquietorum discipulorum punitur, ut summum magistrum, qui eum sic præcessit, imitetur. Et dicit: *Præcepta tua eis ostendi* (*Exod. xviii*), etc. Et etiam dicit: *Qui habet aures audiendi, audiat* (*Matth. xiii*). In his enim discite, ne propter nebulam vicissitudinis discipulorum tuorum; nec etiam propter lædium laboris fugias. Nam multi plus propter lædium laboris, quam propter necessitatem illam, quod discipulos suos vincere non possunt, fugiunt. Clara autem dies, quam tempestas non obnubilat, gaudium pleniter habet. Illam Adam ante casum habuit, Sed primus fallax deceptor ipsam diem, et per suggestionem suam obnubilavit, in qua septem plagæ sunt, quæ animam vulnerant.

Prima plaga, vana gloria est, quæ hoc ad se colligit, quod nec messuit, nec seminavit; et quod ei donatum a Deo non est, sibi constituit. Hoc primus deceptor docuit; quia ipse idem fecerat, et ideo vana gloria Deum non quærit. Secunda, quod homo sentit, quia peccare potest; et inde delectationem carnis sibi thesaurizat, et de gustu ipsam delectationem amplectendo osculatur. Tertia ruinam cum magnis doloribus in squalidis moribus ædificat, ita quod homo vivit quasi Deo mortuus sit, et quod vix etiam sperat quod Deus eum sciat. Sed quarta fallacia est, per quam homo de prædictis peccatis se excusat et defendit; ita scilicet quod periculosa non sunt ut ei ostendantur, atque ideo ita odiosus ad homines fit, quod nemini confidit. Quinta, superbia est, quæ dicit; quia homo propter carnem humanitatis suæ, de peccatis se abstinere non possit, et ideo inconveniens esset, quod a carnalibus desideriis secederet. Hanc legem superbia in temeritate sibi ponit, unde et nullum respectum ad Deum habet. Et sexta plaga est, quod homo salutem suam a creatura quærit, et ad ea postulat, ut ipsi unamquamque rem ostendat, et ita Creatorem suum in irrisione habet, et nihil ab eo quærit velut ipsum adjuvare non possit. Septima vero plaga, est idololatriæ servitus, quæ diabolum adorat et Deum contemnit. Et ista septem vitia, quasi militiam sibi subditam in negotiis suis super numerum ramorum arborum habent; quia omnia hæc in transgressione comestiquis, quod Adam comedit, latuerunt; ideoque Deus ad ipsum dixit: *In qua hora comederis, morte morieris* (*Gen. iii*). Id-

A circo Deus hoc præceptum ei constituit, ne diabolo quid simile faceret, scilicet quod sine præcepto non esset, sicut ille esse voluit; unde nullus homo propter primam suggestionem diaboli, quam Adam suscepit, in hac vita securus esse potest. Unde, o tu, filia Dei, fortissima armatura septem donorum Spiritus sancti te circumcinge, cum quibus hæc septem vitia tibi subjicias, ne de ipsis plangens vulnereris, et ut probus miles per fortissima bella ea superando surge, quatenus in æternum vivas. Deus in speculo salvationis te, o filia, videat.

EPISTOLA XLIII.

SACERDOTIS CUIUSDAM AD HILDEGARDIEM.

De corpore et sanguine Christi eloceri petit.

HILDEGARDI castæ columbæ in foraminibus petræ latitanti (*Cant. ii*), C. ex famulis Christi minimus sacerdos, intimæ orationis devotionem, et quidquid spectat ad æternam salutem.

Quia Dei gratia lux vestra coram hominibus salubriter lucet (*Matth. v*), Patrem vestrum qui vos ardentem lucernam ad illuminationem Ecclesiæ supposuit, glorifico: et quamvis fragilis et peccator, sanctitati tamen vestræ qua cœlestis sponsi amplexibus singulari privilegio inhaeritis, cordialiter congaudeo. Charitatem etiam vestram ignorare nolo, quod die noctuque facie tenus videre desidero, et assidue vestri memoriam in oratione mea faciens, vos absentem corpore quasi præsentem interdum amplector mente. Ergo perfectionem vestram humillime deprecor, ut sponso vestro, sub cuius umbra requiescitis, me iuxta viam mendicantis (*Marc. x*) commendetis, ne præteriens turba clamorem meum compescat; sed orationibus vestris ad Dominum adductus, merear illuminari, et a cecitate cordis sanari. De corpore et sanguine Christi, in quibus tota spes fidelium est, etiam docete me, et qualiter in spiritu tam incorrectum quam correctum, ad idem sacramentum sacerdotem accedentem videatis, mihi in Domino manifestare curetis. Dominus qui in omnibus, et super omnia est, vobis infundat ea, quæ Ecclesiæ sanctæ suæ ad gloriam conveniant. Valete.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

De corpore et sanguine Christi.

[August.] In vera visione vigilantibus oculis, de sacramento Dominici corporis hæc verba audivi et vidi: Deus id quod fuit, permansit; et quod non erat, assumpsit. Quod est: Divinitas ut ante ævum fuit, ita in æternum permansit, velut tota divisa non est. Sed incarnatio Filii nondum caro et sanguis apparuit, quæ ante ævum in corde Patris prædestinata latuit. Tempore autem illo, quo prædestinatum fuit, Filius carnem induit, et vi fortitudinis suæ se præcinxit, quemadmodum scriptum est: *Indutus est Dominus fortitudinem, et præcinxit se* (*Psal. xcii*). Et ipsa indumenta sanctæ Incarnationis angelus simplicitati Virginis nuntiavit (*Luc. i*), in qua fundamentum humilitatis

invenit, sicut Deus illud posuit, quia ancillam A Domini se nominavit, ubi idem angelus ad eam dixit: *Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi (ibid.)*. Nam Spiritus sanctus omni humanæ scientiæ superexcellentiâ eam visitavit, alio scilicet modo se illi infundens, quam nunquam ulli femine in pariendo infunderetur, et virtus Altissimi illam obumbravit, quoniam in calore suo ipsam ita delinivit, ut ei omnem fervorem peccati in dulcissima obumbratione sua ex toto abstergeret, velut homo propter æstum solis umbram quærît. Itaque eadem virtus Altissimi, quæ in utero Virginis carnem operata est, super altare ad verba sacerdotis oblationem panis et vini in sacramentum carnis et sanguinis convertit, virtute sua illud fovens. Unde et nativitas, passio, B sepultura, resurrectio, ascensioque Filii superni Patris, in eodem sacramento apparent, velut circulus numerum dominum suum ostendit: et hoc ideo fit, quia vulnera hominum, qui in prævaricatione Adæ involuti in peccatis semper peccantes sunt, in vulneribus et sanguine Christi sanentur, abstergantur et unguantur; et sic membra ipsius efficiantur, et hoc usque ad novissimum diem erit. Et iterum vidi: Quod si etiam sacerdos propter multas putredines cicatricum peccatorum suorum dignitate sanctitatis caret; si tamen per ligaturam superioris magistri ligatus non est, virtus Altissimi miracula sua in eadem oblatione operatur: et omnes qui idem sacramentum de manu ejus fideliter accipiunt, quasi radio solis illuminantur. Si C autem ille fide et opere justus est, anima ipsius super radiantem fulgorem solis illustratur. Sed omnes qui per consilium antiqui serpentis, illusiones et schismata in hac sacratissima oblatione faciunt, similes perditis angelis sunt, qui Deum in honore suo unum esse negaverunt, cum similes illi esse voluerunt; et ita homines isti proprietatem voluntatis suæ, per sacramenta hæc perficere volunt: quapropter etiam una cum illis pereunt, nisi per confessionem peccatorum, et per poenitentiam eorum, ac per lacrymabilem vocem ad Deum currant, dicentes: *Ah! ah! quia peccavimus (Thren. iii)*. Tunc Deus Pater suscipit eos, qui Filium suum ignorantes vulneraverunt. Hoc sacramentum resurrectionemque vitæ Sadducæi, qui per omnia errant, hoc modo proterve errando negant: velut homo ille erraret, qui carnem sine spiritu, et spiritum sine carne hominem esse diceret: quod nullo modo esse potest. Ideo isti omnibus errantibus pejores, quoniam cum minima creatura, quæ a Deo facta est, solummodo uno vocabulo non perficiatur, quomodo homo, qui omnem creaturam comprehendit, uno vocabulo diffiniri posset? Hiems enim arescit, æstas vero floret; sed tamen hiems æstati viriditatem suam retinet, donec ipsa grossos suos in plenitudine proferat. Sic sunt corpus et anima, Corpus deficit, anima autem indeficienti vita permanet, in quacunque parte sit.

EPISTOLA XLIV.

ABBATISSÆ IN ELOSTAT AD HILDEGARDIEM.

Quod in regimine abbatiâli multum anxietur.

HILDEGARDI dominæ suæ, O. famularum Christi in Elostat gubernatrix indigna, per hoc quod intus gustavit cœleste donum consequi, perfectumque illud bonum.

Benedictus Jesus Christus, cujus odor bonus estis Deo in omni loco (*II Cor. ii*), quoniam non jam odor balsami, sed ipsa substantia sacri in vos defluxit unguenti, cujus odor suavissimus, nomen vestrum cunctorum ita indolcavit cordibus et auribus, ut insimul omnes vestræ humilitatis et affabilitati insignia commendent, et *Patrem vestrum qui in cœlis est, in vobis glorificent (Math. v)*. Igitur mater benedicta da veniam, et sustine non modicum quid insipientiæ meæ; sed magnam insipientiam meam sine ut paululum coram te cordis mei dolorem aperiam, et cum audieris, consolare, obsecro, ancillam tuam. Porro enim pondus importabile, quoniam jubeor tortitudines sororum mearum corrigere, cum nec aliqua pericula, quæ me ubique impugnant (*II Cor. xi*), quamvis modice valeam devitare. Cum ergo egressa fueris ad videndum regem Salomoneum in decore suo, memor esto horum quæ a te petivi toto ex animo. Valete.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Abbatissam amice hortatur ad laborem pro suis continuandum. Prudentiù tamen opus esse in Dei servitio.

O filia Dei, quandiu possibilitatem habueris inter filias ipsius, labora, et in pusillanimitate ad Deum suspirando, legem tuam observa; quia labor tuus ad Deum clamat et orat. Homo enim qui in caverna justitiæ Dei et in arcta via laborat (*Math. vii*); sed tamen casui Adæ annuit, et de hoc flagella poenitiæ quærît: et nullus in hoc dubitet quin post flagella poenitiæ cœlestis janna eum suscipiat. Nam quicumque agrum corporis sui per discretionem lacerat, subitanea præventio finis illi non nocebit, quia symphonia Spiritus sancti et læta vita cum suscipiet. Sed cavendum est ne homo per nimietatem laborum, corpus suum occidat, sed in rationalitate peccata prohibeat. Filia, memor esto quod possibilitatem, hominem creare, non habes, unde Deum leniter ora, ut meliorem vitam tibi det, et hoc Deo acceptius est, quam quod in nimietate tristiæ ipsum depreceris. Deus te templum vitæ faciat.

EPISTOLA XLV.

ELISABETH MAGISTRÆ IN SCHONAUGIA AD HILDEGARDIEM.

Preces flagitat et consolatoria verba.

Dominæ HILDEGARDI venerabili magistræ sponsarum Christi, quæ sunt in Piagfa, E. humilis monacha et magistra sororum quæ in Schonauugia sunt, devotas cum omni dilectione orationes.

Gratia et consolatio Altissimi repleat nos gaudium; sicut quia meæ perturbationi benigne compassa estis, ex

verbis consolatoris mei intellexi; quem de mei consolatione diligenter communuistis. Sicut enim vobis de me revelatum fuisse dixistis, fateor vere quamdam perturbationis nubem me nuper in animo concepissem, propter ineptos sermones populi multiloquentis de me, quæ vera non sunt. Sed vulgi sermones facile sustinerem, si non et hi qui in habitu religionis ambulant, spiritum meum acerbius contestarent. Nam et hi nescio quibus stimulis agitati, gratiam Dei in me derident, et de his quæ ignorant, temere judicare non formidant. Audio et quosdam, litteras de suo spiritu scriptas sub nomine meo circumferre: de die iudicii me prophetasse diffamaverunt (*Math. xxiv*), quod certe nunquam facere præsumpsi, cum omnium mortalium cognitionem fugiat ejus adventus. Sed ejus famæ occasione vobis aperiam, ut indicetis utrum præsumptuose quidquam in hac re fecerim, aut dixerim. Sicut per alios audistis, *Magnificavit Dominus misericordiam suam* (*Luc. i*) mecum supra quam meruerim, aut mereri ullatenus possim, in tantum ut cœlestia quædam mihi sacramenta frequenter revelare dignatus sit. Significavit etiam mihi per angelum suum frequenter, qualia ventura erant super populum in his diebus nisi agerent pœnitentiam de iniquitatibus, atque ut palam hæc annuntiarem, præcepit. Ego autem ut arrogantiam evitarem, et ne auctrix novitatum viderer, in quantum potui, omnia hæc studui occultare.

Cum ergo solito more quadam Dominica die essem in mentis excessu, astitit mihi angelus Domini, dicens: Quare abscondis aurum in luto? hoc est, verbum Dei, quod per os tuum missum est in terram, non ut abscondatur, sed ut manifestetur ad laudem et gloriam Domini nostri, et salvationem animarum populi sui? Et hoc dicto elevavit super me flagellum, quod quasi in ira magna quinquies mihi amarissime inflixit; ita ut per triduum in toto corpore meo ex illa percussione languerem. Post hæc apposuit digitum orationis meo, dicens: Eris tacens usque ad horam nonam, quando manifestabis ea quæ operatus est Dominus tecum. Ego vero usque ad horam nonam muta permansi. Tunc significavi magistræ, ut afferret ad me libellum quemdam quem in strato meo absconderam, continentem ex parte ea quæ fecerat Dominus mecum. Quem cum offerrem in manus domini abbatis, qui ad visitandum me venerat, soluta est lingua mea in hæc verba: *Non nobis, Domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam* (*Psal. cxiii*). Post hæc cum et alia quædam ipsi revelassem, quæ scripta committi nolueram, videlicet de vindicta Domini magna, quam universo mundo in brevi superventuram ab angelo didiceram, rogavi illum diligentissime ut verbum illud apud se haberet absconditum. Præcipitur autem mihi ut operam darem orationi, atque a Domino postularem, ut daret mihi intelligere, utrum ea quæ dixeram, silentio tegi

vellet, an non. Cumque per aliquod tempus pro hac re orationi insistendo me afflxissem, in adventa Domini in festivitate S. Barbaræ, in prima vigilia noctis corruvi in extasim, et astitit mihi angelus Domini, dicens: Clama fortiter, et dic: Heu! ad omnes gentes quia totus mundus in tenebras est conversus. Et dices: Exite; ille vos vocavit qui de terra vos formavit, et dicit: *Pœnitentiam agite, quia prope est regnum Dei* (*Math. iii*). Hoc ergo sermone inductus dominus abbas, cepit divulgare verbum coram magistratibus Ecclesiæ et viris religionis. Quorum quidam cum reverentia verbum exceperunt, quidam vero non sic, sed sinistre locuti sunt. Factum est ergo ut multi apud quos sermo iste diffamatus est, per totum tempus quadragesimale in timore magno per pœnitentiam sæcæ affligerent, et elemosynis et orationibus insisterent. In tempore illo quidam nescio quo zelo ductus, ad urbem Coloniam in persona domini abbatis, ipso (novit Deus) ignorante, litteras direxit, in quibus terribiles quædam comminationes, audiente omni populo, lectæ sunt. Unde quanquam ab insipientibus illud nobis sit, prudentes tamen, ut audivimus, reverenter sermonem animadverterunt, et pœnitentiæ fructibus Deum honorare non contempserunt. Factum est autem in quarta feria ante diem Paschæ, cum post magnos labores corporis in extasim venissem, apparuit mihi angelus Domini, et dixi ad eum: Domine, quid fiet de verbo quod locutus es ad me? Qui respondit: Noli contristari, neque perturberis, si non in die quam determinavi tibi, evenerint quæ prædixi; quoniam multorum satisfactione placatus est Dominus. Post hæc in sexta feria circa horam tertiam cum gravi passione veni in mentis excessum, et rursus astitit mihi, dicens: Vidit Dominus afflictionem populi sui (*Exod. iii*), et avertit indignationis suæ iram ab eis (*Psal. lxxxiv*). Cui dixi: Quid ergo, Domine mi? nonne ero in irrisionem omnibus, apud quos verbum hoc divulgatum est? Qui ait: Omnia quæ occasione hæc evenerunt tibi, patienter et benevole sustineto. Illum diligenter animadverte, qui, cum esset totius orbis Creator, hominum irrisiones sustinuit. Nunc primum Dominus patientiam tuam probat. Ecce, domina mea, totum ordinem rei vobis explicavi, quatenus et vos innocentiam meam et abbatis mei cognoscatis, et aliis manifestare possitis. Obsecro autem ut et orationum vestrarum participem me faciat, et prout Spiritus Domini vobis suggererit, aliqua mihi consolatoria verba rescribatis. Gratia Christi vobiscum.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Non se loqui de suo ingenio, sed de «Serena Luce.»
Disserit de homine et de inspiratione Dei qua
homines aliquos præ cæteris illustrare dignetur.*

Ego pauperula et fictile vas, hæc non a me, sed de serena luce dico: Homo vas est, quod Deus sibimetipsi ædificavit, et quod sua inspiratione imbuit, ut opera sua in illo perficeret; quia Deus

non operatur ut homo, sed in iussione præcepti ejus omnia perfecta sunt. Herbarum, ligna et arbores apparuerunt; sol quoque, luna et stellæ in sua ministrationse processerunt, et aquæ pisces, et volatilia produxerunt: precor etiam, et bestiarum surrulerunt quæ omnia ministrant homini, sicut Deus ea posuit (*Gen. 1*). Solus autem homo illum non cognovit. Nam cum Deus magnam scientiam homini pararet, homo in animo suo se erexit, et se a Deo avertit. Deus omnium, illum sic inspexerat, quod cuncta opera sua in illo perficeret. Sed antiquus deceptor illum sefellit, et crimine inobedientiæ illum infecit cum delectatione incongrui ventus, dum plus quereret quam deberet. Ah! o vae! Tunc omnia elementa implicuerunt se in vicissitudinem luminis et tenebrarum, sicut et homo fecit in transgressionem præceptorum Dei. Deus autem quosdam homines irrigavit, ne homo ex toto derideretur. Abel bonus erat, Cain autem homicida (*Gen. 4*). Et multi mystica Dei in luce viderunt, sed alii plurima peccata fecerunt, usque dum venit tempus illud, in quo verbum Dei claruit, ut dictum est: *Spicius forma præ filiis hominum (Psal. 147)*. Tunc Sol justitiæ processit et homines cum bonis operibus illuminavit in fide et in opere, sicut aurora primum procedit, et cætera horæ diei subsequuntur, usque dum nox accedat; sic, o filia Elisabeth, mundus mutatur. Jam enim mundus lassus est in omni viredine virtutum, scilicet in aurora, in prima, in tertia, et fortissime in sexta hora diei. Et ideo in hoc tempore necesse est, quod Deus aliquos homines irriget, ne instrumenta ipsius otiosa sint. Audi, o sollicita filia, quia homines istos quos inspiratio Dei ita imbuit, aliquantulum fatigat ambitiosa suggestio antiqui serpentis. Cum enim idem serpens elegantem gemmam viderit, mox rugit, dicens: Quid est hoc? Et fatigat illam multis miseris flagrantis mentis, supra nubes volare cupientis, quasi dii sint, sicut et ipse facit. Nunc iterum audi: Qui opera Dei perficere desiderant, semper attendant, quod fictilia vasa sunt (*II Cor. 4*), quoniam homines existunt, et semper aspiciant quid sint, et quid futuri sint et cælestia relinquunt illi qui cælestis est, quoniam ipsi exules sunt, cælestia nescientes, sed tantum mystica Dei canentes; sicut tuba, quæ solummodo sonos dat, nec operatur; sed in quam alius spirat, ut sonum reddat. Sed et loricas fidei induant mites, mansueti, pauperes et miseri existentes, sicut etiam agnus ille fuit, cujus sonus tubæ ipsi sunt, mores etiam simplices infantis habentes, quia Deus illos semper flagellat, qui in tuba ipsius canunt, prævidens ne fictile vas illorum pereat, sed ut sibi placeat. O filia, Deus faciat te speculum vitæ. Sed et ego quæ jaceo in pusillanimitate timoris, interdum sonans aliquantulum velut parvus sonus tubæ a vi-

vente lumine; unde Deus juvet me, ut permaneam in suo ministerio.

EPISTOLA XLVI.

PRÆPOSITI IN FRANCKENFORT AD HILDEGARDIEM.

Precibus ejus se commendat.

HILDEGARDI in Christo dilectæ dominæ suæ, G. solo nomine præpositus in Franckenfort, post Martiæ laborem, Mariæ consolationem.

Desiderio desideravi vestram conspiciere personam. Sed diversis negotiis nos impredientibus, nunc saltem facultatem nobis dedit Deus per litteras vos amplecti atque salutare. Nolumus etiam vos ignorare nomen nostrum, personam nostram, simulque cum salute super omni diligentia nos amplecti atque honorare, Deumque pro vobis pro posse nostro die noctuque interpellare. Rogamus ergo clementiam vestram, ut mei peccatoris coram divinæ majestatis clementia mentionem facere velitis. Valetis quandiu in supernis dicitur hodie.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Illum hortatur ad mores corrigendos.

In vera visione hæc verba vidi et audivi: Prima lux diei rutilat, postea aurora denudatur, et etiam interdum cum magna vicissitudine nubium implicatur, et sic aquilo surgit, et magna suspiria facit; quia priora tempora diei absque vicissitudine turbis pulchra erant. Uade, o vir, qui scientiam boni et mali habes, provide qui mores tui, et quæ opera coram Deo sint a pueritia tua, ne zelus Domini percutiat te, et ne anima tua, cum de corpore tuo exierit, dicat: O vae mihi! quo ambulo? et quo ibo? vel quales dies mihi sunt? et qualia opera me tangunt? Illa scilicet, quæ mihi molestinum corporis mei exhibuit. Cave etiam ne tremiscas, cum superni cives tibi dixerint: Vide qualis sit Deus. Nunc in æternum vives.

EPISTOLA XLVII.

AD PRÆLATOS MOGUNTINENSES

Propter divina per illos interdicta (18).

In visione, quæ animæ meæ antequam nata procederem, a Deo opifice infixæ est, coacta sum ad scribendum ista, pro ligatura, qua a magistris nostris alligatæ sumus propter quemdam mortuum, conductu sacerdotis sui apud nos sine calumnia sepultum. Quem post paucos sepelitionis suæ dies, cum eundem magistris nostris nos a cæmeterio nostro ejicere jussissent, ex hoc non minimo terrore correpta, ad verum lumen ut solita aspexi, et vigilantibus oculis in anima mea vidi: quod si juxta præceptum ipsorum corpus ejusdem mortui abserretur, ejectio illa in modum magnæ nigredinis ingens periculum loco nostro minaretur, et in similitudine atræ nubis, quæ ante tempestates et tonitrua apparere solet, nos circumvallaret. Unde corpus ejusdem defuncti; utpote confessi, inuncti et communicati, et sine contradictione sepulti, nec efferre præsumimus, nec consilio

(18) Vide Commentarium de vita et rebus gestis pum. 163 et seq., col. 65

S. Hildegardis, huic volumini præfixum, § XL

seu præcepto istud suadentium vel iubentium acquievimus, non consilium proborum hominum, aut prælatorum nostrorum omnino parvpendentes; sed ne sacramentis Christi, quibus ille vivens adhuc, munitus fuerat, injuriam sævitate feminea facere videremur. Sed ne ex toto inobedientes existeremus, a divinarum laudum canticis hactenus secundum eorum interdictum cessavimus, et a participatione Domini corporis; quoniam per singulos fere menses ex consuetudine frequentavimus, abstinuimus. Super quo dum magna amaritudine tam ego quam omnes sorores meæ affligeremur, et ingenti tristitia detineremur, magno tandem pondere compressa, verba ista in visione audivi: Propter verba humana, sacramenta indumenti verbi mei, quod salus vestra est, et quod in virginea natura ex Maria virgine natum est, dimittere vobis non expedit. Sed inde vobis a prælatis vestris, qui vos ligaverunt, licentia quaerenda est. Ex quo enim Adam de lucida regione paradisi in hujus mundi exilium depulsus est (*Gen. iii*), omnium hominum conceptio merito primæ transgressionis corrupta est, et ideo necesse est ut ex impenetrabili consilio Dei, ex humana natura homo sine contagione totius læsionis nasceretur, per quam omnes ad vitam prædestinati, a sordibus cunctis mundarentur, et ut ipse in eis, et illi in ipso ad munimentum suum semper manerent, corpore ipsius communicando, sanctificarentur. Qui autem, sicut Adam, præceptis Dei inobediens existit, et eum omnino in oblivionem habet, hic a corpore ejus separari debet, quemadmodum per inobedientiam ab eo aversus est, donec per pœnitentiam purgatus, a magistris iterum corporis ejusdem Domini communicare concedatur. Qui vero in tali ligatura se esse nec conscientia, nec voluntate cognoverit, securus ad perceptionem vivifici sacramenti accedat, mundandus sanguine Agni immaculati, qui seipsum obediens Patri ad salutem omnibus restituendam in ara crucis immolari permisit. In eadem quoque visione audivi, quoniam in hoc culpabilis essem, quod cum omni humilitate et devotione ad præsentiam magistrorum meorum non venissem, ut ab eis licentiam communicandi quaererem, maxime cum susceptione illius mortui culpa non teneremur, qui omni Christiana recitudine munitus a sacerdote suo, cum tota Pingensi processione sine contradictione cujusquam sepultus esset. Et ita hæc vobis dominis et prælatis nuntianda, mihi divinitus imposita sunt. Aspexi etiam aliquid super hoc, quod vobis obediendo hactenus a cantu divini officii cessantes, illud tantummodo legentes remisse celebramus, et audivi vocem a vivente luce procedentem de diversis generibus laudum, de quibus David in Psalmis dicit: *Laudate eum in sono tubæ, laudate eum in psalterio et cithara (Psal. cxl)*, etc., usque ad id: *Omnis spiritus laudet Dominum (ibid.)*. In quibus verbis per exteriora de interioribus instruimur, quomodo secundum materialium compositionem, vel qualitatem instrumentorum, interioris hominis nostri officia,

A ad Creatoris maxime laudes convertere et informare debeamus. Quibus cum diligenter intendimus, recolimus qualiter homo vocem viventis Spiritus requisivit, quam Adam per inobedientiam perdidit, qui ante transgressionem adhuc innocens, non minimam societatem cum angelicarum laudum vocibus habebat, quam ipsi ex spiritali natura sua possident, qui a spiritu qui Deus est, semper vocatur. Similitudinem ergo vocis angelicæ, quam in paradiso habebat, Adam perdidit, et in scientia qua ante peccatum præditus erat, ita obdormivit, sicut a somno evigilans de his, quæ in somnis viderat, inscius et incertus redditur, quando suggestiones diaboli deceptus, et voluntati Creatoris sui repugnans, tenebris interioris ignorantie ex merito iniquitatis suæ involutus est. Deus vero qui animas electorum luce veritatis, ad pristinam beatitudinem reservat, ex suo hoc advenit consilio, ut quandoque corda quamplurium, infusione prophetici spiritus innovaret, cujus interiori illuminatione aliqua deficientia in illa recuperarent, quam Adam ante prævaricationis suæ vindictam habuerat

Ut autem etiam divinx illius dulcedinis et laudationis, qua in Deo, priusquam caderet, idem Adam jucundabatur, et non ejus in hoc exsilio recordaretur, et ad hæc quoque ipsi provocarentur, iidem S. Prophetæ eodem spiritu quem acceperant, edocti, non solum psalmos et cantica, quæ ad accendendam audientium devotionem cantarentur, sed et instrumenta musicæ artis diversa, quibus cum multiplicibus sonis proferrentur, hoc respectu composuerunt, ut tam ex formis quam ex qualitatibus eorundem instrumentorum, quam ex sensu verborum, quæ in eis recitarentur audientes, ut prædictam est, per exteriora admoniti et exercitati, de interioribus erudirentur. Quos, videlicet sanctos prophetas, studiosi et sapientes imitati, humana et ipsi arte nonnulla organorum genera invenerunt, ut secundum delectationem animæ cantare possent, et quæ cantabant, in juncturis digitorum, quæ flexionibus inclinantur, adaptarunt, ut et recolentes Adam digito Dei, qui Spiritus sanctus est, formatum, in cujus voce sonus omnis harmoniæ, et totius musicæ artis antequam delinqueret, suavitas erat, et si in statu quo formatus fuit, permansisset, infirmitas mortalis hominis virtutem et sonoritatem vocis illius nullatenus ferre posset. Cum autem deceptor ejus diabolus audisset, quod homo ex inspiratione Dei cantare cœpisset, et per hoc ad recolendam suavitatem canticorum cœlestis patriæ invitaretur, machinamenta calliditatis suæ in irritum ire videns, ita exterritus est, ut non minimum inde torqueretur, et multifariis nequitie suæ commentis semper deinceps excogitare et exquirere satagit, ut non solum de corde hominis per malas suggestiones et immundas cogitationes seu diversas occupationes, sed etiam de corde Ecclesiæ, ubicunque potest, per dissensiones et scandala, vel injustas depressiones, confessionem et pulchritudinem divinx laudationis

et spiritualium hymnorum, perturbare vel auferre non desistit. Quapropter summa vigilantia vobis et omnibus prælati satagendum est, et antequam os alicujus Ecclesiæ, laudes Deo canentium, per sententiam claudatis, vel eam a tractandis, vel percipiendis sacramentis suspendatis, causas pro quibus hoc faciendum sit, diligentissime prius discutiendo ventilatis.

Est studendum vobis, ut ad hoc idem zelo justitiæ Dei, non indignatione vel injusto motu animi, seu desiderio ultionis trabamini, et cavendum semper, ne in iudiciis vestris circumveniamini a Satana, qui hominem a cœlesti harmonia, et a deliciis paradisi extrahit. Pensate itaque, quoniam sicut corpus Jesu Christi de Spiritu sancto ex integritate virginis Mariæ natum est, sic etiam canticum laudum, secundum cœlestem harmoniam per Spiritum sanctum in Ecclesia radicum; corpus vero indumentum est animæ, quæ vivam vocem habet, ideoque decet ut corpus cum anima per vocem Deo laudes decantet. Unde et propheticus Spiritus per significationem jubet ut in cymbalis jubilationis, et cæteris instrumentis musicis Deus laudetur (*Psal. cl.*), quæ sapientes et studiosi adinvenerunt, quoniam omnes artes quæ ad utilitatem et necessitatem hominum pertinent, a spiraculo, quod Deus misit in corpus hominis (*Gen. ii.*), repertæ sunt: et ideo justum est, ut in omnibus laudetur Deus. Et quoniam in auditu alicujus cantionis interdum homo sæpe suspirat et gemit, naturam animæ cœlestis harmoniæ recolens, propheta spiritus naturam considerans et sciens (quia symphonialis est anima) hortatur in psalmo, ut confiteamur Domino in cithara, et in psalterio decem chordarum psallamus ei (*Psal. xxxii, xci*): citharam quæ inferius sonat, ad disciplinam corporis; psalterium, quod de superioribus sonum reddit, ad intentionem spiritus; decem chordas, ad contemplationem legis referre cupiens. Qui ergo Ecclesiæ in canticis laudum Dei, sine pondere certæ rationis, silentium imponunt, consortio angelicarum laudum in cœlo carebunt, qui Deum in terris decore suæ laudis injuste spoliaverunt, nisi per veram poenitentiam et humilem satisfactionem emendaverint (*Sap. xi*). Qui ergo cœli claves tenent, districtè caveant, ne eis et claudenda aperiant, et aperienda claudant; quia iudicium durissimum in his qui præsumunt, fiet, nisi, ut ait Apostolus, præsent in sollicitudine (*Rom. xii*). Et audiivi vocem sic dicentem: Quis creavit cœlum? Deus. Quis aperit fidelibus suis cœlum? Deus. Quis ejus similis? nullus. Et ideo, o fideles, nemo vestrum resistat, vel se opponat, ne fortitudine sua super vos cadat, et nullum adiutorem, qui vos in iudicio ejus tueatur, possitis habere. Istud tempus muliebri est, quia justitia Dei debilis est. Sed fortitudo justitiæ Dei exsudat, et bellatrix contra injustitiam existit, quatenus devicta cadat.

O vera sapientia, quæ absque omni initio et constitutione æternus Deus existis, quanta mysteria in

A creaturis operi tuo, scilicet homini, subditis, fecisti, quando vires potentiæ tuæ creando emisisti? Tu enim pulchrum tectum cum pulcherrimis fenestris suis, scilicet firmamentum cum luminariis illis creasti, in quod solem, qui lumine suo omnia super terram et sub terra regit et illuminat, constituisti, cui etiam cætera luminaria adhærent, et per quem lucent, sicut omnes creaturæ tibi obsecundant, et in te in genere suo vita existunt. Tu autem summus infimam creaturam tetigisti, et humanitatem ex illa induisti, per quam inimicum tuum ex toto superasti, qui invidia sua hominem quem plasmaveras, in paradiso seduxit. Tu enim vera charitas, æternæ Deus, omnibus creaturis tuis sapienter creatis, et ordinatis, et præparatis, tandem hominem, quasi ad prædium præparatum vocandum, formasti in tam brevi mora. Sic vocatur initium diei esse, quando scilicet aurora consurgit ante solem: et statim inspirasti in ipsum spiraculum vitæ (*Gen. ii*); sicut etiam sol post auroram statim radios suos fulgendo emittit, spiraculum autem vitæ, anima est, quæ ignis existit, cujus flamma rationalitas est, per quam vires animæ in scientia boni et mali cognoscuntur, sicut etiam sol per splendorem suum cognoscitur. Mora autem, in qua Dominus Adam in paradiso posuit, et gloriosam jucunditatem ejusdem paradisi ei ostendit, omnem fructum illius, excepto ligno scientiæ boni et mali, ei concedens, fuit quasi prima usque ad tertiam. Mora vero, qua vocavit Adam nominibus eorum cuncta animantia et volatilia cœli, quæ in visione scientiæ suæ vidit et cognovit, et in qua Dominum in claritate divinitatis suæ sibi loquentem audivit, spatium habebat sicut horæ tertiæ usque ad sextam: qua scilicet Deus ei tunc in orientali parte apparuit, nec ejus vultum, sed claritatem quamdam vultus ejus vidit. Qua cognitione lætificatum, Deus in ipsum soporem misit; et ita læto animo in desiderio soporis, velut illic coram patre suo obdormivit. In sopore autem illo Deus spiritum ipsius in eam altitudinem sustulit, de qua in corpus ejus miserat cum scientia boni et mali, et ea, quæ ventura erant, scilicet de progenie illius ad cœlestem Jerusalem implendam, præostendit. Et in eodem sopore costam de ipso tulit, et in mulierem edificavit, qua adducta et visa, Adam gavisus est valde. Ipse autem et uxor ejus considerantes quid comedere vel operari primum deberent, ipsa propius lignum scientiæ boni et mali stans, virum suum expectabat. Antiquus vero serpens cognoscens, quia in alium respiceret, sicut angeli in Dominum respiciunt, eam ad decipiendum aggressus est. Mora autem in qua hæc facta sunt, fuit quasi spatium sextæ usque ad nonam. Mulier quam Dominus in paradiso de vivificati hominis costa edificaverat (*ibid.*); tunc in præsentia sua habens et prævidens vitam per quam omnis vita subsistit, quandoque in mulierem descensuram, per quam homo in gloriam paradisi cœlestis intraturus esset, a serpente seducta, cibum mortis viro suo porrexit. Ipsa ergo claritate sua ita denu-

datis, claritas Dei, quæ prius Adæ apparuerat, quasi in flamma eis apparuit in australi parte, et dixit : *Adam, ubi es (Gen. iii)*. Per hoc præsignavit quid in beneplacito suo haberet, quia ipsum per tunicam humanitatis suæ ex feminea forma assumendam, quærere et retrahere vellet. Et hic dies eorum salutis se declinaverat. Mora vero ista, quasi spatium nonæ horæ diei fuit usque in vesperum. Postea autem expulsi de paradiso, in mundum venerunt, et noctem jam supra terram invenerunt. Tunc etiam secundum naturam humanam, omnia sibi, et aliis animalibus necessaria repererunt, et ea usui suo assumpserunt.

Hæc dicit, qui spirans vita et mente sua, unus Deus est, mens omnipotentis Dei, Filius suus est, cui adest opus, scilicet omnis creatura; quoniam per Verbum Dei, quod Filius suus est, *omnia facta sunt (Joan. i)*, quæ spiranti vita vivificata sunt in altitudine cæli, et in infimo, quod terra est, quæ obstaculum est superioribus lucentibus. Deus vero operi suo possibilitatem laudandi et operandi tribuit: et quia ipse signifer præliator contra inimicos suos tenebrarum habitatores existit, tenebris deputat omnes, qui sibi metipsos attribuunt ea, quæ gratia Spiritus sancti in eis operata fuerit, et ipsi apostatæ nominantur; quoniam in se, et non in suscitatore vitæ aspiciunt; et paternum ministerium, quod ei exhibere debent, cum obsecratione scientiæ suæ retrorsum abjiciunt, et illi cum omnibus operibus, quæ sibi thesaurizaverunt in tenebris, quæ sine ipso factæ sunt, torquebuntur eum illo, qui similis Altissimo esse voluit (*Isa. xiv*). Tales enim viscera diaboli sunt, quoniam ex consilio illius operantur, et a claritate divini lucis denudantur, et instigatione ejusdem tyranni, Scripturam et doctrinam, quam Spiritus sanctus dicitur, destruunt. Sicut cælum ante tempus scindi non potest, sic etiam verba Spiritus sancti mutari non possunt.

De sacerdotali officio, quod in primo sacerdote Melchisedech in umbra miraculorum Dei ostensum est (*Gen. xiv*), et ante eum homines latebat, eo quod præ molliæ sua illud capere non possent, Deus mihi hæc ostendit: Vidi quamdam nubem velut auroram rutilantem, et in illa arietem in spinis pendentem, quemadmodum aries qui pro filio Abrahæ oblatum est (*Gen. xxii*), pendeat, cujus cornua velut sapphirina existantia, fulgorem topazii ex se reddebant, et corpus totum coloris candidæ nubis apparebat. Aries iste, Jesum Christum Filium Dei vivi, qui, absque admistione ullius contagii, candidissimus ex virginea natura natus est, significat. Cujus sapphirina cornua dulcissimam et coæternam ipsi claritatem ejus, per quam in vera humilitate humanitatem ad liberandum perditum hominem assumpsit, designant: qui de Spiritu sancto ex Maria virgine Deus et homo natus processit: quod fulgor topazii, qui ex sapphirinis cornibus resplendebat, exprimit. Nubes vero, quæ ut

Aurora rutilabat, angelicam multitudinem declarat, quæ sacramento corporis et sanguinis Jesu Christi ministrat, quod in virtute Altissimi sit, quæ Mariam, eundem Filium Dei de Spiritu sancto concipientem, ab omni calore humanæ voluntatis obumbravit, quem aries in spinis pendens, ut prædictum est, significat. Spinæ autem clavos, quibus corpus ejus cruci est affixum, ac lanceam, qua latus ipsius perforatum est (*Joan. xix*), atque totius passionis ejus asperitatem, quam patientissime ut mitissimus agnus pro peccatis nostris sustinuit, designant. Ovis enim præ aliis animalibus patiens, humilis, mansueta et munda existit. Unde etiam Deus pelliceas tunicas primis hominibus, per inobedientiam a claritate, qua vestiti erant, denudatis, pelles scilicet ovium pro veste tribuens, significationes ovis, calliditati antiqui serpentis opposuit, et tali veste eos obtexit, ne nudi paradisum exirent (*Gen. iii*). Ipse enim æternus Deus, qui in scientia sua æternaliter habuit tunicam, id est humanitatem Filii sui, ad cujus imaginem hominem fecit, quemadmodum Moyses ipsum ad imaginem et similitudinem Dei creatum esse testatur (*Gen. i*), hominem deceptum vocavit, et tali veste induit, in hoc ostendens, verbum scilicet unicum Filium sibi coæternum ad requirendum et liberandum ex virginea natura humanitate induendum jussione in significatione ovis, patiens, humilis, mansuetus, et absque omni macula ullius contagii mundus existeret. Joannes enim Baptista et cæteri prophætæ, idem in Spiritu sancto intelligentes, eum nomine agni et ovis, sæpissime appellant (*Joan. i*). Ipse namque est immaculatus agnus, et speciosus forma præ filiis hominum (*Psal. xlv*), qui non de virili semine, sed de Spiritu sancto conceptus virtute altissimi Dei, de carne Mariæ virginis, Deus et homo natus processit. In eadem vero virtute altissimi Dei, oblatio panis cum vino et aqua, in carnem et sanguinem Salvatoris, quam de Maria Virgine assumpsit, ad verba sacerdotis transubstantialiter, quemadmodum lignum in ardentem carbonem per ardorem ignis mutatur. Per hoc enim sacramentum corporis et sanguinis Jesu Christi, qui panis vivus est (*Joan. vi*), ut ipse testatur, animæ salvandarum reficiuntur. Unde, o sacerdotes, qui ad mensam Domini ordinati estis, præparate vos ad sacrificandum saginatum vitulum (*Luc. xv*), qui omni macie peccatorum caret, et induite vos torica veræ fidei, et scuto spei æternæ vitæ (*Ephes. vi*), et collum vestrum stola observationis præceptorum Dei circumdate, ut competenter ei servire possitis. Vos enim angeli Domini exercituum estis (*Malac. ii*); quia, sicut ad verba angeli Gabrielis Deus incarnatus est ex Maria virgine (*Luc. i*), ut per ejus nativitatem, passionem et ascensionem homo perditus liberari et salvari posset: sic ad verba vestra idem corpus et sanguis ejusdem Filii Dei, cum representatione nativitatis, passionis, resurrectionis et ascensionis ejus, pro salute nostra et omnium a

delium, tam vivorum quam mortuorum sit. Currere ergo desideranter in gaudio lætæ mentis ad ministerium Agni immaculati, qua multa salus vobis et aliis fidelibus inde provenit, cum propter celebrationem illius peccata remittuntur, et animæ liberantur, et multa pericula animæ et corporis effugantur. Sanctitas autem ejusdem sacramenti nobis invisibilis est, ut etiam Deum, et quamlibet incorpoream creaturam videre non possumus; sed per illam anima nostra et corpus per remissionem peccatorum sanctificatur, et invisibiliter refocillatur. Si autem circa corpus Domini aliqua indigna accidunt, ut vel putrescere, vel ab aliquo animali corrodî seu consumi videatur, ista tantum in sacramento visibili, vel sola specie exteriori sunt, virtute et gratia ipsius sacramenti, illibata et incorrupta divinitus conservata. Quando sacerdos verba Dei ruminat, corpus incarnati Verbi Dei iterato conficitur, per quod omnes creaturæ processerunt, quæ prius non apparuerunt, et quod etiam ex Maria virgine quasi in momento ictus oculi incarnatum, cum ipsa cum humilitate dixit: *Ecce ancilla Domini* (Luc. 1). Et caro ejusdem Verbi Dei in verbis sacerdotis floret, et immutata caro permanet: Dominus Jesus Christus nondum passus fuit, quando verba ista dixit, et discipulis suis prænuñtiavit se passurum, et sanguinem suum in ablutionem peccatorum effundendum, id est ablutio, quæ per nullam carnem ante eum fieri potuit; sed in carne ipsius, quæ absque livore peccati ex igne Patris divina existit. In verbis vero sacerdotis, qui sigillatim super utrumque sacrificium dicuntur, et singularim virtute Altissimi, quasi in momento ictus oculi sacramentum corporis et sanguinis Jesu Christi sit. Et officio altaris rationabiliter peracto, multa remissio peccatorum vivis et defunctis provenit. Si autem per negligentiam vinum et aqua defuerint, vel sola aqua ibi fuerit, in verbis prædictis corpus Domini sit, in se habens sanguinem. In calice autem sanguis, qui in passione sua effusus est, non sit, quia vinum et aqua defuerunt, vel sola aqua ibi fuit, unde denuo eadem verba et signa repetenda sunt, quia sacrificium vini et aquæ neglectum fuit, et statim ex aqua et vino sanguis non aridus, sed integer et fluens sit, corpore tamen ita permanente, ut in verbis antedictis factum est; sed sanguine, qui prius defuit, et gaudio redemptoris, qua homo liberatus est, adornatur. Hæc, fili Dei, in vero lumine mihi ostensa, tibi scripsi, ut sacerdos Dei læto animo fias, Spiritusque sanctus efficiat, quatenus vera humilitate, et patientia, et mansuetudine Agnum Dei imiteris, et a quotidianis peccatis, quæ vitari non possunt, vera pœnitentia laveris, et a sarcina criminalium, quæ quasi convivio perpetrantur; Deus omnipotens te custodiat, ut in munditia ei, dum vivis, ita servias, ut post finem hujus vitæ, in summa beatitudine in æternum cum ipso gaudeas. O serve Dei, qui in bona voluntate ad utilitatem tui et aliorum musta ad te

A colligis, et tamen in hoc reprehensibilis es, quod bonam terram in agro Domini tui diligenter non evertis, audi: Negotium illud, quod mihi commisisti, in eo tibi lucidum video, quod per te avertitur, ne bona illius Ecclesiæ per inutilem præpositum dissipentur. Sed in claritate ista nullo modo videre possum, ut per te religio spiritualis vitæ in ipsis restituatur. Sicut enim lutulentus puteus putredine immundorum vermium squalidus et inveteratus, facile mandari non potest; sic etiam mala consuetudo peccatorum, difficile in eis prohibenda erit. Quicumque enim lupum fugat et persequitur, ne oves ab illo rapiantur, et sic eas postea in rectam pascuam ducit, benefacit. Nunc autem ex consilio bonorum, et sanctorum hominum, elige quod tibi melius est, secundum statum Ecclesiæ qui modo est, scilicet ut minus malum eligatur.

B Cænantibus autem eis, accepit Jesus panem, et benedixit ac fregit, deditque discipulis suis, et ait: *Accipite et comedite: Hoc est corpus meum* (Matth. xxvi). Benedicit scilicet panem ea benedictione, qua de corde Patris, quemadmodum et ipse exivit. Per hoc autem quod dicit, *fregit*, corpus suum per infixionem clavorum terebrandum, et tormento crucis vexandum, et postea mutandum esse, ostendit. Sic enim granum per molendinum contritum cum aqua et igne panis efficitur, sic etiam corpus ejus multa afflictione pœnarum, et passione crucis contritum, et per resurrectionem ad immortalitatem roboratum, panis vitæ fidelibus factum est. Quia vero non de carnali patre in terra, sed de Spiritu sancto in Virgine conceptum est, non potuit aut debuit corpus idem in cineres redigi vel spargi, per quod anima et corpus cujusque homini ad salvationem rescinduntur, sicut etiam *panis cor hominis confirmat* (Psal. ciii). Maria autem terra erat, in qua sancta divinitas granum sevit, scilicet filium suum, de cujus corpore omnis fidelis vivere debet, quemadmodum etiam de pane, qui ex granis sit homines vivunt, id est in cœna sua. Corpus tamen dedit eis impassibile divina potentia sua in salvationem, eo quod gaudia æternæ salvationis, passione omnium dolorum careant, et hoc ei possibile fuit; quia in aliena natura homo est; et ideo eundem panem in divinitate sua benedixit. Item per hoc quod panem fregit, eis innotescit, se desiderare idem corpus suum pro redemptione humani generis passibile in mortem tradi, nec ab alio (si ipse nollet) sibi mortem inferri posse. *Et accipiens calicem, gratias egit* (Matth. xxvi), qui per effusionem sanguinis sui hominem de livore peccatorum redempturus erat. Et dedit illis sanguinem novi testamenti, scilicet salvationem perficiendo, quæ utique in veteri testamento inveniri non potuit. Quod autem dixit, non se de genimine vitis hujus bibiturum, donec illud novum biberet in regno Patris sui, hoc ita intelligendum est, ac si diceret: Donec eas et alias animas sanctas in regnum Patris sui in gaudio susciperet per effusionem sanguinis sui. Dominus Jesus

ante passionem suam corpus passibile in cœna discipulis suis dedit, ut eis esset cibus vitæ, quo et animæ et corpora sanctificarentur. Per effusionem autem sanguinis sui, qui in cruce effusus est, rationalis anima a casu animæ renovatur et lætatur, sicut etiam vinum lætificat cor hominis (*Psal. cxi*). Christus itaque, qui in cœna divina potentia sua impassibilis fuit, divina etiam misericordia super hominem motus, et postea se passibilem voluit; quia, nisi ut passibilis mori potuisset, homo liberatus non esset; et ita sine fructu redemptionis, solus Deus et homo mansisset, sicut ipse dicit: *Nisi granum frumenti cadens in terra, mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert* (*Joan. xii*). Homo ergo non potentia, sed justitia liberari debuit, qui recto iudicio ad mortem deputatus est. Et ideo Filius Dei in mortem traditus est, ut per satisfactionem innocentis justitia peccatori redderetur.

Quicumque ex infirmitate corporis sui vomitum patitur, et corpus Christi tota devotione desiderat, huic presbyter idem sacramentum dare non præsumat, propter honorem ejusdem corporis Christi, quod in specie panis latet. Sed corpus Domini super caput ejusdem hominis ponat, ac Deum qui animam in corpus misit, invocet, ut corpore et sanguine animam illius sanctificare dignetur. Ponat quoque super cor ipsius, dicens: Deus omnipotens, cujus Filium Maria in fide suscepit, da, quæsumus, ut in vera fide anima et corpus hujus hominis sanctificetur per corporis et sanguinis ejus sanctificationem. Divinum enim sacramentum in specie panis latet, quemadmodum anima hominis invisibilis existit. Unde invisibilis anima, invisibilem sanctitatem statim in se trahit; quia spiritus hominis illum qui eum misit, mox sentit, et nunquam ab eo recedet, qui in fide eum suscipit. Ab indigno autem sanctitas illa, sicut a Juda, aufertur. Itaque vomitum patienti, propter cautelam et reverentiam, corpus Domini est vitandum. Fides tamen ejusdem sacramenti, firmissima habenda est, quod in specie panis solemniter sanctificatum est.

Joannes qui speculum sanctitatis et virginitatis est, quia propterea terrenam desponsationem repudiabat, et quem Filius Dei, qui a Patre suo in virgineam materiam humanitatis suæ descendit, quam omni ornamento virtutum ornavit, præ cæteris sanctis specialiter diligendo, occultorum miraculorum suorum signaculum posuit, in mystica visione dicit: *Vidi civitatem sanctam* (*Apoc. xxi*), etc.

Quod sic intelligendum est: Cœlestis Jerusalem, quæ per summum artificem, scilicet omnipotentem Deum, ornanda erat coram ipso, quemadmodum materia omnium rerum, ante creationem mundi apparuit: et sicut hominem quem de limo formaverat, spiraculo vitæ suscitavit (*Gen. ii*); sic etiam sancta civitas Jerusalem, quæ virum suum, scilicet Filium Dei, cui desponsanda erat, exspectabat

A per effusionem sanguinis sui, cum omni ornamento nova effecta est. Ipsa enim, cum elementa tenebris involuta essent, victorioso vexillo ad crucem, in qua Filius Dei pendebat, descendit, et dotem istam ab eo qui in virginitate conceptus et natus est, suscepit: quod etiam ipsa spiritali genitura filios virgo procrearet, quia per rubicundum sanguinem Filii Dei, cœli illuminati sunt, et janua paradisi, quæ in expulsionem Adæ homini clausa est, aperiatur. Deus namque Jerusalem, quæ de sanctis operibus hominum ædificata est, et quæ ut sponso viro suo ornata apparet, ad laudem humanitatis suæ fieri voluit; sicut etiam ad laudem et honorem divinitatis suæ angelos creavit. Et audivit vocem quasi dicentem: Ego qui per verbum meum, quando, fiat, dixi, super omnes creaturas intonni, dico, ut hæc quæ tibi de cœlesti Jerusalem ostenduntur, ad tutelam et salutem hominum cognoscas et manifestes, qui ad similitudinem nostram factus est, vox scilicet in anima, et tabernaculum in corpore, ut etiam vox ego in tuba, quæ per vocem sonat. Deus enim dilecto suo Joanni sanctam civitatem vivis ex lapidibus, qui homines sunt, et etiam ex operibus eorum constructam ostendebat (*Apoc. xxi*), in qua Jesus Christus lapis angularis consistens, utrumque parietem in templo cœlestis Jerusalem conjungit. Ipse quoque per indumentum humanitatis suæ cum hominibus habitat, et ipsi populus suus sunt, quem dote sanguinis sui eruit, ac ipse Deus ejus est, quoniam magna potestate eum liberando, antiquum serpentem despoliavit, sicque Deus potentis, Deus misericordis et pietatis, ac plenum bonum super omnes creaturas consistit, quem nunquam ullæ tenebræ tangebant, sed qui super eas fortissimus iudex est. Deus namque per humanitatem suam, et etiam per ornamenta cœlestis Jerusalem, populo suo omnem lacrymam ignorantis et infidelitatis, in qua cæcus veræ fidei erat, abstergit, et in pura pœnitentia, confessa peccata remittendo, ei a potestate et habitatione gehennalis mortis salvat. In dulcissimo quoque et amarissimo rumore humanitatis Filii Dei qui, esurie expectationis suæ cessante, in magna saturitate gaudiorum in omnem terram exivit, luctus Adæ, et posteritatis suæ, qui introitum cœlestis regni non potuerunt habere, et clamor prophetarum, qui in magnis suspiriis Deum ad redemptionem populi vocabant, amplius non erunt. Dolor quoque et asperitas legis, in qua nullius peccati reatum per veniam misericordis aliquis redimere potuit, etiam amplius non erunt, quomodo nobilis filius hominis, qui justus et misericors est, omnia peccata hominis in vera pœnitentia misericorditer abluit. Sicque per plenam bonitatem humanitatis suæ, omnes predicti dolores, qui in primis erant, abierunt. Hæc quæ Joannes in sancta revelatione vidit et audivit, vera sunt; quoniam Filius Dei opera sua, ut Pater suus voluit, in magna claritate finivit: unde etiam in magna potentia in throno suo, omnes inimicos

auris conculcando, sedet. Ipse etiam omnia nova facit; quia ut ex prima materia omnes creaturæ per verbum Dei (scilicet *Fiat*) procedendo illuminatae sunt; et sicut primus homo de limo formatus, spiraculo vitæ in carnem et sanguinem mutatus est, sic etiam homo peccator, per misericordiam Filii Dei, qui in throno suo sedet, cum poenitentia peccatorum suorum renovatus, novus efficitur. Beatus enim homo, quem Deus tabernaculum Sapientiae cum sensualitate quolque sensuum fecit, usque in finem vitæ suæ cum sanctis desideriis bonorum operum, et cum esurie justitiæ, ac dulcissimam virtutum, quibus nunquam saturari potest, de novitate in novitatem per gratiam Dei semper ascendit; et sic ad gloriam incommutabilis vitæ, quæ sine tædio, et sine fine semper manet, feliciter perveniet. Sic enim Deus usque ad novissimum diem omnia nova facit, quæ autem post novissimum diem cum potentia et possibilitate sua facere velit, in sola ipsius scientia sunt, cum beati homines, qui in prædicta novitate vivebant, in citharis et symphoniis, ac in sono omnium laudum, in conspectu Dei gaudium omnium gaudiorum sine fine habebunt. O serve et fili Dei, quia ipse in primo homine te formavit, stude ut per abstinentiam carnalium desideriorum in sanctis desideriis et bonis operibus in caelesti Jerusalem tabernaculum tibi facias, et ut pulcherrimis fenestris per esuriam justitiæ et charitatis Dei exornes; quia, ut domus per fenestras illustratur, sic etiam per charitatem omnes virtutes illuminantur et cognoscuntur. Vide etiam ut tribulationes quas patienter sufferas, quoniam per eas quæque virtutes in te eleganter efficiuntur; et vide ut etiam in corde tuo pulchram formam, de qua tibi dixi, caute custodias, quatenus ipsa in caelesti Jerusalem luceat.

In vera visione, quam in anima mea vigilantibus oculis semper video, cum modo septuaginta et trium annorum sim, a vivente lumine ad scribendum hæc verba coacta sum: Deus vivus fons est, qui aquas emisit, quando per verbum *Fiat*, dixit: *Fiant luminaria* (*Gen. 1*), etc. Quæ luminaria firmamentum, solem scilicet, lunam et stellas portant, et quæ speculum eorundem luminarium sunt, quoniam radios suos in eas mittunt. Ipse etiam splendens ignis ac æternitas ante ævum est; in quo imago sua, scilicet forma hominis, semper et semper sine tempore radiavit.

Homo enim, quem ad imaginem et similitudinem suam formavit, opus suum et indumentum Deitatis suæ est, qui secundum Creatorem suum operando, ad utilitatem suam, quomodocunque voluerit, utitur creatura. De limosa namque et aquosa terra homo creatus est (*ibid.*), quæ per humorem aquarum, quas ipsa obteggit, ac pondere suo aggravat, infunditur. Aquæ vero cum calore solis, qui infra circum rotæ suæ quandam imaginem habet, et qui per aquosum aerem humidus est, totam terram perfundunt; et ita se invicem admiscendo, omnia germina

A proferunt; et aquæ, quæ speculum ejusdem solis sunt, ipsam coercent, ne terra nimio ardore suo comburat, ipseque aquas constringit, ne illæ per immoderationem pluviarum terram submergant. Deus quoque igneam rationalitatem animæ, quæ spiraculum vitæ est, homini quem formaverat, immisit, per quod in carne et sanguine, velut cibus per ignem, confortatur et solidatur. Anima etiam per corpus, et corpus per animam operatur; et anima viriditas corporis est, et sic plenus homo existit, in quo ignis, aqua et aquosus aer sunt, per quæ ipse humidum spiramentum attrahit et emittit. Sicut enim sol de constituto loco rotæ circuli sui, cum mobili vento per calorem radiorum suorum, omnes vires et virtutes suas perficit; sic etiam

B rationalis anima in corpore cum humido spiramine, quæcunque vult, dictat; et ea in creatura, quam per rationalitatem cognoscit, operatur. Anima vero et corpus cum singulis viribus et nominibus, quemadmodum caro et sanguis unum sunt, ac per tria, scilicet per corpus et animam, et rationalitatem homo perficitur et operatur. Ipsa namque anima toti corpori se infundit, et cum rationalitate in illo operando, gustum et nutrimentum ipsi ministrat: ac ita homo, omnis creatura est, quam ipse per rationalitatem scit et cognoscit, et quæ ex præcepto Dei per omnia ei subdita est. Deus enim ignis occultus est, quem nemo mortalium inspicere valet.

Sed angeli qui ignei sunt, etiam igneam sæciem semper inspiciunt, et splendor Patris, Filius ejus, de cujus indumento, quod tempus habet, prophetae prophetabant; et qui semper sine tempore ante ævum cum Patre fuit, ut Joannes Evangelista testatur, dicens: *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum* (*Joan. 1*). Sed Verbum quod in principio apud Deum erat, de Maria virgine incarnatum, fons vivus processit, qui omnes in se credentes aqua vitæ reficit, quemadmodum ipse dicit: *Qui in me credit, flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ* (*Joan. vii*). Ipse etiam per inexstinguibilem ignem Deitatis, omnem ignem spurcitiæ exstinguit, quia ante ævum in Patre genitus erat, cujus voluntas indumentum ejusdem Filii sui æternaliter habuit. Idem quoque Filius Dei in aquis se baptizari voluit, ubi eum paterna vox dilectum Filium suum (*Matth. iii, xvii*), qui ante ævum in æternitate cum ipso erat, testatur; et qui per speciosam formam humanitatis suæ, omnes inimicos suos, qui contra eum pugnare volunt, conculcabit. In aquis enim memor erat, quomodo illas per verbum suum creavit, super quas spiritus Domini (qui vivus fons est) ferebatur (*Gen. 1*), qui eas movit et fluere fecit, ita quod omnem immunditiam mundant, et nullam putredinem in se continere poterunt. Deus namque humanitatem suam diabolum celavit, quem cum magna multitudinis diabolicorum spirituum de celo dejecit (*Isa. xiv*), ipsorumque numerum, diabolo ignorante, cum beatis hominibus complevit. Et sic Deus per easum Adæ, ruinam diaboli (qui ex toto perditus est) reparabit. Filius etiam hominis,

comedit et bibit, ut homini facere concessit, per quod caro et sanguis crescunt et nutriuntur, ne in officiali opere suo arescendo deficiant. Cibum vero istum serpentis contaminavit, quando primi homines ipsi consentientes de paradiso expulsi sunt (*Gen. III*); unde et per suggestionem diaboli, filios suos in peccatis concipiendo, in dolore generabant. Sed istam mortiferam conceptionem hominis, Filius Dei abstersit, cum de Spiritu sancto ex Maria virgine sine omni peccato virilis naturæ conceptus et natus est (*Luc. I, II*). Filius etiam Dei, corpus et sanguinem suum in pane et vino discipulis suis dedit (*Matth. XXVI*), quia hæc duo maxime ei conveniunt et comparantur; quoniam sicut granum in terra absconditum, ex nulla alia coagulatione, nisi per calorem solis, et humorem aquæ, per gratiam Dei in viriditate sua occulte nascendo surgit (*Joan. XII*), et sicut botrus vini, non per putationem, sed per mysticam gratiam Dei viret et crescit; sic etiam peccati Filius Dei sine omni coagulatione, et viriditate peccati carnalis naturæ ex occulta divinitate verus homo processit. Ignis enim qui in altum siccum puteum absconsus est, ubi postea crassa aqua inveniebatur, cum qua sacrificia aspergebantur, quæ per magnum ignem, qui accensus est, consumpta sunt (*II Machab. I*), Deum inextinguibilem ignem, et vivum fontem esse designant. Nam Ipse Deus, quem idem ignis et aqua significant, in alta profunditate sua tam occultus est, quod omnem intellectum humani ingenii excedit: unde etiam omne carnale desiderium in Maria virgine ita consumpsit, quod filius suus absque omni incendio peccati ex ipsa humanitatem suam induit: Spiritus sanctus enim, qui vivus fons est, suavissimo humore suo eam perfudit, sicut ros super granum descendit; ita ut per virtutem Altissimi ab omni ardore, qui per suggestionem diaboli nascentibus hominibus fit, et ab omni dolore humanæ naturæ et genituræ obumbrata sit, quemadmodum angelus ad ipsam dixit: *Et virtus Altissimi obumbrabit tibi (Luc. I)*.

Primus autem ortus immundæ coagulationis, quæ sine Spiritu sancto exoritur, in aquis baptismi per Spiritum sanctum, velut aurum in igne mundatur et purificatur; quoniam *Spiritus sanctus super aquas ferebatur (Gen. I)*, ac eas moveri, et fluere fecit. Ipseque etiam spirituale elementum præ cæteris sunt, et in eis etiam animalia in natura ab aliis animalibus aliena, nascuntur et pascuntur. Homo namque charismate et oleo per gratiam Dei inunctus, et igne Spiritus sancti accensus, in baptisinate sanctificatur, ac de novo in confusionem antiqui serpentis, qui primum ortum suum tetigit, renascitur (*Joan. III*); et ita per gratiam Dei ab ipso hoc modo potenter eripitur, ac in fonte baptismatis per fontem vivam, scilicet Spiritum sanctum, ad æternam salvationem: regeneratur. Eadem etiam virtus

(10) Notandum illud, ne secundum præceptum legis. Anabaptistæ et concubinarij hic notantur, qui

Altissimi, quæ supervenit in Mariam, ex ipsa carnem et sanguinem Filii Dei efficiens, super oblationem panis et vini, apertis vulneribus Jesu Christi, descendit, ita ut eadem oblatio panis et vini occulte in conspectu Dei et sanctorum angelorum, in carnem et sanguinem transformetur; sicut etiam granum et vinum per occultam viriditatem, quam homo videre non potest, crescunt. Sed quia homo post abluitionem baptismi in peccatis sæpiissime labitur, vulnera ejusdem Filii Dei tandiu aperta sunt, quousque rationalis homo peccaverit, quatenus ipse per poenitentiam et confessionem in eisdem vulneribus mundetur et recipiatur. Sed homines, qui hæretici et Sadducæi dicuntur, sanctissimam humanitatem Filii Dei, et sanctitatem corporis et sanguinis sui, quæ in oblationem panis et vini est, negant; ideoque diabolus, qui initium est ab illo, qui nec initium nec finem habet, et qui in principio honoris sui, unitati æternæ divinitatis contradixit, per homines istos, totam terram pulvere mortis aspergit. Ipse enim mendax est (*Joan. VIII*), quoniam obsecrationem infidelitatis, oculis hominum istorum infundit, eos ita obsecrando, ut in Deum verum nec sperare, nec credere possint; et ita vipereo more omnem sanctitatem et honorem Dei per homines istos mordet, qui eum per suggestionem suam sequuntur, et qui per omnia Deum vivum per infidelitatem despiciunt. Deum namque verum, qui invisibilis est, et etiam animam, ac spiritum hominis in recta fide non habent; quoniam omnis eorum intentio ad illa quæ carnalia sunt, tendit: ideoque omnia quæ Dei sunt, quemadmodum ille qui eos seducit, conculcant; quia verba veritatis contemnentes in mendacio et in falsa doctrina sua gloriantur. Perditus vero angelus, per rationalitatem suam scit, quod homo rationalis possibilitatem operandi quæ vult, habet: et hoc in primo homine, qui præceptum a Deo acceperat, recognovit; ac ita in eadem qua mulierem deceperat, illud quod præcepit, scilicet ut crescerent et multiplicarentur, in hominibus istis destruere conatur, eis suggerendo, ne secundum præceptum legis, sed secundum hoc, quod ipsi per suggestionem diaboli sibimetipsis eligunt, vivant (19). Ipse quoque eis suggerit, ut corpus suum per jejunium macerando constringant, et postea omnem voluntatem incesti desiderii eorum perficiant; et ita, ipso suadente, ab omni sanctitate legalium præceptorum omnipotentis Dei deficiunt; quoniam in omnibus præceptis quæ Deus per Moysen, ac per alios prophetas suos protulit; et quæ postea per Filium suum revelavit, mortui sunt; ideoque per eos tota terra polluta est. Unde vos, o reges, duces et principes, ac cæteri Christiani homines, qui Dominum timetis, verba ista audite, et populum istum ab Ecclesia, facultatibus suis privati, expellendo, et non occidendo, effugate, quoniam nullum præceptum legis observant, non vere continent.

niam forma Dei sunt. Igneus autem Spiritus Dei, A qui vivus fons est, per gratiam suam vobis infundat, ut hæc ante diem ultionis Dei, faciatis, quatenus de omni honore et beatitudine corporis et animæ non deficiatis.

Deus homini præceptum, in quo omnis lex latebat, dabat; sed homo illud prævaricatus est, et ideo per casum expulsionis iudicatus est, in duobus modis mortalis existens, corpore scilicet moriendo, et veræ lucis visione carendo. Unde etiam in mansione illa perdurare non potuit, ac prædictam visionem perdidit. Ipse enim Deum veraciter scivit, et quod præceptum illius custodire deberet, agnovit; sed quia servum audivit, et quoniam mulieri sibi subditæ consensit, justum iudicium justis iudicis super eum venit. Et iudicium istud Deus homini B asper illos dedit, qui magistrum in obedientia agnoscere nolunt, et qui omnia mandata legis prævaricantur; unde et corpora ipsorum morti dabantur, quoniam in luce legis mortui sunt. Sed tamen magistri, qui in vice Christi sunt, prævidere debent, si aliquam emendationem in se habeant, antequam illos morti tradant. Et cor eorundem magistrorum in hæc purissimum esse debet, ne ullam injuriam, aut blasphemiam ipsis ab illis illatam, in iudicio attendant, et ita morti sanguinem damnatorum cum iudicio tradant. Quod si cor eorum purum non fuerit, a præsentia huius iudicii fugiant, ne verba ipsorum proximos suos interficiant, diligentissime Evangelium Domini attendentes, ubi dicitur: *Nolite iudicare, ut non iudicemini.* C *In quo enim iudicio iudicaveris, iudicabimini (Matth. vii).* Sed nec iudicabunt secundum quod ipsi constituunt, nec secundum placitum voluntatis suæ, sed secundum iudicium omnipotentis Dei, ita ut quicumque intolerabiliter omnibus præceptis legis adversarius existerit, et qui a criminalibus peccatis se abstinere noluert, hic secundum iudicium Dei, et non secundum voluntatem hominis iudicatur. Quod si ille propter timorem mortis, culpam suam se emendare promiserit, semel et secundo iudicium Dei differatur: et cum sic probatus non emendaverit, secundum verbum Filii Dei, penæ iudicii reus erit. Hoc modo de omni iudicio quisque homo provideat, ut non secundum voluntatem hominis fiat. Attendendum quoque est, quid Iacobus de divite et de paupere loquatur, de divite scilicet bene aurato et vestito (Jac. ii). Dives enim propter magnam pecuniam suam honorari vult, recipitur, et honoratur, videlicet propter auxilium adversitatis, et propter timorem potentie, qua sæpe homines lædit. Pauper autem propter amorem Christi suscipiendus est, et quoniam frater hominis existit. Nec isti pares habendi sunt, quia hoc sine discretionem esset; quoniam qui divitem et pauperem in una sede sedere faceret, dives hoc facere dedignaretur, et pauper inde terreretur. Pauper namque propter amorem Dei recipiendus et habendus est, quia frater hominis est, et quoniam Deus divitem

permittat divitias habere, et eas pauperi subtrahat, formam pauperis, quæ sua imago est, tamen diligit. Dives enim per superbiam divitiarum suarum hominibus, quibus nocere potest, imperat, et eos tractat sicut non sint homines in forma sua: et hoc modo bonum nomen hominis, scilicet quod ipse imago et similitudo Dei est, blasphematur.

Deus itaque præcepit: *Diliges proximum tuum sicut teipsum (Levit. xix; Matth. v)*, formam tuam scilicet in ipso attendendo, eique omnibus condolendo, et omnia quæ male egerit, omneste ferendo, quia forma tua in malis eius per ipsum blasphematur. Cumque homo hæc fecerit, bonum opus secundum Filium Dei operatur, qui carnem induit ut homini condolere possit. Sed qui spernit pauperem, non solum in illum, sed etiam in omnipotentem Deum peccat, qui formam hominis apprehendit, per quam legem dedit, et ex qua redarguetur, quoniam transgressionem legis sunt. *Quicumque autem totam legem servaverit, offendet autem in uno, factus est omnium reus (Jac. ii)*; quoniam quicumque cætera legis mandata tenuerit, et uno mandato in lege caruerit, illud propter odium non diligendo, sed velut picturam pictoris illud habendo, hic alia præcepta perfecte non implet. Sic etiam fit, cum homo debilitatur in uno membro sive per nativitatem, sive per aliquod infortunium, cætera membra sua ei condolebunt, nec in illo debilitato perfectum solatium aut auxilium habebunt. Cibis quoque non bene coctus et insulsus, homini nec vim, nec gustum conferit; sed vix homo per illum vivit. Sic etiam qui igneam charitatem non habet, omnia mandata legis non recte coquit; sed ea ut debile membrum suum habet: et qui de sapientia opera sua non colligit nec discit, sed illa a seipso connectit et operatur, hic comparatur homini, qui imaginem secundum formam hominis ex ligno facit, quæ vivere non potest; sicut etiam ipse, et opera sua mortua sunt, et etiam velut mutus est, qui voce rationalitatis caret; unde et sicut reus in omnibus mandatis Dei existit, et de ipsis in iudicio Domino respondebit, quoniam ea secundum voluntatem suam operatus est. Prævaricatio itaque mandatorum legis, in ethnicis, et in infidelibus, et in eorum sequacibus est, quia fide carent. Qui autem per baptismum ad fidem fideles existunt, et quantum potuerunt, in mandatis Dei operantur, atque toto corde gemunt, et ad Deum adhaerent, auxilium illius postulando, et penitentiam de illis quæ prævaricantur faciendo; quoniam alii ab infantia; alii a juventute, alii in senectute Deum quaerunt, et ab ipso omnia postulant, hi licet peccaverint, tamen per iudicium non abiciuntur. Nam in omnibus istis, per Jerusalem, multitudo sanctorum, iustorum et electorum, penitentium et publicanorum ad te veniet (Isa. lx).

Divina claritas, claritatis, quæ inter opus tuum patrescit, tu radix illa es, quæ plurimos ramos emisisti, et sol es cum innumerabilibus sphaeris, scilicet

ret sanctis et electis tuis, quorum numerum nemo capere potest. Tu enim in principio radicem unam plasmasi, quam spiraculo vitæ vigilare fecisti (*Gen. 11*), et ad Jeremiam dixisti: *Quid vides, Jeremia? Qui tibi respondit: Virgam vigilantem ego video (Jer. 1)*.

Quædam radix cum ramis suis processit, et noxiali pomo obnubilata est, quod nox super eam evomuit; unde et ipsa in tenebris ramos suos multiplicans, justitiam cœli conculcare voluit. Sed tu, clara divinitas, in aquas claruisti, et eas quasi in utrem congregasti (*Psal. xxxii*), in quibus omnes homines, excepto Noe et ramis ejus, submersi sunt (*Gen. vii*). Istum vero, scilicet Noe, ad operandum miracula tua imbuisti: et ideo opus suum quasi in scientia infantis cum gaudio operatus est; quia nondum scivit nec sapuit, quæ ei locuta es. Aereum quoque sumum ei objecisti, qui venas et medullas hominis concuit, ut humanis sensibus non impeditus, ædificium quod eum docuisti, velut in lætitia infantis ædificaretur. Sic etiam facis in hominibus, in quibus miracula tua operaturus es, cum per tuam inspirationem aliena humanis sensibus loquuntur. Postquam autem Noe in altitudine, in quam levaveras, ædificium suum fecerat, primum ædificium Abel, quod in effusione sui transierat, de ipso excitasti, eumque ita inspirasti, ut altare ædificaret, super quod tibi altissimo Deo sacrificium obtulit.

Clara divinitas, quæ innumerabiles sphaeras vitæ habuisti, primum hominem plasmasi de limo terræ, et illum in loco paradisi constituisti (*Gen. 1v*), ut in angelica laude societatem haberet. Serpens autem in dolo oculum suum movit, et illum fallacibus verbis decepit, te apud eum accusans, qui etiam primum se tibi opposuit. Quod diabolus fecit, quatenus homo de paradiso expelleretur, et ne in locum, de quo ipse expulsus est rediret, quem novum opus creatum, præterquam se cognovit. Clara et ignea divinitas, in igneis sphaeris, quas in te habuisti, per sanctam imaginem humanitatis tuæ caput serpentis contrivisti, ut se, priusquam opus tuum perfecisses, nunquam erigeret. Ipse enim ignem, qui tu es, nequaquam tangebatur. Sed in quadam luce claritatis, in qua mendax factus fuit, et ideo humanitas tua ei absconsa est, et ideo etiam angeli, qui ignem tuum tangunt, ab eo recesserunt. Postea vero opus tuum, scilicet hominem, cum igne et claritate fecisti, ita ut illi perditio nunquam ex toto similis efficeretur, quæ in tanto numero ad imaginem tuam colliges, ut nec angeli, nec animæ eum dinumerare possint. Quidam enim hominum ignei sunt, et ad ignem se convertunt, et quidam in luce claritatis sunt, et de luce ruunt; et iterum postea ad ignem resurgunt, ac columnæ cœli efficiuntur. Tu, clara divinitas, ignis et claritas es, quibus etiam fictile vas fecisti, de quo indumentum tuum induisti; et sic in tribus viribus existens, opus tuum etiam in tribus viribus constituisti. In claritate Adam con-

stituisti, et in igne Noe conservasti, ut de ipso novus mundus cum igne sanctitatis præceleret, qua ingluvies serpentis clausa, et vis ejus ita combusta et superata est, ut illi qui per ignem et aquam regenerantur, in vera fide persistentes, nullo modo perdantur. Tu enim in igne tuo aquam exsiccasti, ne in utrem Noe flueret, in quo præsignasti mortem perditionis hominum finiendam, sicut etiam homines in aqua morte finiti sunt. O sanctitas aquæ, in qua Filius tuus mortem contrivit, quem Virgo de tuo igne concepit, qui in ea omnem livorem aquosi peccati exsiccavit, ut ex illo non læderetur, quemalmodum etiam Noe non lædebatur. In his enim signis prævidisti quod in Maria perfecisti, quæ caput serpentis contrivit (*Gen. 111*), per quem prima mulier decepta est. Noe, qui saluiferum signum es, quia Deus occulte te docuit, qualiter per aquam salvari posses (*Gen. 1x*), et cordi tuo inspiravit, ut ad sacrificandum ei, mensam ædificares, tu velut aurora existis; quæ scintilla solis es. Deus in te præsignavit novam et veterem sanctitatem prophetarum, et sapientium, et observationem integritatis, quæ non in latere viri, sed in forma mulieris plantata est, quæ in potestate viri non fuit; sicut etiam potestas aquæ tibi nocere non potuit. Deus etiam novum mundum ex te procedere fecit, et rigatam terram per aquas tibi dedit, in qua vineas plantasti, vim vini tamen ignorans, per quod sensus hominis denudantur. Sicut enim filius, qui auditatem tuam, te ut patrem honorans, texit, gloriose libertatem suam detinuit, alio in servum illius redacto; sic bonæ scientiæ mala scientia servitus constat. Tu etiam tam tortuosus in peccatis, ut fili tui, non fuisti, sicut etiam filii Adæ criminosiores ipso fuerunt. In benedictionibus enim libertatis, sancti et electi sunt, et etiam illi qui per poenitentiam de servitio peccatorum in libertatem redierunt. Illis quoque omnibus datur tuba canere, cujus sonus ante thronum Dei sonet (*Apoc. v*). Angeli quoque vocibus suis Deo laudes symphonizant, de operibus bonorum hominum adhuc in corpore viventium, quæ semper multiplicantur, et ante Deum ascendunt super aureum altare, quod in conspectu ejus est, et de ipsis semper novum canticum Deo concinunt. Aureum enim altare, opera sanctorum intelligenda sunt, quæ ipsi, in corpore manentes, operati sunt, et quæ in conspectu Dei, quasi aureum altare fulminant, et quibus Agnum, scilicet Filium Dei imitati sunt.

Ipsi quoque sancti opera sua, et etiam opera ipsorum beatorum, qui feliciter operantur, dinumerant cum canente tuba, cujus sonus est ut vox aquarum multarum (*Apoc. 1*), quæ dulcissimo sono circumstantis firmamenti internista esset, et hæc voce laudis auxilium illi a Deo quærunt, quæ sanctis operibus, quæ sursum super altare ante Deum ascendunt, opera et merita ipsorum tangunt. Sic namque Deum pro ipsis orant, quatenus ipsi a bonis operibus, Leviathan deceptione, non impe-

dicantur, quæ exemplis eorum cum elementis operabuntur, quod canens tuba eorum significat, quia Deus ab eis, sicut ab angelis, quos claritate sua perfudit, laudatur et glorificatur. Vox enim sanctorum, qua Deum de suis et de aliorum honorum hominum operibus laudant, quasi canens tuba est: unde et ipsi canticum novum ante thronum et Agnum cantant (*Apoc. xiv*), et terra, scilicet terreni populi in voces eorum resultant, in meritis eorum Deum laudantes, et dicentes: *Gloria tibi, Domine*. O sancta Divinitas, tu in cælo ab occultis angelis glorificaris, qui de tua claritate sciuntillæ existunt, et de homine (quem de limo formasti ad indumentum tuum) laudaris in terrâ. Quod Joannes evangelista claritate Dei inclaruit, et in flamma Spiritus sancti exarsit; et ideo in corpore suo cælestis fuit, ut homo ante ruinam exstiterit, unde pondus et grædo corporis sui in terra remansit, ipso in cœlestia sublevato, quasi in ictu oculi, sicut post novissimum diem omnis corporalis grædo comburetur, sanctis animalibus ad cœlestia volantibus. Joannes Baptista fortitudine Divinitatis perfusus in carne sua (*Matth. iii*), omnino a spuma serpentis mortuus fuit; et ideo amaris verbis peccantes corripuit. Istum Deus ante humanitatem suam præmisit, antequam plenitudo temporis veniret, in quo Deus homo factus est (*Gal. iv*). Nunc autem invoco et adoro te, ut me pusillanimum, quæ verba ista vidi et audivi, quod tu solus scis, tu canticis beatarum animarum conservare velis, et omnes qui propter puram fidem nominis tui studiosè mecum laborant, in sinum gratiæ ita collige, ut a te nunquam peregrinemur. Tu enim solus ignorantiam meam scis, quæ doctrina Scripturarum stellata non sem, quæ miracula tua narrant, ut etiam in stellis tempora discernuntur. Unde rogo te, ut ab omni malignorum spirituum me liberares, et ab omni dubio ignorantie mee in corpore et anima conserves. Iterum rogo, te, mitis Pater, ut mecum laborantes, igne charitatis tuæ ames, et in libro vite, qui scientia tua est, scribes, ut a te nunquam separentur. O Noe qui principium es sanctitatis et ramorum, qui a te processerunt, rogamus te, ne nostri in canticis laudum tuarum obliviscaris propter negligentias nostras, sed propter amorem illius, qui te in miraculis suis elegit, in laudibus et orationibus tuis ante Deum nostri memorem esse digneris semper. Amen. Sancta Divinitas, quæ absque omni divisione integra existis, tu per verbum tuum in omni creatura puro nomine generas. Formæ, quæ per verbum tuum formatæ sunt in genere suo, a vita non evanuerunt. Quædam creatura ex viriditate, quædam carnis induta ex sensibili natura sua, quædam ex ventoso flatu suo, quædam ex aere fluentis aquæ vivit. Tu enim integram et indivisam obedientiam indumenti verbi tui, in Abraham præsignando scripsisti, et eam puram et integram propter liberationem eorum qui pœnitentiam (de inobedientia, quæ in Adam exorta) agunt, custodi-

asti. Tu præcepisti Abraham, ut in carne sua se vinceret, quæ de deceptione, de sanctitate castitatis in incesta desideria mutata est, quæ tu per aquam et baptismum abluisti, in occultis mysteriis, quibus etiam ipse nescienter deceptus est. Abraham ad præceptum meum, carnem suam vulnerante, et diabolum confudit, qui mysterium illud non cognovit, et in ea parte hominis confusus est, qua etiam hominem deceptit. Tu etiam præcepisti, ut dilectum suum filium tibi sacrificaret (*Gen. xxii*), in quo præsignasti tuum Filium pro populo sacrificandum. Sed vibrantem gladium super ipso ligato extensum, angelus tuus prohibuit, et arietem ex aliis ovis non procreatum, sed ostensionem tui miraculi illi ostendisti. Homo enim, quem tu plasmasti, per diabolum deceptus est. Unde omnis humana natura ita contaminata est, quod omnis homo totus in peccatis carnalis desiderii concipitur. Natura etiam hominis ita distorta et tortuosa facta est, ut nullus socium suum liberare possit de captivitate diaboli; unde in teipso ordinasti tunicam Filii tui extantem de simplici terrâ, quæ de nullo germinaverat, ejus sanguinis calorem calor Spiritus sancti accenderat, quæ sicut ovum a carne nata est, quod per gallinam solum, pullum emittit; sic ipsa Virgo calore Spiritus sancti fota, filium genuit: et sicut pullus absque calore gallinæ ex ovo nunquam procederet, sic Virgo absque calore Spiritus sancti nunquam Filium procrearet.

Mysterium istud totum in arietem præfiguratum fuit, qui in spinis pendebat, ut Dominus ad Adam dixit: *Cum operatus fueris terram, spinas et tribulos germinabit tibi* (*Gen. iii*). In laboribus operis sui malitiosa vindicta ei ostensa est, quia contempsit præceptum Dei, quod incœpit, et non perfecit, et non gloriam suam contrivit: et ideo lucida vestis, quæ absque omni obnubilatione fuit, ab eo ablata et scissa est, ut etiam spinæ et tribuli hominem scindunt. Filius, qui absque omni virili sanguine natus est, in claritate Dei calore Spiritus sancti, ille solus in lignum suspensus est pro crimine Adæ; quia nullum similem habuit, animas liberavit, infernum despoliando: et quis est iste qui hoc fecit? Deus scilicet, qui absque omni inceptatione, defecit et mutatione, dies illa est, cujus claritas nunquam aliqua luce illustrata est. Sed ipse lux omnis facturæ et creaturæ suæ est, de quo David dicit: *Quis est iste rex gloriæ? Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio* (*Psal. xxiii*). Hoc est, Deus inextinguibile lumen est, quod nunquam inveterascet, nec evanescet, nec in tedium ducetur, et ipse est Rex gloriæ, cujus gloria absque omni noxiali obscuritate persistit, et non deficit, sicut tempora hominis deficiunt, quæ incipiunt et crescunt, et semper mutantur. Sed ipsa in viriditate sua stabilis et immutabilis permanebit, sicut *lignum quod plantatum est secus decursus aquarum* (*Psal. i*). Gloriam enim, qua ipse Deus est, nec angelus, nec homo ullo numero finire nec dinumerare valet. Quoniam ipse integra

plentitudo est: et ideo angeli nunquam saturabuntur eam intueri; quoniam semper ignota et nova in eo vident cum gloriosa jucunditate. Ipse vero *fortis et potens*; quoniam omnes creaturas in fortitudine sua potenter perduxit, et unamquamque in genere suo mobilem constituit; et ita absque cœcitate omnia creata sunt et absque defectu. *Dominus potens in prælio*, qui contra draconem pugnavit, et eum in cœlo superavit, ac in inferno ad pœnas malitiæ suæ prostravit, et portas inferni confregit, et animas illorum qui eum agnoverant, secum duxit, nec istud aliquid facere posset, nisi potens sit. O pura, vera et ignea Divinitas, in tua potenti vi plantasti primum immortalem et immutabilem terram, in qua primi homines se contamiabant, contra præceptum et voluntatem tuam delinquentes, quos de eadem lucida regione expellebas forti potentia tua. Ruinam tamen istorum reedificavit, post effusionem aquarum nubium per novam progeniem quæ ex Noe processit, postquam serpentina generi ostendebas quid in forti potentia tua facere posses contra lurorem draconis, qui in æstimatione sua omne humanum genus deglutire deberet, quod diabolus tamen non coenovit; quia tibi nunquam servire incepit. In omnibus quæ cum diluvio faciebas, quando homines demersisti, ruinam errantis turbæ ostendebas. Tu enim, sancta Divinitas in Noe novam sobolem plantasti, sicut etiam terra in alium modum eversa, novum succum vini protulit. Abraham prima radix fuit, quæ in ramis generis sui floruit, sicut virga Aaron de radice abscissa frondit (*Num. xvii*), in qua præsignasti Nati tui Incarnationem, qui in pudica alvo Virginis, de vi tua, sancta Divinitas, absque omni carnali conceptione floruit. O pura Divinitas, tu attendisti malitiosum auditum primæ mulieris per serpentem deceptæ, et nobilissimam virgam Mariam, de vi tua florere fecisti, quæ nuntium archangeli cum auditu veræ humilitatis suscepit, et in vera fide tibi obedivit (*Luc. i*). Hanc tu super sidera in cœlum unicam matrem tuam alienæ nature levasti, quo non venerat Eva: quæ nobis perdidit Eva, ea per matrem salvationis cum omnibus ornamentis paradisi, nobis reddita et reservata sunt. Nunc, o laudabilis Divinitas, laus tibi sit, quoniam omnia malitiosa hominis reparabas, et in scientia tua scripsisti quæstus inimicum tuum superares. Ad pronuntiandam hanc Scripturam viros elegisti, de quibus isti præcipui fuerunt, in quibus ostendisti omnia malitiosa casus Adæ, per Filium tuum reparanda in melius, sicut post diluvium terra et homines quadam novitate in melius reparata sunt, et in Abraham inobedientia per obedientiam deleta est. Abraham fuit radix incipientis sanctitatis, qui per obedientiam præceptum Dei servavit, et omnipotenti Deo hostiam bonæ voluntatis obtulit, unde et merito pater multarum gentium dicitur (*Gen. xvii*); quia his, scilicet obedientia, observatione præceptorum Dei, te, sancta Divinitas, tetigit et signavit. Unde etiam nobilissimam Maria de stirpe ipsius

A processit, quæ nobile germen Filium Dei genuit, quod totum mundum illuminavit, per quod etiam caput serpentis contrivit. O mitis sapientia, cujus ordinatio in omnibus creaturis tuis justa et vera est, salva hominem illum, qui istam Scripturam vidit et audivit, et fac eam principem redemptionis Filii tui, ut a numero istorum nunquam separetur, qui in regno tuo gaudent. Libera me ab omni fallacia malignorum spirituum, qui me cum omni humano genere odio habent, ne me, ipsis consentiens, contamineam: hoc mihi concedere velis per sanctam Mariam, maris stellam, et per Filium tuum. Amen.

B D. vina Deitas, quæ, cum aliis potentie tue *super pennas ventorum volas* (*Psal. xvii*), quorum elevatio et volatus per vim tuam existit, per fortitudinem tuam rationalitas in angelis et hominibus, qui opus tuum sunt, volat; et tu sapientia es, quæ istorum rationalitati scientiam dat, ut qualia opera eorum sint, agnoscat; et ea, velut sapiens vir, domum suam supra petram, scilicet Christum, ædificet. Rationalitas hominis, cum sapientia terram profunde fodit, quatenus supra petram domum suam ædificet (*Matth. vii*). Unde qui cum sapientia ad cœlestem amorem æterni Dei volat, viam vanam in peccatis vivendo despicit. Tædiosus autem et stultus homo, quem tædet terram in altum fodere, et domum suam supra petram fundare, hic desideria carnis suæ colit et deridebitur. Tu, pura Divinitas, Moysen de aquis sumptum servasti, quem filia Pharaonis tanquam filium suum nutritivum, ne morte suffocaretur (*Exod. ii*). Aqua Spiritui sancto adest, quoniam per eam omnis fornicatio et forma extinguitur, cui humiditas adest, quia omnia temperantur, ut etiam ignis magisterio suo omnia temperat. Sapientia rationalitati adjuncta est, et corpus ejusdem rationalitatis indumentum existit. O sancta Divinitas, his tribus viribus omne opus tuum perfecisti, in illa unitate in qua nulla divisio est, nec illorum aliud injuste excessit. Sed tu es omne in omnibus (*I Cor. xv*). In possibilitate potentie tuæ creaturam tuam multiplicasti, quæ in una forma multos sensus habet. Tu etiam prævidisti in visione antiquorum sanctorum, et in sanctis novi testamenti incarnationem tuam, cui ipsi adsunt, sicut fecisti per nubem in Noe, et per arietem in Abraham, et in Moyse, quem de aquis sumpisti, in quo legale fundamentum tuum scripsisti, et occulta mysteria et miracula quæ hominibus ignota sunt, in mirabilibus tuis fecisti. Tu enim per clavem nebium aquas effudisti, et per circumcisionem baptismum Abraham ostendisti, cujus vincionem per Moysen sanctificasti, quem filia Pharaonis de aquis sumptum servavit. Filia Pharaonis. Ecclesiam significat, quæ ex gentilibus idola colentibus ad Deum per ablationem baptismi, et unctionem Spiritus sancti (cui maxime aqua pertinet) ad Deum conversa est. Futura miracula in Moyse prævidisti, qui per igneam columnam in nocte Israeliticum popu-

non duxit, et mare Rubrum divisit (*Exod. xiv*), per
cujus significationem diabolus cum omnibus sequa-
ribus suis submersus est. Virga vero qua aquas di-
visas confluere fecit, legalem correctionem, qua
plenum numerum primum constituit, supplebit per
Filium suum. Ecclesia namque per incendium viti-
osiorum nullas persecutiones patitur, sicut etiam
Israel in eremo multas perturbationes, contra Deum
murmurans, pertulit. Moysi, qui rubum non arden-
tem ardere vidit (*Exod. iii*), Israeliticum populum
salvandum nuntiasti, qui ignis signavit Virginem
per Spiritum sanctum absque omni commistione
viri Filium tuum genituram, per quem populum
Israeliticum in aquis sanctificasti, quem in Abra-
ham plantasti. Tu etiam Moysi diligentissimo amico
tuo dorsum tuum ostendisti, faciem tuam videre de-
sideranti (*Exod. xxxiv*), per quod ostenditur, a vi-
vente homine æternitatem tuam in hac terra videri
non posse, nisi quantum in fide cognoscitur. Ipse
enim secreta miracula tua amplius humano sensu
suscepit, quam cæteri homines, unde etiam exter-
ritus et excussus est, et homines latet quid de cor-
pore ipsius feceris. O sancta Divinitas, laus tibi in
omnibus operibus, quæ in his tribus columnis ope-
ratus es, et de omnibus miraculis quæ ad novissi-
mum hominem operaberis, quia per Spiritum sanc-
tum in his tribus viris omnes cæteri prophetæ
pennati sunt, et cum ipsis volant. Nunc observa
magnum et parvos, qui de Spiritu tuo scripserunt, et
me pusillam quæ de spiramine Spiritus tui, cum
ista scriptura laboravi. Josue volantes pennas Moy-
sis fecit, quia ab ipso pennatus fuit. Abraham etiam
post Noe Spiritu sancto inspiratus, novam legem
(*Gen. xvii*), scilicet circumcisionem, protulit, et
omnis philosophia prophetarum ab ipso solo exorta
est et generata. Deus etiam cum cælum et terram
creavit, cælum cum cælestibus signis ornavit, et
terram cum herbis et bestiis, et tandem hominem
creavit (*Gen. i*), insignitum omni creatura, et in-
telligibilem omni scientia.

Omnia miracula quæ ante Jesum fuerunt, scilicet
per signum circumcisionis, et omnis prophetia pro-
phetarum, in ipso omnia completa sunt et consti-
terunt, quia in aliena natura novus homo in mun-
dum venit. Deus enim misit eum in terram inarata-
tam, et in terram aratro non eversam, in qua ipse
nobilissimus flos crevit, et dulcissimum odorem
præbuit universo mundo, sicut et nobiles flores in
inarata terra crescunt. In floriditate namque sua
novus mundus processit in similitudine, sicut Deus
Adæ dixit: *Crescite et multiplicamini, et replete ter-
ram* (*Gen. i*). Sed quia germen illud perit per de-
ceptionem antiqui serpentis, ita quod in primo ortu
non processit, postea Filius Dei mortem primi ho-
minis suffocavit, et magnos botros in nova vinea
plantavit, qui optimum vinum dederunt, ex quo
omnes cum magno gaudio inebriati sunt. Vineam
vero ista fidem, quæ ex verbo, scilicet Filio Dei,
evanavit, designat, cujus processionem totus mu-

ndus enarrare non posset. Botrorum autem optimum
vinum suam dulcissimam doctrinam significat, qua
homines in parabolis docebat; quia divina myste-
ria, generi per consilium serpentis obnubilato, vi-
denda non sunt, nisi ut facies hominis in speculo,
in quo tamen non est, resplendet. Quomodo enim
posset vita a mortali homine videri? Ipse enim ob-
scura verba hominibus locutus est, scilicet parabolas,
quia in peccatis concepti verba vitæ aliter ca-
pere non possent. Filius enim Dei, qui divina vita
est, in mundum venit, qui tabernaculum est homi-
nis, noxiali pomo decepti, quatenus eum ad vitam
revocaret verbis doctrinæ suæ, quem in humana
specie, quæ deitatem suam texerat, videbat. Fons
vitus, cujus divinitatem nullus intueri potest, Deus
omnipotens est, qui in præscientia sua prædestina-
verat incarnandum Filium suum ex homine, quem
ad imaginem et similitudinem suam creaverat,
quatenus per ipsius sanctam humanitatem, homo
perditus, liberaretur, ab æterna morte, qui nullo
modo aliter liberari potuit. Filius namque Dei,
unica vita absque principio et sine existens, morta-
lem hominem ad vitam suscitavit, a morte æterna
resuscitavit, quem in duabus naturis creavit de
materia terræ, unde peccata sentit; et ex anima,
per quam Deum omnipotentem et invisibilem intel-
ligit, qui altissimus mons est, ad quem nulla crea-
tura ascendere valet: unde decebat eum, a quo om-
nis creatura descendit et movetur, ut per Filium
suum, Deum scilicet et hominem, liberaret, qua-
tenus vacuus angelicus chorus per eum suppleretur.
Deus enim cælum et terram constituit, quemadmo-
dum Moyses inspiratus Spiritu sancto, scripsit,
quem in fictili vase, scilicet homine, designavit,
quem diabolus ad plenum, ut in miraculis Dei con-
stitutus est, non cognovit, sicut etiam divinitas in
humanitate latens et occultata est; quia, si perfectus
eum cognovisset, nunquam ad decipiendum eum
aggressus fuisset. Diabolus vero etiam ante ruinam
suam eum nunquam vidit, quoniam a charitate cæ-
cus fuit, quæ in omnibus rebus velut anima et oculus
existit, Jesum Christum sine peccato esse sensit,
et in eo opera, quibus homo ad vitam resurgit:
ideo recolens primum hominem a se deceptum,
eum etiam tentatum, decipere volens, et ut memo-
ria ipsius deleteretur, omni modo quamvis incassum
laborat. Sed cum superatum se vidisset, omnino
perterritus erubescere, et in malitia sua confidit,
ut per Antichristum, Deum in opere suo confundere
debeat, quia ex forti vena primæ deceptionis, suæ
confidit in terreno homine perficere, quod in inex-
tinguibile lumine non valuit, quod Job, qui in do-
lore suo perfusus est, in prophetia sua intellexit,
quando: *Diabolus fiduciam habet, quod Jordania
in os suum fuerit* (*Job. xl*). Ipse enim maxime
odit ignem et aquam, quoniam omnes creature
per ipsa firmatæ et animatæ sunt. Ignis vero in quo
secundum impietatem suam ardet, omni lumine ca-
ret, ipse etiam omnis viriditatis expertus est, et ideo

eum luce et humiditate partem non habet. Nobilissimus flos virgæ Aaron, per ignem florem, et in aqua mortem suffocavit, de quo floriditas sanctitatis et cælestium virtutum exorta est, quoniam ipse nobile germen ab alto monte descendit, unde etiam novum genus plantavit. Prophetica namque verba, quæ in umbra famæ sonuerunt, tunc formata apparuerunt, quando Filius Dei de alto monte, scilicet de corde Patris sui, descendit ad induendam humanitatem, qui omnem vocavit creaturam, et eam in cavernam naturæ suæ constituit, quoniam ipsum decebat ut nova sanctitate cælestium virtutum homines indieret, nova humanitate indutus. Illi enim, secundum Joannem, non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt (Joan. 1); quia, sicut Maria virgo contra naturam Deum et hominem genuit, ita isti contra naturam carnalis concupiscentiæ, ipsum imitando, in novam sanctitatem nati sunt, quam ex ipso suxerunt. Filius namque Dei, sicut bonus et sapiens hortulanus, bonas et ad ejusque utilitatem perfectas colligit herbas, bonos et perfectos homines, qui quasi bona herba in bona terra fuerunt, quoniam eum audierunt, et sermones ipsius audientes, præceptis ipsius libenter obtemperabant in fide et charitate. Ipse quoque duodecim apostolos elegit (Matth. x), ad numerum duodecim prophetarum, qui umbra fuerunt Christi, sicut umbra corpus ostendit.

EPISTOLA XLVHI.

PHILIPPI DECANI ET CLERICORUM COLONIENSIS AD
HILDEGARDIEM.

Ejus preces flagitant. Rogant ut quæ viva voce illis prius dixerat, litteris commendat et ipsis transmittat.

PHILIPPUS decanus, licet indignissimus, majoris ecclesiæ, totusque clerus Colonien., HILDEGARDI de S. Roberto in Pinguia venerandæ sectatrici Patris illius, quam elegit Maria (Luc. x), et nunc per munditiam cordis, et in futuro facie ad faciem Deum intueri.

Quia maternam pietatem vestram diligimus, vobis notum facimus, quia postquam a nobis recessistis, cum per divinam jussionem ad nos venissetis, ubi verba vitæ, prout Deus vobis inspiravit, nobis aperuistis, in maximam admirationem ducti sumus pro eo quod Deus in tam fragili vase, in tam fragili sexu hominis, tanta mira secretorum suorum operatur. Sed Spiritus ubi vult spirat (Joan. 111). Nam ex multis rerum indiciis manifestum sit, quod in præcordiis vestris placitam sibi sedem elegerit: merito et nos in admirationibus nostris ad vos quasi ad vivum Dei templum, preces oblaturi, accedimus, et de corde vestro, sicuti revera de Dei oraculo, veritatis responsa flagitamus. Beatiitudinem enim vestram quam intimo exoramus, ut desideria nostra, quoniam ad curam animarum respiciunt, intentius Deo commendatis: et si quid ad hærens Deo, animus vester in vera visione, ut assolet, de vobis perviderit, litteris nobis intimare

A curetis. Rogamus etiam, ut ea quæ viva voce nobis prius dixistis, litteris quoque commendatis, et nobis transmittatis; quia, dum carnalibus concupiscentiis dediti sumus, spiritalia quæ nec videmus, nec audimus, facile per negligentiam oblivioni tradimus. Valeat dilectio vestra, et ille vobiscum sit, quem toto corde diligitis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Gravissimis verbis et Dei nomine negligentiam clericorum in cura animarum aliaque vitia reprehendit; monita dat plurima multasque etiam prædicationes miscet.

Qui erat, et qui est, et qui venturus est (Apoc. 1), pastoribus Ecclesiæ dicit: Qui erat, creaturam facturus erat, ita quod testimonium testimoniorum in semetipso habuit, omnia opera sua faciendo sicut voluit. Qui enim omnem creaturam fecit, et testimonium testimoniorum in omnibus operibus suis ostendebat, ita quod quodque formarum apparuit. Qui venturus est, omnia purgabit, et ea de novo in alia vicissitudine, iterabit, et omnes rugas temporum et temporum absterget, et omnia simul nova esse faciet, et post purgationem ignota ostendet. De ipso ventus flavit, sic dicens: Firmamentum cum omnibus ornamentis suis posui, nulla vi carens. Oculos enim quasi ad videndum, aures ad audiendum, nares ad odorandum, os ad gustandum habet. Nam sol, quasi lumen oculorum ejus est; ventus autem auditus aurium ejus; aer, odoramentum ejus; ros, gustus ejus, viriditatem sudando, ut oris spiramen. Luna quoque tempora temporum dat, et sic scientiam hominibus ostendit. Stellæ autem, velut rationales sint, sic sunt, quia circulum habent; sic etiam rationalitas multa comprehendit. Quatuor etiam angulos orbis, igne, nube et aqua firmavi, et sic omnes terminos terræ, quasi venas conjunxi. Lapidem de igne et aqua sicut ossa fudi, et terram de humiditate et viriditate quasi medullam constitui. Abyssos velut qui corpus sustinent, in fluxura extendi circa quas sudantes aquæ sunt ad firmamentum eorum. Sic omnia sunt constituta, ne deficiant. Si nubes ignem et aquam non haberent, velut cinis essent. Sed si cætera luminaria lumen de igne solis non haberent, per aquas non fulminerent, sed cæca essent. Hæc sunt etiam instrumenta ædificationis hominis, quæ tangendo, osculando et amplectendo comprehendit, cum ei ministrant, tangendo scilicet quia nobilem potestatem cum eis exercet. Sed et homo nullam licentiam possibilitatis haberet, si ista cum eo non essent. Sic ista cum homine, et homo cum illis. O filii, qui greges meos pascitis, de instanti instructione Dominicæ vocis, quare non erubescitis, cum cæteræ creaturæ præcepta, quæ de magistro suo habent, non deserunt, sed perficiunt? Vos constitui sicut solem et cætera luminaria, ut luceretis hominibus per ignem doctrinæ in bono rumore fulgurantes, et ardentia corda parantes. Hoc in prima ætate mundi feci. Abel enim elegi, Noe dilexi, Abraham me ostendi

(Gen. iv, vi, xii), Moſen ad institutionem legis im-
bui, prophetas etiam amantissimos amicos meos
constitui (Exod. iii, iv, v). Unde etiam Abel sacer-
dotium præfigurabat, Noe principale magisterium,
Abraham renovationem sobolis, Moyses regale nun-
tium, et prophetæ plurima magisteria. Sed et Abel,
ut lima, splendorem suum effudit, quia tempus obe-
dientiæ in munere suo ostendit, et Noe velut sol,
quoniam ædificium obedientiæ perfecit; ac Abra-
ham, ut fortes planetæ, cum circumcisionem at-
tulit: et Moyses, ut cæteræ stellæ, cum per obe-
dientiam legem collegit; et prophetæ, ut quatuor
anguli, qui terminos terræ sustinent, in fortitudine
perseverant, cum orbem terræ propter instantem
iniquitatem corripuerunt, per quod etiam Deum
ostenderunt. Linguae autem vestræ nuntie sunt in
clamante voce canentis tubæ Domini, sanctam ra-
tionalitatem non amantes, quæ sicut stellæ circum-
circumtionis habent. Tuba Domini, iustitia Dei est,
quam magno studio ruminare deberetis, eam quo-
que in officiali lege et obedientia cum sancta discre-
tione per convenientia tempora iterando populis,
et non in nimietate eam illis incutiendo. Sed hoc
propter pertinaciam propriæ voluntatis vestræ non
faciitis. Unde firmamento iustitiæ Dei, luminaria in
linguis vestris desunt, velut cum stellæ non lucent.
Vos enim nox spirans tenebras estis, et quasi popu-
lus non laborans, nec propter tædium in luce am-
bulans; sed velut nudus coluber in caverna se ab-
scondit, sic vos sordiditatem in vilitate pecorum intra-
tis. He, he, vos esse deberetis, ut dictum est: *Mons*
Sion in quo habitasti in eo (Psal. lxxiii). Nam bene-
dicti et signati in cælestibus personis habitaculum
esse debuistis, myrrham et thus redolens, in quo
etiam Deus habitaret. Sed hoc non estis, sed velo-
ces estis ad laciviam puerilis ætatis, illorum scilicet,
qui de salute sua loqui nesciunt. Sed et quidquid
caro vestra postulat faciitis: quapropter de vobis
dicitur: *Leva manus tuas in superbias eorum in fi-
nem, quanta malignatus est inimicus in sancto?* (ibid.)
Nam potestas Dei, colla vestra iniquitate erecta de-
primet, et ad nihilum deducet quæ velut in sufflatu
venti inflata sunt, cum Deum non cognoscitis, nec
hominem timetis, nec iniquitatem contemnitis, ut
eam in vobis finire desideretis. Deum non videtis,
nec videre desideratis. Sed opera vestra inspicitis,
et ea in vobismetipsis iudicatis, scilicet faciendo et
relinquendo secundum placitum vestrum quæ vultis.

O quanta malignitas et inimicitia hæc est, quod
homo nec propter Deum, nec propter hominem, in
bona conversatione esse vult; sed quod honorem
appetit sine labore et præmia æterna sine abstinencia,
et quod tantum velut in sanctitate inaniter cupit
personare, secundum quod diabolus dicit: Bonus
et sanctus sum. Sed non hoc. Quid nunc dicitis?
Oculos non habetis, cum opera vestra in igne Spiritus
sancti hominibus non lucent, et cum bona exem-
pla eis non ruminatis. Unde firmamentum iustitiæ
Dei in vobis luce solis caret, et aer ædificio virtutum

A in odore suavitatis. Unde dictum est: *Oculos habent,
et non videbunt; nares habent et non odorabunt*
(Psal. cxiii). Nam sicut venti flant, et omnem orbem
perfundunt; sic vos, veloces venti cum doctrina vo-
stra omni populo esse deberetis, sicut dictum est:
In omnem terram exiit sonus eorum (Psal. xviii).
Vos autem in unaquaque volante sæculari fama
jam lassati estis, ita quod interdum milites, inter-
dum servi, interdum ludificantem cantores existitis,
sed per fabulosa officia vestra muscas in æstate ali-
quando abigitis. Per doctrinam quoque Scriptura-
rum, quæ de igne Spiritus sancti compositæ sunt,
anguli fortitudinis Ecclesiæ esse deberetis eam sus-
tentantes, sicut anguli qui terminos terræ susti-
nent; sed prostrati estis, nec Ecclesiam tenetis;
sed in cavernam voluptatis vestræ fugitis, et propter
tædium divitiarum et avaritiæ et cæterarum vanita-
tum subditos vestros non imbuistis, nec eos doctri-
nam a vobis querere permittitis, dicentes: Omnia
elaborare non possumus. Nam eos per præcepta
legis perfundere et constringere debetis, ne ulsus
eorum per fragilitatem, quasi per medullam faceret
quod sibi eligit, velut terra humiditate et vixiditate
perfusa et constricta est ne cinis sit. Propter vos
autem sparguntur, et in unaquaque causa, quæ
volunt faciunt. Vos enim ignea columna esse debere-
tis, illos perducendo, et eis clamando, ac bona opera
coram illis exercendo, ac dicendo: *Apprehendite dis-
ciplinam, ne quando irascatur Dominus, et pereatis*
de via iusta (Psal. ii). Nam lex Domini per amo-
rem et timorem plena disciplinæ est, et ideo quæ-
que natura, et spiritualis et carnalis, in recto itinere
exercenda est, ne Creator minetur eis quos creavit,
quod vias suas non ambulant. Sed vosmetipsos se-
ducitis, dicentes: Nec hos, nec illos superare pos-
sumus. Quod si per rationalitatem, quam Deus vobis
dedit, subditos vestros veraciter corripere, veri-
tati resistere non auderent; sed quantum possunt,
verba vestra vera esse dicerent. Sed quia hoc non
faciitis, de vobis dicitur: *Turbati sunt, et moti sunt
sicut ebrius, et omnis sapientia eorum devorata est*
(Psal. cvi). Hoc tale est. Nam turbati estis, cum
nullum respectum boni in vobis habetis, ita ut bene
ambuletis. Moti quoque in magna dubitatione estis,
cum opera vestra rectum responsum vobis non
dant, velut nesciatis quid faciatis, sicut ebrius,
quando illa quæ optio mentis ac propriæ voluntatis
vestræ desiderat, faciitis. Unde omnis sapientia,
quam de Scripturis et de doctrina ubique quæsi-
vistis, in puteo propriæ voluntatis vestræ devorata
est, cum hoc quod tangendo et sapiendo sciebatis,
in plenâ desiderii vestris et in pinguedine carnis
vestræ faciebatis, velut infans qui in infantia sua
nescit quid faciat.

Quapropter ad vos dicitur: Mores moralitatis ad
populum in recta stabilitate non habetis, sicut pedes
reliquum corpus sustinent, quatenus Scripturis eos
circumdatis, velut abyssus aquis sudantibus undique
circumdatis est. Sed dicitis: Tempus loquendi modo

non habemus, nec etiam nunc tempus est ut audiamur, sicut in prioribus temporibus erat. Sed dico: Abel autem propter odium fratris sui, munus suum non deseruit, sed illud Domino suo obtulit, quamvis ob hoc occisus sit (*Gen. iv*). Noe in tremendo iudicio suffocationis creaturarum angustatus, multum sudorem emisit, cum mortem valde timuit, ubi iussa Dei complevit (*Gen. vi*). Quod quidam alii homines dixerunt: Quid facit stultus iste? Venti enim destruent eum, sed tamen ipse implevit quod Dominus ei praeceperat. Abraham vero nec propter dolorem cordis sui, nec propter amorem filii sui cessavit quin eundem filium suum in holocaustum ligaret (*Gen. xxii*). Moyses quoque legislator dura et aspera a fratribus et vicinis suis in multo dolore passus est; sed tamen legem non dereliquit, sed praecepta Dei adimplevit. Prophetæ etiam de infidelibus hominibus, velut de rapidis lupis occisi sunt, cum Deo obediunt. Vos autem in modico et congruente tempore injurias a populis sufferre non vultis; et ideo innumerabilia et infinita tormenta in sinum vestrum colligitis. Dies esse deberetis, sed nox estis. Nam aut nox aut dies eritis. Eligite vobis in qua parte stare velitis. Vos autem in firmamento justitiæ et legis Dei, sol et luna, et stellæ non estis, sed tenebræ, in quibus velut mortui jacetis. Unde iterum dico: Deus opera quæ per semetipsum fecit, illis qui ab eo declinant, proponit, quoniam manipulos bonorum fructuum recte non ferunt. Quemadmodum pater opera probitatis suæ filiis suis, cum ab eo recedunt, ostendit, ubi in honestate non bene ambulant. Adam in benevolentia præceptum Dei suscepit, sed consilio diaboli defecit: unde claritatem quam velut lucidum vestimentum habuit, et patrimonium paradisi perdidit, ac lamentabile vestimentum induit, et in tenebrosa terra ivit. Tunc diabolus gaudet, quia hominem deriserat, et hoc fecit usque ad Abel, qui bona voluntate Deum dilexit, et voluntatem illam bono opere ostendit. Ibi autem diabolus Cain invasit, ita quod fratrem suum occidit (*Gen. iv*). Hæc Deus in mente sua velut in libro scripta inspexit, quæ mysteria diabolus nescivit, quoniam in sancta divinitate tantum apparuerunt. Quia virginitas in Abel sacerdotali officio et sanguine martyrii ornata est, quod postea totum in Filio Dei completum est. Deinde Deus per Noe in ædificatione arcæ cælestis fundamentum præfiguravit, ubi novum muggum produxit. Tunc namque terra novum succum, scilicet vinum dedit, in quo mors et vita est, ubi etiam diabolus filio Noe persuasit, quod propter nuditatem patrem suum inhonoraret (*Gen. ix*); unde etiam filium ejus, de benedictione libertatis denudatus, etiam servus factus est (*Gen. xvii*). Postea Divinitas per circumcisionem et veram ostensionem muros ejusdem fundamenti in Abraham demonstrabat, et etiam in sterili muliere. Circumcisio enim confusio serpentis et vitæ mortis erat. Prima quoque mulier sterilis vitæ fuit; Ecclesia autem feta vitis per filiam erat.

A Diabolus autem in quibusdam in genere Abraham, cum maledictione irrisorem per homicidium et per alia prava opera fecit, unde de benedictione Dei ceciderunt. Sed digitus Dei legem Moysi scripsit, ubi turres prædicti fundamenti in altum produxit. Quapropter idem diabolus ibi pessimum et summum malum, quod prius consiliatus, hic manifeste ostendit, cum in Bethse esse Deum dixit. Unde Deus filios Israel multis plagis percussit (*III Reg. xviii*). Tunc unicornus venit, et in sinu Virginis dormivit, quando Verbum Dei caro factum est (*Joan. i*), et cælestis fundamentum totum complevit. Ipse enim in virginea natura, sacrificium Abel per sanguinem martyrii pleniter factus est. Antiquus quippe serpens et insidiabatur, quia nescivit quis esset, et quoniam B mysteria illa quæ in mente Dei erant, non cognovit, et Judaicum populum hortabatur, ne illum in mirabilibus suis audirent, sed quod eum a discipulo suo venditum caperent. Quapropter ipsi in diversas regiones venditi sunt, et regionem suam perdidit. Filius autem Dei Ecclesiam quasi arcam Noe super alios altos montes posuit, quando per discipulos suos, principes, duces et reges fidem docuit, ubi eam quoque omnibus generibus, scilicet justorum, publicanorum, peccatorum implevit. Ipse quoque in Abraham obedientiam incepit, cum incarnatus, Patri suo usque ad mortem obedivit (*Philipp. ii*), et in circumcissione baptismum in nomine sanctæ Trinitatis dedit, cum discipulos suos baptizare credentes præcepit (*Matth. xxviii*). In eodem autem baptismo C serpens in confusione suffocatus est et mors devicta ac vulnerata est, unde Ecclesia novam generationem per alienam viam genuit, quia Eva sterilis vitæ fuit, Maria autem majorem gratiam contulit, quam Eva nocuisset.

Sed antiquus serpens Judæis ac infidelibus hominibus persuasit ut sanetos Dei persequerentur et occiderent. Filius autem Dei vexillum victoriæ in omnibus operibus suis obtinuit, et discipulis suis sicut Moysi legem dedit, ut omnes populos doceret, et magistros constituerent, et Ecclesiam in omnibus ordinibus sui ornarent, et hoc perfecterant per inspirationem spiritus Dei, qui in cordibus eorum veram doctrinam scripsit. Et quia Verbum Dei incarnatum erat, Deo placuit, quod omnes ordines angelorum, qui per nomina sua hominibus nota sunt, in spiritali populo spiritaliter designarentur, velut in presbyteris et episcopis, ac in cæteris hujusmodi spiritalibus ordinibus. Tunc Ecclesia in spiritalibus hominibus sicut aurora apparuit, et ita in virtutibus fulgebat, quoniam in tribulationibus eorum defensionem quasi scutum et protectionem quasi loricaam habebat. Et ita spiritalis populus in magno honore coram Deo et hominibus stabat, usque ad tyrannum quemdam qui Baaliticus cum servitute idolorum esse cepit. Quod spiritalis populus videns, primo suspiravit et contremuit. Sed tamen idem spiritalis populus deinde singularitatem ac singularem proprietatem in actibus suis inivit, et a parte

quod Deo per Spiritum sanctum promiserat, declinavit, ac velut Judæi fecerant, illud post illud, et aliud post aliud præceptum reliquerunt, et unusquisque ordo legem secundum voluntatem proprietatis suæ sibi posuit, et de bona conversatione et de bona doctrina se averterunt. Tunc etiam veste obedientiæ sicut Adam de nudabantur, et ita secundum voluntatem carnis vivere cœperunt. Et illud in tenebrosa terra fecerunt, sicut etiam Adam post inobedientiam a Deo tenebrosus nominatus est, et Ecclesiæ sicut prius fulserant, non lucebant, sed velut obnubilatio turbinis facti sunt, quemadmodum etiam Adam propter inobedientiam obnubilatus, nec sibi nec aliis lucebat, sed in tenebris incedebant. Et de vivente luce iterum audivi vocem dicentem: O filia Sion, corona honoris capitis filiorum tuorum inclinabitur, et pallium dilatationis divitiarum eorum imminuetur, quia tempus illud non cognoverunt, quod eis ad videndum et subditos suos ad docendum dedi. Nam et ubera, ad nutriendum parvulos meos, eis data sunt, quæ ipsis recto et congruenti tempore non præbent, unde sicut peregrini filii fame multi defecerunt, quoniam recta doctrina non reficiuntur. Vocem quoque habent, et non clamant, opera etiam eis data sunt, et non operantur. Gloriam absque merito habere volunt, et meritum absque opere. Qui gloriam cum Deo habere vult, proprietatem suam abscindat, et qui meritum apud Deum habere desiderat, opus ad hoc exhibeat. Sed quia hoc non facitis, ad servos servorum computabimini, et ipsi iudices vestri erunt, ac libertas vestra a vobis declinabit, sicut benedictio a Chanaan. Ista flagella præcurrent, alia autem et postea alia et pejora venient. Nam et diabolus in semetipso de vobis dicit: Escas epulantiæ et convivia omnis voluntatis meæ in istis invenio. Sed et oculi et aures et venter meus ac venæ meæ de spumis istorum plene sunt, et ubera mea plena sunt de villis eorum. Nam ipsi in Deo suo laborare nolunt, sed eum quasi nihilum computant. Quapropter incipiam eum eis militare, et jocando cum eis ludere, quoniam eos in agro Domini sui laborantes non invenio, quemadmodum Dominus eorum ipsis jubet.

Sed, o vos discipuli et subditi mei, multo plus eis coram populo disciplinati estis. Et quia sic estis, erigite vos super illos, et omnes divitias et omnem honorem eorum abstrahite ab eis, et omnino despoliantes suffocate eos. Hæc diabolus in semetipso dicit, quæ etiam in multis iudicio Dei complebit. Sed ego qui sum, audientibus me dico: In tempore illo cum istud fiet, per quemdam errantem populum pejorem erranti populo, qui nunc est, super vos prævaricantes prævaricatores ruina cadet, qui ubique vos persequetur, et qui opera vestra non celabit. Sed ea denudabit, et de vobis dicit: Isti scorpiones sunt in moribus, et in operibus serpentinis. Sed et quasi in zelo Domini de vobis imprecabitur: *Iter impiorum peribit* (Psal. 1). Nam vias vestras in iniquitate vestra ad internecionem deridebunt et subvertent.

A Sed populus iste qui hoc faciet, a diabolo seductus et missus, pallida facie veniet, et velut in omni sanctitate se componet, et majoribus sæcularibus principibus se conjunget. Quibus et de vobis sic dicent: Quare hos vobiscum tenetis, et quare eos vobiscum esse patimini, qui totam terram in maculosis iniquitatibus suis polluunt? Isti enim ebrii et luxuriosi sunt, et nisi eos a vobis abscieratis, tota Ecclesia destruetur. Populus autem qui hoc de vobis dicet, vilibus cappis quæ alieni coloris sunt, induitur: et recto modo tonsus incedet, atque omnibus moribus suis placidum et quietum se hominibus ostendet. Avaritiam quoque non amat, pecuniam non habet, et in occultis suis tantam abstinentiam imitatur, ut vix ullus ex eis reprehendi possit. Diabolus enim cum hominibus istis est, latitante fulgore eis se ostendens, velut in constitutione mundi ante ruinam fuit, et prophetis aliquantum se similem facit, et dicit: Populus jocando loquitur, scilicet quod velut rabida et immunda animalia et velut muscæ ei me ostendam. Sed nunc in pennas ventorum fulgurante tonitru volare volo, et eos omnibus modis ita infundere, ut omnem voluntatem meam perficiant. Et sic in hominibus istis signa mea omnipotenti Deo assimilabo. Nam diabolus per aërios spiritus hæc operatur, qui propter prava opera hominum in sufflatu venti et aëris, ita innumerabiles circa quosdam discurrunt, sicut muscæ et culices, qui in ardore caloris homines multitudinis sua infestant. Ipse enim homines istos hoc modo infundit, quod castitatem eis non aufert, et quod eos castos esse permittit, cum castitatem habere voluerint. Et iterum intra se dicit: Castitatem et continentiam Deus diligit, quod et ego in istis imitabor. Et me idem antiquæ hostis per aërios spiritus eosdem homines inflat, ita quod ab incestis peccatis se abstinent. Unde et mulieres non amant, sed eas fugiunt. Et ita quasi in omni sanctitate hominibus se ostendent, et illudentibus verbis dicent: Ceteri homines qui ante nos castitatem habere volebant, ut assum piscem se torrebant. Nulla autem pollutio carnis et concupiscentiæ nos tangere audeat, quia sancti sumus, et Spiritu sancto infundimur. Vah! errantes homines qui nunc sunt, nesciunt quid faciunt, sicut et illi qui nos in prioribus temporibus præceperunt. Nam alii homines qui eo tempore in fide catholica errant, istos homines timebunt, et servili officio eis ministrabunt, et quantum poterunt, eos imitabuntur. Tunc de conversatione istorum populus gaudebit, quoniam ei iusti videbuntur.

Cumque isti cursum erroris sui hoc modo confirmaverint, doctores et sapientes, qui tunc in fide catholica fideliter persistunt, undique persequentes excellunt. Sed tamen non omnes, quoniam alii quorundam fortissimi milites in justitia Dei sunt. Sed et quasdam congregationes sanctorum, quorum conversatio sancta est, movere non poterit. Quapropter principibus et divitibus consilium dant, ut eosdem Ecclesiæ magistros et reliquos spirituales

homines, scilicet, subditos eorum, fustibus et lignis coerceant, quatenus justus stant. Et in aliquibus hoc complebitur, unde alii territi contremiscent. Sed tamen secundum quod Eliae dictum est, multi justorum servabuntur, qui in erroribus istis non confunduntur, nec a fundamentis suis destruentur (*III Reg. xix*). Seductores autem isti, in inceptione seductionis erroris sui mulieribus dicent: Non licet vos nobiscum esse. Sed quoniam rectos doctores non habetis, nobis obedite; et quæcunque vobis dicimus et præcipimus, facite, et salvæ eritis. Et hoc modo feminas sibi contrahunt, et eas in errorem suum ducunt. Unde etiam ipsi in superbia tumentis animi dicent: Omnes superavimus. Qui tamen postea eisdem feminis secreta luxuria commiscebuntur, et ita iniquitas et secta eorum denudabitur. Sed qui sum, dico: Sic iniquitas, quæ iniquitatem purgabit, super vos ducetur, sicut scriptum est: *Posuit tenebras latibulum suum, in circuitu ejus tabernaculum ejus, tenebrosa aqua in nubibus aeris (Psal. xlii)*. Nam Deus prava opera vestra quæ absque luce sunt, constituet ad vindictam, in qua se a vobis sine adiutorio abscondet, quoniam æquitatem super vos non clamabit, sed vos iniquos esse dicet. De cælo enim lex et doctrina est, in quibus apud vos habitare debuit, si ornamentum virtutum et redolens hortus deliciarum essetis. Sed malum exemplum in mentibus hominum estis, cum rivulus bonæ famæ de vobis non fluit, ita quod nec cibum ad vescendum, nec vestimentum ad operiendum in recta respectione animæ habetis, sed injusta opera absque bono scientiæ. Unde honor vester peribit, et corona de capite vestro cadet. Sic justitia justitiam provocat, et quærit ac perscrutatur omnia scandala (*Matth. xiii*), ut scriptum est: *Verumtamen vobis homini per quem scandalum venit (Matth. xviii)*. Nam oportet ut per tribulationes et contritiones prava hominum opera purgentur. Sed tamen multæ ærumnæ et illis accumuluntur, qui aliis in impietate sua misérias inferunt. Infideles autem homines isti, et a diabolo seducti, scopa vestra erunt ad castigandum vos, quia Deum pure non colitis, et tandiu vos cruciabunt, quousque justitiæ et iniquitates vestræ purgentur. Isti autem deceptores illi non sunt, qui ante novissimum diem venturi sunt, cum diabolus in altum volaverit, ut ipse in initio contra Dominum pugnare cæpit (*Isa. xiv*), sed præcurrens germen illorum sunt, sed tamen postquam ipsi in perversitatibus Baal et in aliis pravis operibus sic inventi fuerint, principes et alii majores in eos irruent, et velut rabidos lupos eos occident, ubicunque eos invenerint. Tunc aurora justitiæ et novissima vestra, meliora prioribus erunt, ac de omnibus præteritis timorati eritis, et quasi purissimum aurum fulgebitis, et sic per longa tempora permancebitis. Nam prima aurora justitiæ, in spiritali populo tunc surget, ut primitus cum parvo numero inceptit, nec ipsi multas facultates, nec multas divitias habere volunt, quæ animas oc-

cidunt, sed dicent: *Væ nobis, quia peccavimus! (Thren. v.)* Ipsi namque de præterito timore et de præterito dolore ad justitiam confortabuntur, quemadmodum angeli in casu diaboli in amore Dei confortati sunt. Et sic postea in humilitate vivent, nec pravis operibus Deo rebellare cupient. Sed a multis erroribus purgati, deinceps in fortissima virtutudinis persistent, sed et multi homines mirabuntur, quod tam valida tempestas hanc levitatem præcurrit. Homines autem qui ante tempora ista fuerunt, multas et validas pugnas contra voluntates suas in periculis corporis sui sustinuerunt, de quibus eripere se non potuerunt. Sed in temporibus vestris multa inquieta bella propter proprias voluntates et incompositos mores vestros habetis, in quibus multas tribulationes patiemini.

Quicumque ergo pericula ista effugere voluerit, caveat ne in oculis suis ita contenebretur, quod in rebus ærumnarum istarum occupetur. Sed unusquisque, quantum prævalebit, per bona opera et respectum bonæ voluntatis illa fugiat, et Deus auxilium suum illi providebit. Diabolus namque in opere Dei errorem fecit, etiam in primo hominæ inceptit, unde spumas vitiorum suorum super spiritalem populum exspuit. Sed Deus populum quem sibi elegit, in rectitudine servabit, sicut etiam quosdam homines contra novissimum errorem servat, ut illum dissipent. Sic diabolus in cauda erroris hujus confundetur, et sicut coluber in cavernam abscondetur, velut etiam in novissimo errore in confusionem ducetur. Deus enim opera sua in Adam prævidit, quem de limo carnem et ossa fecit, cum ei spiraculum vitæ inspiravit (*Gen. 2, 7*). Sed cum Spiritus hominis ab eo recesserit, caro et ossa in cinerem vertuntur, sed tamen in novissimo die renovabuntur. Quod autem Deus hominem de limo fecit, veterem legem homini dandam præfiguravit. Sed quod idem homo de limo in carnem et ossa surrexit, spiritalem legem ostendit quam Filius Dei per semetipsum attulit. Qui etiam post cinerem renovabitur, et æternus erit, in quo demonstrabitur, quod cum præmio sanctitatis et cum præmio veræ legis faciem Creatoris videbit, quia ibi vere renovatus est, quemadmodum scriptum est: *Emitte Spiritum tuum et creabuntur, et renovabis faciem terræ (Psal. ciii)*. Quod dicitur: *Tu, Deus, qui omnia creasti, emittes in novissima tuba Spiritum tuum, et homines in immortalitate surgent; ita quodammodo non crescent, nec arescent, nec in ullam putredinem convertentur. Et sic renovabis faciem terræ, scilicet quod corpus et anima in una scientia et in una perfectione erunt. Hoc Deus faciet, in quo nec initium nec finis est. Nam Deus in nullum respicit, quia ipse totus est. Et ipse hominem creavit, in quem opus et miracula sua posuit, et cui quodque ædificium virtutum commisit, per quod, in idipsum tendat, quod idem Deus valde amat, quia charitas est (*I Joan. iv*). Nam Deus facit velut aliquis paterfamilias, qui la-*

milliari amico suo bona sua committit, quatenus A pro bono opere eundem bonorum mercedem ab ipso recipiat. Nunc, o filii Dei, audite et intelligite, quid Spiritus Dei ad vos dicat, ne de meliore parte pereatis: Et Spiritus Dei vobis dicit: In civitatem et regionem vestram aspiciet, et nefarios homines a vobis abjicite, qui pejores Judæis sunt, et similes Sadducæis. Nam quoad vobiscum manserint, tuti esse non poteritis. Ecclesia enim super iniquitate istorum plorat et plangit, quoniam filii ejus in iniquitate istorum contaminantur. Quapropter ipsos a vobis projicite, ne congregatio et civitas vestra peccet, quoniam in Colonia pridem convivium regali nuptiarum præparatum est, unde plateæ ejus adhuc fulmiant. Ego autem timida et pauperula per duos annos valde fatigata sum, ut eorum magistris et doctoribus ac cæteris sapientibus in quibusdam majoribus locis ubi mansio illorum est, vivente voce ista proferrem. Sed quia Ecclesia divisa erat, vocem hanc interim subtraxi.

EPISTOLA XLIX.

PRÆPOSITI SANCTI PETRI TOTIUSQUE CLERI TREVIRORUM
AD HILDEGARDIEM,

Grant ut quæ ipsi nuper in diebus Pentecostes prædixerat, scriptis commendet et transmittat.

R. peccator et præpositus majoris ecclesiæ S. Petri, ac totius Trevirorum clerus, HILDEGARDI famulæ Dei, ac mysteriorum ipsius quamplurimorum consciæ, in cœnobio B. Roberti devote viventi, cum orationum actione manus extensas pro ipsa.

Cum per divinam permissionem *revelentur ex multis cordibus cogitationes* (Luc. II) nostræ ad vos, per divinam voluntatem, cum toto adnitu corporis, tota devotione mentis vos diligimus. Scimus enim Spiritum sanctum vos inhabitare (Rom. VIII), et plurima cæteris hominibus incognita, per ipsum vobis manifestari. Nam ex quo a nobis recessistis, cum in diebus Pentecostes nuper ad nos superna dispositione venissetis, ubi comminationem Dei nobis imminere prædixistis, multa dispendia Ecclesiarum, et multa pericula hominum circa nos et apud nos vidimus et experti sumus, quia secundum bonum consilium, quod nobis dedistis, iram Dei placare negleximus, et nisi per misericordiam Dei vindicta ipsius retracta fuisset, forsitan eisdem periculis imminentibus in desperatione succubissemus. Et quia Deus in vobis est, et verba ipsius ab ore vestro sonant, quam intime maternalem dilectionem vestram exoramus, ut ea quæ viva voce nobis tunc propalastis, per præsentem hæjulium, scripta nobis transmittatis, quatenus succedens posteritas et vindictam Dei, et misericordiam ejus super nos directam videat, et vos consciam secretorum ipsius veracem et dilectam esse cognoscat. Protectio Domini super vos semper maneat, et quod in vobis cepit, bono fine in vobis perficiat.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Postquam negligentiam pastorum et prælatorum nullis redarguit, pergit ad prædictiones bonorum et malorum futurorum.

Ego pauperula forma, quæ in me nec sanitatem, nec vim, nec fortitudinem, nec doctrinam habeo, sed quæ magistris subdita sum, de mystico lumine veræ visionis, ad prælatos et clerum Trevirensium hæc verba audivi: Doctores et magistri tuba justitiæ canere nolunt, ideo oriens bonorum operum in eis exstinctus est, qui totum mundum illuminat, et qui quasi speculum luminis est. Oriens enim iste cum doctrina in eis lucere deberet, quæ diversa præcepta regeret, sicut et sphaera solis diversa est. Auster etiam virtutum cum calore suo in ipsis frigidus ut hiems est, quia bona opera et de igneo Spiritu sancto ignita, in se non habent, et quoniam absque viriditate aridi sunt. Occidens quoque misericordiae, in nigredinem sacci cilicini versus est (Apoc. VI), quia bene vivendo passionem Christi non colunt, qui per humilitatem in humanitatem descendit, et divinitatem suam obtexit, sicut sol interdum absconditur. Sed septentrio cum aquilone in eis operantur, ubi unusquisque eorum latitudinem proprietatis suæ in pœnas animarum convertetur, sicut etiam cilicium corpus hominis constringit. Ipsi namque per bona opera cum oriente non surgunt, et ardore solis non ardent, nec cum occidente a malis declinant, sed cum septentrionali aquilone in proprietatem cordis sui se abscondunt. Ob hoc vere diabolus tres nigros ventos ex aquilone cum ludibili sibilo emittit, primum scilicet cum superbia et odio contra orientem, qui exstinctus est; secundum, cum oblivione Dei contra austrum; tertium, cum infidelitate contra occidentem. Nam cum doctores et magistri recte ambulando Deum imitati sunt, oriens aquilonem ita constrinxit, quod suspirare non potuit, et auster in bonis operibus eum in illis cremabat, et occidens vires ejus in tenebras deiecit, quando isti mundum et seipsos, Agnum sequentes, relinquebant. Nunc autem vis virilis fortitudinis in muliebrem debilitatem inclinata est, quæ cum virili fortitudine pugnare non debet, quia vir caput est (Ephes. V). Muliebri vero tempore latud, eum quodam tyranno inceperat, cum omne malum exortum est. Ego autem in vera visione didici, quod multoties quilibet paterfamilias, qui potens Dominus est, filiis et famulis suis, qui propter prævaricationem præceptorum suorum ipsi displicent, probitatem ac potentiam et possibilitatem suam proponit: et quod postea manum suam extendendo cum virga correctionis eos inclinat, et dissipat secundum qualitatem ipsorum, dicens; Unde venitis, et quid absque me estis? Et de zelo Domini audivi, quod Deus absque ultione prævaricationem præceptorum suorum non dimittit. Adam enim præcepta Dei prævaricatus, visionem cœlestium et claram vestem amisit, et in locum miseriæ missus est. Per zelum

etiam Domini Cain propter effusionem sanguinis fratris sui, quem occidit, expulsus est (*Gen. iv*). Plurimi etiam populi ex filiis Adam surrexerunt, qui oblivionem Dei habebant, ita quo se homines esse scire volebant, unde turpiter peccando secundum mores pecorum vivebant, exceptis filiis Dei, qui ab eisdem hominibus et amoribus eorum se separabant, de quibus Noe natus est. Tunc zelus Domini elevatus est, et *Spiritus Domini super aquas ferebatur* (*Gen. 1*), et nubes scidit, et aquas in diluvio eduxit, et sic terra de criminalibus peccatis mundata est, et de sanguine Abel quem liberat. Deus enim ista fecit. Et sic collum cupiditatis antiqui serpentis extritum est. Tunc terra quæ in sanguine Abel prius violata fuerat, novum succum vini protulit, et sapientia iterum operari cepit. Sed diabolus cum irrisione scelus in filio Noe perpetravit: unde et zelus Domini peccantem in servitutem dedit, ac benedictionem ei subtraxit, et in maledictionem servitutis peccantes tradidit. Et ita sapientia nova in cælo et in terra operata est. Deinde S. Trinitas in Abraham magnum opus ostendit, præsignando et ostendendo obedientiam, ubi ille patriam reliquit, et ubi se circumcidit, et in obedientia illos præsignavit, de quibus dictum est: *Qui sunt hi, qui ut nubes volant?* (*Isa. lx*) et in circumcisione vulnus confusionis antiqui serpentis accepit. Sed mulier per cachinum stultitiam primæ mulieris secuta est, in secunditate autem ejus, filius Dei præfiguratus est. Nam in obedientia Abrahamæ Deus prævaricationem Adæ mutavit, et in circumcisione ipsius morti intulit, et in secunditate sterillis feminæ prævidit, quod alia femina, alium filium paritura esset, quoniam Filius Dei omnem præsignificationem istam in nativitate sua complevit. Moyses autem legifer in adiutorium circumcisionis venit, et legem dedit, quod etiam a Deo perpetratum est. Sed populus illius propter multas prævaricationes præceptorum Dei, in idolis et in aliis peccatis iuserit. Zelus autem Domini hujusmodi purgationes usque in finem mundi operabitur. Sed tamen Deus vindictam suam emittit, annothies cum per hominem aut per aliam aliquam creaturam prænuuntiat, ne homines excusationem malorum suorum habeant: quapropter sæpe et multi inter eos surgunt, et penitentiam agunt, sicut et in Jona factum est. Et sic Deus per amicos suos laudatur, et per inimicos suos prædicatur. Nam Deus formam digiti sui eum præfata ostensione in viris et in feminis sæpe tetigit, ut scriptum est: *Et prophetabunt filii vestri et filii vestra* (*Joel. 1*). Postquam autem Deus præfiguravit quod facere voluit, recordatus est, quod dixerat, quod contereret caput serpentis. Et quamdam mulierem, scilicet Virginem, obedientia et castitate ac omni honore perfudit, et omni bono implevit, ita quod superbiata, quæ in Eva fuit, in hæc aruit. Sed Virgo hæc Filium Dei de Spiritu sancto concepit, sui mirabiliter processit, et in mundum miraculis venit. Tunc Deus ab opere illo cessavit, quod sic carnaliter patrarat. Et huic Filio suo omnia carnalia ad spiritalia revocare dedit, quia ille caro sanctitatis est, quæ per alienam naturam processit, et quam consilium serpentis nunquam violavit. Unde idem Filius Dei veterem legem rigavit, cum in baptismo per Adam et obedientiam, et per abstinentiam carnalium desideriorum, viam sanctitatis demonstravit: et cum penitentiam hominibus dedit, et cum omnia hæc in mortali corpore cum morte sua confirmavit, et cum miracula et signa discipulis suis dedit, sicut Pater ipsi dederat, quando Deus homo apparuit, cum tonitru divinitatis in discipulos suos novum ignem misit qui antea nunquam apparuerat, et discipuli novis igneis linguis et nova scientia infusi sunt (*Act. 1*), quæ secundum celestem harmoniam homines vivere docuit. Tunc oriens virtute sua resplenduit, et auster in calore suo arsit, nec occidens noxialis erat, nec septentrio cum aquilone bacchabatur, quia per passionem Christi temperati fuerunt, usque ad tyrannum quemdam, a cuius tempore omne malum et iniustitia ac prævaricatio exorta est.

Sed et hæc cum fame et pestilentia exanimata sunt, et cum bellis et præliis incurvata sunt, et cum penis penitentia purgata sunt. Nunc autem lex in spiritali populo neglecta est, qui bona facere et docere contemnit. Magistri quoque et prælati, relicta iustitia dormiunt. Unde vocem hanc de cælo dicentem audivi: O filia Sion, corona de capite tuo inclinabitur, et pallium dilatationis divitiarum tuarum tibi imminuetur, et in parvum numerum contrahetur, et de regione in regionem expelleris. Per potentes enim homines plurimæ civitates et claustra dissipanda sunt. Et principes dicent: Abstrahamus ab eis iniquitatem, quæ totum mundum in ipsis subvertit. Et vidi et audivi, quod hæc pericula et contritiones regionibus et claustris propter prævaricationem obedientia aliorum præceptorum legalium constitutionum occurrent, et vidi quod tum in hujusmodi prævaricationibus, aliqui Deo adhærebunt, et ad ipsum anhelabunt, quemadmodum in tempore Eliæ factum est (*III Reg. xviii*). Hi vero cum magno honore persistent, et velut holocaustum Dei habebuntur, quia a malis recesserunt, ut Noe et Lot. Et hæc eadem purgatio in hoc muliebri tempore in modico incipiet, et postea major fiet, et deinde virile tempus veniet, in quo bella et prælia ex justo Dei iudicio erunt. Sed hoc muliebri tempore tandiu non durabit, quoadiu lucusque persistit. Tunc iustitie et iudicia Dei surgent, et disciplina ac timor Dei in populo erunt, et iusti et boni homines in spiritali populo sicut, qui tamen in parvo numero propter humilitatem manebunt, et in primam auroram sicut eremita revertentur: et hoc etiam in timore præteritorum temporum faciunt, quæ sibi adversa fuisse perspexerunt. Et homines stultitiam lascivorum morum non habebunt more puerorum, sed tristitiam de ignotis temporibus

sustinebunt quæ ventura sunt. Et tunc fortes viri surgent et prophetabunt, et omnia vetera et nova Scripturarum, et omnes sermones per Spiritum sanctum effusos colligent, et Intellectum eorum, sicut montem cum pretiosis lapidibus ornabunt. Per hos et per alios sapientes plurimi sæculares, boni fient, et sancte vivent. Hoc autem studium sanctitatis cito non arescet, sed diu durabit, quia hæc omnia propter errans tempus fient, ubi multi martyres in fide erunt. Nam vir præliator hæc faciet, qui initium et finem operum suorum in his aspiciat, quatenus erranti populo in hoc resistat. Ipse namque prophetas primum constituit velut caput, sapientes velut oculos, doctores velut os, sicut etiam per verbum Dei omnia facta sunt. Et quia deinde reliqua membra, scilicet fideles, bona opera operabuntur, Deus in sinu eorum caput ponit, id est intellectui ipsorum prophetiam aperiet. Tunc et principes citharas et tympana in ærumnas et in tristitiam vertent, quemadmodum filii Israël fecerunt cum capti fuerunt (*Psal. cxxxvi*). Post hæc omnia spiritalia sine tædio et defectu confortabuntur, et homines pupillam viventis Libri inspicient. Et tunc vires et fortitudo ac sanitas in populo fient, quia vir præliator aerem sanitate replebit, et etiam viriditatem virtutum producet, ne fideles corpore et anima in errante tempore deficiant. Istud autem usque in errans tempus ita perdurabit, in quo fidelis populus, ad mortem quasi ad epulas festinabit. Sed et tempus hoc errore hoc modo tenebit, usque dum illud Deus in gratia et misericordia ac in zelo suo discutiat. In omnibus his hortulanis inutilia de horto suo projiciet, et utilia ad se colliget, quemadmodum scriptum est: *Deus ultionum Dominus, Deus ultionum libere egit* (*Psal. xciii*). Quod tale est: Deus in zelo suo caput iniquitatis conterit, et illud Dominus in casu prosternit, quia omnis iniquitas ex diabolo est, qui in inferno sepultus est. Ipse namque Deus ultionum est, quia in nullum aspexit vel respexit, a quo quidquam sibi addendum assumeret. Sed in semetipso unumquodque distribuit, constituit et facit, et istud libere hoc modo egit, quia ipse solus, et justus, et bonus, et timendus in omnibus judiciis suis est. Deus enim in ultione perditorum est, quia bona noluerunt, et ideo cum diabolo eos damnat, multos quoque per dolorem libere inclinat, quos iterum postea elevat, ut propter bona opera velut columnæ cæli sint, sicut plurimos ex publicanis et peccatoribus sanctos fecit. Tunc diabolus se erigens, in perduto filio suo super pennas ventorum volare vult. Deus autem in semetipso disponit ea quæ vult, quoniam nemo eum superare potest, et omnem vim diaboli dissipat, velut faber qui omnia inutilia in fabrica sua redigit et manum suam in zelo suo extendit, sicut ibi fecit, ubi eundem Satanam in prima dilectione in abyssum projecit. Unde ille sicut coluber foramen suum intrat, ita in abyssum se abscondit; nec amodo se eriget, quia nunc totus deceptus est. Postea divinitas

A ignota omni creaturæ operabitur, quia omni homini ignotum est, quando purgatio mundi per ignem fiat. Et Treverim novo igne, qui discipulis in ignem sanguis apparuit (*Act. ii*), inter fideles primo valde ornatam vidi, ita quod omnes plateæ ipsius in aurea fide cum miraculis tunc diffusæ fuerant. Sed aunc per vagationem squamidorum morum, cum tædio, quasi Deum nesciat, circumdata, et aliis plurimis malis coinquinata est, et etiam in his tædio et defectu juvenilitatis et pulchritudinis principaliter et honestatum institutionum inveterata est, atque in oblivionem multorum peccatorum inclinata. Quapropter igneæ ultiones ab inimicis super eos venient, nisi per penitentiam, sicut in Jona factum est, deleantur (*Jon. ii, iii*).

B

EPISTOLA L.

DECANI SS. APOSTOLORUM IN COLONIA, PRIMI MAGISTRI SCHOLARUM, AD HILDEGARDEN.

De muliere damoniaca ab Hildegarde liberata.

T. Dei gratia, ecclesiæ SS. Apostolorum, quæ est in Colonia, dictus decanus, primus magister scholarum, cum universis ejusdem ecclesiæ fratribus, dominæ HILDEGARDI, omnibusque in monte S. Roberti Christo militantibus, devotam in Domino orationem, et in vero salutari salutem.

Ex die qua nobis innotuit, quod sororem, imo filiam nostram specialem dominam Sigewizen, in vestræ beatitudinis consortium collegistis, non solum nos, imo universa Coloniensium civitas, nunc Dei ad pietatis amorem succensa est. Inde est quod jam manifeste per omnes terminos terræ nostræ a cunctis proclamatur: *Ecce odor dominarum de S. Roberto, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus* (*Gen. xxvii*). Benedictæ itaque sitis a Domino, quæ in modico et humili vestro monticulo ea opera pietatis celebrastis, quæ cunctæ sublimitates montium, universæque vallium nostrarum latitudines celebrare non dicimus, non potuerunt, sed neglexerunt. *Audivimus siquidem superlime, fama prodente, quod illo hostis antiquus per orationes vestras ejectionis sit: quod si ita est, obsecramus ut modum et ordinem ejectionis nobis rescribendo significetis, quatenus vobis coggaudeamus, et perpetua vobiscum devotione Deum collaudemus. Ipsam quoque dominam Sigewizen sicut familiariter cognoscimus, ita specialius salutamus, devotas in Christo orationes promissas renovantes, et easdem ab ipsa expectantes. Vale.*

RESPONSUM HILDEGARDIS,

Humillime respondet multorum simul bonis operibus ejectionem demonis attribuens. Deum varia variorum bona opera ad unum finem dirigere.

Deus opus suum fecit, sed illud uno modo non constituit. Adam enim periit; nam cursum circuli sui non complevit. Sed post meridiem requisitus est. Deus autem spiramen suum in prophetas misit, ut veritatem nuntiarent, et sic sapientia in ore illorum, quos ipsa constituit, loquebatur, quatenus miracula proferrent, apostoli etiam per Spiritum

sanctum opus Dei in fide perferrent, martyrium A eorum et aliorum, Deum ostendit; spiritales quoque populos Spiritus sanctus inflavit, qua sæculum in semetipsis finiunt, et angelicum ordinem colunt, si opus Dei simile diei est. Omnes enim unum dixerunt, sed tamen singulatim clamaverunt. In ortu namque diei aurora solem præcedit, et in mane radius solis resplendet, qui in tertia in calore suo pleniter ardet, et circa nonam calorem suum inclinat, circa vesperam autem calorem suum quem in die habuit, finit et ante noctem se abscondit, et sic dies completur, et ab operibus suis requiescit. Quæ si uno modo completerentur, homini displicerent. Unde etiam Deo est nomen Sabaoth, quia unusquisque hujus mundi cursus plenum officium habet. Tali modo Deus in omnibus operibus suis operatur. Sic etiam in hac muliere, de qua quæritis, gestum est: pro qua alti et altiores, parvi et minores, cum laboribus et orationibus unum dixerunt, et singulatim clamaverunt, secundum quod Spiritus sanctus eos hoc officium docuit. Nam quidam per suspiria misericordiæ, et quidam per orationes et vigilias pro ipsa laboraverunt, quidam etiam jejunia et castigationem in corpore suo sustinebant, multi quoque pro ipsa elemosynas dederunt, et maxima turba cum adjutorio ejusque honi quod facere potuit, se ad ipsam declinavit, et aliqui in magno studio sine tædio hoc perfecerunt, et ita omnes ad Deum pro ipsa simul aspiciabant, quemadmodum etiam dies circulum suum complet. Nunc autem cum laude C simul dicamus: *Gloria tibi, Domine. Benedictio Dei in gratia ipsius super vos sit, et super omnes qui super illam misericordia moti sunt, quoniam ipse Dominus dicit: Misericordiam volo, et non sacrificium (Oss. vi; Matth. ix; xii).*

EPISTOLA LI.

HEFFRIDI PRIORIS IN EBERBACH AD HILDEGARDIEM.

Preces sanctæ flagitant et epistolam quam e de sæcularibus ad spiritalem conversationem conversis, quos nos conversos dicimus, illam scripsisse audiverant.

Dei dilectæ, Dei electæ HILDEGARDI dominæ venerab., M. prior, totaque congregatio fratrum in Eberbach, in thalamo summi Regis perfrui deliciis sempiternis.

Deo dignissima sanctitatis vestræ odorifera et suavissima opinione sæpe audita, nos inertes et indigni ineffabili spiritus lætitia sumus gavisus pro eo quod Deus omnipotens gratia et misericordia vobis tanta suæ largitatis contulit dona mirifica. Patet enim luce clarius, quod vos diligit Dominus in hominibus ipsum diligentibus, quoniam tam digna, tam grata, tam amabilis, tam venerabilis estis eis omnibus, in quibus habitat, ut eum in vobis esse, vobiscum manere nullus ambigat. Cui vero virtutum tanta collata sunt beneficia, sanctæ quoque pietatis vobis inesse non dubitamus munera, et piæ chari-

(20) Id est Cistercienses.

latis, piæque compassionis non deesse viscera. Unde pietatis vestræ largitatem suppliciter exoramus, ut quia pro peccatoribus redimendis ac salvandis natus est Dominus ex carne B. Mariæ semper virginæ, amore ipsius Domini nostri omnipotentis, nostri Conditoris ac piissimi Redemptoris, nostri miseramini, participesque orationum vestrarum facere nos dignemini. Insuper etiam obnixè rogamus, ut litteras quas de sæcularibus et idiotis ad spiritalem conversationem conversis, quos nos conversos dicimus, Spiritu sancto vos scripsisse audivimus, nobis benigne transmittere non dubitetis, quatenus mirifica opera Dei et voluntatem ejus in ipsis videamus, et quantum poterimus, toto affectu bonorum operum illa sequamur et compleamus. Vale.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

AD CRISIOS MONACHOS (20) HILDEGARDIS.

Ordinem Cisterciensem laudat, sed arguit illos e quibus ipsi conversos vocant, quorum plurimi se ad Deum in moribus suis non convertunt. Alia documenta addit.

Ego pauperula in lecto aegritudinis plusquam per biennium jacens, hæc vidi, et vocem de cubo ad me sic dicentem audivi: Ad spiritalem populum, quem Deus in præscientia sua cum miraculis prophetiæ, secundum quod ipsi placuit, præscivit, quæ vides et audis scribe, hoc modo incipiens: Deus quaedam virtuosa opera, quæ in sanctis et electis suis operatus est, per quatuor secretorum Dei animalia præsignavit. Ipse enim homini per eadem animalia et per cætera miracula occulta mysteria sua manifestat, quemadmodum Ezechieli prophete et Joanni dilecto suo per ipsa animalia ostendebat (Ezech. i), quod ex communi populo spiritalem populum segregari et congregari vellet. Joannes quippe dicit: *In medio sedis, et circum sedis quatuor animalia, plena oculis ante et retro (Apoc. iv).* Quid dicitur? In fortitudine potestatis Dei, qui Deus et homo est, et in omni parte qua potestas ipsius extenditur, quatuor evangelistis imbuti fideles, præcepta Dei ruminantes, et plenitudinem circumspectionis virtutum habentes esse debent, ita ut videant unde facti processerint, et etiam quid facti sint. Deus enim ignis est (Deut. iv), et angeli miracula ejus hominibus sæpe nuntiant et miracula throni sui, urentes spiritus sunt (Hebr. i), qui ante faciem ejus lucent, et qui in amore suo ita ardent, ut non aliud velint quam quod ipse vult. De quibus dictum est: *Qui facis angelos tuos spiritus, et ministros tuos ignem urentem (Psal. cii).* Quid dicitur? Omnipotens, tu ille es qui facis nuntios tuos, occidet eos qui ad salutem hominum a te diriguntur, esse spiritus cum emissionem, cessantes in ineffabili vita in conspectu tuo sunt, et iterum spiritus esse nuntios tuos, cum ad præcepta tua adimplenda nuntii sunt. Angeli namque nuntii sunt, quoniam unamquamque inspirationem spiraculi illius, quod

Deus in hominem misit (*Gen. n*), Deo renuntiant. Hoc enim modo propter homines officiales sunt, quia propter opera eorum colligunt et discernunt, et propter opera hominum, quæ per Spiritum operantur, ipsi etiam spiritus vocantur et angeli, quoniam a superno rectore ad iudicia sua explenda multoties diriguntur. Sed ministros tuos, qui ubique voluntati tuæ deserviunt, facis ignem urentem, cum in amore tuo ardent, in quo etiam ardore cum indefessa laude tibi iterum ministrant. Ministri enim Dei, qui faciem ejus semper inspiciunt, velut flamma coruscant, et in eadem coruscatione miracula ejus vident, et illa mirando et laudando agnoscunt, ideoque et ignis urens sunt (*Deut. iv*), et per Deum qui ignis est, ardent, nec per alium accendi nec extinguere poterunt; sed in amore ipsius inextinguibiliter ardentes, quia ipse pallio humanitatis circumdatus, ad admiranda miracula eos semper inducit. Nam pallio fortitudinis suæ Deus se præcinxit (*Psal. xci*), per quod hominem speculum honoris sui et miraculorum suorum constituit, quatenus homo contra diabolum pugnaret et eum superaret, et sic in divina laude semper persisteret. Eodem quoque modo Deus facit illos, qui nuntii sui sunt, filii Ecclesiæ verba salutis pronuntiantes spiritus, cum eos carni suæ resistere et spiritui servire jubet, quos sic toto corde spirituales effectos, iterum deinde tanto fidelius præcepta sua populo propalare instituit: facit etiam et illos, qui sibi ministrando die ac nocte laboribus sunt, in amore suo ardere, et ita ignem urentem esse, et sic etiam ignem effectos, iterum servitio suo sine lædione insudare. Deus namque in præscientia sua præordinaverat, quod miracula et occulta sua, quæ in angelis sunt, etiam in hominibus signanter operaretur, unde et angelos hominibus loqui fecit, ut in Abraham et Jacob factum est, quemadmodum etiam Balaam asina locuta est (*Num. xxii*). Angelicos etenim spiritus, qui ei ministrant, faciem ipsius laudantes et honorantes, occultis suis quasi vestimento operit, et ideo etiam urens ignis dicuntur. Et per hos igneos ministros, qui secretis Dei velut vestimento tecti sunt, eremitæ designantur, qui seipsum abnegantes, quasi homines non sint, vivunt, et consortium hominum fugiunt. Nam Deus per opus suum quod homo est, magna mirabilia operatur, quæ in angelicis spiritibus prædestinavit, et quæ coram ipso cum laude et mirifico honore fulminant. Sed et, ut prælatum est, in circuitu sedis, quatuor animalia plena oculis ante et retro (*Apoc. iv*) ostenduntur: quod sunt omnia opera sancta, quæ Deus in hominibus istis operatur, qui ad ipsum et ad thronum suum respiciunt, per fidem oriens, per spem auster, per recordationem lapsus, qui in primo parente factus est, occidens, quasi retro existentibus, atque per providentiam oculos in ante, ad aquilonem dirigentibus, ne bellator aquilonis cum cadente morbo superbiæ, et cum ardente flamma incestus eos corrumpere faciat. Cum oculis itaque istis, quos undique habent, ad Deum

A anhelare debent, ne a fide extinguantur, et ne a luce separentur, et ne sic aquiloni appropinquent, ut morte æterna suffocentur. Istud quippe est, quasi in circuitu sedis; quoniam oriens, auster et occidens Deum ostendunt; sed aquilo totus ab ipso superatus, velut scabellum pedum ei subjectus est. Et deinde scriptum est: *Et animal primum simile leonti, et secundum animal simile vitulo, et tertium animal habens quasi faciem hominis, et quartum animal simile aquilæ volanti (Apoc. iv)*. Quid dicitur?

B Animal hoc primum cucullatos homines significat, qui primi in fortitudine leonis, se omnino a sæculo abstrahunt: unde etiam et illis igneis, qui occultis Dei velut vestimento cooperiti sunt, et qui faciem Dei semper inspiciunt, assimilantur. Vestitus enim istorum non a sæculo est, sed mirabiliter a Deo, quemadmodum Deus in illis ordinavit, qui hunc primitus ostendendo et docendo protulerunt. Nam cuculla ejus ab angelicis spiritibus præsignata est, qui in faciem Dei et non in alium aspiciunt; et latitudo ejus ad similitudinem nubis tendit, quoniam et angeli in nubibus multoties visi sunt: et quia etiam vestis innocentie Adæ, quasi lucida nubes erat. Homines itaque isti cuculla caput sursum tegunt, ne ad sinistram vel ad dextram declinantes, recte coram se in impetu spiritus gradiantur, Deum semper inspicientes, ne de bonis operibus revertantur. Hæc omnia in obedientia, quam Filius hominis per semetipsum ostendit, fieri debent, quatenus præcepta magistrorum cum timore Dei observentur, ita etiam, ut sicut homo a voce tonitruum perire formidat, sic etiam peccata timeat. Nam, sicut leo cæteras bestias in fortitudine præcellit, sic isti in fortissima vi divinitatis cæteros homines præcellunt, quoniam, quamvis homines sint, non sicut homines vivunt. Cum enim homo sæculo abrenuntiando seipsum Deo obtulerit, mundum accusat, ita ut ille in omnibus sibi inutilis sit, et sic mentem suam elevat, quemadmodum Daniel dicit: *Aspicebam in visione noctis, et ecce cum nubibus cæli, Filius hominis veniebat, et usque ad Antiquum dierum pervenit (Dan. vii)*. Quid dicitur? Cum mentem meam ad cælestia sursum elevarem, aspicebam in consideratione plurimarum adversitatum, quod omnia superna et divina miracula, quæ Deus in angelicis spiritibus operatus est, per Filium suum in hominibus præsignaret: et ita idem Filius usque ad Antiquum dierum pervenit, quia Filius Dei, Deus et homo est, et ita Deus et homo, unus Deus est, Deus enim homo est, et homo iste Deus est. Sed et bona opera hominum, et laudes angelorum se conjungunt, et unum in Deo sunt. His quoque cucullatis hominibus turba virginum associatur, quæ virum cum amore et divitiis et totum mundum relinquit. Sicut enim virgo deliciis mundi ablata esse debet, ne ubera voluptatis sugat; sic etiam turba cucullata, a mundo relicta esse debet, ne ultra officia secularia cum illo exercent. Et virgo a viro relicta est, ita ut sub cura et potestate ipsius non sit, sicut

libera ab eo est; sic etiam monachus a mundo relicus, nisi subjugatus non est, sed liber ab illo maneat. Virginitas quoque solem significat, qui totum mundum illuminat, quia Deus virginitatem sibi adiunxit, quæ viso relicto illum genuit, quem radius divinitatis perfecit, qui et omnia regit. Rex namque qui cuncta regit, Deus est; et illa virginitas conjuncta est, quando Deus et homo de Virgine natus est. Sic *astitit regina a dextris ejus in vestitu deaurato, circumdata varietate (Psal. xlv)*, quoniam diabolo repugnans astitit virginitas virtuti divinitatis in opere solgente, ubique comprehensa multitudine diversarum virtutum. Divinitas quippe virginitatem sibi desponsavit, cum primus angelus ad sinistram partem cecidit, et tuus etiam populus saluationis in Adam sibi elegit, quem dexteram suam nominavit, de quo populo virginitatem sibi adiunxit, quæ maximum opus protulit; quia, ut Deus per Verbum suum omnia creavit, ita et virginitas per calorem sanctæ divinitatis Filium Dei genuit. Sic virginitas absque secunditate non est, quoniam Virgo Deum et hominem, per quem omnia facta sunt, genuit. Sed et hoc modo omnes virtutes veteris et novi testamenti, quæ Deus in sanctis suis operatus est, velut vestimentura aureo decoratum, deauratæ sunt, et hæc virgo ad se libere colliget, quoniam ligatura viri eam non constringet. Nota quoque quam Ezechiel vidit (*Ezech.*), virginitatem præsignavit, quia eadem virginitas ante incarnationem Filii Dei in lege præfigurata est. Post incarnationem autem ejus illa mirabiliter plurima miracula operatur, quoniam Deus per ipsam omnia pericula purgavit, et unamquamque institutionem recte ordinavit. Virginitas quippe vetera suffert, et nova sustinet, et ipsa radix et fundamentum est omnium honorum, quia semper et semper cum illa fuit, qui sine initio et sine fine est. Nam natura hominis quæ propter peccata perditæ fuit, per illam in saluatione revixit, cum per alienam naturam peccata hominibus abstraxit.

Secundum autem animal simile vitulo, in clericali habitu divino sacrificio insistentes ostendit, hoc videlicet, qui vineam Domini Sabaoth circumfodiunt, et agrum præceptorum Dei arando ubique evertunt, et hos etiam qui angeli Domini exercituum nominantur, qui ab hoc quoque cingulo castitatis se cingere debent, ne in vanitate carnalium voluptatum vadant, sed ut agrum cum aratro strenue evertant. Circumcisionem quoque sobrietatis habebunt, quoniam per ipsos peccata hominum abluuntur, et hoc in misericordia fiet, quia in semetipsis peccata sentiunt. Hæc itaque præclara genera, videlicet hominum illorum, qui per leonem et vitulum designati sunt, aliud quoddam genus hominum ad se trahunt, quos ipsi conversos vocant, quorum plurimi se ad Deum in moribus suis non convertunt, quia contrarietatem potius quam rectitudinem diligunt, et opera sua cum sono

A temeritatis agunt, de præclatis suis sic dicentes: Qui sumus, et quid sunt isti? Et quid sumus, aut quid sumus nos? Et quoniam sic agunt, pseudo-prophetis similes sunt, et quia non recte dicunt, quomodo Deos populum suum constituit. Vos ergo qui Deum timetis, audite Spiritum Domini ad vos dicentem: Hæc supradicta mala a vobis auferite, et vosmetipsos ante dies tribulationum illarum purgate, cum inimici Dei et nostri vos fugabunt, et in rectum locum humilitatis et paupertatis vos convertent, ne amodo in tanta latitudine permanatis, quanta hactenus fuistis, quemadmodum etiam veterem legem Deus a consuetudine sua in spiritalem vitam mutavit, et ut unamquamque priorem institutionem ad utiliora purgavit. In primo enim ortu Deus Adæ concessit terram colere, Abel sacrificare, Noe ædificare, et hoc usque ad summum sacerdotem, quod in Christi incarnatione exortum est, quod prius Abraham per circumcisionem, Moyses per legislationem præfigurabat. Sed hæc omnia idem Filius Dei postea in humanitate sua perfecit, unde et ad homines intelligenda sunt. Post ruinam autem Adæ, Deus tam in hominibus quam in angelis ordinationem suam recte præsignavit. Nequaquam autem deceret ut sacerdos officia agricolæ, discipulus officia magistri coleret, cum agricola sacerdotem, discipulus magistrum in timore et humili patientia imitari debeat. Omnipotens enim Deus in operibus suis cognoscitur, quemadmodum in Adam operari incepit, cui terram colere et homines procurare dedit, quia et ipse Deus omnia creavit, et ut per sacrificium Abel Filium suum pro redemptione populi sacrificandum præsignavit, et sicut per Noe, qui arcam ædificavit (*Gen. vi*), quod in spiritali populo magistri constituendi essent, præfiguravit. Nunc vos magistri supradictos homines, scilicet conversos, in ordine vestro corripite et corrigite, quia plurima pars eorum nec in die, nec in nocte operatur, quoniam nec Deo, nec sæculo ad perfectum serviunt, et eos ab ignorantia ista excitare, velut bonus pigmentarius hortum suum ab inutilibus herbis purgat; in vobismetipsis autem secundum ordinem vestrum prævidentes, et iusto intelligentes ne injuste iudicetis. Inconveniens itaque esset, ut leo, vitulus, homo et aquila, in significationibus suis sibi invicem adversarentur; sed unumquodque istorum alteri iustitiam in figura hominis, ad curationem hominum signati sunt, sanare, ungere, et baptismum sanctificare cum humili obedientia possunt. Nam omnis sacerdos qui a Deo unctus et sacerdos nominatus est, vulnera peccatorum et curare cum iudicante iustitia poterit, quoniam officium hoc a Deo habet; et ideo illud implere non negligat. Et ego pauperula et indocile feminea forma, quamdam bestiam vidi, cujus facies et anteriores pedes ejus similes urso erant, et cujus reliquum corpus similitudinem bovis ostendebat, excepto quod posteriores pedes ejus similitudinem pedum asini habebant, et quod cauda carebat. Tria autem cornua in

capite habuit, quorum duo similitudinem bovis habentia, juxta aures erant; tertium vero, in medio frontis existens, cornu capricorni assimilabatur; facies vero ejusdem bestię ad orientem, posterior autem pars ejus ad occidentem versa fuit. Quod sic intelligendum est: Bestia hæc, cujus facies et anteriores pedes similes urso sunt, bestiales mores latenter habentes quosdam homines ostendit, qui quidem mansuetudinem verborum prestant, sed in exemplis vestigiorum suorum, ubi vi ante ad rectitudinem facere debent, temeritatem et duritiam perversitatis demonstrant. Cujus reliquum corpus similitudinem bovis ostendit, excepto quod posteriores pedes ejus similitudinem pedum asini habent, et quod cauda caret; quoniam iidem homines jugum Dei ut bos se ferre simulant, cum tamen in subsequentibus exemplis mores asini, qui sub pondere cadit, in se manifestant, nec se caudam habere demonstrant, quia in ipsis deficit quod Dominus jubet, hostiam cum cauda offerri (*Lev. iv*), scilicet quomodo bonum quod in humilitate et paupertate inceperunt, ad finem beatitudinis non pertulerunt. Quod autem tria cornua in capite habet, quorum duo similitudinem cornuum bovis habentia, juxta aures sunt, in hoc tres vias hominum in principali commercio stantes, designant, ita quod duæ effugiem in agro Dominico laborantium, et verbo Domini auditam præbentium simulant; tertium vero in medio frontis existens, cornui capricorni assimilatur, quoniam hoc in fortitudine fiduciae suæ spirituales homines istos manifestat, qui in squalore capricorni altitudinem illam, in qua nullatenus permanere possunt, ascendere satagunt. In hac etenim altitudine ceteros populos, ut Pharisæi publicanos spernant et velut inutiles despiciunt (*Luc. xviii*), et se etiam officialibus quibusdam causis regionum adjungunt, quatenus per illas aliis deobus cornibus meliores et excellentiores habeantur; et ut etiam ita altitudinem sanctitatis, ascendere videantur. Nam et sæculari sollicitudini se adjungunt, et multiplicem occupationem comprehendunt, velut totam terram laboribus suis evertunt, et per hoc latitudinem divitiarum plus quam deberent capiunt, in similitudine quoque juvenis hujus illud facientes, cui Filius Dei dixit, quod quæcumque haberet venderet, et daret pauperibus, et ille abiit moerens, quia et divites sæculi et vitam æternam habere volebat (*Matth. xix*), quod difficile erat ut fieret. Homines enim isti cælum et terram simul habere volunt, quod impossibile est; quoniam in comprehensione et possessione divitiarum, absque superbia elationis et absque proprietate voluptatis nequaquam stare possunt, sicut etiam impossibile esset, quod homo in cacumine verticis alicujus montis staret, et tempestate validi venti quassatus non caderet. Amorem quoque hunc et timorem non habent, quos egenus habet, qui manum suam ad auxilium et elemosinam porrigit, sed in stultitiam asini se

PATROL. CXCVII.

A involvunt, qui magnis oneribus se onerari patitur, quosque sub eodem onere succumbit, quoniam jugum spiritualis vitæ et sollicitudinem sæculi habere volunt; sed in ipsis stare non possunt, et ideo ut asinus cadunt. Unde et facies ejusdem bestię ad orientem, posterior autem pars ejus ad occidentem versa est; quia, cum spiritalem vitam attendere videntur, sæculari quoque inhærent, in hoc perditos angelos imitantes, qui in semetipsos confidentes, de cælesti gloria corruerunt (*Isa. xiv*).

B Et tertium animal habens faciem quasi hominis, sæculares homines istos significat, qui opera sua cum sollicitudine corporis et animæ faciunt, et tamen bona intentione ad Deum ascendunt, quasi cum penam volunt, quia quæque bona desideria, sicut radius solis, ex corde justi emittuntur, unde et velut penna videntur. Sed et ad observanda præcepta legis et sacerdotis currunt, et ad divitendas elemosinas in misericordia moventur, atque in terram aspiciunt, quomodo in illa crescant, et in genitura proles se pulveri terræ pares æstimant, et peccatores se nominant, et ita in sæculari vita, magis penam quam voluptatem carnalis gaudij habent, et sic ad magistros suos scilicet sacerdotes perveniunt, faciem suam, qua peccata gustabant, mutant, atque per gratiam Spiritus sancti in penitentia peccata sua confitentis, et sic renovantur, ut scriptum est: *Renovabis faciem terræ* (*Psal. ciii*).

C Quod dicitur: O Deus, in novo Spiritu renovabilem voluntatem hominis, qui peccare stultebat; ita cum de malo studio ad bonum desiderium convertes. Nam per penitentes faciem terræ renovabis, cum homo sentit, et scit se peccatis ita involutum, ut se continere non possit quin peccet; et tamen ad renovationem penitendo se convertit: si enim homo non peccaret, non renovaretur. Quidam etiam alio modo renovantur, videlicet cum peccata propter penam penitentię fugiunt, ita quod peccare non quærunt; et quidam alio modo, cum peccata, quæ in se sentiunt, et quæ facere possent, propter amorem virtutum devitant: unde et sic renovationem per Spiritum sanctum accipiunt. Sicut enim terra in tempore viriditatis non omittit quin fructum afferat, et sicut in tempore sicco pallescit et arescit, et deinde iterum ad viriditatem suam redit; sic etiam Deus hominem posuit, ut in operibus suis in semetipso renovetur. Scriptura namque in omnibus operibus hominis recte dividenda est, velut etiam ex una aqua multæ aquæ dividuntur, quemadmodum et Deus aqua in totum orbem terrarum divisit. Isti quoque sæculares homines semetipsos semper inspiciunt et considerant, quid sint et qualiter vivant, et quomodo sibi peccata abstrahant; et sic viventes in timore Dei, in terrenis sunt, et cælestia non dimittunt. Nam Deo in semetipsis immolant, cum eum adorant; ita quod ipsi velut luna fulminant, cum ad ipsum ex intimo corde suspirant. Sed cum in peccatis ut luna defecerint, ilico per penitentiam resurgunt, quemadmodum etiam luna

post defectum suum per solem resurgit. Ipsi etiam dormiunt *inter medios ceteros pennæ columbæ deargentatæ* (Psal. LXXI); quoniam ubi dormiunt, ne peccent, in medio magistrorum volantium in simplicitate puræ scientiæ sunt; et hoc faciunt, cum de incœptis peccatis declinant, et cum ab eis quiescunt, quemadmodum ales caput inter medias alas suas ad quiescendum declinat, videlicet cœlestia amantes, et in terrenis causis peccata sua per pœnitentiam confitentis. Unde et *beati mortui qui in Domino moriuntur* (Apoc. XIV), sunt qui sæculariter secundum legem vivunt. O quantum miraculum in ipsis est, quod sic vivendo, et quod per amaritudinem pœnitentiæ peccata relinquendo, homines existunt! Sed et animali, quod faciem hominis habet, similes erunt, quoniam cum terrenis peccatis per pœnitentiam se opponunt, et eis alieni sunt, quemadmodum etiam natura animalium, natura hominis aliena est. Itaque in scientia bonorum operum operum deargentati apparent, quia simplices mores infantis, qui peccatum nescit, habent, cum ipsi peccatum nec amplecti, nec pascere volunt. Cumque in simplicitate hac fulgere student, tunc posteriora dorsi eorum in pallore auri apparebunt, quia posteriora eorum, in quibus in peccatis prius fortes erant, cum peccare consueverant, nunc retro projecta, in timore Domini sapientiam demonstrant, quoniam in bonis actibus deaurata resplendent.

Quartum vero animal simile aquilæ volanti, quosdam homines de peccatis se continentibus ostendit, qui ex præfatis sæcularibus ad continentiam surgent, velut in Maria Magdalena factum est, quæ omnia peccata sua abiciens, ea pro luto computavit, et ita optimam partem elegit (Luc. x), et in aurora sanctitatis consedit, sed in veteri testamento multi propter tædium sæculi huius peccata relinquebant, et multi etiam propter amorem justitiæ, de peccatis se continebant; nunc autem in novo sole, scilicet in Christo Jesu, continentibus nominantur, quia in simplicitatem infantis qui peccata nescit, vertuntur, cum ipsi peccata repudiant, et cum ea in voluntate nesciunt. In duabus enim partibus ad cœlestia ascendunt, quoniam cum bona intentione et cum sancto desiderio, ea quæ sursum sunt, præ cæteris qui sæculum prius non cognoscebant, diligunt; et quia, sicut aquila, quæ præ aliis volatilibus altiora petit, sic sursum volant, quod ita in candorem æternæ vitæ convertuntur, ut de illa saturari non possint; et quod hoc per ardorem veri Solis conculcant, quod prius, peccatis involuti, fecerunt. In fortissima quoque vi sanctitatis considerant, quanti dolores et quam gravia pondera in peccatis sunt, quæ ipsi palpando prius etigerant, et illa nunc ut mortiferum cadaver in semetipsis occidunt, et corpus suum ut occisam ovem constringunt et persequuntur; atque sic in ardentem solem aspiciunt, omnia sæcularia quæ ante cognoverant, retro abiciens, et pro pulvere

computando, et in ardenti amore Dei timorem gehennæ spernendo, et ut in fide et in spe perseverare debeant, confidendo.

Hoc itaque modo faciunt, ut Isaias dicit, quoniam *Seraphin alis duabus velabant faciem ejus* (Isai. vi), quæ alæ fidem et spem significant; quia in fide fideles homines Deum vident, et per spem præmia æterna desiderant, et duabus velabant pedes ejus, qui sensualitatem et intellectum offendunt, quandoquidem iidem homines nuditatem peccatorum suorum legunt, ne carnalia desideria propriæ voluntatis suæ perficiant. Sed et alis duabus velabant, quæ claritatem Dei et proximi demonstrant; quoniam, cum Deum super omnia diligunt proximo suo in necessitatibus suis assistunt, et ita in fortitudine Dei super omnia volant, cum cuncta terrena transcendunt, atque unamquamque rem in peccatis diligenter aspiciunt, quatenus per abstinentiam peccatorum se affligant, et sic etiam in pleno desiderio cum pretiosis lapidibus bonorum operum cœlestem Jerusalem ornant. In læta quoque via præceptorum Dei non dormitant, sed semper in novitate desiderii animæ velut canens tuba sonant, quod sunt ardentia suspiria, quæ in nocturna obscuritate in peccatis nati ad Deum habent, quando eum in timore et amore cognoscunt, dicentes, quod ipse sanctus sit qui omnia creaverit, et quod sanctus sit qui unquam mortalis fuerit, et quod sanctus sit qui infernum fregerit, et ab illo electos suos eduxerit. Beati namque homines bene operando et Deum laudando nunquam cessabunt, et cum operari cessaverint, post finem tamen vitæ suæ a laude Creatoris sui non desistent. Ego autem pauperula, ab infancie debilis et infirma, in mystica et vera visione ad hanc scripturam coacta sum, eamque in gravi agilitate in lecto jacens, Deo jubente et adjuvante, conscripsi, quatenus illam prælati et magistri, qui ad servitium Dei signati sunt, repræsentarent, ut in ipsa quasi in specula considerarent, qui et quales essent, et ut eam illis demonstrarent et aperirent, qui per obedientiam illis subjecti sunt. Et audivi vocem de cœlo dicentem: Nemo verba hæc contemnat, ne si ea contempserit, vindicta Dei super eum cadat.

EPISTOLA LII.

WERNERI DE KIRCHEIM, CUM CÆTERIS SOCIETATIS SUÆ FRATRIBUS AD HILDEGARDIEM.

Preces Sanctæ Hildegardis emixe postulant; veris ipsius scripto commendata habere volunt.

[HILDEGARDI mente et corpore virginii immaculatæ, et a cubulis Deo dicatæ, WERNERUS de Kircheim cum cæteris societatis suæ fratribus, in parochiis suis Deo quamvis indignum famulatum exhibentibus, exemplo Debboræ hostiles turmas, Deo ductæ, proterere (Judic. v).]

Quia virtutum vestrarum fragrantia non modica terrarum spatia dispersit, eo quod non solum operari bona, verum etiam prophetare futura, contemplari cœlestia. Spiritus sancti gratia cor vestrum

mundum illustraverit, dignum duximus, licet indigni, vestræ sanctitati obtentu fraternitatis nos committere. Et certe quia nos ultima Christi membra vobiscum fore credimus, fidenter dicimus, quod quidquid in ejus nomine vos poscimus, cum præstare poteritis, non negetis postulantis. Regamus ergo benignitatem vestram, mater et sponsa Agni, quatenus in vestris orationibus nostri memineritis propensius, certa de nostris, si quid possunt apud Deam, quod inter orandum semper vestri memoriam faciemus (*Philip. 1*). Adhuc unam petitionem vos petere præsumimus, scilicet ut verba quæ, Spiritu sancto vos docente, nobis et aliis quamplurimis in Kyrcheim præsentibus, de negligentia sacerdotum, quam in divino sacrificio habent, aperuistis, materna pietate nobis scribere et transmittere non negligatis, ne a memoria nostra elabantur, sed ut ea attentius præ oculis nostris habeamus; quoniam cum terrenis et sæcularibus causis plus quam opus, inbiamus, verba transitoria in ventum multoties negligenter emitimus. Valeat materna dilectio in vobis.

RESPONSIO HILDEGARDIS

Ecclesiæ imaginem inducit querelas gravissimas contra peccata sacerdotum fundentis. Variis prædicit quæ sæculo XVI omnino impleta sunt.

In lecto agritudinis diu jacens, anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo septuagesimo, vidi vigilans corpore et animo, pulcherrimam imaginem, muliebrem formam habentem, quæ electissima in suavitate, et charissima in deliciis tantæ pulchritudinis erat, ut eam humana mens nequaquam comprehendere valeret, et cujus statura a terra usque ad cælum pertingebat. Facies quoque ipsius maxima claritate effulsit, et oculus ejus in cælum aspexit. Candidissima etiam veste ex albo serico induebatur, et pallio pretiosissimis lapidibus, scilicet smaragdo, sapphiro, baccis quoque et margaritis ornato circumdabatur, calceamenta ex onychino circa pedes habens. Sed facies ejus pulvere aspersa erat, et vestis in dextero latere scissa fuerat, atque pallium ejus elegantem pulchritudinem suam amiserat, et calceamenta ipsius denigrata erant. Et ipsa vece magna et lugubri in altitudinem cæli clamabat, dicens: Audi, cælum, quod facies mea sordidata est; et, terra, luge, quod vestis mea scissa est; et, abyse, contremisce, quod calceamenta mea denigrata sunt. *Vulpes foveas habent, et volucres cæli nidos (Matth. viii)*, ego autem adjutorem et consolatorem non habeo, nec baculum super quem incumbam, et a quo sustentem. Et iterum dicebat: Ego in corde patris latui, quousque Filius hominis, qui in virginitate conceptus et natus est, sanguinem suum fudit, qui etiam cum eodem sanguine me sibi desponsavit et dotavit, quatenus in pura et simplici regeneratione spiritus et aquæ, contractos et contaminatos a spuma serpentis, regenerarem. Nutritii autem mei, videlicet sacerdotes, qui faciem meam facere deberent velut auroram

rubere, et vestem meam ut fulgur coruscare, ac pallium meum ut pretiosos lapides radiare, et calceamenta mea ut candorem fulgere, faciem meam pulvere consperserunt, et vestem meam sciderunt, palliumque meum umbrosum fecerunt, et calceamenta denigraverunt, et qui me ubique ornare debuerant, me in omnibus his destituerunt. Nam faciem meam per hoc sordidant, quod corpus et sanguinem sponsi mei cum magna immunditia lascivie morum suorum, et magna spurcitia fornicationum et adulteriorum, et pessima rapina avaritiæ, vendendo et emendo quæque inconvenientia tractant et accipiunt, atque tanta sorde circumvolvunt, velut si infans in lutum ante porcos poneretur. Sicut enim homo, cum Deus ipsum de limo terræ fecit, et in faciem ejus spiraculum vitæ inspiravit (*Gen. ii*), mox caro et sanguis factus est, ita etiam eadem virtus Dei, oblationem panis et vini et aquæ super altare, ad verba sacerdotis divinitatem invocantis, in veram carnem et verum sanguinem Christi, videlicet sponsi mei transfert, quod tamen propter cecitatem hanc, qua homo in casu Adæ cæcatus est, homo carnalibus oculis videre non potest. Fixura namque vulnerum sponsi mei recens et aperta est, quandiu vulnera peccatorum hominum patebunt. Hæc eadem vulnera Christi sacerdotes, qui me candidam facere, et mihi in candore servire deberent, in nimia avaritia sua de Ecclesiis ad Ecclesias discurrentes contaminant. Vestem quoque meam per hoc sciunt quoniam prævaricatores legis et Evangelii ac sacerdotii sui sunt, et pallium meum in hoc obscurant, quia præcepta quæ in eis instituta sunt, per omnia negligunt, nec ea in abstinentia velut in smaragdo, nec in largitione elemosynarum velut in sapphiro, nec in aliis bonis et justis operibus (quibus Deus velut aliis generibus gemmarum honoratur) bona voluntate et perfecto opere complent. Sed et calceamenta mea superius denigrantur, quoniam ipsi nec recta scilicet, nec dura et aspera justitiæ itinera habent, nec bona exempla subditis suis præbent, cum tamen subtilis in calceamentis meis quasi in secreto meo candorem veritatis in aliquibus habeam. Falsi quippe sacerdotes in semet ipsis decepti sunt, quoniam honorem sacerdotalis officii sine opere habere volunt, quod esse non potest, qui nulli merces, nisi præmissa labore operis, dabitur. Ubi autem gratia Dei hominem tangit, ibi ipsum operari, ut mercedem accipiat, facit. Cum itaque varios dolores, qui hominibus contrarii sunt, in ultione Dei pluat, et totam terram nebula obtegat, ita ut viriditas ejus arescat, et ornamenta ipsius fusca fiant, abyssus quoque contremiscat, quoniam in ultione et dolore cum cælo et terra in furorem movebitur. Principes enim et temerarius populus super vos, o sacerdotes (qui me hæcenus neglexistis), irruent, et vos abjicient et fugabunt, et divitias vestras vobis auferent, pro eo quod tempus sacerdotalis officii vestri non attendistis. Et de vobis dicent: Adulteros istos et raptores et plenos

omni male, ab Ecclesia ejiciamus. Et in hoc facto obsequium Deo se exhibuisse volunt, quia Ecclesiam per vos pollutam esse dicunt. Unde Scriptura dicit: *Quare fremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ, et principes convenerunt in unum (Psal. 11)*. Nam permissione Dei, super vos in judiciis suis fremere incipient plurimæ gentes, et multi populi de vobis meditabuntur inania, cum sacerdotale officium vestrum et consecrationem vestram pro nihilo computabunt. His assistent in eversione vestra reges terræ, et terrenis rebus inhæbunt, et principes qui vobis dominabuntur, convenient in hoc uno consilio, quatenus vos de terminis suis expellant, quoniam innocentem Agnum a vobis per pessima opera fugastis. Et audi vi vocem de cælo dicentem: *Inigo hæc Ecclesiam demonstrat. Quapropter tu, o homo, qui ista vides et audis plangentia verba, hæc sacerdotibus qui ad regendum et docendum populum Dei constituti et ordinati sunt profer, quibus cum apostolis dictum est: *Ite in orbem universum, et prædicate Evangelium omni creaturæ (Marc. xvi)*. Cum enim Deus hominem creavit, omnem creaturam in ipso signavit, quemadmodum in parvo loco membranz, tempus et numerus totius anni describitur; et ideo Deus hominem nominavit omnem creaturam. Et iterum ego pauperula feminea forma gladium evaginatum in aere pendentem vidi, cujus acies una ad cælum, altera ad terram versa erat. Et gladius iste super spiritalem populum extendebatur, quem propheta olim præviderat, cum admirando dicebat: *Qui sunt hi qui ut nubes volant, et quasi columbæ ad fenestras suas? (Isai. xvi)*. Isti etenim, qui de terra elevati, et de communi populo separati, sancte vivere et in columbina simplicitate morum et operum esse debuerunt, nunc pravi in moribus et operibus suis sunt. Et vidi quod gladius iste quædam loca spiritualium hominum abscindebat, quemadmodum Jerusalem post passionem Domini abscissa est. Sed tamen vidi quod plurimos timoratos, puros et simplices sacerdotes in adversitate ista sibi Deus observabit, velut Eliæ respondit, ubi dicebat, quod dereliquisset sibi in Israel septem millia virorum, quorum genua non sunt incurvata ante Baal (*III Reg. xix*). Nunc autem inexstinguibilis ignis Spiritus sancti, ut in meliorem partem convertamini, vobis infundat.*

EPISTOLA LIII.

FRATrum HAGENSISium AD HILDEGARDem.

Ut discordiam apud ipsos ortam sedare et extirpare non onitlat, precantur.

HILDEGARDI, castæ columbæ in foraminibus petrz latitanti (*Cant. 11*), fratres, heul conturbati in Hagenga, orationum suarum devotionem, et quod expectat ad eternam salutem.

Quoniam Dei gratia, lux vestra coram hominibus salubriter lucet (*Matth. v*), Patrem vestrum qui vos ardentem lucernam ad illuminationem Ecclesie superposuit, glorificamus, et quamvis peccatores,

A sanctitati tamen vestræ; qua cælestis sponsi amplexibus singulari privilegio inhæretis, cordialiter congaudemus. Charitatem etiam vestram ignorare nolumus, quod die noctuque vos facitonus videre desideramus, et assidue vestri memoriam in orationibus nostris facientes (*Rom. 1*), vos absentem corpore, quasi presentem interdum amplectimur mente. Ergo perfectionem vestram humiliter deprecamur, ut sponso vestro, sub cujus umbra secure requiescitis (*Cant. 11*), nos juxta viam mendicantes commendetis (*Luc. xviii*), ne præteritis turba clamores nostros comescat; sed orationibus vestris ad Dominum adjuti, mereamur a excitate cordium nostrorum illuminari. Hoc autem ideirco dicimus, ut dissensionem, quam in loco nostro ortam esse scitis, quemadmodum incepistis (Spiritu sancto vos docente), sedare et extirpare non onitatis; et ut per hoc quoque litteras communitarias nobis transmittatis, quia nisi citius extinguatur, periculum magnum tam animarum quam corporum facile incurremus. Gratia Spiritus sancti quem vos interiorius docet et multa secreta vobis demonstrat, hæc etiam vobis, secundum quod sibi placuerit, manifestare dignetur.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Præclarum mittit de multis vitis et virtutibus instructionem admonitionemque et adhortationem ad studium virtutum.

Ego pauperula forma, multa ægrotudine die gravata, per veram sapientiam cogebat, ut hæc verba ipsius, populo loci hujus proferrem. Et audi vi quod eadem sapientia populo huic opus suum proponebat, scilicet, quomodo cœlum et terram in recta mensura constituisset, quatenus fratres ejusdem populi cognoscerent, qualiter institutio eorum primitus constituta esset, et qualiter nunc destituta esset. Et dixit: *Cyrum culi circumivi (Eccli. xiv)*, altitudinem et profunditatem ejus ita constituens, ne rectum modum suum superexcelleret; et latitudinem totius orbis sic ordinavi, ne ipsa mensuram suam inordinate excederet. Solem quoque feci, ut in die luceret et tenebras obtegeret; et lunam, ut in nocte cum stellis claresceret. In verbo quippe illo, cum Deus dixit: *Fiat*, omnia hæc facta sunt, ut etiam nunc persistent: unde in his velut in speculo vos populi considerate, quatenus in hoc quod incepistis, permanentis. Deus enim homini spiraculum vitæ inspiravit (*Gen. 1*); et ita vivificatus, caro et sanguis factus est. Deinde autem consortium angelorum cum laude et ministerio illi dedit, et reliquam creaturam illi subjecit. Nam Deus lunæ aternitatis illi concesserat. Sed ipse in omni honore isto vermem audivit, et ita præcepta Dei prævaricando obsecatus et extinctus est. Unde diabolus in se gavisus, ait: Deum quem in cælo superare nequivi, in opere suo, videlicet in homine, qui alius Deus est, superavi: Diabolus namque hominem Deum nominavit, quemadmodum etiam seipsum esse Deum voluit. Sed Deus in antiquo consilio,

quod ante ævum in se habuit, computabat quomodo A ordinationem suam ita observaret, ut ei in illa nullus resistere posset, et idem antiquum consilium a scientia omnium creaturarum in seipso abscondit, unde et diabolus illud nec scivit, nec scit, atque ejusdem consilii usque in novissimum diem iuscivus erit, ubi tunc in maxima confusione sua ejusdem consilii, quædam sentiet et cognoscat, per quæ per omnia confundetur. Nam diabolus hominem inseparabiliter perditum, ut ipse voluit, putabat. Homines enim in magna sævitia et oblivione Dei, se homines fore oblitii, inhumane vixerunt, quousque idem antiquum consilium quemdam sanctificatum populum sibi elegit. Et Deus sobrietatem et virginitatem in Abel præsignavit, qui propter justitiam martyr effectus (*Gen. iv*), hoc fecit quod pater suus facere B neglexit. Sanctificati autem populi se homines esse cognoscebant, et humane vivebant, de quibus etiam Noe surrexit, quem Deus in arca observavit (*Gen. vi*). Sed Deus volens iniquitatem submergere, os abyssi aperuit, et plurimam creaturam in aqua submersit: et tunc per semetipsum juravit, quod nequam ultra omnem carnem aqua perderet (*Gen. ix*), recordans quia homo per aquam regenerandus et salvandus esset. Post diluvium vero antiquum consilium multa miracula ad confusionem diaboli ostendebat, qui de occisione Abel intra se gaudebat, dicens: Ecce opus Dei quod de paradiso eieci, in terra divisum jacet. Sed Noe sanctificatus, in Spiritu sancto operatus est, et altare Deo ædificavit, C in quo antiquum consilium altare illud præsignavit, quod Joannes in Apocalypsi vidit (*Apoc. viii*), super quod orationes sanctorum ascendebant. Cum enim homo in pœnitentia peccatorum orat, et cum salutem a Deo quærit, sanctus nominatur. Antiquum quoque consilium plurimum signa in Abraham operatur, qui patriam et cognationem suam cum propria voluntate sua reliquit, et duram legem, per quam mors confusa, et serpentis nequitia insanabili vulnere vulnerata est, in sanctitate inivit, quando præcepta Dei adimplevit, quod Adam non fecit, cum præceptum Dei prævaricatus, voluntatem suam secutus est. Idem etiam consilium purificationem legis in Moyse constituit, et per sanguinem hircorum et vitulorum præsignavit, quod innocens D agnus pro homine immolandum esset. Nam Filius Dei de corde Patris exiens, de virgine natus est, et omnia hæc per semetipsum implevit. Virginitas in Filio Dei surrexit, quæ erecto vexillo cælos penetravit, quoniam idem Filius Virginis totus integer, totus sanctus fuit, et per eum magnus ordo virginitatis surrexit, quem vetus lex non cognoverat. Sed et ipse sacerdos fuit, cum seipsum in ara crucis pro hominibus immolavit; cui etiam sacerdotes in sacerdotio suo adjuncti sunt, quia angelos imitari debent, qui nuntii Dei existunt. Angeli quippe opera hominum ex debito officii sui velut scripturam Deo ostendunt, quod et sacerdotes faciunt, cum peccata hominum per pœnitentiam suscipiunt,

et ea per indulgentiam misericordiam Deo ostendunt. Sic et villicus fecit (*Luc. xvi*), qui diffamatus est apud dominum suum, quasi dissipasset bona ipsius, cum unumquemque debitorem domini sui vinum scribere jussit quam deberet. Villicus etiam iste Synagoga est, quæ nullam liberationem per sanguinem hircorum et vitulorum habere potuit; sed immolationem innocentis agni præfiguravit, per quem officio suo privari timuit, et intra se dicebat quod sufferre non posset duritiam legis quæ jussit: Si quis hoc vel illud fecerit, morte moriatur; et etiam erubescat quod foras projiceretur, ita ut in nulla petitione misericordię reficeretur. Ex qua dum multi in Filio Dei ad indulgentiam convertereant, ipsa pro indulgentia meritæ pœnæ laudabatur, quia dum servus per pœnitentiam et confessionem domino suo retributionem dederit, ab illo multum laudatur, quoniam eum multum dilexit, quem admodum Maria Magdalena Christum dilexit. Scriptura hæc sacerdotibus adest, unde etiam decet illos, ut Christum imitentur, et castitatem amment, et incestum fugiant. Filius namque Dei, ut injustos justos faceret, in cruce passus est; et etiam ipsos ad se trahit, ut de villico dictum est. Sed Abel pro justitia martyr exstitit.

Post passionem autem Filii Dei multitudo martyrum exorta est, qui pro fide et confessione ipsius passi sunt, quos etiam alii martyres comitantur, scilicet illi qui contra peccata et vitia pugnando se vincunt, et isti prædictorum martyrum penam sunt. Qui autem hos injuste persequuntur, vindicta Dei super illos cadet. Sed et illi qui virginitatem tribulando persequuntur, ita quod illam doloribus perfundunt, vindictam Dei non effugient; et ideo multoties accidit quod nobiles ex judicio Dei ignobiles, et divites egeni efficiuntur, et quod multis aliis periculis et calamitatibus subjiciuntur. Quæ vero sacerdotale officium injuste premunt et blasphemant, hi in reatu suo similes sunt Cain, qui fratrem suum occidit: unde pœna illius constringendi et puniendi sunt. Sacerdotale namque officium in magisterio suo a Domino Deo est. Itaque Sapientia in turba loci hujus turrim ædificavit (*Prov. ix*), quam baccis, topazio et sapphiro exornavit, et in ipsam speculatores posuit, et juxta eam torcular construxit: quod quibusdam hominibus commisit, qui vinum in ipsa exprimerent: atque secus illud domum etiam fecit, in qua alios esse jussit, qui omnia quæ ad agros pertinebant, procurarent. Sed tempestas valida et pestifera insaniam exorta est, ita quod homines prædictum torcular custodientes, ad eandem turrim jacula emittebant, et quod alii in præfata domo manentes, saxa contra ipsam turrim projiciebant; unde et illi qui in ipsa turri erant, lapides adversus istos jaciebant. Turris hæc altitudinem magisterii designat, quæ baccis, videlicet illis qui a pueritia in innocentia et sanctitate vixerunt, decoratur, et quæ topazio, id est his qui, optimam partem eligentes,

saeculo renuntiant, elucclatur : et quae sapphiro, videlicet ipsis qui propter amorem Dei pompam saeculi et semetipsos abnegant, exornat. In ista speculatores sunt, videlicet hi qui subjectis suis in magisterio praesunt. Torcular autem officium florum ostendit, qui per consecrationem jugati, ministerio passionis Christi ad altare insistant, et vineam Domini Sabaoth colunt et conservant. Sed domus custodiam et constrictionem istorum demonstrat, qui idiotae existentes, et in saeculo viventes, saeculum et semetipsos propter Deum relinquunt, et in necessariis rebus corporalibus laborant; et tamen spiritalem vitam conservant: tempestas vero temeritatem notat, in qua in torculari manentes ad praefatos suos acumina superbie mittunt, et per quam etiam in domo stantes, duritiam inobedientiae contra ipsos dirigunt: quae propter fidem praefati ad injuriam provocati, se immites per verba iracundiae subjectis suis exhibent. At omnibus istis sapientia inducias emendationis constituit, quemadmodum in Evangelio cultor vineae ad dominum suum de sicu dicebat: *Domine, dimitte istam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam; et stercora mittam* (Luc. xiii). Nam fodere circa illam, est ut homo voluntatem proprietatis suae

A premat; alioquin nunquam obedire poterit: et mittere stercora, est in humilitate et subiectione praefato subdi. Cum enim homo ad obedientiam se inclinat, omnia carnalia desideria et semetipsum quasi pro luto computat.

Nunc itaque ego paupercula et debilis forma, vobis loci hujus praefatis fratribus dico: Inextinguibilis vitae ignis in vobis ardeat, et vos lumine suo ita perfundat, ut in ipso permanere valeatis, ut prius incepistis. Nam cum fructuosum tempus correctionis, et emendationis in vobis surrexerit, lapides turris vestrae fulgorem suum, ut prius erat, recipient.

EPISTOLA LIV.

B GIBERTI GEMBLACENSIS MONACHI AD HILDEGARDEN.

Triginta octo questionum solutionem petit.

(Exstat infra, cum sanctae Hildegardis responsione, inter opuscula sanctae virginis.)

EPISTOLA LV.

SORORUM PARTHENONIS HUNNIENSIS AD S. HILDEGARDEN.

Regulam Benedictinam sibi explanari petunt.

(Vide infra Expositionem sanctae Hildegardis in Regulam S. Benedicti.)

Epistolae 56-59 huc adducimus ex amplissimo Commentario in Vitam et res gestas sanctae Hildegardis, quod ex die 17 mensis Octobris Rollandiani, pag. 729, dedimus initio voluminis; epistolas 60-61 habemus ex Vita sanctae Hildegardis a Godefrido et Theodorico monachis scripta.

EPISTOLA LVI

HILDEGARDIS AD PHILIPPUM PARCENSEM ABBATEM.

Mittit ad ipsum mulierem quamdam poenitentem quae non fuerat recte confessa, et cui peccatum exponendum indicaverat, ut ex responsione Philippi patet.

PHILIPPO abbati, HILDEGARDIS.

O Pater, qui in omni negligentia tua Deum times, et qui eum diligis, haec quod pro quibusque inutilibus ad ipsum conspiras, tu ad fontem aquae vitae curre, non solum te, sed etiam alios infirmos, quos vulneratos vidēs, lavando; ipsisque vinum poenitentiae infundo, et eos oleo misericordiae ungere non cessas. In hos enim illum, qui vivus fons et integra rota est, imitaris, qui peccatores ad auxilium misericordiae ejus confugientes comprehendit; impiosque ei contradicentes amaro iudicio judicat. Circulum vero hujus rotae nullus mons tangere valet, quoniam umbra ipsius super omnia excelsa est: nec ipse etiam ab ullis infimis obtumbilari potest, cum omnia exaequat. Deus namque per nullum, nisi per se ipsum, vivit: unde nec initium nec finem habet. Ideo quicumque ad auxilium gratiae suae confugerit, a beatitudine aeternae vitae nunquam deficiet; sed de novo per Deum vivum scintilla salvationis excitatur, quia ipse peccatoris mortem non

C vult; sed ut per eum vivere incipiat. Nunc autem, o mitis Pater, qui in vice Christi es, suscipe hanc mulierem, scilicet Idam, quae occulta vulnere saevius nondum perfecte manifestavit, et eam, ac caeteros ad te confugientes diligentissimo medicina poenitentiae percura, quatenus in rota verae Trinitatis in aeternum vivas.

EPISTOLA LVII.

PHILIPPI PARCENSIS ABBATIS AD HILDEGARDEN.

Superiori respondet.

PHILIPPUS, Dei gratia ecclesiae Beatae Mariae, quae est in Parco Lovaniensi, diotus abbas, H. de Bioga ancillarum Dei venerabili, magistrae bonum salutis aeternae.

Crede, mater venerabilis, crede, dilecta Deo, ex quo virtutum tuarum, quibus ancillam suam divina benignitas mirificavit, fama praedicante, notitiam habui, te dilexi, de te mihi sermo cum laudibus frequenter sine fastigio [forte, fastidio], tu cordis mei meditatio fuisti saepissime. Hujus rei testis est labor itineris, quem assumpsi, ut venerabilem vultum tuum, speculum videlicet illuminatae mentis tuae; videre, et tecum loqui ore ad os possem: Deo gratias: quam quaesivi, quam diu multum optaveram praesentiae tuae dulcedinem promerui, et colloquutionis tuae consortium insigni mihi non

denegasti. Sed doleo, quod acquievi fratribus meis, qui mecum venerant, et nullam moram facere sinebant tecum, ut volebam. Sed spero, quod adhuc te fruar in Domino, sive in presenti vita, sive post eam, tuis orationibus amœna paradisi introductus. Ora igitur, Mater venerabilis, ora pro me amante, et venerante gratiam Dei in te, et pro congregatione fratrum et sororum, quam habeo regere, ut pacem et concordiam nobis Dominus tribuat, peccata dimittat, perseverantes in suo servitio faciat. De pœnitentie autem muliere, Ida videlicet, voluntati tuæ, quam Dei credo, obedi, vi, pœnitentiam jungens [*forte*, injungens] pro peccato, quod, Domino revelante, ad purum ei detexisti. Sed quia senio confecta, et legibus pœnitentiæ multo jam tempore contracta est, peto ut, quomodo scis, et animæ suæ utile prospexeris, unde relevetur, ei impendas.

EPISTOLA LVIII.

HILDEGARDIS AD PHILIPPUM PARCENSEM ABBATEM.

Præclara monita suggerit.

PHILIPPO abbati, HILDEGARDIS.

Fides, quam homo per inspirationem Spiritus sancti ardenti corde ad Dominum habet, valde gloriosa est, cum in amplectione dilectionis invisibilia, tanquam ea, quæ visa delectant amplectitur. Sic etiam laudabile est in te, quod propter amorem Dei me debilem et indoctam femineam formam videre et audire dignatus es. Ventus enim de excelso monte flavit, coram ornatis civibus et turribus parvam pennam flatu suo movens, nullam per se possibilitatem [*i. e.* potentiam] volandi, nisi per ventum, habentem. Quod nimirum Deus omnipotens idcirco facere curavit, ut ostenderet, qui per rem, quæ nec minima de se præsumeret, operari posset. Vos autem, qui in officio prophetarum, cu. adjuncta est cura apostolici ordinis, viriliter statis, suffragium orationum vestrarum mihi, quam super stratum infirmitatis meæ usque adhuc decumbentem eorum positam vidistis, porrigite, ut in gratia Dei valeam permanere, quoniam nullam in me securitatem retinens, omnem spem meam et fiduciam in Dei solius misericordiam constitui.

Nunc autem, o Pater, qui in vice Christi es, curam super oves congregationis tuæ cum virga præceptorum Dei habe, quibus eas corripas et regas, ne in superbiam eleventur: quod vitium assimilatur urbi, quæ supra petram nequaquam fundata est ideoque ruendo destruitur, quoniam firmum fundamentum non habuit. Peccatores quoque, qualicumque crimine vulneratos, oleo misericordiæ frequenter inunge: ne in mala consuetudine peccatorum, velut quatruiduanus Lazarus, feteant: coramque salutis, id est veræ humilitatis in omnibus tuis erige (quæ virtus nubi sapphirini coloris, per quam sol potenter fulget comparatur) in hoc

verum Solem, scilicet Filium Virginis, imitando: qui in summa humilitate ad terras descendit, in qua etiam ad dextram Patris sui ascendit. Ab eis etiam malam consuetudinem peccatorum abscinde, eosque hoc modo, velut monile, cum pretiosis lapidibus adornare satage, ut tu cum eis, et ipsi tecum, ad æternum gaudium pariter veniatis. Nunc autem gratia Spiritus sancti lucernam veræ charitatis omnipotenti Deo te efficit: qui etiam pro adjutorio, quod animæ et corpori modo exhibes æternam mercedem tibi donare dignetur.

EPISTOLA LIX.

EJUSDEM AD EUNDEM.

Rescripta est ad interrogationem Philippi timentis ob signum quod ei in celebratione divinorum acciderat et de quo multum sollicitus erat. Ejus timorem solvit Hildegardis.

PHILIPPO abbati, HILDEGARDIS.

O bone et fidelis serve Dei, qui causam vel significationem signi Dei, nuper ostensi, pertimescens scrutaris, quod in scientia solius Spiritus Dei est, qui initium non habet, et cui nulla creatura assimilari valet, audi, quæ ad interrogationem tuam respondeo. Istud, quod tibi accidit, velut ramum, in multis ramusculis divisum, video. Quare non propter te solum factum est; sed etiam propter subditos tuos, et propter alios multos, ut corda eorum, qui hoc audierint paveant, et negligentias suas corrigant, et non nisi cum timore et reverentia divina celebrent, ne ut [*forte* vel] iudicio Dei, vel irrisioni dæmonum ex permissione ipsius Dei subjaceant. Nam et istud ego factum esse vidi quadam irrisione aerorum spirituum, permittente tamen Deo propter causas supra dictas. Unde, dulcis et mitis Pater, non conturbis: sed age Deo gratias, si causa tui aliqui hoc audientes corrigantur. Et sacerdotale officium propter hoc ulterius agere non differas: sed confessione et pœnitentiâ purgatus, in celebratione missarum Deo servire stude. Nunc ergo, serve Dei, sine trepidatione gaude, et exulta in Domino, quia ipse Deus te amat, et animam tuam suscipiet.

EPISTOLA LX.

G. ABBATIS ET FRATRUM BRUNWILLARENSIUM AD HILDEGARDEM.

De muliere darmaniaca (21).

HILDEGARDI dominæ et matri venerandæ, totisque visceribus amplectendæ Christi sponsæ, et Regis altissimi filiæ, G. qualicumque Brunwillarensis cœnobii provisor, cum suis fratribus in valle larrymarum sedentibus, ut possunt, in orationibus omnimodæ dilectionis devotum famulatum.

Quamvis, amantissima domina, facie nobis sitis incognita, virtutum tamen vestrarum fama nobis estis celeberrima, et licet absentes simus corpore, spiritu tamen vobis præsentem sumus assidue, et

(21) Vide lib. III, cap. 2, Vita sanctæ Hildegardis, a Godefrido et Theodorico monachis scriptæ, quæ extat initio hujus voluminis.

qualis sit erga vos nostræ dilectionis affectus, A novit scientiarum Dominus. Auditum est itaque in terra nostra, et celebri sermone vulgatum verbum hoc, quod factum est de vobis a Domino, qui [forte quia] fecit vobis magna, qui potens est, et sanctum nomen ejus. Sed quibus quantisque miraculis in vobis clarescat fons vividæ lucis, tam nomen, tam clerus, quam populus, et rerum protestatur eventus. Nam in vobis fulget opus non humanum, sed divinum, gratia præcedens, donum præpollens, quod non dicitur humana ratio, sed quod procedit ex fonte lucidissimo. Sed quid moramur? Flere magis libet, quam loqui. Ergo sanctitatis vestræ, o domina piissima, dulcedo non reputet temeritati, quod in simplicitate cordium, sed nimia necessitate compellente, aperire vobis causam necessitatis nostræ præsumimus, quoniam a vobis bonum consilium recipere non dubitamus. Nam quædam nobilis femina a maligno spiritu per aliquot annos obsessa, per amicorum manus ad nos deducta pervenit, quatenus adjutorio beati Nicolai (sub cuius patrocinio sumus) ab hoste imminente liberaretur. Sed veritas et nequitia callidissimi et nequissimi hostis tot hominum fere millia duxit in errorem et delirium, quod Ecclesiæ sanctæ maximum timeamus detrimentum. Nam omnes nos cum multitudine populi pro liberatione feminæ istius jam per tres menses multis modis laboravimus, et quod sine mœrore dicere non possumus, peccatis nostris exigentibus, nihil profecimus. Omnis itaque spes nostra post Deum in vobis est. Dæmon enim iste nunc quadam die conjuratus, tandem manifestavit nobis mulierem hanc obsessam liberandam esse per virtutem vestræ contemplationis, magnitudinem divinæ revelationis. Nunquid et magna in ejus liberatione intendit Deus? Utique. Itaque largissima benignitas nostri Redemptoris laborem nostri negotii et mœroris, sed et lætitiæ et exultationis, per vos plenissime consummare dignabitur, ut omnis error et infidelitas hominum annihilaretur, et obsessa famula Dei liberetur, ut cum Propheta dicamus: *A Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris (Psal. cxvii, 23), et: Laqueus contritus est, et nos liberati sumus (Psal. cxviii, 7)* Quid ergo Deus de his vobis insinuaverit, seu visione revelaverit, nobis sanctitas vestra litteris designare studeat, obnixè et humiliter deprecamur. Vale.

RESPONSUM HILDEGARDIS

De muliere liberanda consilium dat.

G. ecclesiæ Brunwillarensis abbati, H. Cum flagellis Dei sim longa et gravi ægitudine constricta, vix aliquantum petitioni vestræ respondere valeo. Hæc a me non dico, sed ab illo, qui est. Diversa genera malignorum spirituum sunt. Hoc vero dæmonium, de quo queritis, has artes habet, quæ moribus hominum in vitiis assimilantur: unde et cum hominibus libenter manet, ac ideo etiam crucem Domini et reliquias sanctorum, ac cætera,

quæ ad servitium Dei pertinent, aliquantum negligit, et deridet, nec multum pertimescit. Ea quidem non diligit, sed fugere dissimulat, velut aliquis stultus et negligens homo verba et minas, quæ sibi a sapientibus inferuntur, parvipendit: quapropter et difficilius, quam aliud dæmonium, expellitur. Nam nisi jeuniis, flagellis, orationibus, elemosynis, ac ipso jussu Dei [*deesse videtur non*] ejicietur. Audite ergo, et non responsum hominis, sed ipsius qui vivit. Eligite septem boni testimonii, et quos vitæ meritum probat, sacerdotes in nomine et ordine Abel, Noe, Abraham, Melchisedech, Jacob, et Aaron, qui viventi Deo sacrificium obtulerunt, septimum in nomine Christi, qui seipsum Deo Patri in cruce obtulit: et jeuniis, flagellis, orationibus, elemosynis, et missarum celebrationibus præmissis, humili intentione et habitu sacerdotali, cum stolis ad patientem accedant, et eam circumstantes, unusquisque eorum virgam in manu teneat, in figura virgæ, qua Moyses Ægyptum, mare Rubrum, petramque præcepto Dei percussit, ut sicut Deus ibi per virgam miracula ostendit, ita et hic pessimo hoste virgis ejecto, seipsum glorificet. In figura septem donorum Spiritus sancti septem sacerdotes erunt, et Spiritus Dei, qui in initio ferebatur super aquas, et qui inspiravit in faciem hominis spiraculum vitæ, spiritum immundum ab homine fatigato exsufflet. Et primus, qui in nomine Abel erit, virgam in manu tenens, dicat: Audi, maligne et stulte spiritus, quicumque in homine isto habitas, audi verba hæc non per hominem præmeditata, sed per illum, qui est, et qui vivit, manifestata, etc.

EPISTOLA LXI.

C ABBATIS ET FRATRUM BRUNWILLARENSIUM AD HILDEGARDEM.

Mulierem eandem iterum a dæmone vexari.

H. venerabili dominæ, omni gratiarum actione dignæ, G. Brunwillarensium abbas indignus, cum suis fratribus vivere, proficere, mundum pede subter habere, et quidquid famulæ Christi excellentius optari potest.

Quod Dominus vos respexit, gratiamque suam infudit, jam totus mundus novit. Sed nos qui D hactenus per nuntios nostros et litteras pro necessitate mulieris, maligno spiritu obsessæ, sanctitati vestræ locuti sumus, nunc saltem per personam ipsius cum magna spe ad vos directam, urbem necessitatis repetimus, et preces precibus devote superaddimus, ut, quo magis est vobis vicina corporaliter, eo amplius sitis ei propitia spiritualiter. Nam dæmon litteris vestris, quas, Spiritu sancto dictante, misistis, conjuratus, vas possessum per brevem horam reliquerat: sed heu! nescimus quo judicio Dei, rediit, vasque derelictum demum invadens, illud nunc acrius quam prius fatigat. Nobis autem eum iterum conjurantibus, et fortiter ei insistentibus, tandem respondit, quod vas possessum non nisi in præsentia vestra relinquet. Eapropter

ipsam ad sanctitatem vestram mittimus, ut quod A qui potens super omnes est, in vobis glorificetur. nos, peccatis exigentibus, non meruimus, per vos Valeat aeterna dilectio vestra. compleat Dominus, et antiquo hoste ejecto, ille,

MONITUM IN EPISTOLAS SEQUENTES.

(D. MARTEN., *Ampliss. Collectio*, II, 4013.)

Epistolas circiter quinquaginta habes typis mandatas in Bibliothecis Patrum editionis Coloniensis et Lugdunensis, præter unam ad abbatem Brunvillariensem, quæ exstat in Vita S. Hildegardis a Theoderico abbate Trudoniensi composita, apud Surium 17 Septembris. Nos longe plures invenimus in optimæ notæ codice Himerodensis monasterii, ordinis Cisterciensis, in diocesi Trevirensi. Codex, ab annis circiter quingentis exaratus, varia Hildegardis continet opuscula, scilicet epistolas diversarum personarum ad canonicas directas cum rescriptionibus ejus de diversis inquisitionibus; Vitam S. Desiboldi, Vitam S. Ruperti ducis, et S. Berthæ ipsius matris; Expositionem brevem in Regulam S. Benedicti, et libros sex vitæ Meritorum, quos illa conscripsit in sexagesimo primo ætatis suæ anno, qui erat millesimus centesimus quinquagesimus octavus annus, sub pressura apostolicæ sedis, regnante Frederico Romanorum imperatore. Primus liber continet capita 124, secundus 85, tertius 84, quartus 70, quintus 85, sextus 45. Hinc colliges Trithemium, qui tres duntaxat vitæ Meritorum libros S. Hildegardi ascribit, integrum ipsius opus hoc non vidisse. Sed longe plura alia opuscula ejus recenset, quæ hic referre supervacaneum videtur. Ut autem ad epistolas redeam, eas omnes continet codex Himerodensis quæ in utraque Patrum Bibliotheca editæ sunt, et insuper octoginta quatuor, quæ plane publica luce indignæ non videntur nobis. Nam præterquam quod omnia sancturum scripta eam spirare solent pietatem quæ legentibus ad animæ salutem non parum conducit, in omnibus quæ ad Hildegardem directæ sunt epistolis non meram offendit rerum spiritualium seu moralium narrationem, sed omnes fere sunt historica. Ex his aliquæ occasione schismatis quod Alexandrum III papam inter et Victorem IV antipapam suscitavit Fridericus, scriptæ sunt; una a doctore Universitatis Parisiensis consultius quid de opinione Gilberti Porretani episcopi Pictavensis in concilio Remensi proscribitur, sit credendum; in aliis agitur de ratione restaurandæ disciplinæ regularis in collapsis monasteriis. Pluribus etiam persecutionibus monasteriis illatæ, tentationes ac dispositiones interiores scribentium exponuntur. Neque pauci tum abbates tum abbatissæ utrum dignitatem retinere aut dimittere debeant, ab ea inquirunt. Hinc patet omnes illas epistolas ad illustrandam historiam cum ecclesiasticam tum monasticam non parum conducere. Cæterum obiter non est prætereundum quod ab abbate Retinhasili ad abbatiam Salernensem postulato consulta, an utramque dignitatem abjicere deberet, respondit Hildegardis: Quicumque agrum vel ovile propter fidem procuratoris susceperit, ipsa dimittere non debet; sed sicut patetfamilias ea regit. Qui enim ovile suum relinquit et aliud recipit, præceptorum Dei prævaricator nominatur. Quod velim attendant ii qui de sede ad sedem contra præscripta canonum et sanctorum Patrum edita adeo facite transmigrant. Porro has epistolas debemus humanitati reverendissimi et amplissimi Roberti abbatis Himerodensis, qui eas non modo ex suo ms. transcribere permisit, sed codicem etiam ipsum nobis sponte Parisius transmisit

EPISTOLA LXII.

A. ABBATIS ELEVAECENSIS AD HILDEGARDEN.

Orat ut divinum de suis inimicis consulat oraculum, et rescribat quid sibi de Dei misericordia expectandum sit.

HILDEGARDI, dilectæ sponsæ Christi, A. solo nomine Elevacensis dictus abbas, post vallem lacrymarum gaudia supernorum civium.

Libenter beatitudinî vestræ salutationis officium tantò terrarum spatio interjecto porrigimus, amplectentes in vobis magna Dei, qui vos et purioris vitæ sanctitate pollere fecit, ac spiritu prophetiæ supra humanam opinionem vobis indidit præsentia tangere, revolvere præterita, futura prævidere, ut divini muneris novitate dupliciter honorata, vere hominibus hujus temporis stupenda sitis et veneranda. Visitavit enim nos Oriens, et jam ruente sæculo superposuit manum suam, qui talim ac tantam inter nebulas sæculi nequam nostra feliciter ætate dedit clarescere, cujus interventu et veniam peccatorum, et remedium laborum, et consolationem dolorem obtinere, atque divinæ secretum dispositionis cognoscere gaudemus. Accusat

B nos conscientia nostra, terret culpa, peccata redarguunt. Turbamur intus, foris periclitamur, nusquam nobis securitas, undique circumsonat hostis. A dextris fraudulentus amicus insidiat, a sinistris truculentus inimicus oppugnat. De his et aliis super quibus maturitatem vestram nuntii nostri consuluerint, divinum oraculum consulite, et quidquid nobis de misericordia Dei, expectandum sit, mater sanctissima, rescribite.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Afflictum consolatur, torpentem hortatur, et ad progredendum viriliter excitat.

Qui videt, nec vicissitudine mutatur, dicit: Tu homo, nondum habes alas volandi, quæ tempestates tolerant, et quæ ad rectam moderationem aeris pertinent, sed tantum quasi columna es in platea sine instrumento ædificii, et sine ascensu scabro stans, ita quod luto scabro aspergeris. Nam lenis es, et non acutus in oculis asperceptionis ad arguendum pravos et nigros mores hominum; sed tamen gratia Dei inspicit te, non habentem clausuram duritiæ cordis, sed tantum dormientem in torpore lasciviæ, ita quod Deum non attendis. Ergo Do-

minum tuum non habe sicut villicum; sed aspice in illum, improbitates, ut fortissimus miles, fortissimo pugnans, armatus lorica et galea. Nunc enim sunt tempora quasi in oblivione Dei, et lassa in certamine Christi. Sed fama volat in mendaciis per vicissitudinem vanitatum, quasi Deum videant, sed tamen nesciunt eum. Ubi est ergo homo qui ambulet in recto itinere? Pauci sunt. Sed qui est dicit: Nullus hominum valet per vomitum garrulitatis suæ, gladium ultionis meæ de vagina sua precipitanter educere, antequam veniat tempus voluntatis meæ in ultione. Tu ergo, o homo, surge, et clarifica animum tuum in me, ita quod vigilanter quæras ubi me invenias, et vives.

EPISTOLA LXIII.

E. ABBATIS MULEBRUNNENSIS AD HILDEGARDEN.

Anxius de regimine animarum ejus exposcit orationum suffragia.

HILDEGARDI matri et sorori veneratione, H. abbas nomine Mulebrunnensis (utinam merito!), perpetuam salutem a Domino.

Audivimus de te bona, o Christi famula. Audivimus, et honorum omnium largitori grates exsolvimus. Ego ergo qualiscunque non sine spe exauditionis ad te scripta dirigo, et orationum tuarum aliquod singulare suffragium depono. Commissum enim habens arduum et anxium, regimen scilicet animarum, peto, quæro, pulso per te a Domino adjvari possibilitate et effectu felici. Non autem tibi sit onerosum et indignum epistole tue scripta mihi remittere, quibus instruat, confortetur, consolatur corpus meum et anima. Vale.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Mortatur ad bona opera et ad frenandas in se secularium rerum curas.

Prudens vir veracis lucis. O homo, hæc verba audienda sunt: Homo qui ad vitam transire vult, debet habere speculativam spectionem animi viventium oculorum, quia Deus in talibus factis vigilat. Nam cum venerit inguinaria submersio cineræ causæ diversa crimina evomens; tunc homo frenet gustum mentis suæ, et tabescat in importabili facte duritiæ, surgens ad auroram lucis, id est ad misericordiam quæ mortem stravit, et squalida viscera gehennæ contrivit. Ubi eadem misericordia abstersit crimina hominum. Sic habeat homo fenestras ad restaurandum semetipsum in bono. Sed, o tu qui generosus es in voluntate tua, attende quod multa flumina undarum in te, rixando in magno strepitu. O fortis ligatura, totque manibus voluptatum pullulantium vitiorum. Sta quoque in exemplo turturis, flectens genua tua quando te ipsum vincit. O vivens figura, aperi clausuram mentis tuæ in pulchra facie, quod decet te in conspectu summi Regis. Cave etiam ne sis vehemens plumbum propter duritiam oris tui, si non unxeris vulnera dolentium cicatricum. O curare autem Deum in mente tua, et desideria tua non erubescant in bona voluntate tua perficere recta et justa opera. Nunc sit tibi

A refectio in labore tuo, et frena in te sæculares causas, et faciem animi tui fac decoram columbæ, ita ut fenestræ cœlestis Jerusalem suscipiant te. Dominus non derelinquet te, sed dabit tibi refectionem salutis.

EPISTOLA LXIV.

E. ABBATIS S. MICHAELIS BAMBERGENSIS AD HILDEGARDEN.

Ut divinam imploret misericordiam, quatenus flagellum quo affligitur, temperet, et ut proxime de hoc sæculo migraturam animam habeat commendatam.

Domine H. summo Regi desponsate et sororum de S. Ruperto magistræ, B. de S. Michaeli in Bavenbergh abbas immeritus, quidquid valet oratione B et devotione.

In amore ipsius qui sanguine proprio nos redemit vos fervere audimus, quem etiam juxta modulum nostrum, ut munera vobis collocata perpetuo custodiat obnixè flagitamus. Magno autem cordis desiderio præsentiam vestram desideramus. Verum peccatorum obstaculis præpedientibus hæc usque id adipisci nequivimus. Per ipsum ergo quem amatis, dulcedinem vestram quam intime exoramus, ut Domini misericordiam pro me imploretis, quatenus flagellum misericordiæ quo me tetigit, et quotidie me tangit, taliter temperare dignetur, ut hic salutem et in futuro misericordiam et gratiam invenire merear. Quod si prædestinatio divina in proximo, ut spero, de his tenebris me vocare dignata fuerit, volo animam meam vestris manibus et orationibus commendari. Scripta autem consolationis vestræ per præsentem munusculum nobis dirigite.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut strenue vigilet et virgam patris honeste ferat sibi profuturam.

In ignea admonitione prædestinatum est; quod viva voce populus iste auditurus sit, quod de torrente lapide haurietur in obscuritate mysteriorum Dei. Sed te video in intentione tua aliquando ut aurora rutilantem, sed tamen laborem et angustiam interdum in temetipso et in aliis habentem, ita quod inde tam fortiter fatigaris, quasi ignores quid facere possis. Nunc autem nobilissimum Patremfamilias te adnontem audi: Vigila strenue et surge in lumine, ut virgam ipsius honeste in die feras, nam si exterior homo in flagello Dei aliquando fatigatur, interior tanto fortior exurgit, de fortissima vi, quæ te sustentare vult in circumeunte rota gratiæ suæ.

EPISTOLA LXV.

BERTHOLDI ABBATIS ZWIMELDENSIS AD HILDEGARDEN.
Persecutiones patiens querit ab ea aliquod consolationis presidium.

HILDEGARDI, ancillæ Dei de Monte S. Ruperti in Pinguis, BERTHOLDUS ZWIMELIENSIS, solo nomine abbas, pulvis et cinis, si quid potest oratio peccatoris.

Colloquium vestrum jam multo tempore desik-
rans volui ore ad os clamorem vobis facere de in-
juris et tribulationibus quas crudeles persecutores
mihi inferunt, dum me ad nihilum redigere contem-
dunt. Licet enim consolationibus verborum vestro-
rum factus sum sæpe lætior, obscuritatibus tamen
eorum, eo quod non pene intellectui meo paterent,
factus sum tristior. Unde nuntium hunc ad vos
mittens lacrymosis et miserabilibus petitionibus
aures vestras pulso, ut pro capacitate ingenio mei
super angustiis quæ nobis incumbunt voluntatem
Dei inquirentes, aliquod solatium per litteras mili-
timitatis. Valde enim pertimesco, ne mens mea
tempestate insolitæ tribulationis dispergatur, et ne
profundo desperationis immergatur.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Declarat filium hæreditatis virga vulneratum propter
inquietudinem morum mentis suæ.*

Lux vivens dicit: Quendam hominem vidi, quem
quasi debilem ac claudum in præcellentia magiste-
rii dimisi. Quomodo? Qui in imbecillitate carnis
suæ velut nudi naufragi rebelles erant, hos ipse
fugit propter timorem belli. Sed nunc illum video
sicut humilem et flebilem peregrinum. Unde illum
inspicio velut filium hæreditatis, virga verberatum
propter inquietudinem morum mentis suæ. Volo
autem eum in primitivam Ecclesiam restituere,
quasi felicem hominem, cum mons in Tauro demer-
gitur. Nunc in æternum vive.

EPISTOLA LXVI.

G. ABBATIS SALEMENSIS AD HILDEGARDEN.

*Abbas Retzinhasis electus in abbatem Salemensem,
cupiens utriusque præfecturæ renuntiare, querit ab
ea Dei investigari voluntatem.*

Dilectissimæ in Christo dominæ et matri suæ H.,
G. minister fratrum in Salem, si quid potest pecca-
toris oratio.

Omnis qui amat Christum, hic etiam Spiritum Chri-
sti habet, et nemo potest dicere: Dominus Jesus, nisi
in Spiritu sancto (I Cor. xii). Tu vero, mater dulcis-
sima, speciali a cæteris Christi membris dono san-
cti Spiritus sinem hujus mundi visitare missa es.
Sanctus enim veraciter Spiritus per te atque in te
sicut in organo suo loquens, apertissime agnitus
revelatur. Denique vidi et legi maxima sacramenta
mysteriorum Dei, quæ per te in libro a te scripto
Dominus scientiarum indignis hominibus aperiens
reseravit. Credo itaque et certissime teneo Spiritum
veritatis qui a Patre Deo Filioque procedit, contra
mendacii Spiritum, qui a patre diabolo in proximo
venturus est, per te et loquendo coruscare, et coru-
scando fulgurare. Tecum igitur sicut cum sponsa et
famula Christi et conscia secretorum Dei pro anxie-
tate cordis mei, humiliter ac simpliciter voluntatem
opinionis requiro, si tamen hic affectus et hoc desi-
derium non est contra ipsius voluntatem. Communi
fratrum de Salem consilio, abbe ipsius domus de-
functo, in patrem electus sum, cum et ante per
multa tempora eandem curam pastoralem, licet

inutiliter, in Rottinhasili administrassem. Deus, qui
oculorum cognitor est, ipse novit quoniam et istam
et illam administrationem semper omnino iuvitus
habui et habeo. Quapropter, quæso, sancti Spiritus
voluntatem simpliciter quærenti mihi simpliciter
de hac re insinues, scilicet ut si cautius et salubrius
est hoc onus abjicere, digneris mihi dicere; sin
autem, et hoc per te scire merear. Quicquid tamen
volueris, sigillatæ litteræ mihi a te per latorem
præsentium transmissæ referant. Vale, mea domi-
na, in Domino.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Eum qui propter fidem suscepit ovile regendum,
curam pastoralem dimittere non debere; eum vero
esse prævaricatorem qui ovile relinquit ut aliud
suscipiat.*

Quicumque agrum vel ovile propter fidem proci-
dationis suscepit, ipsa dimittere non debet, sed
sicut paterfamilias ea reget. Qui enim ovile suum
relinquit et aliud recipit, præceptorum Dei præva-
ricator nominatur. Tu autem pastor secundum pie-
tatem Patris, et secundum curam pastoris virgum
correctionis habe. Pastor etiam furem non faciat
se. Quomodo? Fur enim quæ vult aufert, et quæ non
vult dimittit. Sic quoque multi pastores secundum
propriam voluntatem quod volunt eligunt, et quod
nolunt reprobant. Sæpe etiam perfectos discipulo
contemnunt, et vagos atque vanos requirunt. Pius
namque pater in omni dilectione filium suum cor-
ripit, et quod bonum est ipsi non abstrahit. In con-
gregatione autem tua quosdam per bona opera et
per patientiam rutilantes sicut auroram video, sed
majorem partem per vicissitudinem morum et per
vanitates nebulosas, et proprietatem suam in ver-
bis excusationis cerno. Hos admone et corripe
quantum poteris. Deus enim vetus et novum testa-
mentum elegit, et ea filiis suis reliquit, ut per Spi-
ritum sanctum recta lege vivere docerentur. Deus
autem te vult. Vide ergo ne ab illo discedas.

EPISTOLA LXVII

B. ABBATIS S. EUCHARII AD HILDEGARDEN.

*Dona Dei in ipsa laudat, ejusque precibus se
commendat.*

HILDEGARDI, margaritæ præclucide, B. pauper Chri-
sti servus et abbas de S. Euchario immeritus, in
virginitatis proposito placere virginum sponso.

Audivimus et novimus famam vestre virtutis.
Imo virtutem quæ operatur in fictili vase vestro
divinæ pietatis. Audivimus et novimus, statimque
propheticum illud expletum in vobis consideravi-
mus: *Bonum est viro, cum partaverit jugum*, etc.
(Thren. iii), vere multum et super vos extulistis:
quia quod nos aggredi formidamus, in virili animo
supergressa sic in consuetudinem dixistis, ut cum
Apostolo dicatis: *Nostra autem conversatio in caelis
est* (Philipp. iii). Sed nos, licet, tumultuantis sæculi
fluctuationibus impediti, salutare sanctitatem ve-
stram per nuntios nostros diu supersedissemus, in
nullo tamen refriguisse credendus est ignis ille cha-

ritatis, qui semel erga vos ardere cepit in cordibus nostris; unde et in nullo minus beatitudo vestra memoriam pusillanimitatis nostrae apud eum, cum quo unus spiritus estis, habeat, et idem pro nobis et pro loco nostro agere commissas vobis sorores incessanter admoneat, admonitoria quoque verba vestra desideramus, et vos semper bene valere ex omnibus visceribus nostris exoptamus. Valet.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Pia ei dat monita, praesertim, ut in subditos mansuetudinem exerceat.

Qui est dicit: O homo, tu indutus es lorica fidei, et circumamictus cingulo sanctitatis. Velut homo faciem suam in speculo videt, non habens in hoc plenum gaudium, quia interdum dubitat utrum facies ipsius pulchra sit, an non. Nam mens tua similis est aedificio quod a longe aspicitur, et quod nebula aliquando tegit. Sed et praecipua es sicut sarcina, quam portator in venditione portat. Unde vide utrum utilior sit bos, an asinus; an viridis terra, an arida; an nomen, an pronomen; an mons, an vallis inter inimicos hominis. Sed probus magister multo utilior est caetera turba. Quemadmodum et aer utilis est, diversos fructus in alis suis producens. Opera enim hominis parum valent sine providentia magistri. Nunc cave ne tabescas in magistracione quamdiu velut oculum unum habes vitae; sed praebelum tuis in materna dulcedine, et vulnera eorum terge sine fania tyrannidis, quoniam bonus medicus vulnera hominum cum misericordia ungit, nec in hoc tardat. Nam propriae ovi auae osculum dedit, et in sanguine suo eam lavit. Tu autem, o homo, misericordiam, scilicet pulchram amicum regis, in thalamo mentis tuae pone, et suavissima charitate indue sanctitatem sicut purpuram, ac sicut diadema decoris atque dulcissima aromata in sinum tuum collige, et in aeternum vives, sicut mons myrrhae et thuris. Vigila ergo, portans onera tua cum clave remunerationis, ita ut cum sol super omnia sine turbine diversarum tempestatum radiat, ibi utiliter tibi appareas.

EPISTOLA LXVIII.

L. ABBATIS S. EUCHARII AD HILDEGARDIS.

Suum erga eam testatur reverentiam, oratque ut de sibi commissis negotiis rescribat.

Sanctae et Deo dicatae virgini H., matri suae dilectae, L. solo nomine abbas de S. Eucharzio salutem, et tantae devotionis affectionem, quod si quis praeter me sciret, vel nihil, vel ea quae non sunt scibilia sciret.

Satis ridiculosum videretur si aquilas papilionem, si cervos pulices, si leones lumbrici missis litteris salutarent. Sic, imo plusquam sic mirandum, vel ut verius dicam ridendo, quod peccator in divinis vel humanis artibus parum, vel nihil valens, illi scribere praesumit quam Deus cum mirabili castitatis prerogativa, tam alta et tam insigni mirificavit ingenii excellentia, ut non solum philosophorum et dialecticorum, verum etiam antiprorum propheta-

rum exsupores acuminata. Temerariae tamen praesumptioni, mater piissima, solita benignitate non denegabis veniam, cum rescribendi causa fuerit familiaritatis audacia. At tibi scribendum et ad te saepe veniendum non me viae absterrebit difficultas, dum sermonum tuorum me invitet utilitas, tanto gratior, quanto majori fuerit studio comparata. Gratus enim possidemus quae cum labore acquirimus. Unde, domina, nostra te non moveat impeditas, quoniam vires quas tibi corporis denegat infirmitas, compatiens administrabit charitas. Littera a te promissas cum magno desiderio exspecto, quae per praesentium latorem mittere non differas. Sed et etiam quod tibi visum fuerit de negotio tibi commissis rescribas.

RESPONSUM HILDEGARDIS

Docet quomodo suos erga subditos se gerere debeat.

In vera visione vidi et audivi haec: Quidam vir hortum studioso colebat, sed nebula supervenientis illum arefaciebat, et vir ille eundem hortum incultum dimisit, postea eundem hortum foliis evertit, et rosas et lilia ac alia bona aromata in illo posuit; sed iterum flores herbarum istarum de superveniente turbine commovebantur. Tunc idem vir intra se dicebat: Agrum de horto isto faciam, in quo triticum et hordeum seminabo. Nunc tu, qui Pater nominaris, audi. Hortus iste initium tuum erat, quod primum per variam vicissitudinem abundantem nebulosum fuit, sed postea per admonitionem Spiritus sancti, illud ad meliorem partem convertisti, et in Spiritu sancto velut in bonis herbis delectabar. Tedium tamen te interdum fatigavit, quemadmodum turbo flores inclinat. Nunc Deo placuit quod agricolam te constituit, ut cum magna sollicitudine undique circumspecies, et artrum recte in terra ponas; quoniam tibi non proderit quod per tedium torpeas. Haec secundum exempla sanctorum facies, et in eorum moribus mores pii Patris discas. Bonos et rectos amas, malos autem et delinquentes corripis, ac eos qui in lapides duri sunt patienter toleras, ne cum duritia, ne cum impetu irae sicut aquila super eos cadas, sed ut omnia cum moderatione facias. Sic facis gregem Christi dispergas. Tu ipsum quoque corripis, et secundum Regulam doctissimi magistri vivis, et de fortissimo viro instruere, qui aquas producit et eas in rivulos divisit, et qui terram facit germinare et pomiferam florere; et qui montes exaltavit, et eos super valles posuit; et qui firmamentum cum omnibus ornamentis suis constituit, et qui restes eduxit flare, ac aerem cum igne volare. Idem etiam vir beatus est, quia omnis beatitudo ab ipso procedit, et vir nominatur, quoniam omnia creavit, et omnia quae virtuosa et fortia sunt viriliter pertulit. Ergo sensum tuum rivulis aquarum Scripturarum et conversatione sanctorum et quomodo vivebam imbue, et corpus tuum prohibe, ne divitiis diaboli sed virtutes per bonam doctrinam faciat germinare.

atque montem virtutum attende: et hoc per humilitatem facito, et in fratribus tuis flores velut de arboribus producito. Sol quoque esto per doctrinam, luna per differentiam, ventus per strenuum magisterium, aer per mansuetudinem, ignis per pulchrum doctrinæ sermonem. Hæc in pulchra aurora incipe, et in rutilante lumine ea perſice, in quibus etiam strenue persiste, ut in æternum vivas.

EPISTOLA LXIX.

W. ABBATIS BOSONIS-VILLÆ AD HILDEGARDEN.

Persecutiones et calumnias passus, ab ipsa orationes et consolatorias litteras petit.

W. Dei gratia, licet indignus, Bosonis-villæ abbas, H. dilectissimæ suæ ac Deo dicatæ virginis, illud quod felicissimum in vita æterna est.

Quoniam in tribulationum procellis portum salutarem omnibus ad te confugientibus gratia Dei te donavit, idcirco et nos periclitantes, manus ad te supplices extendere non dubitamus. Præsenti igitur litterarum cautione tibi insinuamus, quod ecclesiam nostram, quæ per Dei misericordiam annis multis in magno honore habita est, jam peccatis nostris exigentibus, detestandus infamiae rumor asperserat. Nam quidam ex nostris incontentores malorum, suggerente eis, qui bonis semper infestus est, diabolo, domum nostram, nos et totum conventum quæ possunt perturbatione gravare non desinunt; et ut totam concludamus, egerat hoc effrenata eorum superbia, ut universi peccata nostra latentia jam patuisse dicant. Hujusmodi ergo oppressionis sarcinam sublevationis causa deferentes ad te, petimus humiliter ut super hoc aliquod consolationis verbum nobis rescribas; ante omnia et ut orationibus tuis Deo et hominibus nos reconcilies, iustanter rogamus. Vale.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Monasterium ipsius Dei auxilio sustentari docet, monetque ut quædam vitanda fugiat.

In visione qua anima mea frequenter videt, vigilans aspicio in loco tuo turbamem, quasi in aliqua vicissitudine nubis rutilantis et nigræ ac turbidæ, et ipsam locum valde commotum. Sed in anima tua tres colores video. Primum in nigredine malitiæ et iracundiæ, secundum in fumo gustus inutilitatis, tertium in similitudine rutilantis auroræ benevolentis et suspitii ad Deum anhelantis. Gloriosum autem lumen in aliquibus turbæ tuæ video ad Deum ascendere, unde Deus ipsum locum in auxilio suo sustentat. Tu autem, probe pastor, agrum illum aspice, qui in plenitudine fructuum a Deo benedictus est, et super quem nigra nebula venit, quæ enim valde lædit, ac fructum suum pejorem priore facit. Hoc est lædium et malignitas quæ in corde illius sunt qui bonum scit et pericere potest, sed in utraque parte, scilicet lædii et malignitatis, mentem suam occupat, et sic a bono opere impeditur. Fili Dei, ista fuge, et in fructuoso agro igne Spiritus sancti operare antequam dies illa veniat, quod vultus operari non valueris.

EPISTOLA LXX.

R. ABBATIS ZWETELLENSIS AD HILDEGARDEN.

Consilium petit an curam pastorem dimittere debeat.

Sanctæ ac venerandæ matri H., R., servus servorum Dei de Zwetel, Regem regum in decore suo videre in terra viventium.

Gratiam Dei in labiis vestris esse diffusam probat manifestatio Spiritus data vobis ad multorum utilitatem. Nam illum qui ex Deo est spiritum sapientiæ et intellectus accepisse vos credimus, qui ubi vult spirat (Joan. III), et cui vult miseretur, et quem vult indurat (Rom. IX). Hæc mihi scienti placuit his litteris prudentiam vestram consulere, immo prudentiæ vestræ actorem Spiritum sanctum ad discutiendam calliginem mentis meæ per vos invocare. Nam porto onus grave, pastoralis scilicet curæ officium, quod usque in finem portare mihi tantæ rei nec vite merito, nec sapientiæ doctrina congruenti difficile est ac laboriosum, deponere vero æque periculosum. Obsecro igitur vestram sanctitatem ut in hac fluctuatione pusillanimitatem meam consolemini, et quidquid placuerit Spiritui sancto mihi rescribere dignemini.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Pia et salutaria ad suorum regimen ei dat monita.

In mente tua cogitando exaggeras quod de unoquoque labore quiescere vel desistere velis, ac sic manum ad operandum opus magistri tui non levas, sed frementibus dentibus intra te dicis: Omnia quæ mihi contradicendo adversantur sustinere non possum. Tempus enim istud temporis filiorum Israel simile est, quo illorum præpositi præcepta Dei eos instruendo valde laborabant; sed ipsi in lacum proprietatis eorum Deum contemnendo aspexerunt. Hoc etiam nunc in filiis Israel, scilicet in spiritali populo, qui in contemplatione Dei est, contingit. Sed filii Israel quomodocumque peccaverunt, Deus nunquam eos sine magistro esse dereliquit. Novissime quoque immaculatus Magister venit, qui in humanitate sua omnem iniquitatem vulneravit, et qui super omnes potentissimus fuit, quia nullus ei simul apparuit. Sed quod ille ab injustis passus sit, et quale exemplum magistris reliquerit, attende. Sed tu intra te dicis: Nullum bonum in ipsis perficere possum. Nunc autem in teipsum respice, et quomodo eos portes et sustineas vide, ita quod nec ipsi tecum culpentur, nec tu cum illis culpabilis sis. Qui vero justitiam diligit et injustitiam affligit, nec ei in ullo communicat, etiamsi a discipulis non audiat, justus est. Christus enim dilectos et electos suos collegit, quamvis a cunctis hominibus receptus non sit. In teipsum etiam respice cum circumcinatione justitiæ Dei, ut scriptum est: *At intus in fimbriis aureis circumcincta varietate* (Psal. XLV), hoc est in animo ac in corde tuo mansuetus et mitis esto. Et hoc quoque in fimbriis aureis, ita ut hac dilatando sapienter facias, ac cum circumcinatione justitiæ subditos tuos corripias, charita-

tem cum varietate illa habens, quod eam ubique spargas, quemadmodum venti in viribus suis divisi sunt. Aquilo namque percussit, et nullo modo parcit; sed alius ventus isti in aliquo similis est qui eum sustinet. Alios vero ventus his in blandimento-obvius est; sed alius omnes eos temperat. Aquilo enim firma correptio est, in qua quædam ira latet. Sed quidam alius ventus eum cum severitate et discretione sustentat, ut homo iuste corripiat. Ventus autem qui ipsis declivior est hominem misericordiæ et piæ esse docet, ita quod in seipso etiam unumquemque alium hominem esse recedat; et ita ventus iste oculus eorumdem ventorum est. Sed ardens ventus omnes ventos istos cum charitate temperat et dividit, ac discernit, scilicet ne aquilo cum cadente morbo cadat, sicut Satan cecidit; sed ut in rectitudine perseveret, et ut ille ventus, qui severus est, in constantia iustæ vindictæ consistat, quomodo scriptum est: *Irascimini et nolite peccare (Ephes. iv)*. Hoc est, ira talis esse debet, ne ipsa iniquitati societur consentiendo, et ne hominem odibili crimine totum conciliet. Unde et lenior ventus ille prædicto ardente vento temperatus, cum discreta correptione persistat, ut ille facit qui filium suum cum virga percussit, quem tamen diligit. Tali modo te ipsum tempera, divide, ac discerne, et in fide ac in timore Dei te corripere, et tunc jocularis vitiorum et obnubilatio inquietorum morum a te fugabuntur, ac ignis Spiritus sancti in te ardebit.

EPISTOLA LXXI.

NICOLAI ABBATIS HALESBRUNENSIS AD HILDEGARDIEM.

Consolatorias ab ea petit litteras.

Venerabili in Christo multum dilectæ matri dominæ H. de S. Ruperto, frater NICOLAUS dictus abbas in Halesbrunnun, quidquid optari potest felicius vel sperari sublimius.

Certus de vobis, quod universis utiliora providere jucundum semper habueritis, precor attentius ut et mihi solito affectu consulatis. Cur autem tandiu sanctitatem vestram non visitaverim, credo vos non latere, cum nedullitum id desideraverim. Verum quod nequeo opere, mente perago. Utrumne hoc ita sit, non opus est præter vos alio teste. Nunc vero supplex peto, quæro, pulso, ut mihi per vos divina detur consolatio, scilicet ut litteris vestris præmonear, et sanctis orationibus a malo eripiar. Nam Deo nihil est impossibile, nec vobis hoc denegari scimus. Valet.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Bonam ipsius ad Deum intentionem laudat, hortaturque ad laborem.

Lux vera in lumine dicit per os Sapientiæ: Vetus lex officialia signa reliquit, et in auditione verbi tædium habuit, nec laborare voluit, ac sic finita est. Tunc Ecclesia in vexillo Regis surrexit, et eandem legem in purissimo oculo observavit, nec tædium habuit, sed libenter laboravit. Sic tu, o probe miles, fac. Et iterum: Cum vir præliator

A exercitium suum educit, si vexillum suum aliquis vilis homo cadere permittit, alius vir fortissimus illud elevat ac strenue portat, propter quod dominus suus ipsum valde amat, et magnum præmium ei dat. Sic et tibi fiet, si in vice Christi strenue cum eo laboras. Mens autem tua in quadam bona intentione ad Deum rutilat, sed quidam ventus turbis cuiusdam inutilitatis te fatigat, quem tamen Spiritus sanctus a te abjiciet. Et plateæ quarundam civitatum lutulentæ sunt, et calcamenta quorundam hominum putredine plena sunt, ac iustitia cum iniquitate obnubilata est, et præcepta legis cum prævaricatione præceptorum Dei violata sunt. Quapropter pastores ululent, et cineres aspergant, quia constituti gradus Ecclesiæ jam scire nolunt quid sint. Nam caput oculis caret, ac pedes itinera non habent, quoniam flagitia superbia iniquitatis hominum de manu Dei nondum ad plenum purgata sunt; sed tamen eadem mala non post longum tempus finientur, et melior lux prior lucebit. Nunc autem quidam homines in duas partes cordis sui divisi sunt, scilicet in alteram partem, quod cum elatione propriæ mentis omnia scire volunt, in alteram vero quod odio habent profectum illorum qui in via recta ambulant. Hos pessima diabolica turba, quæ cor mali nominatur, acerrime et noxie fatigat. Et hoc genus malignorum spirituum contradicere non audet illud quod Deus construxit, sed unamquamque causam alienam distrahit, ita ut quod ipsi in perditione volunt et eligunt, hoc in æstimatione sua bonum et sanctum in Deo esse dicunt, et sic in magna irrisione populum ducunt. Sed quomodo hoc genus effugandum est, in humilitate et stabilitate fidelium hominum destruitur.

EPISTOLA LXXII.

ABBATUM BELLEVALLIS, G. CARI-LOCI, A. CLARIFONTIS, R. CARITATIS, ET G. BETHANIÆ, AD HILDEGARDIEM.

Divina in ea dona laudant, mittuntque ipsi sterilem nobilem seminam, ut, suffragantibus ad Deum illius meritis et precibus, parere possit.

Bellævallis, G. Cari-loci, A. Clarifontis, R. Caritatis, G. Bethaniæ, dicti abbates, H. prælectæ Christi, sponsæ florere in gratiam et collaudare canticum.

Cunctorum spiritualium Deo largitori chrismatum toto cordis iubilo gratiarum exsolvimus actiones, qui dignationis suæ antiqua miracula nostro non dedignatur renovare in tempore. Ex quo facile advertimus ejus nos in nomine fraudari promissis, quibus suos olim consolatus est dicens: *Eccæ ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi (Matth. xxviii)*. His licet nos indigni inveniamur promissis, eis tamen sic vestri cordis, cooperante Spiritu sancto, recognoscimus inflata præcordia, ut quamvis idiota condiendi libros, aliaque mira perplera faciendi, hisque qui in præsentiarum sunt stupendi, cœlestis mirabiliter aspiret harmonia, et ante ta-

cognita mortalibus per vos sunt manifesta. Et quid mirum? jam enim, Jam, inquam, ut vera Christi sponsa et immaculata Innixa super dilecto suo, cujus læva sub capite vestro, et ejus dextra amplectatur vos (*Cantic. 1*), qui vos in suam cubiculum duxit, suaque vobis secreta excellenter reseravit. Ut in his vos confortet Dominus sedulo vobis optantes, quatenus aliqua nobis de nostro statu divinitus vobis revelari, nobisque Insinuare curetis, humillime deprecemur. Sed hæc mulier, præsentiumATRIX, femina nobilis est et cujusdam amantissimi viri uxor est. Hæc devotione multa venit ad te humilis et pedestris, cum in equis et multo comitatu possit venire. Causa autem hæc est adventus ejus. Jam multo tempore sterilis permansit, cum tamen primum pueros generavit: sed illis mortuis, et alios non gignens, dolore vehementi afficiuntur ipsa et maritus ejus. Nunc est quod ad te ancillam et familiarem Christi confugit, habens fiduciam quod meritis et orationibus tuis obtineas apud Deum, ut possit adluc secundari, et benedictum fructum ventris in præfatis procreatione exhibere Christo. Inde est, quod nos ad ipsa et a marito ejus rogati, rogamus te, ut in hac petitione pro ipsis stes apud Deum, et quod desiderant mereantur obtinere.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Post varia eis data pia monita, ait in Dei voluntate esse secundare vel non secundare matronum, interim oraturam se pro ea pollicetur.

O personæ quæ per gratiam Dei in Dominica vocatione pastoralis curæ estis, discite primam vocationem Adæ, cum Deus illi dixit: *Ubi es?* (*Gen. iii.*) quando per inobedientiam prævaricator exstitit. Tunc etiam illi nomen quasi tenebrosa terra erat, et Deus ipsi vestitum dedit, sciens quod propter eum tunicam humanitatis sumpturus esset. In qua etiam clara voce misericordiæ illum revocabat, quando peregrinus filius in semetipso ad memoriam sui rediit, cum dixit: *Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo* (*Luc. xv.*), et pater ejus ipsum in gaudio suscepit. Nunc decet vos magistros, ut in primo oculo claritatis videatis, quod Deus per alienam viam Adam revocavit, scilicet per osculum humanitatis in saginato vitulo, sic dicens: Homo per inobedientiam perierat, sed cum per penitentiam reducam. Sed et in excelsum montem ascendite, ac in valle tabernacula facite, et in eis diu manete. Cum enim sursum aspiciatis, Deum sequendo montem ascenditis. Tunc etiam in profundam humilitatem respicite; quoniam Filius Dei in humanitate sua totum hominem portavit, ac in omnibus operibus vestris, scilicet in vobismetipsis ac in aliis humilitatem attendite, et in ea diu perseverate. Cavete ergo ne mens vestra similis sit nigro monti, ubi in ignitis carbonibus æra sunt per artes fabricorum. Hoc squalidi mores in mala consuetudine sunt, interdum co-

A gitando, interdum desiderando, interdum operando quæ inutilia sunt, quæ sanctitatem non operant, sed quæ læsionem lascivix faciunt. Ista, milites Dei, fugite et lucem illam inspicite quam aliquantulum gustastis, et ad sanctitatem citius surgite, quia nescitis quando finem accipiatis. Deus enim rationalitatem homini dedit. Nam per verbum Dei homo rationalis est. Irrationalis autem creatura velut sonus est. Sic Deus omnem creaturam in homine constituit; sed rationalitati duas alas dedit, quarum dextra ala bonam scientiam, sinistra autem malam scientiam significat. In his homo est quasi volatilis sit. Homo etiam velut dies, et velut nox est. Cum autem dies noctem in homine opprimit, homo bonus miles nominatur, quoniam in militari virtute malum superat. Unde vos, o filii Dei, Christo per diem militemini, et in quiete mentis nebulam fugite, quæ diem obnubilat, ac etiam nocturnas insidias quæ per propriam voluntatem in dilatazione cordis nimietatem loquuntur declinate, et estote dies quæ a cadente rore in mane tangitur, et quæ postea in placida temperie temperatur, ita quod omnia in discretionem probetis, et quod vobis et aliis bona recte provideatis. In cavernis ergo columbæ cum pura simplicitate habitate, ut vocem exultationis et salutis in tabernaculis justorum habeatis. Nam Deus vitalem vocem spiraculi vitæ in rationalitatem posuit vocem scilicet exultationis, quæ cum bona scientia Deum in fide videt et cognoscit, et eadem vox in bene sonante tuba cum operibus benevolentix sonat. Vox enim amplexionem charitatis habet, ita quod etiam humilitate mansuetos colligit, et misericordia vulnera ungit. Charitas etiam cum torrente aqua Spiritus sancti fluit, videlicet cum pace bonitatis Dei. Humilitas quoque hortum cum omnibus pomiferis gratiæ Dei parat, quæ circulum omnis viriditatis donorum Dei habet. Misericordia autem balsamum sudat ad omnes necessitates quæ homini adsunt. Hæc etiam vox charitatis in symphonia omnium laudum salutis sonat. Ipsa quoque per humilitatem in excelsum sonat, ubi Deum videt, et ubi cum victoria contra superbiam pugnat. Ista enim vox per misericordiam lacrymabili et jucunda voce clamat, quia pauperes et claudos ad se colligit, et quia sic auxilium de Spiritu petit, ut hæc omnia bonis operibus impleat. Ipsa enim in tabernaculis sonat, ubi sancti per ædificia illa fulminant quæ sibi in hoc sæculo præparaverunt. Vos autem, o filii Dei, voci bonorum vos adjungite ubi jussi sunt, et Deus suscipiet vos, quoniam vos vult, et in æternum vivetis. Quod vero matronam Dei adiutorio secundari petitis, hoc in Dei voluntate et potestate est, quia ipse novit ubi prolem concedat, ubi prolem auferat, quoniam non secundum visum hominum, sed secundum interius judicium judicat. Ego enim, quoniam rogastis, pro ipsa Deum orabo, sed ipse faciat quod inde pie et misericorditer fieri disposuit.

EPISTOLA LXXIII.

N. ABBATIS EBERBURD.E AD HILDEGARDEN.

Gratias immensas agit Deo pro collatis Hildegardi donis, petitque ab ea orationis suffragium.

Floribus virtutum sanctorum redimitæ H. gloriosissimæ ancillæ Christi de Binga, N. humilis et indignus provisor fratrum in Eberburde, pro studio boni propositi, denario diurno evangelicò remunerari.

Gratias immensas referre non cessabo Deo, qui vestræ personæ celsitudinem tanquam lucernam ardentem non modio subiectam, sed super candelabrum posuit, qui angelica visitatione et Spiritus sui gratia vestram reverendam sanctitatem tueri ac consolari non desistit; qui etiam bonam famam opinionis vestræ non solum in regione Germaniæ, sed etiam in nostris atque aliis mundi partibus longe lateque velut bonum suum odorem respersit, ut merito cum Apostolo dicere possitis: *Christi bonus odor sumus Deo in omni loco (II Cor. II).* Et nos congratulantes tanto pietatis vestræ culmini, dicere compellimur: *Quam pulchra facta es in deliciis, filia principis, exultabimus et lætābimur in te, memores uberum tuorum super vinum (Cant. III),* in quibus nos infirmi invenimus quod fugamus, et fortes quique ac robusti secundum a Deo datam vobis sapientiam solidum cibum sumentes dicere irreprehensibiliter possint: Labia tua, o sponsa, Deo dilecta. Civitas enim in monte virtutum collocata abscondi non potestis, quia columnam immobilem et inconcussam in medio Ecclesiæ suæ Dominus vos constituit, ut inter ærumnosa hujus mundi discrimina plebs sua suo sanguine redempta per vos discat quid appetere, quid cavere debeat, et exemplis bonarum virtutum vestrarum inducta de die in diem proficiat, et de virtute in virtutem non segniter ascendens videre possit Deum deorum in Sion. Obtentu igitur precum vestrarum confusus, ac si dignus non sim coronam laborum percipere, saltem sit mihi primum fugisse supplicium. Vestris igitur orationibus studiose me commendo, quia magnis peccatis sæpius pietatem Dei offendi. Vale, domina dilectissima, et pro me indigno Deum exora, verbisque tibi a Deo datis saluta.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Hortatur ut gregem strenue doceat, et in seipsum oculos deflectat.

Jacula quæ in incredulitate et in contumelia malignosorum verborum veniunt, similia periculoso vento sunt, qui repente ad cor hominis venit. Et hæc est tempestas primi angeli, in quo ipse Deum despexit. Sæpe autem video in felicitate hominis, quem Deus valde amat, quod hæc pœnæ se illi obijciunt, quia inimicus felicitatem illius cognoscit, ac eum in hac tempestate opprimere vult, ut cum eo cadat. Sed ipsum de sinu Dei rapere non valet. Attamen angustia et tribulatio illi ab elementis occurrunt, in illa tamen temperantia quod Deus cum observat. Sicut autem Ecclesia novam genituram no-

A væ prolis in sanguine Christi suscepit, ita oportebat et decuit dotem Spiritus sancti, scilicet aquam sanguini Christi conjungi, quia etiam tabes in sanguine cujusque hominis est. Sed admonéo te, o paterfamilias in monte Sion, ut faciæ quod sis tuba canens strenue in spiritali populo tui gregis, ut non deficiat in charitate et in obedientia, et in æternum vivens. Et iterum in temetipso undique habe oculos ad aspiciendum justitiam et veritatem, ita ut anima tua semper vigilet, ne in strepitu hujus sæculi impediaris.

EPISTOLA LXXIV.

RICHARDI ABBATIS SPRINCHERSBAT AD HILDEGARDEN.
Pastoralis curæ portæsus consultat Hildegardem, eam an retinere aut abjicere debeat.

B RICHARDUS servorum Dei in Sprinchersbat minister indignus, H. congregationis S. Ruporti sanctissimæ et Deo dignæ dispensatrici post hujus mundi terminum supernæ civitatis recipere consortium.

Quod litteris vel ipsi sane præsentium latori pro me nunc vestræ sanctitudini interim præcepti assistere et loqui, hæc causa est, quia ego ipse per me atque pro me venire quidem volens, sed non valens, dies fateor et annos non paucos hactenus in vanum hæc cogitando consumpsit. Nam quantum certe et ex quanto magnificæ sanctitatis vestræ præsentiam et collocutionem ab initio semper desideraverim, ipsum nunc cui nuda et aperta sunt omnia, non fallaciter, sed vere et veraciter Deum testiflor. Infelix igitur ego in dispensanda vel administranda cura pastoralis constitutus, viribusque nimirum tam mentis quam corporis prorsus pene destitutus, quia hæc dispensanda vel administranda me satis inutilem, debilem et imparem conspicio, dolere tantum et flere, et de corpore mortis hujus liberari magis ac magis desidero (Rom. VIII, 24). Nunc itaque, sanctissima et inter feminas benedicta, per vos Dominum quærere de causa mea, ex more Dominum cupio consulere, et an mihi jam ab hac ipsa occupatione et dispensatione potius cessandum et desistendum sit. Si id liceret, per vos maxime vellem cognoscere et investigare. Litteris ergo sigillatis more et clausis, hujus rei tenorem me, quæso, causa Dei quanto citius rescire facite, et mœrens cor meum D consilio et auxilio vestro in Domino lætificare.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Hortatur ad portandum strenue onus sibi a Deo impositum.

Audi mystica Dei. Dominus qui possidet familiam sibi subjectam, cum aliquem de eadem familiâ elegit, datur illi locum sanctificationis, ut onus suum secum portet, ita tamen quod ille se excusat quod non sit dignus onus illud sustinere; tunc si dominus suus eum in hoc non audit, quia sibi placet ut onus illud ferat, dominum suum non commoveat, sed quantum prævalet, illi humiliter obediat. Quod si postea in eadem causa ullus defectus alicujus utilitatis propter imbecillitatem sensus et scientiæ illius subripuerit, ipsi non oberit, quia Dominus

sus illud providebit. Nunc, Pater et amice, in vice Christi respice ad sermonem istum et audi: os enim tuum cœlestis est, et mens tua cum nube floret: unde radix tua ascendat, ac Dominum Deum tuum adora, et indue lorica, atque militare contra bacchantia vitia, lasciviam fugiendo et avaritiam non amplectendo. Deus autem quem occulte invocas, in amore tuo suscipiet te.

EPISTOLA LXXV.

CUIUSDAM ABBATIS AD HILDEGARDEN.

De collatis Hildegardi donis, quorum ipse testis fuit, Deo gratias agit, ac fluctuanti petit consolatoria verba dari.

Pauperis prælati habens officium, dominæ et matri suæ, H. de S. Ruperto in Pinguis, intimæ dilectionis et orationis affectum.

Sicut multitudo fidelium proclamat, non est mirum quod Deus requisitus a vobis invenitur et appareat vobis, quia fidem non fictam habetis in illum, et quod majus est, ejus favore et gratia integritatem pueritiæ ipsi consecratis, et extunc in sanctitate et justitia, utpote vas electionis hactenus coram eo vixistis. Et procul dubio qui vos tales conversari constituit, et quod præcipuum est, qui arcana mysteriorum suorum per vos innotescit, dignam quoque exauditione judicat pro quibuscunque in nomine ejus petieritis. Et certe quæ erga vos sunt, quæ et audivi et ex parte vidi, absque ulla ambiguitate divina et sancta esse credo, et nulla ratione de his possum dubitare, cum sciam nihil Deo esse impossibile. Deus namque sicut per viros prophetantes, sic et per sanctas feminas secreta divinitatis suæ pandere aliquando voluit et potuit, testante Joële: *Effundam, inquit, Spiritum meum super omnem carnem, et prophetabunt filii vestri et filie vestre, et super servos et ancillas meas effundam de Spiritu meo.* Porro legitur Deborah, Olam, Annam matrem Samuel, Elisabeth matrem S. Joannis Baptistæ, aliasque mulieres Deo devotas spiritum prophetiæ habuisse, et tamèn conjugatas fuisse; quanto magis vos omnino carnis fragilitate expertem, a puerilibus annis pudicitiam Deo servantem? Immensas gratias, domina, omnipotenti misericordiæ refero, quod tantumdem ad beatitudinis vestræ notitiam pertingere promerui: unde et materna viscera humilliter pulso, quatenus verba consolationis per scripta vestra ad me dirigatis, et multum in procellis fluctuantem, sicut et sæpius viva voce fecistis ita etiam nunc ex scripto ad confirmationem memoriæ erigatis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Sub quibusdam figuris eum ad bene operandum hortatur.

Mens tua niveæ nubi similis est, quæ aeriam nubem in qua sol fulminans transcendit, et etiam interdum similis est turbidæ nubi, quæ tempestatem portat. Nivea enim nubes tedium vagantis mentis est: aëria autem nubes puram scientiam per patientiam oræ fidem habet intendit; sed turbida tu: ba-

PATROL. CXCVII.

lentiam multæ tristitiæ in inquietis mentibus portat. Nunc discite quod nivea nubes aerem aquilonis habet, qui omnem viriditatem aresecere facit, et de quo flores cadunt. Nunc tu ista fuge, et in puro aere sta et permansere, ac in vita quam nescis Creatoris tui memento, nec illum fugias, cum eum videndo non cognoscis. De vita etiam illa spiritus tuus rejobebat, qui anima nominatus est, quando anima de ipsa processit. Anima namque opera ponit et prolat, et sive bona sive mala sint, et eisdem operibus Spiritus fortissima vi molendinum est. Tu autem ædificium bonorum operum ædifica, ut cum circumstantiæ animæ tuæ fuerit otiosus, ædificium istud inveniat; quod si non invenerit, in ruinam vadit. Unde quoque strenue vigila, antequam umbra obitus tui appropinquet. Igneus Spiritus sanctus in hoc te adjuvabit.

EPISTOLA LXXVI.

H. PRÆPOSITI DE FLANHEIM AD HILDEGARDEN.

Precibus ipsius se commendat.

Sanctæ et venerandæ in Christo matri dominæ H. de Pinguis, H. de Flanheim, præpositus licet indignus, multam orationis et obsequii devotionem.

Cordium inspector Deus novit quam libenter sanctitatem vestram obsequiis honorarem, si ordinatione divina locum et facultatem acciperem. Inter magis, accepta sit vobis, quæso, devotio mea; et sicut dudum verbo rogavi, orate pro me ad Dominum, ut vobis revelet quæ circa me sunt, quatenus de bonis reddere gratias; de malis vero dignis poenitiæ fructibus Deo satisfacere merear antequam moriar. Quidquid vero Dominus ostenderit de me, scripto mihi significare dignemini, et orationibus vestris me habere commendatum. Familiarius et amplius vobis scripsissem, si corporis infirmitas non obstitisset.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut ovile suum corripiat, et Deum in purissimo fonte inspiciat.

Lux vivens tibi dicit, ut strenue vigiles, et non tedium in copioso mentis tuæ colligas quasi alienus sit, ita scilicet velut possibilitatem loquendi non habeas. Deus autem in te requirit hoc, quod possibilitatem habes, corripere ovile tuum. Unde te ipsum accusa quod Deum in purissimo fonte in hoc non inspicias, sed tantum dicis: Deus, Deus meus, adjuva me; et tamen sic operando eum non tangis. Obone miles, nunc surge, quia gratia Dei ad te currit, et in æternum vives, ita quod vivens lapis sis in celesti Jerusalem.

EPISTOLA LXXVII.

W. ABBATIS REGENNEHE AD HILDEGARDEN.

Animæ suæ defectus illi aperit, et corporis infirmitatem, petitque utrisque suis precibus medentur

H. Deo dilectæ et sororum de S. Ruperto in

10

Pinguis magistræ venerandæ, W. fratrum in A
Hegennebe prælati quamvis indignus, donum
scientiæ et sapientiæ et perpetuæ integritatis præ-
mium.

Ut primum vestræ sanctitatis famam audiui, ad
salutandam eam missis vobis litteris meis maturavi;
sed quia utrum præsentia vestræ allatæ sint an
non, incertum habeo, et ideo novas prioribus adji-
ciens, multoties mittere non cesso, quousque eas
præsentia vestræ exhibitas esse cognoverim. Et
nunc in his vobis transmissis litteris meis, ad opem
orationum vestrarum pauper velle et egenus con-
fugio, quia præter figuram hominis nescio quid de
donis Altissimi acceperim. Caligat visus, surdescit
auditus; inopia loquelæ lingua constringitur, defe-
ctus vocis et devotione mentis in divinis laudibus
mutesco, tarditate intellectus præpeditur, memoria
habilitate exinanitur, superbia animus inflatur, ira
accenditur, tristitia constringitur, accidia dejicitur,
pusillanimitate et verecundia continue confunditur.

Sed his malis omnibus accessit mihi gravis et mole-
sta infirmitas, quam nisi misericordia Dei per te
evadam, necesse est mihi per eam, post modicum,
periculum vitæ imminere. Sed quia pius et miseri-
cors est Deus, et voluntatem timentium se faciet,
peto ut per orationes vestras hæc omnia mala tam
in corpore quam in anima evadam, sublimatoque a
me iugo dominationis inimicorum meorum, valde
enim aggravatum est super me iugum eorum, mihi
aliquam partem de multitudine misericordiarum
suarum impendat. Num et mihi servavit benedictionem?
Mibi obsecro etiam benedicat. Peto etiam
vestram sanctitatem, si tamen petere audeo, ut de
futuro statu vitæ meæ me doceatis. Hæc autem
omnia a vobis quærere ea præsumptio fecit, quia
hæc omnia vobis possibilis esse per eum qui in
vobis habitat Christus celebris fama divulgavit.
Vale, domina, et dignum me Deus faciat tam res-
pensione quam adjutorio orationum vestrarum.
Nam vivum et defunctum sanctis orationibus vestris
me committo.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut prælationem fugiat si suis sit inutilis.

Lux vivens dicit: Prima causa quam corde tuo
sustinuisti flumen dedit, secunda claritatem ostendit,
tertia vero quæ est in pastoralis cura optima
est: ita si oves tuæ vocem tuam audiunt; quod
si te non audiunt, prælationem fuge, sic tamen.
quod rationem reddas de talento tuo. Nam
si non potes operari per magistratorem tuam
in fratribus tuis, esto similis eis in subjectione.
Sed dico tibi: Tu fatigatus es ædio diversitatis
vicissitudinum conversationis tuæ mentis; unde
magis tibi expedit ut angustiam habeas pro aliis
fratribus tuis, quam te solum in subjectione coerc-
ceas. Vive ergo in igneo datore, et ne tardes in
vigili sensu.

EPISTOLA I. XXVIII.

ABBATIS DE VESCERA AD HILDEGARDIEM.

*Dubius an debeat prælationem retinere, auxilium
et consilium quærit an curam animarum sit dimis-
surus.*

Venerabili et dilectissimæ in Christo sorori, do-
minæ H. F. fratrum de Vescera, videre Dominum
Deum in Sion.

Quantum desiderium habeam, quamvis peccator,
videndi beatitudinem vestram, hinc æstimari potest
quod, longe positus, præsentiam vestram spiritum
intueor. Quis enim eam videre, et colloqui non ap-
petat, quæ, ut cætera sileam, Spiritu Dei infusa,
crebro cœlestia arcana eruat? Ilujus gratia et vos
præsentia scripta direxi, recepturus, ut spero, se-
latium simul et consilium super curis quibus vehe-
menter coarctor. Ecce enim ego, qui pro me ratio-
nem reddere non sufficio, aliorum multorum curam
tremens ago. Dei timore et amore fratrum id extor-
quente. Cum autem perpenderem me locum prælati
tenere, quem factis implere non possem, subito ap-
prehenderunt me dolores ut parturientis, quippe
cum longe fatigatio pene omnem scientiæ intelle-
ctum mihi subduxit. Ne igitur Domini gregem pro-
pter meam negligentiam contingat periclitari, cogi-
tavi curam susceptam derelinquere et ad alterum
locum me transferre. Quapropter suppliciter precor
ut dubiam mentem consilio vestro confirmetis, et
quæ sit voluntas Domini super hac re mihi scriptis
vestris remandate. Novi humilitatem vestram, quod
colloquium nostrum non abhorretis, Domino lo-
quente cum publicanis. Ecce vestrum super hac
causa expectamus iudicium, quoniam quidquid,
Domino inspirante, mihi suggesseritis, id me sub-
ire proposui. Vos autem angustiis meis compassa-
tanto affectuosius Dominum exorate. Abyssus re-
versa sollicitudinum continuarum circumdat me, et
pelagus curarum vigentium pene absorbet me. Mi-
serere ergo, mater, miserere filii ad te de longe
clamantis, atque jam prolabantem consilio, oratione,
quantocius sublevare curato. Semper valeatis in Do-
mino.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Fluctuantem erigit, certumque facit de gra-
tia Dei.*

Secreta Lux dicit: Tu exterritus es quasi de ven-
to, et dormitas in ligno viriditatis mentis tuæ. Sed
homo qui viriditatem interioris cordis sui habet, in
excelso parietis ædificat. Pastor autem qui ovile pe-
scit, non habens intrinsecus adjutorium in necessi-
tatibus ovilis sui, sed fatigatus fugit, illi pastoralis
cura non proderit: unde idem faciat se similem ovi
et non pastori; Tu, homo, es sicut undans in aquis,
qui vix liberatur ne dimergatur: ita quod ubique
prudentiam inspicis, sed tamen deficiis in viribus,
non autem in voluntate; unde et gratia Dei ad te
resplendet.

EPISTOLA LXXIX.

N. ABBATIS IN ELVESTAT AD HILDEGARDEM.

Causatur quod sapius scribenti non rescripserit, oratique ut angustiis circumdatum relevare dignetur.

Domina suæ et magistræ H., frater N. in Elvestat, inops et pauper, una cum grege sibi commisso perenni virginum admitti collegio.

Multis vos sæpe pulsavi litteris, multa vos præsentia petitione conveni, nunquam a vobis, uti promisistis, litteras extorquere potui. Nunquid, quod credi nefas, hoc generis mei non admittit vilis natio aut personæ abjectio, aut forsitan, quod magis credi potest, nulla meritorum intercessio? *Sapientibus*, ait Apostolus, *et insipientibus debitor sum* (Rom. 1), et ipsa Veritas: *Sinite parvulos venire ad me* (Marc. x). Nunquid apud te, mater, est personarum acceptio? Absit! Nunc autem sæpius ad te clamantem vel semel me pauperem exaudi, et Dominum nostrum pro misero exora, quatenus servulum in te confidentem multis et variis tribulationibus et angustiis circumdatum relevare dignetur.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Videtur illum hortari ad celebrandum sapius.

Serena Lux dicit: Qui dat verba ruminandi dicit: O homo, tu habes fiduciam cogitando in Filium Dei; sed tamen dubitas cibum illum frangere, quem ipse comedere vis indictante mente tua. Quomodo et quare circuis diversa cribrando et undique aspiciendo, ubi inveniatur res illa quæ in cerimonia sit. Quare facis hoc? Deus ædificat in quacunque bene et juste operante causa. Surge ergo ad Lumen et in æternum vives. Nam Deus habet sibi holocaustum in instrumento suo. Beatus est ille qui Deum semper tenet in omnibus causis suis, quia diabolus illum nunquam decipiet. Vive ergo tu, o homo, et esto victoriosus in umbrato mundo.

EPISTOLA LXXX.

H. ABBATIS IN SELBOLTH AD HILDEGARDEM.

Ut pro calamitatibus et miseris suis Deum orare non dedignetur.

HILDEGARDI venerabili omnipotentis Dei famulæ, H. humilis et modicus provisor in Selbolth omni gratia divinæ largitatis affluere, et post hæc omnium regum Domino Jesu Christo in celesti thalamo copulari.

Benedicta omnipotentis Dei misericordia, quæ in his temporibus iniquitatis tanquam lampadem fulgentem in tenebris te suis donavit fidelibus consolandis. Famam igitur tuæ beatitudinis per multum temporis audiens, et jamdudum vera esse quæ dicebantur cognoscens, in tantum tuæ beatitudini congaudeo et condelector, ut licet nulla sit in conspectu Dei petitio mea, lamen, quod stultitia et fatuitas videri potest, memoriam tui semper habens in orationibus meis, id petens, id optans, ut collata tibi misericordiæ suæ beneficia Dominus in te semper custodiat, et custodienda in te semper magis et magis adaugeat, sanctorumque suorum in æterna glo-

ria te sociam faciat. Sed quoniam præsentiam tuam, cujus magno teneor desiderio, corporaliter adire nequeo, per præsentis litteras, in quantum valeo, supplex et humilis adeo, et almitatis tuæ pedibus sæpius sæpiusque miserandus advolvor, quatenus pro calamitatibus meis et miseris Deum omnipotentem attentius exorare non dedigneris. Neque enim dubito quin omnia quæ volueris, apud habitatorem tui sancti pectoris Spiritum sanctum obtinere possis. Sed nec de hoc ambigo quin omnem statum meum, et omnia quæ circa me aguntur, præterita, præsentia et futura, per præsentis litteras ipso revelante cognoscas. Unde si ullo modo vilis, parvitas meæ id petere præsumit, pedibus sanctitatis tuæ toto animo et corpore submissus deprecor, ut pro eodem statu meo sive admonendo de præteritis atque præsentibus, sive præmonendo et cautum faciendo de futuris et vitæ meæ fine. Si id contrarium tibi non sit, per scripta tua animam meam lætificare ne dedigneris.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Fluctuantem hortatur ad humilitatem.

Gratia Dei induxit te ad aquas potationis, et mens tua non ædificata est in hac ædificatione in qua es. Unde provide castellum mentis tuæ, discernens quæ et qualia sunt opera tua, quoniam interdiu in bona intentione ad Deum aspicias, quasi sanus sis in anima tua; sed in mista nube es, quando scissuram mentis tuæ habes in tribulatione suspiriorum et molestiarum propter constitutionem laboris tui. Aliquando etiam mens tua in altum vadit, velut utilis sis. Proba ergo te ipsum et habe viventes oculos in opere, et prosterne te in terram quasi te nescias, et vives: quia Deus non habitat in illo habitaculo quod in se ipso stare vult, sed amat domum illam quæ se nescit, et dat illi unguentum optimum, unde sit tibi bona et salutaris vita.

EPISTOLA LXXXI.

H. PRÆPOSITI IN HERDE AD HILDEGARDEM.

Gratias agit quod etiam infirma monasterium suum visitaverit, et precibus ipsius se commendat.

H. dominæ suæ beatissimæ, et, ei audeat dicere, matri charissimæ, H. in Herde præpositus licet indignus, et sanctitatis ejus devotissimus famulus, cum suis omnibus subjectionem orationem et devotissimam servitatem.

Quas gratiarum actiones, domina et mater sanctissima, vestræ condigne referre poterimus pietati, quæ ad visitationem nostri monasterii nec imbecillitatem nimiam corporis vestri attendere voluistis, nec difficultatem itineris præ nimia cordis vestri dulcedine abhorruistis, et rursus iterata visitatione nos lætificare studuistis. Nescit enim tarda molimina Spiritus sancti gratia. Proinde vos, summi Regis sponsa dilecta et præelecta, quæ ab ipsius Sponsi clementia digna estis audire specialis laudis præconia: *Eccæ, inquit, tu pulchra, amica mea, eccæ tu pulchra, oculi tui columbarum* (Cant. 1); vos, inquam, quæ multigenis virtutum coronata sertis, inter filios

Jerusalem, sicut filium inter spinas, bonus et suavis odor Christi redoletis, sicut luminare cœli inter tenebras hujus sæculi vitæ et sanctitatis compositionis refulgotis, nobis peccatoribus spei consolationem ingeritis, dum vestræ maternæ visitationis gratiam ingeritis, dum vestræ maternæ visitationis gratiam ingeritis. Licet enim nos consortes Publicani illius evangelici oculos nostros ad cœlum levare non simus digni, tamen dum per organum oris vestri vocem illius qui in vobis habitat audire meremur, Domini Christi, facti sumus sicut consolati. Proinde Christo Domino, qui nos indignos per vos consolari dignatur, humiliter gratias referentes genua flectimus, vos quoque dominam et matrem nostram humili prece deposcimus: quatenus ei qui vos in cubiculum mysteriorum suorum introduxit, preces pro nobis peccatoribus dignemini fundere, quo vestrorum meritorum intercessione, nos et a peccatis et ab hostibus clementer dignetur eripere, et de ærumnoso hujus sæculi naufragio ad æternæ beatitudinis et securitatis portum una vobiscum perducere. Præveniat vos Dominus in benedictionibus dulcedinis, et orantem pro nobis exaudiat Pater totius consolationis. Sanctarum quæ vobiscum et sub vestro magisterio fideliter serviunt Domino nostro Jesu Christo conventum humiliter per vos salutamus et earum orationibus suppliciter nos commendamus, et rescripta vestra omni devotione desideramus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Hortatur ut in loco suo stet et vagationem fugiat.

Hæc dicit ille qui bonum et suavem intellectum infundit hominibus: Suavissimus odor donorum Spiritus sancti adest fidelibus hominibus; ideo in quocunque loco sanctimonia est, ibi potest homo restaurari ad vitam in naufrago mundo: unde, o probe miles Christi, salvationem animæ tuæ require, dum fons vivus animum tuum infundit suavi infusione, quia dubietates quas statuisti in animo tuo non operantur in te securitatem. Ergo in loco tuo sta, ibi amans primum datum, quod tibi desuper datum est, cum anima tua in rectitudine iterata est, quoniam utilitati animæ tuæ non convenit ut aliam vicissitudinem quæras, sed fuge vagationem hanc, ne mens tua in tremore confundatur. Nunc talis esto ut amicus Dei fias, et non fuge ceremonias Dei, et Deus salvabit te.

EPISTOLA LXXXII.

H. HAMELENENSIS MONASTERII PROVIDORIS AD HILDEGARDIEM.

Gravi pressus infirmitate optat rescire an laborum finis sit proximus.

HILDEGARDI Pinguensium geminæ, Christi veræ sponsæ, regulari quoque disciplinæ informatæ, H. in Augustini Regula Hamelen indignus provisor, devotæ precis non abstinentiam.

Longævi temporis intervallo spiritalis charitatis, demum corporis mei ægritudine crebra, præsentiam tuam sæpius adoptavi. Novisti enim, filia Christi, dum tibi præsentiam meam quondam exhi-

bueram, eximium corpori meo Inhærere languorem, quo nondum cessante, die nocteque non modice torqueor, velutique humana fragilitas divini ultionis est cæca, si ob benefactorum increscentiam in morbum seu tentationem inciderim non novi, et gratia Dei sum id quod sum, quia pondus parvi laboris tam in vigiliis quam in orationibus pro diversis rebus omnipotenti Deo exhibere non cesso. Finem laborum, si licet, sanctissima, ut remandes imploro. Et te matrem filiarum tuarum pietatis auxilio fesus, in Domini opis postulationem internuntiam esse deprecor, pietatis tuæ auxilium peto, precibus tuis meum erui languorem rogo. *Multum enim valet deprecatio justii assidua (Jac. v).* Ego vero peccator non modicus in infirmitate corporis animæque periculose obrutus, explicare multa nequeo. Scripta mihi visenda quæso mitti, si qua sunt in divinis agenda mysteriis delegari. Vale, mi domina, et pro me Sponsam tuam exora.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Hortatur ut ad Deum recurrat.

Qui est, dicit: Rex videt scalam quæ obtenebrata est in vicissitudine pestilentie. Et sol effulsit, et obtenebrationem illam scidit. Et hoc regi placuit, et dixit: Hæc figitiva scala in fatigatione est, quia interdum ad ardua scandit, et interdum obtenebratur. Talis est mens tua, o homo, in die scisationis animi tui, ascendis in lato gaudio ad me, et iterum in nociva pestilentia colis cadentem morbum, quasi non exquirenda sit causa salutis. Impossibile est quod cinis immobilis sit. Aspice ad me, et semper require unguentum medicinæ in die et in turbine, et in æternum vives. Puram legem cole, et dubietatem fuge, et Deus salvabit te.

EPISTOLA LXXXIII.

H. ABBATIS IN WADEGO AD HILDEGARDIEM.

Orat ut si corpore non possit, saltem literis se visitet.

Dominæ H. sponsarum Christi quæ sunt in Pinguia venerabili magistræ, H. in Wadego, prælatus quamvis indignus, orationem cum affectuosæ dilectionis obsequio.

Charitas sine affectu frigido igni similissima videtur. Nam sicut ignis sine fervore ferrum ferro conglutinare non valet, ita et charitas sine affectu nunquam efficere potest ut credentium sit cor unum et anima una in Domino. Charitas vera ipsa est affectuosa. Hæc animam adhærere Deo facit, ut unus cum eo Spiritus efficiatur. Hæc velut unicum gluten mentes fidelium connectit, ut sit unius voluntatis in Deo, factique gaudere cum gaudentibus, et flere cum sentibus. Hæc certe, Domine largiente, recordationem sanctitatis vestræ in suavitate sancti amoris jucundam mihi facit. Ipsa in celebratione divini officii memoriam vestri cordi meo semper insusurrat. Ipsa etiam crebris suspiriis, affectum meum mihi exoptat. Et multo utique tempore desideravi facie ad faciem vos videre, et ore ad os loqui, et ad familiaritatem vestram per-

tingere, ut ædificationem aliquam et consolationem a vobis aliquando habere possem. Nimis enim infirmus sum intus in anima mea et curatione multa opus habeo. Igitur quia et in vobis et in dilectione qua vos diligo fiduciam magnam habeo, rogo ut quandoque me visitare non negligatis. Quod si fieri nequit præsentia corporali, cum placuerit vobis, fiat hoc scripto, semper autem orationum vestrarum subsidio.

RESCRIPTUM HILDEGARDIS.

Ut caveat ab inimicis et penitentiam agat.

Qui non silet, sed acute omnia aspicit, dicit: Cum sapiens vir per desideria sua in excelso monte civitatem ædificat, decet ut in magno studio præcaveat ne inimici ipsius ædificium ejus in multis terroribus destruant. Audi ergo, o fili, serva sollicitè templum tuum, ne inimici tui possint destruere civitatem Dei in te. Qui rutilat in pectore suo propter timorem Dei, quatenus peccata sua plangat in vultu mentis suæ, hic probus miles est, et a Deo accipit responsum hoc: O fili chare, bonum gustum in te habeo et in te delector. Qui vero pallidam faciem, in sua mente habuerit, sic dicens: Nescio quid sim, vel quid sint alii sodales mei, hic probus miles est, sed in tædio deducit animum suum, et huic tale responsum do: O homo, tu necis quid dicis, sed primum peccata tua plange, et postea fratres tuos quantum possis terge, atque patientiam habe, quoniam Deus peccatores vos omnes videt, sed tamen penitentiam facientes non spernit. Idcirco in Deo vive ac materna felicitate ambala.

EPISTOLA LXXXIV.

N. PRÆPOSITI IN UNDERESTLORF AD HILDEGARDIEM.

Ut consolationis auxilium sibi impendat.

N. Dei favente gratia dilectus præpositus in Underestlorf, sorori HILDEGARDI et magistræ in Monte S. Ruperti, in spiritu fortitudinis abundare.

Vestræ piæ opinionis devotio multorum maxime religiosorum mentes affectit, et quadam sanctæ dilectionis suavitate indulcoravit. Unde pro gratia vobis divinitus collata grates summo referimus bonorum omnium largitori, qui femineo pectori robur immisit virile, non solum ad devitanda flagitia vel facinora, sed etiam impendenda indigentibus necessaria consilia, simul et auxilia. Sed quia occupatis auribus vestris loquimur, in longum protrahere sermonem non audemus. Rogamus ergo clementiam vestram ut auxilium consolationis vestræ nobis benigne impendatis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Sub figura hortatur ad timorem et fortitudinem.

Qui est ostendit mihi hæc, dicens: Dic homini isti: O homo video te quasi ligneum tabernaculum de manibus artificum factum, ad cujus januam duæ imagines pulsant, altera plena oculis nigros capillos habet, et nomen ejus Timor Domini, et tibi dicit:

A Volo in te sanctificationem cum hostiis facere. Cede ergo mihi et cubiculum tuum intrabo, atque bonum gustum musco et aromatibus tibi faciam. O miles, cave ne sis tardus cum ovili tuo currere, et vivente oculo id ad rectitudinem ducere. Sed altera imago quasi tuba canens in candida nube velut circum rubis habet, et nomen ejus Fortitudo, et ad te sic dicit: He, he, he, quare dormis in scientia tua, quasi rusticus in moribus suis, qui libenter tacet, nec militare vult in lorica, galea, gladio et hasta? Resona ergo quasi tuba per multas aquas, et non sile, et adjuvabo te cum sodalibus meis, atque sta in pariete templi, nec sis formidolosus propter inquietudinem ventorum; sed disce ut sis columna in palatio regis. Fuge quoque duas linguas, quæ sunt vulnera animæ; sed loquere ubique in veritate secundum similitudinem solis, et habitacula nostra libenter in te parabimus.

EPISTOLA LXXXV.

FREDERICI PRÆPOSITI VALLIS-DEI AD HILDEGARDIEM.

Ipsius orationibus se commendat.

FREDERICUS gratia Dei in Valle-Dei præpositus, licet indignus, H. Christo devotæ famulæ, benedictionem accipere a Domino et misericordiam a Deo salutari suo.

Gratias Deo quam intimas persolvimus, quod in ipso valetis, quod virtutum decore floretis, quod dilecto ex dilecto una cum commissis vobis sororibus toto cordis affectu innixtæ estis, quia confidimus in Domino quod apud ipsum nostri memoriam habeatis. Multis autem negotiis præpeditus sum, quod juxta placitum, nuntium non misi: unde rogo ne gravetur dilectio vestra, nunc per præsentem latorem solvere quod promisistis, ut ex hoc mercedem a Deo acquiratis. Vos una cum sororibus imploro universis ut apud Christum mei memores sitis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Sub figura dehortatur eum ne suos deserat, sed eos potius adjuvet et penitentiam agat.

Nunc tibi dico: Homo qui vineam aut saxosum habet agrum, et intra se dicit: Laboriosum est hic laborare, ac sic eos reliquit, tædiosus laborator est. Sed cum tempus fructuum advenerit, dominus ejus ad ipsum dicit: Vade ad campos, et quære fructum in floribus, qui interdum florent, ac interdum arescunt; sed ibi nihil invenit. Audi: Vineæ sacerdotale officium est. Qui autem virgam correctionis in populo gravi habet, hic saxosum agrum possidet. Quem ista fatigant, intra se dicit: Illa vita est aliena vita, ac ista vita mihi melior est. Et sic quod hoc tempore excogitat, hoc tempore derelinquit, sicut flos qui arescit. Sed si tu ista faceres, tibi dicendum esset sicut villico qui de villicatione sua coram Domino suo diffamatus est, et qui de abjectione sua intra se cogitabat, ac unicuique minus scribebat quam deberet, unde dominus suus ipsi dixit: *Filii hujus mundi seplem sunt et*

Mitis lucis in generatione sua sunt (Luc. xvi). Primus angelus cadens in poenitentia suspirare noluit, nec ut illi suspirent permittit. Sacerdos autem erigat se, et alios festinet adjuvare: nunc hæc provide, et in sapientiore parte cum illis hujus mundi mane, quia si secundum cogitationes tuas quæ in te volant faceres, in utraque parte deficeres, et in poenitentia recordareris quid deliquisses. Tu autem cum populo isto mane, et eum non relinque, ut in æternum vivas.

EPISTOLA LXXXVI.

N. ABBATIS IN RAPPENBERG AD HILDEGARDIEM.

Ab ea consilium petit de præsentis statu Ecclesie.

Domine suæ reverendæ virgini et sponsæ Christi H. N. prælatus servorum Dei in Rappenbergh, sanctæ virginitatis et piæ conversationis præmium et coronam perpetuam.

Fama religionis et Deo acceptæ conversationis vestræ ubique in Ecclesia respersa, multos super odorem balsami cæterorumque odoramentorum delectat, quem et nos in cellulis quasi in subterraneis caveis extremi tandem odorari cupimus. Unde et ego minimus omnium odorem tantum sequi cupiens, ad vos venire disposui; sed in tanto turbine tempestatum et procellarum, quo tota Ecclesia nunc quatitur et turbatur, impeditus, rebus et corpori timens, retardatus venire non potui. Rogo autem per eum qui in vobis habitat Christum ut præsentem litterarum portitorem, fratrem nostrum dilectum, tanquam meipsum præsentem audiat. Ad consulendum enim Spiritum Dei qui in vobis habitat, de præsentis statu (22) Ecclesiæ nostræ eum ad vos direxi. Vos quidem quod Dei est, quod charitatis est, quod pietatis est nobis communicare non dedignemini, ut nos per eum qui in vobis multos consolatur consolati respiremus. Ultra dulcedinem vestram inculto sermone amaricare non præsumimus. Obnixius autem supplicantes vobis, ut non pigeat vos aliqua fratri præsentis indicare et tandem perpauca in extrema ungula schedulæ rescribere. Cum omnibus vobis a Christo commissis in Christo valete, et mei propter ipsum ad ipsum mementote.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Hortatur ne tormenta timeat, sed confugientes ad se oves recipiat.

In aliqua parte in te tenebras video. Quomodo? Quia cor tuum illa tristitia implicatum est quæ dubio circumferitur sicut molendinum, ita dicendo: Quæ vel qualis est causa mea? Nunc adest tibi ut aspicias diem qui primo mane in purissima aurora surgit, sed postea vicissitudine tempestatum circumdatur. Sic est vita tua. Nam si semper prospexitatem haberes, cancro similis esses, qui recte non ambulat; unde permittit te Deus fatigari, quia filium quem pater amat cum virga percutit hoc

(22) Hic innuere videtur schisma quod in Ecclesia suscitavit Fredericus imperator, cum, abjecto

modo: *Veritas ut terra orta est, et justitia de caelo prospexit (Paal. lxxxiv)*, hoc est, omnem veritatem Deus per hominem probat, quem de limbo terræ formavit. Terra quæ dura et lapidea est vix aratro scinditur, sed bona et mollis terra in gaudio colitur, et in utraque parte Deus verax est; durum et asperum hominem cum labore frangit, sed suavem et benevolum amplectitur osculo charitatis, qui omnia bona opera libenter adimplet, et gratia Dei quæ omnia dura et benevola pro sole justitiæ perfundit, omnes qui ad ipsum per suspiria cordis clamant eum sciendo audit: quia sicut Deus solem constituit ut omnem terram illuminet, nec tenebras sustineat, ita possibilitas Dei per gratiam suam hanc recusat duritiam, ne illi respondeat qui ipsum vocat. Ideo tormenta tua ne timeas, quia locum tuum in dispersione non video, sed ligaturam oneris tui Deus sic vult, et oves qui ad te currere volunt, collige. Quæ autem te nolunt, in miseratione tolera, donec te vocent, et in æternum vive.

EPISTOLA LXXXVII.

G. PRÆPOSITI S. VICTORIS AD HILDEGARDIEM.

Multis obvolutus peccatis quaerit utrum sibi supersit spes salutis.

II. divinæ contemplationis speculo, G. abjectio plebis et præpositus de S. Victore in Moguntia, si quid valent contriti et humiliati cordis suspiria

Super bono vestræ opinionis odore illectus, et in spem salutis ex profunda iniquitate animatus, miseras meas in conspectu almitatis vestræ exponere et deplorare, hinc auxilium et consilium quaerere piæ præsumptionis spiritu aggrediar. Quantum enim miseriarum inciderim, quantum ruboris et confusionis exceperim, quantum lacrymarum effuderim, vix sermone effari potero. Sed non mirum. Cum enim tot flagitiis et immunditiis animus crispusque polluerentur, justissimo et benignissimo Dei judicio, si tamen fas est fateri, dignum correctione divina, licet non condignæ passionibus sequerentur. Nam sæpius abominabili iniquitate tam factis quam cogitationibus lapsus sum, quæ vos, domina, Spiritu sancto revelante, melius scitis. Quapropter non omnia recte aguntur circa animum meum, quæ non est necesse scribere. Spiritus enim docet vos omnia. Ego vestræ sanctitatis pedibus advolutus, cum sim pulvis et cinis, humillima devotione posco, ut super me consolatorem et liberatorem animarum nostrarum invocetis, meque scire faciatis an mihi sit spes salutis, an prædestinatus ad vitam an præscitus ad mortem. Sed queso ne reputetur mihi in stultitiam hæc præsumptio. Cæterum Spiritus sanctus, qui habet in vobis mansionem, tribuat vobis secundum fidem et humilitatem meam respondere ad omnia votis meis. Valete.

Alexandro III, legitimo pontifice, Victorem IV antipapam in sede Petri poni procuravit.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ad surgendum animat, hortaturque ut declinet a malo et faciat bonum.

Lux in serenitate dicit: Quidam ascendit et in turbine vadit; unde memor esto, fili, ut recta iu-nera facias in gustu boni intellectus, sicut Psalmista dicit: *Declina a malo et fac bonum (Psal. xxxvi)*, *inquire pacem et persequere eam (Psal. xxxiii)*. Sed etiam collige ad te bona, quatenus anima tua non deficiat, quia Deus non derelinquit justos, sed in sua pietate suscipit peccatores. Unde elige tibi rectas vias et in æternum vives, purosque oculos habe in mente, ut illusio non decipiat te. Nam inter spinas sedes, et undique circumspicis, et ad te diversas res colligis, ac benevolentia in te manet; sed tamen in operibus tuis quidam defectus est: unde nunc surge, et ne lædium habeas, ut de spinis surgas ne te suffocent, quia Deus non delectatur in opere illo quod inter spinas ædificatur. Ergo, o fili Dei, cito surge, antequam tibi sol occidat.

EPISTOLA LXXXVIII.

S. PRÆPOSITI IN CONFLUENTIA AD HILDEGARDIEM.

Cum omnia quæ de seipso prædixerat S. Hildegardis sint impleta, quærit consolationem super his quæ foris et intus eum premebant.

H. in Christo d'lectæ, S. fratrum in Confluentia præpositus, quamvis immeritus, salutem in Domino.

Quia in omnibus tribulationibus meis semper tuis consolationibus me mercasti [*f. levasti*], et cuncta jam sunt impleta quæ mihi prædixisti, quæso ut et nunc misericordiam Dominum in cunctis quæ me foris et intus premunt consolari deprecas; et si quid de me vides, et maxime si a benigno Jesu aliquam spem in futura vita audeam sperare, o dilectissima et amantissima, transcribas. De reliquo autem scias Dominum quam intimis precibus me orare, ut ante mortem meam a peccatis meis digna penitentia me convertam. Vale.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Occulta esse Dei judicia, qui parentum etiam peccata in quarta generatione puniit; cæterum speret in Domino.

O tu, qui factura digiti Dei es, corrige vicissitudinem morum tuorum, et non extende te in ventilationem mentis tuæ, de qua te non potes excusare, quia Deus omnia prævidit. Sed Deus non jubet ut judicia sua super te edisseram, sed ut pro te orem, quoniam quædam ante peracta opera parentum tuorum nunc habent oculos ad vindictam, quia Deus etiam flagella sua aliquando extendit ad tertiam et quartam generationem. Confide tamen in Domino, quod te liberet de manu gladii inimicorum tuorum. De salute autem animarum magis loquor quam de casibus hominum, et ideo multoties de his sileo, quia Spiritus sanctus non effudit manifestationem in confusione criminum populorum, sed justum iudicium. Nunc Deus ponat te in prædium vitæ, ut in æternum vivas. Et dico nullum

A pondus in ponderibus adæquandum est diebus, mensibus, annis vel aliis temporibus quæ a Deo ordinata sunt. Sed tantum vivus Deus, qui Rex regum est, et cuius judicia justa sunt intime exorandus est, ut peccata peccatorum absolvat per orationes illas quæ in Spiritu sancto exquisitæ sunt, quia multas occasiones seipsas in stultitia decerpserunt, sicut idola per strepitum incredulitatis voluerunt, quod in irrisionem populos eduxerunt.

EPISTOLA LXXXIX.

A. S. ANDRÆ IN COLONIA PRÆPOSITI AD HILDEGARDIEM.

Tentatus interius et exterius ad ipsam recurrit sciturus quid sibi faciendum incumbat

H. Dominæ et matri charissimæ, A. Sancti Andræ in Colonia præpositus immeritus, semper in Domino valere.

Quantis tentationum tribulationibus intus et exterius angustietur anima mea, tam ex verbis meæ præsentis quam ex revelatione divina, charissima domina, nosti. Nunc igitur quia deficio, et nullum profectum, quantum ad Deum, in me video, scripsi ad te dominam meam, paratus facere quicquid mihi sive revelatione divina, sive consilii tui sapientia præceperis. Ne paveas, nec celes, nec iniquitatem meam abscondas, obsecro, pauperis animæ meæ, quantulumque timeo, et me totum in profundum dimergi pavesco. Quapropter intercede et ora pro paupere anima mea, valens in Christo, mater charissima, Dominus tecum et cum omnibus tuis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Hortatur ad bona opera faciendam.

Lux quæ tota vivit dicit: O tu homo, audi: Quædam vallis erat quæ interdum aruit et interdum floruit, nec stabilis fuit in herbis quæ utilitatem proferunt; sed pulchra erat hominibus ad videndum, et non multum utilis ad refecionem. Sic est mens tua. Nam cum temetipsum inspicis, ita quod cogitas quod non sis foris in bona conscientia tua, mox arescis, quasi spem non habeas; et cum postea surgit mens tua quasi mons myrrhæ et thuris ad timorem ascendens, vetut mortuus sis in temetipso rixando cum tremore vires, et tunc ita oras dicens: Nimia sunt crimina mea in vulneribus peccatorum meorum. Sed deinde tabescis in plateis, id est in propria voluntate tua, et properas ad secularia, et non perficis bona opera, temetipsum in eis exercendo. Sed in tali opinione est æstimatio tua dicens: Volo bona opera facere; sed bona opera sic non accipiunt formam claritatis in te, ita quod in peccatis tabescas. Clama ergo per bona opera, et Deus suscipiet te. Audi. Vide ut arescas in malis, et ut virescas in bonis. Clama incipiendo Deum videre in bona voluntate, et opera bona fac in perfectione. Qui bonum operatur Deum videt, sed qui opinionem boni habet, est quasi speculum, in quo forma aliqua fulget, sed forma illi in eo non est. Ideo surge, et incipe bona opera, et fac ea

in perfectione, et Deus suscipiet te. Sed tu respondes: Curam secularem habeo. Quæ est hæc conversio? Sed ego ostendo tibi ut habeas misericordiam, et benignitatem, ac virtutem quæ conculcat superbiam, et ut manus porrigas deficientibus, et in plenis doloribus jacentibus, et ut parcas delinquentibus in te. Ita ne pascas culturam idolorum, quæ est avaritia, et ne verberes faciem Dei, scilicet felicitatem quam Deus alii dedit, ne per invidiam occidas, et vives.

EPISTOLA XC.

A. ERPHORDIÆ PRÆPOSITI AD HILDEGARDIEM.

Commendat illi præsentium latorem.

Dominæ H. sponsæ Christi dilectæ, A. Erphordiæ præpositus, licet indignus, devotæ orationis et obsequii affectum.

Gratiarum actiones sanctitati vestræ longe lateque respersæ assurgere non cessamus, quæ tam dulci litterarum salutatione quam plurimos salutat. Desiderio namque desideramus videre vos, et benignissimis consolationis vestræ verbis quandoque jucundari, et vultus vestri præsentia flagrantes per vos lætificari, intimo corde oramus. Divina ergo elementia, quæ tam sanctum tamque magnificum opus in vobis incepit, divinitus perficiat, et ejusdem bonitatis vestræ per assiduam orationem vestram nos participes efficiat. Nunc igitur litterarum latorem, scilicet familiarem nostrum, amore Dei et pietatis vestræ iter ad vos facientem dilectioni vestræ humilissime commendamus, quatenus a vobis clementer susceptus, Spiritus sancti per os vestrum loquentis verba per vos audire mereatur.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut purum habeat cordis oculum, et declinet a peccatis.

Deus prævidet te querens sacrificium de corde tuo in simplicitate, quoniam ipse verax est, nolens duplicitatem in via una quæ fides est inter proximos, sicut et oculus Dei in simplicitate inspicit felicitatem hominum. Hoc tibi Deus concedat, et liberet te ab omni tempestate flagrantium vitiorum. Fæo ergo oculum cordis tui purum. Nam quasi lassus et quasi derelictus es de domo illius qui te creavit; sed revocaberis inter alienos, et ideo cessa a peccatis tuis, quoniam Deus non vendidit te in perditione; sed requirit te in perdita ove, quæ revocata est ad vitam. Cur dubitas quasi non sis in salvatione? Quære ergo Deum in angustia et in dolore animi tui et vives.

EPISTOLA XCI.

H. DE DOMO (23) IN MOGUNTIA PRÆPOSITI AD HILDEGARDIEM.

Cupit ab ipsa rescire quid in se displiceat Deo et quid emendandum.

H. omni honore dignissimæ dominæ H. de Domo in Moguntia præpositus, et peccator sordidus,

(23) Id est ecclesia cathedrali, quæ domus appellatur, Gallice *dôme*, unde et canonici Gallice dicunt *domheres*.

A quidquid servus et filius dilectissimæ dominæ et matri suæ.

Animus meus æstuat et veretur; æstuat ut loquatur, sed sapientiæ et eloquentiæ tuæ magnitudinem veretur. Tibi enim cumulata felicitate concessum est et sentire sapienter et proferre utiliter. Stillantium auctoritas Scripturarum sedem invenit in te, manet apud te, de te facit armarium. Accedit ad hæc quod disciplinæ dotibus approbata, decus Ecclesiæ, populorum exemplum effecta. Utinam mihi desuper datum esset assidue tibi adhærere, semper audire te, tuo consortio sine intermissione refoveri! Tum denique non essem fraudatus a desiderio meo, quia semper desideravi audire te. Unde quidquid tibi displicet in me, et quomodo depellere valeam a me, ipso Deo ac Domino nostro donante, tuis litteris insignillatis denunciare mihi digneris obsecro. Valeat in æternum sanctitas tua, valeant ac fideles permaneant omnes filiæ tuæ præcordialissimæ sorores meæ.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut bonis operibus dignum se reddat Dei protectione.

Mystica Dei hæc verba proterunt: O homo Dei per ligaturam legis Deus scit te in nigra vicissitudine aliquorum operum. Sed tamen a longe aspicias, velut in opinione, quasi egredientem lucem rutilantis lucis. Nunc curre ut bona opera facias sine contumelia duplicitatis duarum viarum, scilicet ubi sonus unus est oris, alius mentis. Provide autem ut Deus te amet in bonis operibus, quia ipse porrigit ad te manus protectionis suæ; sed tu infirmus es et fugis. Cave ergo ne abscondas te a protectione illa, ne Deus virga sua te percutiat, quoniam ipse te requirit. Nam itinera illa quæ querere voluisti non recte prævidisti, quando in cælum ascendisti. Nunc autem in duabus partibus concuteris, scilicet promissione Dei et diabolicis artibus. Deus enim funem tibi solutum dimittit, ut cognoscas quid sis. Sed tamen omnino non cades in foveam tristitiæ. Nunc autem ora et confide quod Deus non derelinquat te, et aurora cito ad te procedet in liberatione.

EPISTOLA XCII.

HILDERICI PRÆPOSITI S. SIMEONIS TREVIRENSIS AD HILDEGARDIEM.

Laudat mira Dei in ipsa dona, et precibus ipsius se commendat.

HILDERICUS frater de S. Simeone in Trevirorum ecclesia solo nomine præpositus, et ex numero super flumina Babylonis sedentium et flentium, H. filix Sion in ipsa Deum deorum quandoque videre.

Multorum relatu propriique corporis mei auditu suavissimum tuæ beatitudinis odorem hauriens, lætatus et admiratus sum in his quæ dicta sunt mihi. Lætatus, inquam, quia hoc tempore requis-

sicut sæculi vere in maligno positi, talem sibi sponsam Sponsus ille speciosus præ filiis hominum elegerisse cognoscitur. Admiratus vero, quia insolite et inaudito charismate ipsam et in hoc exsilio dotare videtur. Quis enim unquam legit vel audivit mulierem indoctam vel penitus illitteratam de profundissima abyssu divinorum arcanorum tantas eructationes exhalare, de fluminibus aquæ vivæ tantam abundantiam sitientibus propinare? Vere mirabilis Deus, vere benedictus Dominus Deus, qui facit mirabilia magna solus. Sed quid mirum, si rationalem et rationabilem hominem organum suum quomodo vult facit, qui etiam brutum animal magistrum magistri fecit. Facit enim quomodo vult Deus, de quo scribitur: *Omnia quæcunque voluit fecit* (Psal. cxiii). Precor autem tuam dilectionem, quatenus ipsa dilecto tuo propensius et frequentius humilitatem meam commendare studeat, eandem vicissitudinem a me fideliter et indesinenter sciens sibi rependi.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut bonis operibus mortem præveniat.

Tu, serve Dei, attende, ut brevi tempore tuo ab injustitia iniquæ manumone te divertas; et in magno studio provide, ut rubiginem peccatorum a te excutias, antequam umbra mortis superveniat, cum plus operari non potes, ne tunc plangendo dicas: *O vix mihi quia in negligentia inventus sum!* Tu etiam patremfamilias attende, qui a prima usque ad vesperam operarios in vineam vocavit, et alios cur otiosi starent interrogavit, cui respondebant, quod nemo eos conduceret. A prima enim usque ad vesperam Dominus operarios vocat, et alios cur otiosi starent interrogat, qui se excusant, quia nemo eos conduceret. Sæpe homini contingit, quod a prima ætate sua usque ad vesperam, scilicet ad senectutem in oblivione Dei vivat, et hoc intra se emendare tandiu cogitat, quousque per gratiam Dei rixando intra se dicit: *Quare bona opera non operabar?* quia Deus a malo me abstrahere non prohibuit, et ita in senectute sua propter tædium peccatorum poenitere incipit. Iste in itinibus Domini velut non ignitum fictile vas apparet, quoniam operari non potest, et sic primus ex merito suo per gratiam Dei mercedem accipiet, quam per ætatis postea mutare non potest. In pueritia enim et in juventute, ac in matura ætate, homo sæpe malum et postea bonum operatur. Hoc in decrepita ætate esse non potest. Nunc oculos tuos ad vigilandum aperi, et omnes negligentias ætatum istarum considera, et emenda operando, ut in æternum vivas.

EPISTOLA XCIII.

R. PRÆPOSITI IN KNETHSTEDTE AD HILDEGARDEM.

Quærit quomodo Deum pro peccatis suis placare possit.

II. qualiscunque Dei gratia præpositus in Kneth-

A stehde, venerabili ancillæ Christi, H. Spiritus sancti gratia confortari, bonoque sine consumi-mari.

Si fieri posset ut præsens essem, et alternatim sermonem vobiscum agere possem, modis omnibus optarem. Ea enim quæ circa me sunt, quæ Dominus solus novit, profusiori vobis relatione expositurus essem, quæ singula breviandi causa præsentis loco committere nolui. Gratiam, dilectissima, quam Patet luminum, a quo est omne datum optimum et omne donum perfectum desursum (Jac. i), vobis prærogavit audivimus: qua scilicet multum confidens, charitatis vestræ dulcedinem opus duxi presentibus convenire, supplicans attentius quod pro meis miseriis divinam clementiam devotis precibus implorare non desistatis. In multis namque eam me offendisse scio, quod me impune non fecisse sentio.

Quia igitur in gratia quam in vobis cognovi, spem potiore habui, utile existimavi auxilium exaudibilium orationum vestrarum implorare, sperans me recepturum a vobis quodlibet remedium consolationis, quod pro Christo precor facere non omittatis scriptis vestris, innectentes eisdem quo ordine magis placem offensam divinæ majestatis. Valete in Christo semper.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut ad Deum suspiret, ac cum fiducia ad eum recurrat.

In mystica visione ad petitionem verborum tuorum aspiciebam, et audivi vocem ad te sic dicentem: *Arbori te assimilo, quæ in æstate grossos suos producit, et cujus fructus a turbinibus et nebulis aliquantulum læditur, et iterum ex rore cæli et puro æthere renovatur. Isto enim modo mens tua est, quia cum fiduciam in aliqua prosperitate habes, velut grossos producens, ex vicissitudine morum tuorum quasi ex turbine fatigaris, et etiam ab illis, qui sub onere tuo sunt, sicut ex nebulis læderis. Sed tu ad Deum tunc suspira, et dic: *Ad te, Domine, levavi animam meam; Deus meus, in te confido, non erubescam* (Psal. xxiv). In te enim spiraculum est, quod Deus infinite vivificavit, et cui pennas rationalitatis dedit. Ideo cum illis per fidem et per bonum desiderium ad Deum vola, ad eum levando animam tuam, et ipsum Deum tuum cognosce, in cujus scientia fuisti, et a quo principium sumpsisti; unde eum roga, quod spiramine Spiritus sui bona sua te doceat, et de adversis te liberet. Tu etiam in ipsum confide, ita quod omnia opera tua ante eum ponere non erubescas, et dic sicut filius patri suo dicit, cum delinquens corripitur, quod prolis suæ in ipso non obliviscatur. Ego autem Deum libenter rogabo, quod ab omni nimietate inquietorum morum et aliorum criminum ac periculorum vobis occurrentium per gratiam suam clementer vos defendat et liberet*

EPISTOLA XCIV.

H. PRÆPOSITI IN BUNNA AD HILDEGARDIEM.

Cum indesinenter pro ea oret, ipsius vicissim orationes postulat.

HILDEGARDI sponsæ Christi et magistræ probatissimæ sororum de S. Ruperto in Pingua, H. præpositus in Bunna indignus, servitium cum omni devotione.

Si Dominus solus potens, solus bonus, solus pius, solus misericors, voci cujuspiani peccatoris, quod fide teneo, aurem suæ majestatis acclinare dignatur, indefesso corde et oris mei clamore pro vobis pulsatur. Testor nempe secretorum omnium cognitorem Deum, ex quo primum de bonitate vestra, fama prodente, audivi, quoniam postmodum in vobismet ipsa probavi, totus in vestram dilectionem pronus fui. Vos quoque omnium eorum quæ ab inde hactenus vel bene dixi, vel bene gessi, si dignamini, participem constitui. Idipsum igitur a vobis et spero et quasi quodam debito, magis autem pro Dei amore et vestra bonitate exigo. Postremo nec ignis, nec ferrum, nec aqua, nec alterius cujuslibet timoris, aut periculi instantia, sed nec ipsa mors vestræ integritatem dilectionis animæ meæ aut imminere in quoquam, aut submovere ullo modo poterit. Valet.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Arguit eum quod sæculum diligit, hortaturque ut desideria sua cum timore Dei in bono opere purificet.

O homo, qui sæculum diligis, et qui illud in voluntate tua habes, in comprehensione morum tuorum tempestatis similis es, quæ raro pura est, et quæ etiam non multum periculosa est. Hoc tale est: Tu sæpe in rebus tuis a consolatione alienus es, et interdum per tædium et per tristitiam, et interdum per dubium, in omnibus causis tuis opprimeris. Unde surge, et Deum Israel invoca, dicendo: *Proba me, Domine, et tenta me; ure renes, et cor meum (Psal. xxv).* Hoc est proba me, Domine, per fidem et spem, ut fides mihi sit oculus ad videndum, et spes speculum vitæ; et tenta me in bona obedientia ut Abraham, quatenus contra voluntatem meam operer: ita ut voluntatem meam derelinquam propter te, ut intrent in præcepta tua, quatenus diligens amicus tuus fiam; et per hæc ure renes meos, qui ex peccatis quibus conceptus sum inundant, faciens ne me seducant; quia contra me operor, sed ut semper in igne Spiritus sancti ardeam, et de die in diem desiderem justitiam tuam; et ut ascendam de virtute in virtutem. Sed et, o homo, mens tua similis nubi est, quæ grandinem et pluviam non portat, sed quæ per solem dividitur. Tu enim propter securitatem levium verborum et morum, nubem cum grandine sicut iram, et litem sicut pluviam non habes; sed per bona opera in desiderio supernorum claudicas, et ob hoc desiderium tuum cum timore Dei in bono opere purifica, et hoc modo Deum osculare dicens: *Inclina, Domine, aurem tuam, et*

A exaudi me, quoniam inops et pauper sum: ego (Psal. lxxxv). Cum enim per osculum amoris Dei bona opera Deum tangendo facis, statim ipse aurem suam in desiderium et orationem tuam inclinat, et complet. Sicut etiam per auditum verbum sonat, quoniam in magna inopia es; quia adjutorio indiges, et etiam in magna paupertate, quoniam bonum perficere tibi deest; sed Deus hoc in te perficiat.

EPISTOLA XCV.

H. ABBATIS AD HILDEGARDIEM.

Ecclesia schismate laborante, querit quid sibi sit faciendum.

Domina H. veræ Dei famulæ de cœnobio S. Ruperti, H. prælati officium habens, quidquid pauperis quamvis peccatoris valet oratio.

Quoniam omnis qui pestifero sauciatur veneno, cervi more ad verum fontem, id est Christum, properans, veneni a se rejicit nociva, ego hujusmodi incommodis oneratus ad fontem quem Deus per Spiritum suum nobis dignatus est revelare recurro, remedium quaerens. Scire enim vos non ambigo, quoniam cursim jam interiit pene omnis ante habita religio, quoniam impudenter locum ejus occupaverit odiosa præsumptio. Igitur quoniam Ecclesia in apostolica dignitate et nomine claudicat, et ad quod caput suum respiciat veraciter ignorat, quia quisque vagus inde exemplum sumens religionem bonæ conversationis abhorret, hi qui Spiritu Dei aguntur, non minime sollicitantur quis finis eorum in voluntate Dei esse debeat. Quapropter invito bono consilio ad vos confugio, simulque effugio ut quidquid Spiritu sancto edocta de hoc vel de meipso sentiatis, mihi rescribere velitis. Vestris enim consiliis in omnibus obedire paratus sum.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Obediendum magistris quandiu catholicæ fidei non resistunt, atque ad Deum confugiendum, qui Ecclesiam suam non derelinquet.

In visione qua ab infantia mea vigilantem oculo in spiritu meo vidi; per aliam viam quam in hoc sæculo nata sum in altum aspexi, et hæc verba ad te dicere vidi et audivi: Mens tua aratro similis est, quod dura, aspera ac mollia evertit et dividit. Tu enim cognoscere, evertere ac dividere illa attendis, quæ in tanta duritia sunt, quod ea perfringere non potes, et quæ in tanta asperitate sunt, quod te vulnerarent si ea tangeres, et quæ in tanta mollitie sunt, quod ea contereris, si illa dure et aspere tangere velles. Duritia namque quæ a sole justitiæ claudicavit, Ecclesiam nunc circumdedit, quam tu perforare non prævales: unde in corde tuo ad Deum dic: Domine qui omnia nosti, in magistris meis tibi obedire volo, quandiu catholicæ fidei me resistere non cogunt, Apostolica etenim potestas, quæ nunc in duas partes divisa est, proprietatem suam ligare recusat, et principes sæculi in tanta asperitate sunt, quod te non audirent, si eis diceres quod in scientia tua justum habes, ac discipuli magistra-

tiorum tantam mollitiem nunc sectantur, quod dubitares, velut ignorares quid cum ipsis facere debes. Magister namque sancta et justa docere et bona exempla ostendere debet, quemadmodum etiam Christus fecit, ad quem multi currebant, et a quo multi fugiebant. Ipse tamen dilectos et electos suos ad se colligit. Unde qui te per obedientiam osculantur, et per charitatem amplexantur, in summo studio tene, nec eos relinque, alios autem Deo dimitte, quatenus cum Prophetâ dicas: *Veritatem tuam et salutare tuum dixi* (Psal. xxxix). Tu ergo spe tua ad unum Deum tende, quia ipse Ecclesiam suam non derelinquet. Hæc namque spes Ecclesiæ est, quod ipsa oculata fiat, et spes ista secunda est, quatenus dolor diu maneat, in quo plurimæ congregationes spiritualium commovebuntur, plurimæ quoque destruentur. Ego vero auroram sicut splendorem in te video, quod studium in bona voluntate bonorum operum in te est. Turbinem quoque propter has et alias vicissitudines in te discurrentem, qui aliquando splendorem in te obnubilat. Hoc minue, et fiduciam habe, quod in Deo finiaris et in æternum vives.

EPISTOLA XCVI.

HÆDELHEIDIS ABBATISSÆ GANDERHEIMNENSIS AD HILDEGARDÈM.

Ab Hildegardē educatā petit ipsius et sororum suffragia et mutuam inter utriusque parthenonis sorores societatem.

HÆDELHEIDIS Ganderheimnensis ecclesiæ abbatissa, C quamvis indigna, H. dilectæ matri de S. Ruperto liberæ sponsæ Jerusalem, oscula Sponsi.

Arbor bona, bono ex fructu cognita, nequaquam duci debet in oblivionem, quia fructificando dulcedinem, dulcem bonorum commeruit amorem. Bruto ergo animali jure inferior habebitur, qui bene dulcia minus bene amplectitur. Tu itaque Christi columba, non seducta, sed corde magna et munda, sicut bonum malum, lux tenebras, dulce amarum non facit, ita mihi a corde non excidis; unde debes et tu frequenter mei recordari, quoniam constat et amoris et intimæ devotionis propinquitate tibi conjungi. Nolo ergo ut antiqui nutrimenti flos in corde tuo aruerit, qui quondam inter me et te floruit, cum me dulciter educasti: cujus amore et dilecti D Sponsi tui charitate te obtestor, precorque ut pro me et meo grege, locoque mihi tua permissione commisso orationes et obsecrationes tuæ fiant ad Deum, atque nos committas orationibus omnium sororum tuarum; oro etiam ut societatem fraternitatis tuæ sororibus meis apud easdem sorores tuas, imo meas obtineas, et dum aliquis per vos ad nos transferit, litteris transmissis, id est si quid aliud volueris in Christo innotescas. Ego autem expedito tempore, si Deo placuerit, ad vos non differam venire, ut ore ad os loquamur, manu ad manum quod bonum est operemur, sicque antiqua stabilietur societas, quam in nobis confirmet Deus charitas. Quæ habitas in hortis ausculta, omnesque

A cohabitantes tuas, scilicet sorores meas, ex me quam intime saluta, et litteris commendatitiis me lætificata.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut pura fide bona opera in die prosperitatis suæ exercent, et det Deo quod suum est.

O filia Dei, in magna sollicitudine per duas vias mens tua occupata est. Nam per quamdam sollicitudinem tabescis, quasi de vita tua desperes; unde et interdum cum super montem conscenderis fidei, ad Deum ascendis; eum interrogas, quasi nescias quid in ista dubitatione facias. Sed tu cum pura fide bona opera operando in die prosperitatis tuæ ambula, et Deo quod suum est da. Nam solem vides, quod est honor ille quem nondum Deus abstrahet a te, et sæculum in suspirio et in timore legis Dei habes, sicut luna in nocte. In utraque ergo parte serviens esto Deo, quia sacrificium tuum vult, et quia bona opera a te in vita tua postulat antequam moriaris. Lux gratiæ Dei operiat te, et unctio misericordiæ suæ te ungat, qua David ungebat, cum peccata sua confitendo Deum vidit. Ipse unctio viriditatis Spiritus sancti te ungat, et bona et sancta opera in te faciat, per devotionem illam qua veri adoratores Deum adorant. Nunc præcepta Dei conserva, et in æternum vives.

EPISTOLA XCVII.

N. ABBATISSÆ AD HILDEGARDÈM.

Ipsius preces pro se suaque congregatione deprecatur.

Amantissimæ dominæ et in Christo matri dilectissimæ, N. abbatissa, licet indigna, sororum ecclesiæ . . . , Regem gloriæ in suo decore videre et cum eo gaudere perenniter.

Benedictus Deus, qui mysteria secretorum suorum, mundo antea nunquam audita, temporibus nostris mirifice per te declarare dignatur, fidemque nostram per te, o mater sanctissima, confirmat, et sanctam Ecclesiam suam solito fulgentioribus signorum suorum virtutibus, velut quibusdam novi solis radiis ineffabiliter illuminat. O quis ista unquam audivit? quis vidit talia? Ergo dicamus singuli, dicamus omnes: Benedictus Deus. Vultum sanctitatis vestræ videre, et verba ex ore vestro divino audire cupio ardentissime; sed quia hoc pro tempore et locorum instantia per præsentiam corporis implere non valeo, corde et animo te semper videbo, te semper amabo. Precor etiam sanctitatem tuam, o mater piissima, ut pro me peccatrice et pro congregatione nostra tibi mecum supplicante, ad Deum, qui te procul dubio exaudit, intercedere digneris. Scias quoque quia memoria tua apud nos semper in benedictione erit, et nomen Domini per te magnificabitur. Ora pro nobis, piissima mater et domina. Super hæc omnia rogamus tum pro Deo, tum pro materno affectu, ut vobis consolationis tuæ litteras mittere in proximo non differas. Christus Dominus noster in regno suo nos tecum congregare dignetur.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ne sit instabilis, neve vana scrutetur.

Provide ne tibi sit circuiens mens instabilitatis, in qua nubes sapphirinei coloris apparere non potest, et quæ etiam frequenter lucem solis obtegit. Magnum autem studium habe, ut in stabilitate stes, nec unamquamque vanam ac stultam inquisitionem scruteris, quoniam qui hoc faciunt, sæpe a charitate Christi decepti cadunt. Sicut etiam sapphirinea nubes per circumeuntem mentem instabilitatis obtegitur, amplexionem Christi attende, et omnia bona ab eo quære, et illi opera tua manifesta, et ipse tibi beatitudinem dabit, quia absque eo vana est salus hominis; quia gratia et salus non per hominem, sed per Deum habetur, ubi et sanctæ Scripturæ, quæ de divino fonte fluunt, mammæ ad sugendas hominibus præbent. Disce ergo ut hanc vanitatem fugias, quæ lucem solis obtegit, scilicet quæ hominē a Christo separat, et in æternum viues, et a Christo coronaberis.

EPISTOLA XCVIII.

M. ABBATISSÆ IN WETHEDERSWINKELE AD HILDEGARDĒM.
Ut se suasque in filiarum numero admittere velit, ac precibus adjuvare.

HILDEGARDI dominæ et matri reverendissimæ, omni laude dignissimæ, M. Dei gratia dicta abbatisa in Wethederswinkele, cum omnibus sororibus suis, filialem dilectionem et omnem subjectionem.

Quoniam odorem sanctitatis vestræ longe lateque per orbem terræ diffusum Dei gratia in tantum crevisse cognovimus, ut jam in toto mundo virtutum vestrarum insignia ab universis Ecclesiæ filiis digna veneratione commendarentur, nos quoque, licet indignæ specialis dilectionis privilegio, maternitati vestræ ascribi optantes, quantum licet pro nostri parvitate, tantæ dignitati vestræ congaudemus. Quapropter, dulcissima mater, sanctitatem vestram toto cordis affectu imploramus, ut nos filiarum loco recipere, et sanctarum precum vestrarum tutamine confovere dignemini, quatenus, vestris sanctissimis optulantis meritis, arreptæ viæ stadium andem contingere mereamur. Ego autem quæ cæteris non meritis, sed sola nominali dignitate præstare videor, obnoxia precibus sanctitati vestræ singulari devotione me committo, orans ut pio orationum interventu, ita omnium mihi commissarum curam agere possim, quod pariter cum illis in æterna vita vestri censors efficiar. Semper optasse me scitote aliquid de vobis accipere, per quod vestri memoriam habere possim, videlicet litteras commonitorias, quas pro Dei amore libenti animo semper observabo. Quædam etiam ex sororibus nostris speciali dilectione vos complectentés, vestris purissimis se per omnia commendant orationibus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

In abstinentia servandam esse discretionem.

Vivens Lux dicit: Aridum sabulum inutile est, et terra quæ per aratrum nimis frangitur rectum

A fructum non dabit, quia justum modum involutionis suæ non habet. Et sicca terra quæ saxosa est germinat spinas atque alias inutiles herbas; sic incongrua abstinencia, quæ non habet justum modum et rectum statum, prosternit carnem hominis, quia non datur ei viriditas justæ refectionis. Unde etiam homo arescit. Ubi hoc est, certe ibi peribant volatiles virtutes, scilicet humilitas et charitas pelcherrimorum florum, quoniam nimia abstinencia caret viriditate virtutum, sed ibi crescit ventosa fama inutilitatis, ibique insurgunt multi terrores quasi sancti sint, et sancti non sunt. Qui in hac vanitate sunt, iracundiam habent et non pacem, atque in multis moribus suis inutiles sunt. Homo qui vult regalem vitam in spiritali habitu habere, B tabescat in deliciosis epulis incongruorum ciborum, de quibus lascivia surgit, tabescatque in fortissimo vino, in quo luxuria palpitat, et alia moventia mala nullam sanitatem habentia. Hæc casti homines animam suam diligentes fugiant; sed tamen recto frumento utantur, et vi potus qui non flagrat in igne coloris sui. Quod homini ad vescendum dedi, non aufero ei; sed horribiles cibos nescio, quia vanitas in eis est. Sed tamen per incongruam abstinentiam nulla anima fugiat ad me, sed in recta mensura mihi adhæreat homo, et illum recipiam, nec ullus homo certet in fremitu dentium suorum pro non merito præmio in operibus, quia do unicuique juxta mercedem, secundum merita sua, ut me amat.

EPISTOLA XCIX.

H. ABBATISSÆ DE ALTHENA AD HILDEGARDĒM.

Congratulatur de Dei donis, optatque eam videre.

Dominæ et matri H. dilectæ et venerabili in Christo suæque dilectionis intimæ, H. abbatisa, licet immerita, de Althena, et peccatrix pœnitens ad pedes Jesu cum Maria sedens, Dilectum suum videre sicuti est.

Congratulator vestræ beatitudini, omnium feminarum dilectissima, quæ, sicut in deliciis evidentissimis probari potest, quem diligit anima vestra, quantum mortalibus possibile est, invenistis, et jam jam cum ipso in secreto cordis periculo feliciter vacans gustatis et videtis, quoniam suavis est Dominus, quodque ita esse perpendo, oportet me æquanimiter ferre, quod multo jam tempore per litteras vestras visitare me vobis tam devotam neglexistis. Credo enim quod si vel ad momentum aciem mentis ab intuitu Dilecti vestri reflectere, atque pedem extra habitaculum quietis movere possetis, minime omitteretis, quin sæpius me per nuntium vestrum consolari faceretis, qui et me de status vestri qualitate lætificaret, et de meo vobis referret. Nam et si non dabitur mihi dilectam faciem vestram ultra in hac vita videre, quod sine lacrymis non possum dicere, læta tamen semper de vobis ero, quippe quam ut propriam animam statui diligere. Quapropter oculo orationis videbo vos, quoque perveniamus illuc quo et nos invicem æterna-

liter visero, et Dilectum nostrum facie ad faciem in decore suo mereamur contemplari.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Sub figuris hortatur ad militandum Deo.

O tu quæ magistra es in fulgore salientis fontis, quod est in vice Christi, audi: *Ecce vicit Leo de tribu Juda, radix David (Apoc. v).* Hoc tale est. Filius enim splendor sanctæ divinitatis velut radix est. Ipse namque rugit velut leo, cum primum angelum in casu ipsius imitantes in infernum projicit, ita quod et ibi omnem injustitiam frementibus dentibus a se depellit, et ita radix fortitudinis est. Omnes autem qui eum fide constituentur, et bono opere tangunt, ad se trahit, et ob hoc omnia quasi leo vincit. Nunc audi me admonentem te. Omnibus viam unam Deus instituit, ut omnes in ea ambulant. Sed duo viri in latere ejusdem viæ stabant, et alter ad alterum dixit: « In plateis tam libenter quam in via ambulo; » et alter dixit: « Ita et ego » Et postea respexerunt ad spinas et ad tribulos, et illa desiderabant. Et Dominus dixit eis: « Isti me nolunt, neque in vexillo meo pugnare volunt, ideo de me abscissi sunt. » Tunc de oriente milites in armis valde ornati venerunt dicentes: Ista via ambulare volumus, et Dominus illis pennas cujusdam architecti dedit, et cherubim oculis suis ad illos vidit. Ac isti de Lumine tam fortes facti sunt, quod certamine boni prælii satiari non potuerunt. Alii autem viri in brevi tempore fatigati sunt, et ita perierunt, quia cibo vitæ pasti non sunt. Nunc, o chara filia Dei, ad illos militantes milites respice, quatenus in aliqua parte cum eis sis, et in æternum viveas.

EPISTOLA C.

S. ABBATISSÆ IN ALTUVICH AD HILDEGARDEM.

Cupienti curæ regiminis renuntiare, et cella singulari includi, orat Dei beneplacitum per Hildegardem significari.

Beatæ memoriæ H. de S. Ruperto, S. solo nomine abbatissa in Altuvich Trajectensis Ecclesiæ, introire chorum Lumine luminum illuminationem.

Quia nullus hominum valet mundanis concupiscentiis renuntiare, et ad supernam patriam omni intentione anhelare, nisi ei desursum datum fuerit Christi juvenine, ideo religioni vestræ intimare capio quid, Deo instigante, et Spiritus sui gratia cooperante, conceperim in animo meo. Dominus noster, qui non vult aliquam de ovibus suis esse erroneam, sed sicut bonus pastor cupit omnes revocare ad salutis æternæ viam, inspiravit cordi meo, ut puto, quatenus onus regiminis, quod graviter porto, derelinquam, et me solitudini alicujus cellulæ includam. Hujus itaque propositi velle adjacet mihi, sed posse et consummare in Domini nostri est potestate. Ergo quoniam scio vos apud Deum esse tanti

(24) Hanc epistolam cum S. Hildegardis responsione, ex archivio monasterii Kitzingensis eruit et

A meriti, quod ex Spiritus sancti revelatione cognoscere valeatis quid expediat homini facere, propterea humilibus precibus exoro pietatem vestram, quatenus pro me Dominum velitis consulere, si sibi placita sit conversatio mea, ne me post hac sententia illa Gregoriana denotet, quæ dicit: « Melius fuerat eis viam veritatis non cognovisse, quam post cognitionem ab ea in deterius decidisse. » De cætero valeatis in Domino, et ea quæ postulavi pietas vestra non renuat mihi per præsentem portitorem scriptis designare, et quidquid gratiæ Dei per Spiritum suum sanctum vobis de his placuerit revelare.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ipsi non esse utile onus regiminis abjicere.

In vera visione mysteriorum Dei hæc verba audi: B O filia de latere viri orta, et figura in ædificatione Dei formata, quare tabescis, ita quod mens tua in vicissitudine nubium volat, quas tempestas circumducit, sic quod interdum ut lux lucet, et interdum obscuratur. Sic est mens tua per strepitum morum illorum, qui non fulgent ante Deum. Sed tu dicis: Volo requiescere, et locum requirere ubi cor meum nidum habeat, ita ut et anima mea ibi requiescat. O filia, non est utile apud Deum ut onus tuum abjicias et ovile Dei relinquant, cum iudicium lumen habes per quod illi luceas, ita ut ad pascua illud educaas. Nunc autem te ipsa coerce, ne mens tua flagret per hanc dulcedinem quæ valde tibi nocet in vicissitudine singularis vitæ. Tu vero vive, quia gratia Dei te vult. Cave igitur ne te ab ipsa abstrahas in vagatione mentis tuæ. Deus adjuvet te, ut in pura scientia vigiles.

EPISTOLA CI.

SOPHIÆ ABBATISSÆ IN KISINGUN AD HILDEGARDEM (24).

Quærit an onus quod portat deserere debeat.

HILDEGARDI singularis meriti magistræ, spirituum virtutum sapphiris distinctæ, SOPHIA, in Kisingun dicta abbatissa, sed parum proficiens, orationis obsequium indeficiens.

Audita prærogativa tuæ sanctitatis, pennis præpetibus ad sinum convolo tuæ charitatis, pro luce cupiens apud te commendari, quæ per veram lucem ad illuminationem gentium meruisti revelari. Quis enim non delectetur in laribus matris Sophiæ? Quis non sponte apponat aurem cælesti harmoniæ? Aut quis non optet audire sancti Spiritus organum tot virtutum tremulis præfinitum, tot miraculorum analogiis mystice insignitum? Bene quidem sonus iste in omnem terram exivit, ejus euphonia Spiritus, qui a Patre procedit, dividit. Ergo clama in fortitudine qui annuntias pacem in latitudine; venient ad te omnes gentes ultra flumina Æthiopiæ, munera laudis offerentes. Nam et ego, licet non secundum bravium, secundum spem tamen, ut cæteri, curro ad stadium, quia juxta illud Apostoli: *Neque volentis, neque currentis, sed De: est miserans*

nobis transmisit D. de Reuss, Wirzburgensis; exstat apud Martenium, sed minus integra. EDIT.

tis (Rom. ix), quisquis comprehendit partem sanctissimæ tuæ orationis, quam gratis præstas omnibus debito proximitatis et Dei dilectionis. Adduco mecum nobile par, monialem scilicet laudabilem, perfectissimamque sororem acceptabilem, quam spiritu mihi generavit cœlestis Pater non minus illi quam mihi, cupiens tui notitiam, veneranda et omni laude dignissima mater. Sonet vox tua in auribus meis, et quid salubrius sit, utrum onus quod porto deseram, an diutius feram, mihi petenti divinitus enarra.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Onus quod portat, cum Deo sit acceptum, non esse deserendum.

O Sophia, in mystica visione tibi dico: Anima tua confortetur a Deo, in recta suspiratione tangens Deum. Bonum est tibi onus laboris tui quod in Deo suscepisti portare: ita si oves volunt audire admonitionem Dei per magistrationem tuam. Et si nulla scintilla in eis coruscat, non relinque illas, ne raptor eas rapiat. Anima tua clarescat in Deo, et dies tui ardeant in igneo datore, et confide in Domino, et esto sollicita pro te et pro filiabus tuis secundum præceptum Dei atque devotionem, quam Deus tibi dedit et dat in amplexione charitatis suæ; ne deseras, quia tu mundum istum quasi peregrinum in corde tuo habere debes. Deus adjuvet te, ut vivus lapis sis in cœlesti Jerusalem.

EPISTOLA CII.

R. ABBATISSÆ S. MARIÆ RATISPONENSIS AD HILDEGARDEN.

Ipsius se precibus commendat, quibus a mortis faucibus se ereptam declarat.

Per Dei gratiam humilis dispensatrix ministrantium S. Mariæ inferioris monasterii Ratisponæ, speciali amicæ suæ HILDEGARDI, quidquid continua oratio et condignæ servitutis operatur devotio.

Si modus et locus vobis serviendi mihi adimitur, eo tandem remedio affectus meus utitur, ut utriusque hominis vestri incolumitatem per transmissas quantocius litteras experiar. Sciatis, charissima, quamvis prærupta montium, voragines fontium, mede vestri avellant presentia, perfectæ tamen fidei et dilectionis cor meum vobis adjungitur benevolentia. Optandam vestri notitiam, et in salutem optantis feliciter exoptatam, non meis meritis ascribo, sed gratuitæ pietati Dei, qui pius pie cum suis operatur fidelibus. Attamen credatis me vestra non abuti amicitia, quia ea plenissime fruor, cum per gratiam Dei ad internæ dulcedinis suavitatem vocata, cum eo aliqua familiariter atque valeo conferre. Sub ejusdem charitatis solatio quæso ut certis litterarum signis me faciat experiri, si juxta petitionem meam et conductum memoria mei quidquam apud vos postea valuerit. In gratia et licentia vestri quam fideliter, quam amabiliter saluto sorores nostras debiti famulatus obsequio, quæ in spiritu fortitudinis Dei robor virtutis resumentes, viri-

liter pro me steterunt, et ut ita dicam, boots actibus vestris præcedentibus, in articulum mortis recentem me salvam reddiderunt. Valete.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut a quibusdam pravis consuetudinibus se emendat et ad Deum aspiciat.

O filia Dei, in formatione primi hominis ad Patrem tuum accede, et in ipsum ita aspice, ut voluntatem ejus facias, quia ipse te creavit. In proximo enim tempore ipse castigando te admonuit, et ob aliquam causam, quam in te video, adhuc monuit de mala consuetudine, quam tibi bonum est vitare. Tu quoque in ipsum aspice, et illi omnes vias tuas manifesta, et columbam pietatis imitare. Ipsa enim unumquodque bonum opus testificatur et exsultantiam laborum habet. Tu enim in hoc disce, et puram mentem habeas, et cum mens tua in iniquitate circuit multa comprehendendo quæ perire non potes, tunc in stabilitate sta et moderationem disce, quia columba etiam moderata et stabilis est. Quando namque vehemens ira te fatigat in purum fontem patientiæ aspice, et ira mox finitur, et tempestas cessabit, et unda fluctuosæ aquæ, quia columba patiens est. Sed cum in lædio es, ita quod naturalis motio te concutit, exsiliium hujus vite attende, et quod etiam ad aliam vitam expectando anhelas, ac istud secundum tristitiam columbæ facito, et unaquæque utilia aliorum honorum hominum collige, et secundum exemplum columbæ vive et in æternum vives.

EPISTOLA CIII.

N. ABBATISSÆ IN KOUFUNGIM AD HILDEGARDEN.

Hortatur ut principes Ecclesiæ excitet.

Dominæ et sorori HILDEGARDI, peccatrix N. et solo nomine abbatissa in Koufungim, lumen scientiæ sub modio silentii non occultare.

Nuntii hujus inopina festinatione præventa, ut dominæ et matri nihil polite vobis scribere potui, quin potius vulgata enuntio verba, ut dilectæ sorori; igitur sic accipite. Celebre factum est in ore omnium volumen illud volans, quod propheta datum est in escam, in tuo quoque ore, utpote sapiens, requiescere. O quam pretiosus thesaurus iste! Cave ergo ne cum stulto glutias eum. Discurre autem, festina, excita Ecclesiam, imo principes Ecclesiæ, quibus in Petro dicitur: *Simon, non potuisti una hora vigilare mecum (Matth. xxvi)*. Virgam enim ab Aquilone super iniquitatem vigilantem te vidisse et gaudemus et contremisimus, unde et litteras tuas consolatorias recipere desideramus. Vale in Christo, ad ipsius invocationem semper mei memor, ut gratiæ quæ in te est particeps fieri merear.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Dies sibi paucos superesse, et ut mortem bonis operibus præveniat.

In spiritu veraciter tibi dico: Animam tuam custodi, ne cum iniquitate coinquætur. Tu etiam corpus tuum cum justitia Dei circumcinge. Hoc autem diem mortis facito, quia postea nullum retardat.

invenire poteritis, nisi quantum per gratiam Dei et per ornamentum operum tuorum inveneris. Accipiter enim inimicus tuus circuit, tentans quomodo animam tuam vulnerare possit. Ab illo te custodi per studium honorum operum et per abstinentiam peccatorum, quia dies tui longa tempora non habent. Unde Spiritus sanctus in te ignem suum accendat, ut verborum istorum recorderis. Unde et iterum hanc parabolam tibi dico: Arbores in hieme arescunt, et in æstate florent, et grossos snos producant. Nunc animo tuo hoc intende, quam diu per prævaricationem spiritalis vitæ in hieme sis, et per mutationem morum tuorum in viriditate Spiritus sancti, quæ æstas est, festinanter curre, et hoc modo flores virtutum producito, ac collige manipulos tuos quanto citius possis; et tamen interim a peccatis te custodi, quia in veritate tibi dico: si gratiam Dei quæsieris, ipsa a te non fugiet.

EPISTOLA CIV.

N. ABBATISSÆ IN GERBESTETHDE AD HILDEGARDEN.

Ejus petit orationibus adjuvari, suasque vicissim illi promittit.

Venerabili dominæ H., lucernæ ardenti et lucenti, N. gratia Dei in Gerbestethde abbatissa, licet indigna, sic certare in studio ut æternum comprehendatis bravium.

Quoniam, testante Apostolo (*Rom. xii*), unusquisque membrum est alterius, singulis Ecclesiæ filiis plurimum est gaudendum, quod scilicet fama sanctitatis vestræ ubique pervolans, odorem virtutum vestrarum per totam innotuit Ecclesiam; qui etiam in partibus nostris respirans, ad gratiarum actiones referendas auctori totius boni nostra non modice excitavit corda. Unde ego, ultima fidelium, participari cupiens meritis vestris, precor quam intime ut assiduitati precum vestrarum interesse merear: quam petitionem si exaudieritis, orationem meam, licet vilissimam, promptissimam vobis tamen promitto. Præterea rogo almitatem vestram, domina amanda, ut aliquid mihi de libris vestris transmittatis, omni devotione semper deservendum. Insuper quatenus memoria vestra tanto apud nos abundantius vigeat, quanto his bonitas vestra nos lætificat. Valte.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

De casu primorum parentum et eorum per Christum suscitatione.

Tu, filia Dei, in noctibus per quatuor elementa accende, quæ in die omnia opera complent. Nox enim per tenebras tristitiam, et dies per lucem gaudium profert. Scriptum est enim: *Dies diei eructat verbum et nox nocti indicat scientiam (Psal. xviii)*. Hoc tale est; Deus dies illa est quæ non obscuratur, et quæ per tempora temporum nunquam mutatur, et sibi metipsi diem scilicet claram, lucem de luce elegit: quia ipse facturam suam, scilicet hominem, cum omnibus quæ sibi adsunt integram fecit. Sed serpens veniens mulierem per eloquium allavit, et ipsa illud suscepit, ac se ad serpentem reclinavit.

A Et sicut a serpente hoc gustaverat, sic viro suo idem dedit, et illud in viro permansit, quia vir omnia opera pleniter perpetrat. Hoc autem Deus fieri non jussit; sed serpens per blanda et lusoria verba mulierem decepit. Tali enim modo gustus carnis a serpente susceptus est, et ipse ideo lubricus, et levis ac fallax, ut consilium serpentis est. Serpens namque in fallacia sua homini maledictionem abscondit, quoniam si ei perditionem ostendisset, consilio ejus non consensisset. Et ut homo scientiam boni et mali habet, sic et serpens dolum et maledictionem habet. Sed deinde velox cervus et fortis leo in cubiculo suo habuit quomodo hoc divideret. Deus enim virginealem maceriam sibi elegit, in qua Verbo suo humanitatem præparavit, quia Virgo commisionem gustus carnis non cognoscit, et ita Verbum Dei alienum factum est. Sic quoque homo Christus de die in diem processit, et ita serpentem decepit, qui hominem blasphemaverat. Dies enim Christus omnia noxialia noctis superavit, quia gustum carnis, quem serpens blande in hominem misit, per emendatam pœnitentiam abiit, ac hominem alienum in hoc modo facit, cum illum membrum suum ad se colligit. Serpens etiam cum fallacia sua, in qua malitiam abscondit, multos sæpe lædit, ac eos dubios esse facit, sic ut Deum nesciant, ita quod et ipsos sine fide et sine spe discerpit. Multi tamen contra hoc pugnant dicentes: Creator meus me non perdet, nisi pro peccatis meis peccem. Pugna hæc tortoribus martyrum et dolori vulnerum Christi assimilatur. Prima autem mulier nox supradicta fuit, et ipsa nocti, scilicet viro suo, scientiam indicavit. Tu vero, filia Dei, per martyrium boni operis te decoram fac, ita quod anima tua in Deo clarescat.

EPISTOLA CV.

N. ABBATISSÆ MONTIS S. CYRIACI AD HILDEGARDEN.

Se sibi que commissas ipsius commendat precibus.

HILDEGARDI sanctitatis speculo N. indigna abbatissa ancillarum Christi in Monte S. Cyriaci Erphordiz commorantium, æternæ claritatis perfrui gaudiis.

Gloriosa dicuntur de te, famula Dei; proinde te rogo ut mihi, onere peccatorum prægravatæ, precibus tue porrigas manum, Dilectum tuum imitando, qui manus extendit leproso. Cognovi enim te unctam esse oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Unde te flexis genibus precando adjuro ut cum illa cœlestia et æterna comprehenderis, sanctaque sanctorum interiorius, meis condoleas miseriis, Sponsam tuam et meum pro me exorando, et in gratiam ejus meos excessus reconciliando. Quomodo tu, dilecta Christi, charitatem haberes, si compati infirmitatibus aliorum detrectares? Sim ergo tue sanctitati commendata, et sorores quæ mihi commissæ sunt, et ora ut pes noster stet in via recta, ut gradientes perfecte, diem attingamus lætitiæ. Interpella eum qui nos abscondit in abscondito faciei suæ a conturbatione hominum, ut nos protegere dignetur in

tabernaculo suo a contradictione linguarum, detque A
velle et posse quæ præcipit, qui veritatem in sæ-
culum custodit. Fraternalitatis igitur nostræ ple-
nitudinem sanctitati vestræ designa modo, et ut
vestræ precis certitudinem habeamus intime ex-
oramus. Sanctitatis vestræ gloria vigeat, floreat,
valeat.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Mortatur ne mente sit inquieta, et ne in abstinentia
excedat.*

O filia Dei, cum charitate Christi circumdata es,
sed tamen cum amaritudine tui corporis constri ta
es bellis, et rebellas contradicendo diabolum. Quod
constructionem populi, cum quo es, Deo placidam
video, et etiam in n. elioem partem strenue ascen-
dentem, et in bona conversatione plus ædificari B
quam institutus sit. Anima autem tua in Deo exsul-
tet, et in illo devote permaneat. Sed tamen nescis
nec cogitare potes vincula ligatorum dirumpere,
eorum scilicet qui in semitis irrisionis ambulant.
Quomodo? Quidam homo ad magnam turrin aspexit
ne se moveret, sed tamen hoc prohibere non potuit,
et in inquietis clamoribus clamavit: « Væ, væ, »
et sic in irrisionem populi ductus est dicentis:
« Quid proderit tibi semper contra eos bellare, qui
te nolunt. » Sed in montem excelsum aspice; et ad
illum qui diligenti charitate tibi respondeat. Filia
mi, filia mi, quid vis? Omnia quæ pro anima tua
poscis implebo. Nunc cessa de inquieta mente, et
quietem tibi assume. Nam video in vero Lamine quod
hoc utile animæ tuæ sit. Sed provide ut terram C
tuam in solitudine habeas, et eam non confringas,
ita ut viridas herbarum et aromatum virtutum per
æratrum laboris atrita germinare non possit. Sæpe vi-
deo quando homo per nimietatem abstinentiæ corpus
suum affigit, quod tædium in illo surgit, et tædio
vitia se implicant, plus quam si illud juste pasceret.
Sed quia benevolens anima charitatis in te con-
stitutata est, custodi ut non frequenter videas hoc
quod carnem imperat vulnerare. Sed adhibe tuis
recte constituta tempora unguentorum salutis, ut in
æternum vivas. Video animam tuam valde rutilan-
tem in puro homine.

EPISTOLA CVI.

N. ABBATISSÆ IN LUBBOLDESBERGE AD HILDEGARDEN. D

Consolatorias ab ea exposcit litteras.

HILDEGARDI sponsæ Christi in Monte S. Ruperti,
N, humilis gubernatrix sororum in Lubboldesberge,
piani in Christo orationem.

Quanto desiderio faciem tuam videre, tuoque collo-
quio gaudere diu desideravi et desidero, novit
scrutator cordis et renun Deus, nunquam tamen,
peccatis meis impredientibus, ad desiderii mei effe-
ctum potui pervenire. Verumtamen, quoniam sæpe
cognovi multos per tuas litteras consolationem
accepisse, quibus tamen faciem tuam videre non
contingit, propterea et ego peccatrix idem sperans,
consilium tuum per præsentem chartulam quærere
ausa sum, si forte divina clementia per bonitatem

tuam consolari afflictionem meam disposerit. Mul-
tiplex siquidem est cordis mei contritio, quam
per te alleviari totis visceribus meis exopto.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

A Deo eam valde diligi.

Dies lucem clarificat, et nox tenebras obnubilat.
Si autem nox contra diem pugnare vult, eum ex-
stinguere non potest. Si vero dies noctem superare
vult, possibilitatem eam vincere habet. Verum au-
tem lumen tibi adsit, quod in primo die Deus homi-
ni providit. Nam Pater Filium diligit, quamvis eum
foras exire videat; cum tamen ille tempus tempesti-
vum peccandi non quærat, quasi Deus non sit. Deus
animam tuam in vagatione mentis tuæ videt, sed
tamen mens tua illicita peccandi deridet quæ ani-
mam decerpunt. Unde video te sicut rutilantem ful-
gorem solis per inspirationem Spiritus sancti; nec
omnino exsilium perditionis, sed aspicientem ad
solem sicut aquilam per pœnitentiam, quæ dulciss-
ima mater est, et ideo Deus valde amat te. Nunc in
æternum vive.

EPISTOLA CVII.

N. ABBATISSÆ AD HILDEGARDEN

*Tentationibus impugnata ipsius consilium auxilium-
que precum postulat.*

HILDEGARDI venerabili et in Christo dilectæ, N.
peccatrix et solo nomine abbatissa sororum. . ora-
tionem et omnium operum in laude Dei transacto-
rum seu futurorum communionem.

Scimus, dilectissima, in omnibus vos providem
semper exstitisse, et in hoc nondum defecisse: un-
de rogamus ut litteras nostras benigne recipiatis,
et quid in eis contineatur audiatis. Conquerimur
enim vestræ sanctitati quod tentationibus malorum
spirituum multoties impugnamur, et in partes va-
rias inclinamur, et nisi, Deo adjuvante, confortemur,
a procellis eorundem opprimimur. Eapropter
vestram sanctitatem iterum et iterum et etiam ter-
tio imploramus ut pro æterna remuneratione consi-
lio vestræ bonitatis nobis subveniatis. Et quicquid
super hac re deliberaveritis, non viva voce, sed litteris
per præsentium latorem renuntiate.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Propriam dimittendam esse voluntatem ac carnalia
desideria, ut Deo obediat.*

O filia Adæ, in vera visione sic docta sum: Qui-
cunque hoc facit quod voluntates corporis sui re-
linquit, hic Abraham; qui patriam suam reliquit,
et viro sapienti qui domum suam supra petram
ædificat assimilatur. Homo enim qui in hac terre: a
vita aliam vitam colit, hujus vita angelica esse pro-
batur, quia tempestas hujus sæculi eum non movet,
nec terroribus diabolicæ deceptionis prosteruntur.
Sed sicut Abraham patriam suam reliquit, et præ-
ceptis Dei obedivit, sic iste carnalia desideria sua
derelinquit, et præceptis Dei per elemosynas et
orationes ac per alia bona opera obedit. Sed provi-
dendum est ut in his bonis homo stabilis sit, ne per
diabolum seducatur, qui prius hominem de cepit,

et qui eum gloria sua despoliavit. In omnibus quoque bonis suis doctrinæ supernorum iudicum obedire debet, quorum linguæ claves cœli sunt. Deus victoriam huius prælii in te perficiat, ita quod ab angelis lauderis, et quod sancti in te gaudeant, et quod etiam in æterna gaudia recipiaris.

EPISTOLA CVIII.

N. ABBATISSÆ APUD WIDERGOLDESDORF AD S. HILDEGARDEN.

Optans dignitati renuntiare, petit ab ea quid sibi sit agendum.

Dominæ suæ HILDEGARDI, piæ matri ancillarum Christi apud B. Rupertum Domino Deo militantium, N. humilis ministra et dicta gubernatrix sororum apud Widergoldesdorf Deo et sanctæ Mariæ servientium, intimam affectionem et devotum obsequium.

Scio, domina, quia omnes viæ vestræ misericordia et veritas, et hoc merito, quia misericordia quæ de cœlo ad terram Filium Dei attraxit, super vos prospexit, et superna Sapientia sedem suam in vobis paravit. Quapropter, dulcissima; obnoxie supplico ut digne mihi a Deo perquirere vobis utrum sit ipsius voluntas ut istam sarcinam portem aut abiciam, quia plus adhuc constrictione obedientiæ quam Dei amore perseveravi. Hincirco, si auderem, de loco magisterii libenter discederem, quia mihi valde durum esse videtur ut omnibus moribus aliorum serviam, et ut in voluntate illorum permaneam, et ideo mercedem aliquam me recepturam non spero. Va-

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut constanter sustineat impositum sibi onus et in Deum confidat.

Multum isto valet, et magnum donum Dei est in homine illo, qui talis est in scientia, quod cœlum sustinere potest. Hic est sensus. Nullus hominum fugere debet, qui ad hoc valet, ut per virgam Dei congregationem sanctorum sustineat. Sed donum Dei tibi hoc inspiret, o MIA, ut lumen ipsius diligenter feras. Quædam autem natura hominis est, quæ in primo ortu ejus sicut fumus ascendit, et hæc dolorem et amaritudinem portat, ac huc multæ cogitationes, et timor atque dubietas se implicant. Hoc martyrîum tu, MIA, habes; ac in eo angustiam, et timorem, et dolorem in æquitate vitæ sustines. Sed tamen in hac parte plurimi sancti sicut martyres ad Deum veniunt. Ac ideo et tu confide in Deum, quia non derelinquet te, et Spiritus sanctus dolorem tuum minuet.

EPISTOLA CIX.

N. ABBATISSÆ DE CROUCHDAL AD HILDEGARDEN.

Ut quid in se correctione dignum sit indicet.

HILDEGARDI, summi Patrisfamilias domus providæ dispensatrici, H. de Crouchdal abbatissa humilis et indigna, maternam venerationem cum ea qua in Christo conjuncta sumus charitate.

Postquam diu desiderata presentia et affabilitate vestra, Deo opitulante, merui relevari, a pusillani-

mitate spiritus et tempestate priori aliquantisper quieti; et quia verba vestra non ab humano ingenio, sed a luce vera, quæ plus cæteris hominibus vos illuminavit, non dubito procedere, consilio vestro quod proposui facere. distuli adhuc perficere. Scire vos volo, domina et soror charissima, quia sicut prius vos videre multum desideravi, non minus adhuc desidero, et cum corpore non possim, corde vobis semper adhæreo: et quia certum est charitatem in vobis et vos in charitate manere, per eam vos deprecor, ut quid correctioni vel correctioni dignum lux viva, per spiritum suum de me vobis manifestaverit, scribere mihi non diffusalis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Eam dijudicare alios in quibus dijudicari nollet.

Qui omnia videt, dicit: Oculos habes ad videndum et nunquam ad circumspiciendum. Ubi vides lutum, illud abluæ, et quod aridum est fac viride. Sed et aromata quæ habes fac saporem habere. Quod si oculos non haberes, te excusare posses. Nunc autem oculos habes, et quare per eos non circumspicis? Sed magniloquum habes in rationalitate. Multoties enim alios in his dijudicas, in quibus te dijudicari non cupis; sed tamen aliquando sapienter ea dicis quæ profers. Attende ergo attente quod onus tuum portes, et collige bonum opus in sacculum cordis tui; ne deficias, quoniam in solitaria vita, quam requirit sonus verborum tuorum, non valeres quiescere propter vicissitudinem diversorum morum, quia tunc novissima tua multo pejora fierent quam prima, et etiam tam gravia ut jactura lapidis est. Imitare autem turturem in castimonia, sed electam vineam diligenter procura, ut Deum recta et pura facie inspicias.

EPISTOLA CX.

L. ABBATISSÆ IN BABENBERCH AD HILDEGARDEN.

Petit ab ea et ejus conventu mutuum fraternitatis consortium.

H. Dominæ et matri amabili, religione ac dignitate venerabili, L. Nect indigna abbatissa in Babenberch dicta, una cum omnibus sibi commissis a Deo, quidquid valet humilium devota et frequens oratio.

Beatitudini vestræ in Christo congaudeamus, quantum pro modulo nostro valeamus, quod Dominus, qui vos præcivit et sibi præclegit, nostris temporibus spiritu prophetiæ illustravit ac replevit. Nos ergo præcipue in hoc Christus lætificavit, quod non solum ad hoc vos ex femineo sexu prævidit et prædestinavit, verum multos gratia sua per doctrinam illuminavit. Quapropter grates permaximas ipsi pro vobis referimus, et humili supplicatione deposcimus, ut quæ in vobis cœpit clementer perficiat, donec ad æterna perducatur. Petimus igitur obnixè ut nos in consortium fraternitatis vestræ dignemini recipere, et nos sancto conventui vestro studentis commendare, et communitatis litteris vestris nos confirmare. Valeat dilectio vestra.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Mortatur ad laborem, et ad filias sub disciplina constringendas.

O mater, homo qui agrum illum qui plenitudinem fructuositatis habet, non fodit, nec fructiferum facit, delinquit, quia pro præmio patrisfamilias non laborat. Quia enim bovem et asinum constituit? Scilicet Deus ad servitutem hominis eos creavit. Cur autem homo propria utilitate sua non labore, cum ipse totum opus Dei sit, et cum Deus ipsum vacuum non constituit? Deus namque hominem firmanento similem facit, quod solem, et lunam, ac stellas portat, quatenus omni creaturæ luceant, et quatenus tempora temporum ostenderet. Sed si hæc omnia nigra nubes obtegeret, creatura se finire timeret. Tu, filia Dei, agrum hunc te esse cognosce, quia propter benevolentiam tuam amplexionem cum populo habes, ita quod ipse verba et opera tua capere potest. Ideo cum ipso laborare non fugias, nec propter vacans otium delinquas, quia sæpe inutiles herbe in otiositate crescant. Tu quoque ostensionem firmanenti tibi propone, ne lumen rationalitatis tuæ ob nigras nequitias, fallente diabolo, abscondas, quasi vix vivas, ac in his omnibus in disciplina filias tuas constringe; quia quemadmodum puer timet quod virga percutiatur, ita magister ab omnibus timeri debet. Afflictionem autem in his ne timeas, sed cum hac præmia tua in æterna vita auge, ita ut spiramina Spiritus sancti in te fluant.

EPISTOLA CXI.

N. ABBATISSÆ VETERIS-MONASTERII MOCUNTIÆ AD HILDEGARDIEM.

Ut pro peccatis suis Deum placare studeat.

Domine matris H. Beo dicatæ virgini, N. solo nomine abbatissa sororum in Veteri-monasterio Mocuntinæ Ecclesiæ, post diuinam aegritudinem cælestis vitæ beatitudinem.

Si aliquantulum, domina mea, de infirmitate vestra convaluistis, gaudeo; sin autem, ex animo condeleo. En scribo vobis ausu familiaritatis, petens ut meam circa vos devotionem attendatis, et pro peccatis meis faciem Domini placare studeatis. Precor enim vos in vinculo charitatis ut per præsentium litterarum portitorum me commoneatis, quod rescripto vestro, prout Spiritus sanctus vobis donaverit, me iustificetis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut pondus suum deratissime portet, et in Dei servitute perseveret.

Voluntas Dei quasi in signo mortis me straverat, velut anima mea de hoc sæculo suspiraret; sed gratia Dei aliquantulum me in novo dono nunc erexit. Sed mystica Dei dicunt, ut in vera visione video: Qui in nomine meo ulli dolenti succurrit, illi in parte mea, quod præmium laudis est, succurretur. Mens autem tua flagrat quasi ignito oleo aspersa sit, unde interdum dolendo fatigaris, velut nescias quid facere possis. Nunc vive in Deo, et pondus tuum devotissime

A suffer, quantum præ viribus tuis potes et Deus faciat ut in servitute ipsius perseveres.

EPISTOLA CXII.

E. ABBATISSÆ SUPERIORIS MONASTERII RATISBOGENSIS AD HILDEGARDIEM.

An creditam sibi curam dimittere possit, et de his quæ jam inquisierat an sibi formidandum sit aliquid.

Reverende in Christo multum diligentiæ matri H. E. Dei gratia, si quid est, scilicet abbatissa, quamvis indigna in superiori monasterio Ratibonæ, orationes quas potest cum sinceræ fidei et dilectionis affectu.

Videre faciem vestram, domina dilectissima, multum desiderat anima mea, et ad audienda verba oris vestri multo tempore arrectæ sunt aures meæ. Pro magno etiam desiderio meo aliquando litteris sanctitatem vestram salutavi, sed rescripta nulla recepi. Rogo igitur, atque pedibus vestris cuiusque provoluta humiliter deprecor, ut per præsentem nuntium saltem de duabus inquisitionibus mihi respondere dignemini, si videlicet de re pro qua iam maxime affligitur cor meum, aliquod periculum timendum, vel de Dei misericordia præsumendum sit. Scire cupio consilium vestrum de cura mihi credita, quomodo vel quando expediri possim de illa. Iterum atque iterum charitatem vestram suppliciter implorans efflagito, si qua sint in vobis viscera misericordie, ut maximam angustiam cordi meo imminentem scriptis vestris relevare vos non pigeat.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Non inquirenda quæ Deus nesciri vult, nec dimitte-dam ipsi impositam curam.

O filia: Adæ, Deus rationalitas illa est quæ nec initium nec finem habet, et per quam homo rationalis est; et eadem rationalitas in ipso animata vita est, quæ nunquam deficiet. Nunc autem vide et attende Scripturas quæ de radice Spiritus sancti radicatæ sunt, et quæ etiam de rationalitate quæ Deus est scriptæ sunt. Scriptura enim speculans est in quo per fidem Deum aspiciamus, quia adversarius noster vigilat et non dormit. Ideo cum illa adversus eum pugnare debemus, et Deum tentare non debemus, sed devote adorare. Diabolus enim [hominem] mutabilem et diversorum morum esse scit et videt, et ob hoc in quietis moribus pacis eum quiescere non permittit. Sæpe etenim homo quasi in impetu a Deo scire vult quod scire non licet, et per hoc servitutem Dei dimittit: unde diabolus multum gaudet, et in utraque parte eum desistere videt. Talis vero sciscitatio stulta est, sicut illa quæ a falso propheta quæritur. In omnibus his Deus non tentari, sed adorari debet. Diabolus namque ex sævissima nequitia sua jacula in cor hominis sæpe mittit, quibus homo Deum confundat. Beatus autem homo ea nec facere vult, nec eis consentit, sed sicut cum passione mortis in eis vivit. Homo autem cum originali peccato naturaliter peccat: cum deinde poenitet, et cum illud propter honorem Dei dimittit,

diabolo per fidem resistit. Deus vero hominem nunquam perdet, qui majorem partem peccatorum suorum ipsi offert, sed aliam partem minorem peccatorum illi remittit. Nunc autem, dulcissima filia, curam tibi creditam in tali veritate provide, ne propter tedium aut laborem eam dimittas. Et vide quod recte attendas utrum bona an mala Ecclesie loci illius cogitatio tua sit, quia tibi magnum peccatum aderit, si istud recte non attenderis. Nam arbor que floribus plena est, pulchra ad videndum est; sed cum fructus ejus ad vescendum maturascit, multo utilior est. Desiderium bene operandi mentem hominis vobis flores lætificat; sed studium operis, scilicet cum fructus crescere incipit, multo melius est. Cum autem homo bona opera perpetraverit, fructus operum apparent, et bona opera ipsius in æternis fructibus tibi præstant, cum de hac vita transieris. Unde, si filia Dei, bona desideria tua operibus perfice, ut cum anima tua de corpore tuo emerit, pulcherrimum præmium a Deo tibi emicet, et gratia Dei te doceat.

EPISTOLA CXIII.

N. ABBATISSÆ NUSSIMENSIS MONASTERII AD HILDEGARDIEM.

Crutionum ejus suffragia ex oscit super fluctuanti statu sui monasterii.

H. dominæ et matri suæ amatissimæ, N. abbatisa, licet immerita, sororum in Nussim, tantillum orationis et servitium cum intima devotione.

Quia de statu nostro, qualiter in id quod ante fuit, ab eo quod, heu! frustra esse voluit immutatus sit, beatitudinem vestram accepisse fama corrente non ambigimus; suffragium orationis vestræ eo nobis propensius et instantius propter Deum impertiri deprecamur, quo nunc fluctuanti animo labore oneris quod circa nos factum est, variis hinc inde motibus impellimur et angustiamur. Scimus enim quia terribilis est Deus in consiliis suis super filios hominum; ideoque districtioris ejus occulta quidem, sed nunquam injusta judicia formidantes, causam animæ nostræ et vobis, cui præ cunctis mortalibus amplius confidimus, et reverendis sororibus vestris totaliter committimus, atque rescripta vestra toto corde desideramus. Valet.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Hortatur ad penitentiam et bona opera faciendam.

O famula Dei, in circulo solis cum intentione cordis tui curre, et pro peccatis tuis ad Deum suspirando anhela, et bona opera operare priusquam dies tui inclinentur, ubi postea operari non potes. Villicum etiam illum attende, qui apud dominum suum diffamatus est, et qui debita debitorum domini sui scribendo minuit. Sic tu quoque facito. Nam ubi officium tuum non bene servasti, filias tuas per adjutorium consilii tui adjuva, et in motu misericordie super illas esto, sicut congrua pluvia super gramen ascendit, et multum fructum provocat; et prudenter per penitentiam et per misericordiam filijs lucis, scilicet perditis angelis, eris,

quoniam ipsi hoc facere noluerunt. Cum opera namque ista feceris, in æterna tabernacula post mortem tuam ipsa te suscipient. Nam si aratrum recte in terram verteres, et congruam pluviam haberes, germinans terra esses. Ros enim unde germinare debuisti in te defecit, et cum rota quam salutem tuam esse dicis, et quæ tamen cinerosa est, circumis. Nam aratrum tuum cum scientia sanctæ Scripturæ in cor tuum verte, et per suspiria bonæ intentionis pluviam habe, et felici consuetudine per bona opera rorem benedictionis retine. Hæc autem ante diem mortis tuæ facito, ut in æternum vivas.

EPISTOLA CXIV.

N. ABBATISSÆ COLONIENSIS AD HILDEGARDIEM.

Eam cupiens habere in matrem, petit consolatorias litteras.

Dominæ ac matri suæ H. commoranti in terra Jerusalem, N. solo nomine abbatisa in loco sanctarum virginum Coloniensis Ecclesie, devotissimam orationem et debitam servitium.

Quantum congratuler beatitudini vestræ, verbis non possum exprimere. Licet enim a vobis corporali disjungar aspectu, tamen vobis intimo charitatis astringor affectu. Desidero enim vos videre, et dolorem quem in corde meo absque omni humano solatio fero vobis explicare. Vos autem quæ estis omni charitate plena in loco matris meæ cupio vos habere; post Deum etiam spem meam in vos posui, et amodo a vobis cupio consolari et lætificari. Quapropter moveant vos lacrymæ, moveant gemitus dilectæ filiæ, et mementote mei, et rogate Deum, qui pro nobis pauper factus est, ut dignetur me liberare a perpetua paupertate, vel in ultimo loco æternæ beatitudinis collocare. Valet et omnem congregationem vestram mei parte salute.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut onus suum firmiter portet, et oves suas coerceat.

Onus tuum in recto itinere firmiter porta, et oves tuas quantum potes coerce, et hoc melius tibi est quam diversa vagatio mentis, quia Deus in omnibus locis æqualem potestatem secundum opera hominum habet. Prohibe a te, cum adjutorio Dei, ne mens tua in vagatione sit, similis dici quæ præcedit aliquantulum in puro sole et aliquantulum in turbine. Mens enim tua aliquando est volut in tanta amaritudine, quod eam sustinere non potes, aliquando etiam in lassitudine et in cæteris. Nunc autem in purissimo sole et in recto calore surge, quia Deus te vult, quamvis quocumque modo vacilles, quoniam constituit te quasi oculum aliis, et ideo ab illo non recede.

EPISTOLA CXV.

N. ABBATISSÆ DE DIDENKIRKIM AD HILDEGARDIEM.

Petit ab ea commonitoria verba quæ animam suam edificent.

H. de S. Ruperto magistræ, divinique luminis gratia illuminatæ, N. de Didenbirkim juxta Bannam abbatisa, licet indigna, tantilla tantum, et indigna

dignæ, orationis instantiam, et debite servitutis A
perseverantiam.

De vestra pietate et humilitate tanta confidens, ad
ves misi per presentium latorem has litteras, eo
tenore conscriptas, quatenus si liceat, atque oculis
vestræ pietatis non offendant, aliqua mihi commemo-
ratoria verba, quæ animam meam redificent, et quæ
mihi fiduciam ad Deum præbeant, mater aman-
tissima, brevi scripto remittatis. Me etenim ex his
corroborari, dum præsens aderatis, opportuno tem-
pore proposuistis. Præterea si amplius non audeo
rogare, utar tamen precibus Chananiæ, quæ respon-
debat Domino in Evangelio, dicens : *Quod etiam ca-*
telli edant de micis quæ cadunt de mensa dominorum
suorum (Matth. xv). Eadem fidei devotione vos se-
cundario rogo, ut de mensa vestra, id est de visione B
illa qua multa mirabilia frequenter videtis, mihi
valde desideranti de supradictis summam appon-
tis. Mementote quod pergamentum ea de causa su-
per transmissi. Veruntamen, quantum in vobis est,
supplicando Deum rogamus ut bonum quod cœpit
in vobis gratuita pietate et bonitate perseverante
sine compleat.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Mortatur ut cordis sui terram colat, ut suis sit
utilis.*

Inquietam mentem propter lutulenta loca, et
propter sollicitudinem multarum aquarum, quæ
fluendo deficiunt, habes. Lutulenta enim loca illis
sunt qui vicissitudinem passionum morum habent,
et aquæ quæ deficiunt, illis scilicet qui duri et la-
pidei sunt, nec rivulis doctrinæ sanctæ Scripturæ
molliuntur. Sed tu intra te dicis : Quæ vel quid ego
sum? et quomodo talia perferre possem? Nunc au-
tem sapientis viri fabulam audi. Quidam cavernarum
locum fodere voluit; sed cum ligno et ferro foderet,
ignis de quodam lapide in quem foderat evolavit,
ita quod idem locus perfodi non potuit; sed tamen
ille ejusdem loci latitudinem notavit, et cum magno
labore aliquas cavernas in eo perforavit; et homo
iste intra se dixit : Ego valde laboravi; sed qui post
me veniet, levius me laborabit, quia sibi hæc omnia
præparata inveniet. Hic nempe homo coram domino
suo laudabitur, quia opus suum longitudine et lati-
tudine multo utilior est quam opus in molli terra
quæ aratro subvertitur. Ideo quoque dominus suis
cum pro fortissimo milite computat, qui exercitum
suum bene sustentare potest, et aliis agricolis, qui
fructum in temporibus suis dant, eum proponit.
Quicumque enim prius laboravit, laborem illius qui
eum consequitur spereminet. Faber enim mundi
primo creare cœpit, et postea ministris suis secun-
dum ipsam operari dedit. O filia Dei, terram tuam
in tantispera coerece, ne ipsa sine fructuosa utilitate
diliarum arescat. Cor etiam tuum in unum collige,
nec illud in immoderationem inquietorum morum
figas; ne filias tuas a te fugas. Tu quoque similis
estis bonæ terræ quæ frequenter congrua pluvia in-
teritur, quatenus bonas et delectabiles herbas pro-

A ferat. Quomodo? Cum enim homo carnem suam
moderate pascit, letos et mansuetos moros habet;
sed cum in nimietate ciborum et conviviorum vivit,
numquamque nocivum vitium in se quiescere facit.
Qui autem per immoderatam abstinentiam corpus
macerat, semper iratus vadit. In omnibus his bona
terra esto, quatenus filias tuas, cum defuerint, conso-
leris, et cum in iram surrexerint, eas recte corrip-
ias; et cum rabida fuerint, per te regulari disci-
pline subiaceant. Quæ autem se in oblivione a te
verterint, hæc cum historialibus verbis et cum ver-
bis Evangelii inter te et alias duos revoca; et si
tunc tibi non obdierint, in summo Magistro obe-
diens esto, et memor esto Jacob, qui deo filios
Joseph cum benedictionibus suis commisit. Nunc
ergo initium boni studii tui considera, et ad fidu-
ciali sine frustis, et ut æternam gratiam
Magistro accipias.

EPISTOLA CXVI.

T. ABBATISSÆ ANTURNACENSIS AD HILDEGARDIS.

*Certa feri cupit de quibusdam moribus ejus con-
suetudinibus, præsertim an solent virgines
admittat.*

HILDEGARDI magistræ sponsarum Christi, T. dicta
magistra sororum Anturnacensium, summis spiriti-
bus quandoque conjungi in cœlestibus.

De sanctitatis vestræ opinione celebris fama late
pervolans quædam mira et stupenda auribus nostris
insonuit, summæque religionis ac singularis propo-
siti vestri excellentiam: exiguitati nostræ maxime
commendavit. Mulierum nempe testimonio didici-
mus de secretis cœlestibus plurima mortalibus in-
tellectu difficilia et rara, vobis divinitus ascribere tum
revelari, et quæque vobis agenda, non deliberatione
humana, sed Deo edocente ordinari. Aliud etiam
quoddam de consuetudine vestra ad nos pervenit,
virgines videlicet vestras festis diebus præ orna-
mento candidis quibusdam uti velaminibus, coronas
etiam decenter contextas capitibus earum desuper
impositas, et his utraque parte et retro angelicas
imagines insertas; in fronte autem Agni figuram
decenter impressam; insuper et digitos earundem
quibusdam decorari annulis: quæ omnia, ut credi-
mus, ad amorem superni Sponsi ducitis, cum iustum
sit ut sint mulieres cum reverentia se componentes,
non in tortis crinibus, neque auro, neque margari-
tis, aut vestis pretiosis.

Præterea, et quod his omnibus non nimis miran-
dum vobis videtur, in consortium vestrum genere
tantam spectabiles et ingenuas introducere, quod
nos plurimum etiam admiramur. Scimus tamen
vos hoc rationabili causa facere, cum non ignoratis
ipsum Dominum in primitiva Ecclesia piscatores,
modicos et pauperes elegisse, ac B. Petrum con-
versis postea ad fidem gentibus dixisse: *In veritate
comperi quod non est personarum acceptor Deus* (Act.
x). Verborum insuper Apostoli non immemores ad
Corinthios dicens: *Non multi potentes, non multi
nobiles, sed ignobilia et contemptibilia hujus mundi*

et regit Deus (I Cor. 1). Omnia quippe precedentium a Deo deducta sunt. Quapropter decet per licentiam Patrum instituta, quibus cunctos, maxime spirituales, inferuari concederet, pro posse nostræ persectantæ, vestra etiam iusta et sancta omnino esse scimus. Tanta namque, o sponsa Christi venerabilis, consuetudinis vestrae novitas exiguitatis nostræ modicum longe incomparabiliter excellit, atque non modicam admirationem nobis incutit. Igitur nos tam illius profectibus vestris intime congaudentes, de hac re tamen aliquid a vobis certius experiri cupientes, litteras nostras simplicitati vestræ placenti dirigere, humiliter ac devotissime obsecrantes, quatenus ejus auctoritate talis regio adaugeatur, dignitas vestra in proximo non dedignetur vobis rescribere. Valote et in orationibus vestris memores nostri estote.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Mulieres non debere quæere ornatum, v'rgines decere vestes candidas; discere viduas esse nobiles ab ignobilibus, ne se odio habeant.

Fons vivus dicit: Mulier intra cubiculum latet, ita quod magnam verocundiam habeat, quia magna pericula horribilis lascivie species in primam mulierem sufflavit. Quomodo? Forma mulieris fulminavit et radavit in prima radice, in qua formatum est hoc in quo omnis creatura latet. Quomodo? In duabus partibus scilicet, in altera parte ex parte facturae dignitatis Dei, et in altera superæ pulchritudinis. O quam mira res es, que in sole fundamentum posuisti, et terram superasti! Sed Paulus apostolus, qui in summa relavit, et in terra tacuit, ita quod non revelavit quod absconditum fuit, hæc attendit: Mulier que subjacet virili potestati mariti sui, illi conjuncta in prima cæca, magnam verocundiam habere debet, sic quod non debet dare aut revelare præconium proprii valetis viri sui ad alterum locum qui ad illam non pertinet. Et hoc faciat in verbo suo quod Dominator terræ dicit: *Quod Deus conjunxit, homo non separet* (Matth. 19), in frisione diaboli. Anni: terra sudat viriditatem præmittis, usquequædam eam hiems superat, et hiems aufert pulchritudinem floris illius, et illa regit viriditatem sui floris, deinde non valens se revolere, quasi nunquam arverit, quia hiems illam abstulit. Ideo non debet mulier se in crinibus suis sublovere, nec ornare, nec exigere in ulla sublimitate coronam, et auri alius rei, nisi in voluntate viri sui, secundum quod filii in recta mensura placuerit.

Hæc non pertinent ad virginem; sed ipsa stat in simplicitate et integritate pulchra paradisi, qui nunquam aridus apparebit, sed semper permanet in plena viriditate floris virgæ. Virgo non habet tegmen crinum viriditatis suæ in præcepto, sed in propria voluntate sua per summam humilitatem se tegit, quoniam homo pulchritudinem animæ abscondet, ne accipiter eam per superbiam rapiat. Virgines conjunctæ sunt in Spiritu sancto sanctimonie et auroræ virginitatis: unde decet illas pervenire ad summum sacerdotem, sicut holocaustum

Deo dedicatum. Quapropter decet per licentiam: et per revelationem in mystico spiramine digiti Dei, quod virgo caplidam vestem induat, in clara significatione desponsationis Christi, videns quod in iuxta integritati mens ejus solidetur. Considerans etiam quis ille sit cui conjuncta est, sicut scriptum est: *Habeat nomen ejus, et nomen Patris ejus scriptum in frontibus ejus* (Apoc. 17). Et iterum, sequuntur *Agamus quocumque ierit* (ibid.). Deus etiam habet scrutinium, scrutationes in omni persona, ita quod minor ordo super superiorem non ascendat, sicut Satanas et primus homo fecerunt, qui alius volare voluerunt quam positi essent. Et quis homo congregat omnem gregem suum in unum stabulum, scilicet boves, asinos, oves, hircos, ita quod non dissipet se? Ileo et discretio sit in hoc, ne diversus populus in unum gregem congregatus, in superbiam elationis et in ignominia diversitatis dissipetur, et præcipue ne honestas morum ibi dirumpatur, cum se invicem odio dilantant, quando altior ordo super inferiorem cadit, et quando inferior super altiore ascendit, quia Deus discernit populum in terra sicut et in celo, videlicet angelos, archangelos, thronos, dominationes, cherubim et seraphim discarnens. Et hi omnes a Deo amantur, sed tamen equalia nomina non habent. Superbia amat principes et nobiles in persona elationis; et iterum illos odit, cum ipsam interimunt. Et scriptum est: *Deus potentes non abiecit, cum et ipse sit potens* (Job 34). Ipse autem personas non amat, sed opera que gratum habent in illo, sicut Filius Dei dicit: *Meus estis, et faciam voluntatem Patris mei* (Joan. 14). Ubi humilitas est, ibi semper Christus epulatur. et ideo necesse est ut illi homines discernantur qui plus vanum honorem quam humilitatem appetunt, cum hæc videret que illis superiora sunt. Morbida etiam avis abijciatur, ne totus grax contaminetur. Deus bonum intellectum hominibus infundit, ne nomen ipsorum deleatur. Bonum enim est ne homo motum apprehendat, quem movere non poterit, sed in valle subsistat, paulatim discens quod capere potest. Hæc dicta sunt a vivente lumine, et non ab homine. Qui audit, videat et credat unde sunt.

EPISTOLA CXVII

A. ABBATISSÆ DE CROUCHDAL AD HILDEGARDEN.

Ut Deum exoret, quatenus pro excessibus in officio suo commissis satisfacere possit.

Amantissime domine H. divinarum ac verissimarum visionum sacratissimo munere divinitus illustrata, A. de Crouchdal, solo nomine abbatissa, super effluentissimum perfectæ charitatis donum.

Eloquia vestra, mi domine, ab illa sanctissima anima vestra, ab illa consuetudine contemplationis vestre, tanquam de vertice æternorum collium defluentia in profundissimam cæterarum convallem animarum, quasi imber super herbam, et quasi stillicite super gramina rigant, et infundunt eas, et geminare eas faciunt germina sine spina, germi-

nare eas faciunt superiorum desideriorum viva A
 germen, naque ad thronum gloriæ summi Dei miru
 olore prosilientia. Opto igitur ego, ancilla vestra,
 litteras vestræ sanctitatis intneri, et alloquio dul
 cissimæ consolationis vestræ tanquam levis auræ
 flatu refoveri. Nam, mi-mater et domina, omnis
 spes, et securitas, et refugium, ac tutela mea, in
 vestra post Deum maternitate dependet; ideoque
 ad vos sola recurro, et me consilio et auxilio vestro
 post Christum committo. Posco igitur iterum sup
 pliciter, deprecor misericorditer, quatenus pro me
 Deum exoretis, et quid mihi agendum sit pro plu
 ribus excessibus meis, quibus et in onore nominis
 [/. muneris] mihi impositi, seu in aliis transgres
 sionibus delinquo, ut supra deprecata sum, benigne
 insinuetis. Timeo enim et valde pertimesco me
 offensam Dei incurrere. Valete.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

*Commendat illi charitatem, obedientiam et propriæ
 voluntatis abnegationem.*

In vera visione hæc verba, quæ propter admoni
 tionem magnæ necessitatis ardenti desiderio a me
 quærebam audiui: Valde gloriosa laus ubi fidele
 magistrorum has acies habet, videlicet illam quæ
 cum clypeis et loriceis atque aliis armis custos
 turris posita est, ut contra illos pugnet qui turrim
 ipsius destruere volunt, et etiam illam quæ civita
 tem suam probis militibus ita munit, ne muri ejus
 ab inimicis comprehendantur, et ne hostium ejus
 perfidis speculatoribus aperiat, ipsique non inter
 ficiantur. Isti homines in beatitudine sunt. Qui
 autem sic non faciunt, squalidiores rusticis sunt,
 qui per seipsum et per pecora sua villas suas sap
 ientem procurant, ne in pascuis suis deficiant. De
 his dicendum non est: *Quæ est ista quæ ascendit
 per desertum sicut virgula sumi ex aromatibus myr
 rhæ et thuris, et universi pulveris pigmentarii?*
 (Cant. iii) nec illud: *Quam pulchri sunt gressus tui
 in calceamentis, filia principis* (Cant. vii). Hoc est,
 qui in exilio hujus sæculi, quod per desertum in
 telligitur, voluntati suæ contradicit, et in omnibus
 operibus suis suspirando ad Deum ascendit, sicut
 scriptum est: *Ascendit fumus aromatum in conspe
 ctu Domini*, mortificationem carnis sibi elegit, unde
 et de fumo aromatum, et de mortificatione carnis
 omnes virtutes in eo crescunt, quibus nunquam
 saturatur. Illi qui hoc facit de supernis angelorum
 et sanctorum dicitur: *Quam pulchri sunt gressus
 tui*, id est studium, in quo in ista mortificatione
 ambulat, filia principis. Sed ab ore prophætæ iste
 abijciendus est, qui nec frigidus, nec calidus est,
 quia nec in terrenis, i. e. in cœlestibus qui quam
 laborat. Sed eum locustis assimilo, quæ nec cum
 volatilibus recte volant, nec cum animalibus in
 terra recte ambulant, sed quæ similes turbini,
 qui cito deficit sine utilitate vadunt.

O filia sacri nominis, aures tuas aperiri, atque
 diligenti corde proposita signa hujus parabolici
 sermonis audi, videlicet, quam magna gloria in

summa laude de turribus hujus civitatis ita con
 stitutæ sit; turris civitatis latius et ritas cum con
 cordia est. Et quare turris nominatur? Quia de
 altissimo Deo ipsa fons saliens omnem terram cir
 cuiens fluxit, quoniam ipse Deus omnes creaturas
 in plena charitate ita disposuit, quæ in eis neces
 sitas in eis sit. Unde discite quod sancti homines,
 in quibus charitas habitat, in nulla necessitate de
 ficiunt, quia corda eorum mansuetudinæ et paco
 velut fluenti odore balsami circumdantur, quapro
 pter et antiquus serpens eos describere non potest,
 quoniam ut fetens odor ab odore balsami segrega
 tus est, ita diabolus charitatem fugit, et in cavernam
 ab se abscondit. Ubiunque autem sancti
 homines, in quibus charitas non habitat, in ve
 mine homini congregati sunt, civitati quæ sine
 turris est, et politis domibus quæ sine celsitu
 dine sunt, assimilantur. Tale in hac confusione
 pecunia justitiæ atque regni, quia firma habitacu
 la non habent, disponuntur, ideoque etiam sæpe
 destruantur. Quoniam ut turris civitatem ornata ac
 sustinet, ita charitas omnes virtutes. Milites chari
 tatis qui in turri positi sunt, obedientia, fides et
 spes sunt. Obedientia clypeo circumdatur, quia
 semper sublimis est, fides loriceis induitur, quia
 omnia bona quæ in Deo sunt, quæ oculus nunquam
 vidit probat; spes autem cœlum cum omnibus or
 namentis suis per fidem complectitur. Fides vero
 per obedientiam Deum semper aspiciat, ita faciens
 ut ei præcepit. Deus enim charitas est, quia omne
 opus suum pius est; sed per humilitatem de cœlo
 descendit, ut captivos suos liberaret, qui charita
 tem reliquerunt, quando ipsam non cognoverunt.
 Hoc per humanitatem suam fecit, et idem exem
 plum nobis reliquit. Quomodo? Quando propriam
 voluntatem nostram in officiis hujus sæculi relin
 quimus, post vestigia ejus ambulamus. Quando au
 tem in nomine ejus in unum gregem congregamur,
 quemadmodum ad aquilam alia volatilia congregan
 tur, Abraham imitamur, qui populum suum et
 regionem patriæ suæ reliquit, atque in aliena re
 circumcisionem secundum præceptum Dei perfecit.
 Sed quando per hominem qui nobis similis est, præ
 ceptis Dei obedimus, in benedictionibus sicut stellæ
 cœli multiplicamur, velut etiam Deus Abrahæ per
 angelum suum premissit, et alienam rem secun
 dum incarnationem suam requirimus, pro nihilo
 nos reputantes, ac in spiritali vita laborantes. Cum
 hoc facimus, turrim nostram probis militibus per
 humilitatem undique munimus: probique milites
 sumus, cum voluptatem hujus sæculi superamus,
 et cum furorem iræ vincimus, utique paupertatem
 nostram propter amorem Christi toleramus, et cum
 inimicabilia homicidia odii ac invidiæ a nobis abji
 cimus; atque cum alios peccatores similes nobis
 non spernimus, nec injusta judicia super eos judi
 cemus, et cum super justos atque innocentes fal
 sum testimonium non querimus. Hi probi milites
 sunt qui civitatem nostram undique custodiunt, ita

ut murus sanctæ regule et conversationis nostræ ab inimicis, videlicet odiosis ac invidiosis moribus, non perfodiatur, et ne ostium pacis per contradictionem repudietur; quoniam si hoc sit, clausula ostii nostri reseratur, inimicique nostri in civitatem nostram secure ambulant. Et ne simus cum illis, qui semper erranti corde sunt dicentes: Ille quod hominis rationalitas nobis ponit et eligit, notamus, quia quæ nos ponimus et eligimus, utiliora et iustiora illo sunt. Iam insidiatores sunt, qui civitatem nostram per insidias suas destruant, quia quæ de antiquis et sanctis magisterialibus medicis nostris in jejuniando, in vigilando et in orando, sive in aliis virtutibus constituta sunt, repudiant, et voluntatem suam pro Deo, qui ipsos creavit, eligunt. O filia sanctimonix, nunc audi: Turris tua sine probis militibus vacua est, et custodes civitatis tuæ obdormierunt, atque ita in iniquitatem, et maxime propter proprietatem voluntatis suæ ducti sunt. Ideoque turris et civitas tua tam aridæ sunt, quod vix consistunt. De somno itaque tuo surge, quia funes navis tuæ, qui consuetudo sanctæ conversationis sunt, nondum rupti sunt; sed in magna stultitia morum te occupantes, rumores qui tibi convenient quæris. Hoc tibi non expellit; sed sicut in desertis habitaculis magni et parvi atque cæci mures sunt, qui vestimenta hominum corrodunt, ita per hæc omnis consuetudo sancta discinditur. Majores mures inquietæ mentes impietatis sunt; parvi vero stultitiam, quæ a via veritatis nocturnaliter est, significant: cæci autem vanitatem hujus sæculi, quæ a luce justitiæ cæca est, ostendunt. Unde in Evangelio scriptum est: *Omne regnum in seipso divisum desolabitur* (Luc. xi). Nunc aspice in quam magno ardore Spiritus sancti plantata sis. Quapropter et ministerio suo in te carere non vult, et primam regulam B. Benedicti aliorumque magistrorum diligentem corde attende, ut non percas, sed ut in æternum vivas. Vos autem, o cuncti magistri, providete ne stultis agricolis illis similes sitis, qui cum aratrum per seipsum recte ambulans vident, gaudium habent; cum autem curve incidunt, tedium habent id recte vertere; et etiam caveo ne Paterfamilias vobis dicat: Inutiles mihi estis, quia villicationem vestram non recte perficitis; sed sollicite considerate, quæ necessitas et quæ adversitas subditorum vestrorum sit, et cum omni sollicitudine eos protegit.

EPISTOLA CXVIII.

C. SANCTIMONIALIS AD HILDEGARDEN.

Quam grave ipsius ferat absentiam.

HILDEGARDI matri suæ sibi in Christo allectissimæ, si illa sua et vere tota sua, quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (II Cor. n).

Quid scribam vel quid dicam tam unicæ, tanquam in Christo dilectissimæ matri, penitus ignoro, quia ipsa vis amoris omnem mihi sustulit scien-

tiam locutionis; imo etiam vinum mæroris, quo divina absentia tua me inebriari fecit, tantum me afflixit, ut non solum dictandi, verum etiam vivendi mihi fastidium generarit. Melius enim mihi fore crederem nunquam te vidisse, nunquam te erga me tam benignam tamquam materna viscera gerentem sensisse, quam per tanta locorum spatia late separata sine mora lugeo te quasi perditam. Spero autem Deo meo, et ideo meo, quia nihil habeo clarioris, eo quod nunquam cæculetur corporis hujus deponere me sicut formulam, priusquam dulci tua visione ac melliflua colloquutione me fecerit lætificatam. Quod si, peccatis meis exigentibus, non evenerit, tamen in hoc, ut pietati ejus confido, spem meam non frustrabit quia me ibi te concedat videre, ubi nunquam ab ipsius separemur visione. Quid plura? Rogo autem te, mater allectissima, et eum in cujus amplexibus jugiter commoraris, et sub cujus umbra, ut hinculus a fervore tentationum et vitiorum requiescis, pro me deprecari digneris, quatenus mihi adhuc erranti et eum perquirenti, sed hæc! minime inveniendi, se invenendum manifestet, et sub umbra illius quem desidero, me quandoque sedere faciat. Vale.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Gratulatur illi quod viam angustam sit amplexa.

O filia Dei, in pura scientia fidei hæc verba ad te dicta audi: *Vox turturis audita est in terra nostra* (Cant. ii). Ille est de Filio Dei, qui contra carnis jura ex integra terra Mariæ Virginis natus est. Flores omnium virtutum et ornamenta omnium pigmentorum processerunt, quæ in se odorem suavitatis virtutum habuerunt. Hortus enim harum virtutum in peregrino filio surrexit, qui ad patrem suum, scilicet omnipotentem Patrem, in se reversus, peccata sua confitendo cucurrit, quem ipse osculo humanitatis Filii sui suscepit. Et tunc vox turturis auditur, cum propter amorem Dei mundum cum voluntate nostra relinquimus, ut etiam turtur præ reliquis volatilibus solus manet cum socium suum amittit. Sic tu etiam, charissima filia, fecisti quando pompam hujus mundi reliquisti. O quam pulchra calceamenta tua, filia regis, fuerunt, cum propter amorem Dei arctam et angustam viam spiritualis vitæ intrasti! Unde, o filia Sion, gaude, quia in medio cordis tui Spiritus sanctus habitat. Considera enim quod consolator tuus sicut lilium inter spinas te constituit, cum pompam et divitias sæculi hujus, quas Filius Dei spinas nominavit, habens, spiritalem vitam elegisti. Tu etiam, sicut rosa in Jericho, in passionibus conversionis tuæ rutilabas. Nunc autem de te gaudeo, quia in te completa sunt quæ de te audivi et desideravi; et tu mecum gaude. Ego vero in vera optione opto ut murus pretiosis lapidibus et margaritis ornatus fas in conspectu Dei, et in laudibus omnis cælestis exercitus fas. Gaude igitur et lætare in Deo tuo, quoniam in æternum vives.

EPISTOLA CXIX

D. SACERDOTIS AD HILDEGARDEN.

Ægre fert quod propositum deserendi sæculi differatur, ipsius preces exposuit, et librum ejus ad transcribendum.

HILDEGARDI magistræ sponsarum Christi dignissima, B. Dei gratia, licet indignus Dei sacerdos et peccator, intimæ dilectionis et omnis obsequii devotam certitudinem.

Tædet me vitæ meæ, quia repletus sum amaritudine, et quia propositum ejus conscia es, virgo sanctissima, exspectandæ quosdam fideles amicos meos, adhuc differo. Via mea, ut propheticis utar verbis, tandem septa est spinis et maceria. Verumtamen flagella quæ per omnia erudiunt Israel penitus non renuo; sed quia cum tentatione proventum non faciunt, ne succumbam, et ad finem propositi non perveniam valde pertimesco: non quod ex consolatione tua, quam frequenter aspicio, plurimum confidens, cor meum et inter peccata et scrupulos lætificatur. Quapropter, virgo Deo devota, nos omnes post Deum ad te suspirantes summopere petimus, querimus, pulsamus, quatenus a solitis precibus nullatenus desistas, donec locum certum habitationis nobis, aut si id tibi tentatio in Deum videatur, saltem nunc discretum religionis ordinem misericors Deus tibi pro nobis insinulare dignetur. Ita Deum per te ordinasse non dubium esse nos credimus; tu te experta es. Nihil enim in terris fit sine causa. Et ideo sicut animam meam occulorum Dei judicio ab angustiis ex parte liberabas, ita nos omnes per dispositum in te a Deo modum liberare a debietatis errore debita peccatrix non diffugas. De cætero litteras tuas et de his et aliis desidero. Præterea librum tuum transcribere multum cupio.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Animat eam ad propositum suum prosequendum.

Hæc dicit Spiritus: Laude dignissimum est et mirabile quod peregrinus ad patriam festinat. O quam magnus luctus et mæror tunc oritur inter cives et notos illius qui cum ipso epulabantur et ludebant! et o quam valde erubescunt lascivi, quod sodalis ipsorum relinquit vasculum quod cum ipsis portabat! Respice quod in oculo viventis in magno studio prævisus es, sicut mitissimus pater ovem suam requirit. Socii qui in latitudine otiosi sedent, mutuam pacem habent; fortissimus autem miles in magnis turbinationibus est. Sta in via rectitudinis, et præpara animam tuam ad pugnandum cum illis qui semper militant in legatione regis. Vide quia si aliquod volatile crabronum a sociis suis recederet, et in altum respiciens ad solem volare inciperet, omnis turba muscorum irrueret in illud, volens ipsum opprimere; sed subtegeret illud lumine suo, ne ipsum ultra viderent, et sic aufugeret. Tunc omnis turba illa scandalizaretur, et sic illud probus miles efficeretur. Deus manum

A suam tibi porrigat, ut vivas in æternum, ubi sol non obscuratur.

EPISTOLA CXX.

V. AD HILDEGARDEN.

Excusat ea quod eam nec corpore, nec acrisis visitaverit.

Domine H. religione, sapientia, disciplina, moribus, postremo omni utriusque hominis virtute plenissima, ille tuus per omnia V. in sexta cum Martha laborare, in septima reintegrari, in octava cum Maria jocundari.

Quomodo me, domina dilectissima, ab aspectu et colloquio vestre dulcedinis, mihi omni mellis sapore gratioris, tandiu subtraxisse potuerim, vel interim litteralis saltem visitasse vos distulerim, B memetipsum satis admirari nequeo, totumque id parvitatæ meæ desidii deputo. Vestram etiam pietatem hujusmodi mea inconcinnitate, quod absit! offendisse valde timeo, et merito, quippe quem antea nec voce, nec habitu, nec facie, necdum etiam fama agnitus, ut primum veni, quod factu perdifficile est, gratia vestri benignissime recepistis, et statim vestri colloquii participatione, quod magnum duco, recreare dignata estis. Verum quia poenitet, ignoscetis. Animus enim meus nunquam non promptus fuit, facultas vero defuit. Promitto igitur, si quid promittere possum, me, si Deus facultatem dederit, quantocius emendaturum. Interim aut orationibus vestris pro Deo mei miserissimi peccatoris memor esse dignemini.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Portatur ad contemptum mundi.

Qui vita est, hæc verba mihi ostendit dicens: Tu similis es aquæ quæ movetur in tempestate, et quæ iterum manet in tranquillitate. Victoria tibi dicit: Libenter ingredi ad te; sed tu cædis me, quando faciem mentis tuæ abscondis: ita quod dubius es, non habens volantes pennas in securitate, ubi non es in amplexione contemptus mundi. O homo cito veniet tibi resurrectio, si pulverem cineris a te excutis dicens: Si non possum stare in sole, volo tamen me abstrahere de luto pulveris, et vestem meam abluere de vicissitudine morum hujus sæculi. Tunc columba dabit tibi unguentum, et vulnus tuum terget. Nunc surge et vive in æternitate.

EPISTOLA CXXI.

T. MONACHI S. BENEDICTI AD HILDEGARDEN.

Opet ejus præsentia perfri aut saltem ipsius litteris in Deo corroborari.

Domine serenisimæ ac vere beate H. Spiritu divinæ visionis decoratæ, monachorum S. Benedicti infimus, quamvis indignus sacerdos, T., devotæ servitium obedientiæ cum omni humilitatis subjectione.

Qui confidunt in Domino intelligent veritatem, et fideles in dilectione, etc. (Sap. III.) Hæc sacrosancta dicta per os supernæ sapientiæ edita multorum relatione veridica in te fore cognovi et credo com-

pleta. Quod enim aëria Scripturis testantibus invenio, Adulissime teneo, quod omne verbum impossibile non sit apud Deum. Igitur famam quam rumore vulgante agnovi, quamvis sanctas teas revelationes non viderim, veram esse non dubitavi. Scio itaque in veritate quod quia fiduciam tuam in Domino posuisti, ideo veritatem ipsius intellexisti, et quia fidelis in dilectione illi acquiescisti, donum divinæ revelationis et Spiritum celestis consolationis suscepisti, et pacem electorum Dei acquisisti. Nunc vero quia omnipotentis Dei misericordia amplior in te est inventa quam in cæteris mortalibus, ideo non tantando, neque superbiendo, sed solius Dei gratiam simpliciter per te deprecando, suppliciter rogo, ut memores sis illius vocis Domini, *Unum ex meis pusillis velite contemnere.* Considera ergo ne litteras meas pusillanimitatis contempnas, sed per amorem Jesu Christi preces meas te orem clementer exaudias, et ut pro delictis meis apud Deum intervenias, et sanctis tuis precibus vitam meam subleves, et negligentias meas admonere digneris per litteras tuæ correptionis. Valde enim mihi est optabilis correptio tuæ dulcissime charitatis. Ergo indignum me judico munere tuæ chartæ amantissimo, sed credulitatis meæ mercedem a te recipere cupio. Credo enim per Spiritum, per quem cuncta præterita, præsentia et futura perspicis, etiam tibi patere secreta mei cordis. Vere nunquam vili diem mihi dulciorem, quam ut ad tuam præsentiam pervenirem. Mallem namque nudi pedibus incedere pro sola verborum tuorum auditione, et nimis jucundum mihi esset atque optabile, si vel tuas excellentissimas visiones, vel aliquas tuæ beatitudinis litteras mereretur percipere. Omnipotens Pater per virtutem sui Filii Domini nostri Jesu Christi et per cooperationem Spiritus sancti incoolumem te longo tempore dignetur conservare ad correctionem sanctæ suæ Ecclesiæ.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ejus desideria esse bona, et ut fortis sit in prælio.

Lux vivens dicit: O homo, rivuli fluunt de me ad viriditatem mentis tuæ; sed tamen mens tua est ligata, et etiam acuta per vicissitudinem morum in tenebrositate dispersi venti: et occultæ cogitationes tuæ in mente tua interdum decipiunt te, et gustus operis tui interdum tangit te. Vultus autem desideriorum tuorum videt ad me per gaudium ascensionis, quod nondum potes in opere tuo capere. Valde bona sunt desideria quæ turrim ædificant in altitudine suavitatis boni odoris. Unde gaudent angeli propter opera facturæ digiti Dei, quæ opera Deum gustant, rumpendo cibum nequitie peccatorum. Nunc tu, o miles, esto fortis in prælio quandiu vivis in corpore tuo, quia inimicus tuus non fatigatur, et pugna non deficit. Talia sunt opera tua, ut mitissimus Pater super te gaudeat, et ut verbum ejus animam tuam clarificet, et ut igneus amator unguentum tibi salutis infundat et viriditatem floris sapientiæ.

EPISTOLA CXXIII.

B. AD HILDEGARDIS.

Peccatis gravatus ipsius petit orationes.

Amentissimæ ac desiderantissimæ dominæ suæ ac matri H. B. peccator, post hanc vitam fragilem et caducam perenniter gaudere cum Christo Domino.

Beatam me fore existimo, si litteris sanctitatis vestræ consolari promerero; sed quia prudentis medici est assiduis vulneratum hominem visitare, et carnem superfluum et putridam reserare, ne postmodum deterior fiat corruptio, si caute et diligenter recisa non fuerit, rogo ut pro amore pii Redemptoris plagas vulnerum meorum crebrius inspiciatis, ut nullum in eis per Dei misericordiam et vestram consilium vestigium corruptionis remaneat. O dulcissima mater ac desiderantissima, jam diu desideravi de baculo meo venire ad vos. O dulcissima domina, oculis cordis vos semper intueor, vobiscum loquor mente et conversor. Scio quod Deo meo peccavi in opere suo. Cognosco me peccasse, orate pro me. Non quero terrenum lucrum, non rem transitoriam, sed gratiam Dei mei et salutem animæ meæ. Succurrite mihi. O quanti mihi sunt orationum vestrarum continuata præsidia. Ut igitur a desiderio meo omnino non fraudarer, domina mea, satisfacere mihi volens, clientem hunc cum litteris istis ad vos mittere curavi, qui vos ut dominam et matrem pio complectitur amore. Consolationem vitæ præsentis et perpetuam beatitudinem cum sanctis tribuat vobis Deus. Amen.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Mortatur ad penitentiam suam varios gradus refert.

Hæc in vera visione audivi: Quinque operationes opus Dei in homine habuit. Prima est quod homo formatus est, secunda quod spiraculum vitæ accepit, tertia quod intellexit quod operari potuit, quarta quod bonum opus suscepit, quinta quod malum cognovit. Hæc similitudo ad quemlibet hominem respicere potest. Prima vice intelligitur quod homo criminum suorum cum suspiriis meminit, ita quod inutilia sunt; secunda, quod a criminibus aliquantulum declinat; tertia, quod ea confitendo aperit; quarta, quod penitentiam agit; quinta, quod se malo alienum facit. Ideo tu, homo, in his operibus quæ Deus in homine operatus est, fac timendo et tremendo penitentiam, quoniam in aliqua parte opus ipsius contrivisti. In audientia enim sacerdotis quandiu vixeris, et possibilitatem habueris; aliquid laudis in gemitu et suspirio Deo exhibebis.

EPISTOLA CXXIII.

H. MAGISTRI DE TRAJECTO AD HILDEGARDIS.

In camino tribulationis excoctus, ipsius scriptis cupit refrigerari, et an sit in numero salvandorum rescire.

H., salve, Christi nobilis sponsa, susceptura incorruptæ vitæ sponsalia. Quis, qualis, quantus,

quomodo, unde sim, scilicet H. magister de Tra- A
jecto indignus, ex presenti latere habes cognoscere.

Christi bonus odor, quasi unguentum effusum, de te longe lateque fragrans nostris indignis auribus spirando inflavit, te superna visitante gratia, frequenti illustratione splendoris divini cœlitus ita desuper irradiari, ut nunquam quarumlibet causarum eventus, et rerum exitus occulta dispensatione Dei præfinitos, per inhabitantem in te ejus gratiam tibi concedatur contemplari, maxime cum hoc tibi instanter flagitaveris revelari. Qua de re ego humilis et dejectus, variis doloribus ac multimodis adversitatibus exagitatus, nimirum ineffabilibus propriis reatibus id provocantibus, tuis me piis precibus ex intimis commendo visceribus, per illum te testans, qui te sibi proprio reassignavit pretio, ut tuis justis laboribus, me ejus clementi bonitati studeas complacere indefesso labore. Sum enim humiliatus usquequaque, et usque in finem curvatus, tanquam vas perditum et a facie oculorum ejus projectum, quia circumdederunt me mala quorum non est numerus, et comprehenserunt me iniquitates meæ, quæ supergressæ sunt caput meum, sicut onus grave, et super hæc omnia sustinui: qui simul contristaretur, et non fuit; et qui consolaretur, nec inveni. Unde non inani quidem temeritate, nec superflua curiositate sed tanquam in camino tribulationis excoctus æstuanti desiderio ex tuis cupitis rescriptis supplex et anhelus exspecto refrigerari, desiderans ex ipsis tam superni dispensatoris de statu vel exitu mearum angustiarum præfinitam sententiam animadvertendo experiri, quam a te consilium sanitatis ex ipsius inspiratione suscipere. Sed ante omnia et per omnia ardentem sitio ex te certificari, si tandem in cœtu salvandorum me divinitas præordinavit computari. Vale, gaude, vive, et sit nomen tuum in libro vitæ.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut declinet a malo et faciat bonum.

Mysticum spiramen et vox Sapientiæ sonat: Deus æternus est, et in semetipso hoc consilium habuit, quod magnum opus facere voluit, ita quod omnia miracula sua in illo per rationalitatem sonarent. Et in hoc antiquo consilio valde delectabatur, et opus suum plurima ædificia boni ædificari debuit, et sic Deus hominem fecit. Homo autem imago Dei est, in qua Deus aureum spiraculum misit, quod in se duas vias in scientia boni et mali habet, altera cœlum sustinet, altera malum ostendit. Illa cœlum sustinet, ista quod Deus virtutem potentia suæ perfecit in aureo spiraculo hominis fulgentibus operibus; ista autem tangit statum nigredinis primi incipientis mali, quod contra pugnare voluit. Et in his duabus viis quinque sensus hominis cum sapientia, scientia, intellectu et voluntate, ad magnum honorem computati sunt, sicut etiam ordines angelorum ad laudem Dei positi sunt, qui

in conspectu ejus assistant. Nunc autem, o serve Dei, in meliore via parvæ fenestellæ in splendido lumine in te apparent, ita quod exoptando bonum desideras; in altera vero via in nigro turbine occupatus es. Sed tu, o miles, cum clara militia surge, et turbinem hunc vince, quoniam gratia Dei te tangit et monet, sicut etiam in scientia secreti tui intelligere potes. Sic declina a malo et fac bonum, et Deus te requiret et in te quiescet.

EPISTOLA CXXIV.

C. B. SACERDOTUM IN RUTHDELINGUN AD HILDEGARDEN.

Ejus precibus se commendant.

HILDEGARDI Deo familiari et super homines hujus temporis admirandæ virgini, C. et B. sacerdotibus indigni in Ruthdelingun, sicut cœpit in Dei timore et amore persistere, et tenebras mundi perviventem, quam aspicit, lucem incessanter illuminare.

Exsultavimus et delectati sumus in his quæ dicta sunt nobis, scilicet legationem consolatoriam nobis adfuturam. Et expectantes expectavimus et nondum intendisti. Unde contristati sumus, gratiam Dei præstolantes, qui non deseruit in se sperantes. Nunc vero quia mittere legatum nos tibi jussisti, facti sumus consolati. Verum quia meminisse te cupimus, Deo dilecta, quemadmodum ad vicissitudinem hujus instrumenti, in quo velut rudes ac delicati milites versari cupimus, recta spe properamus. Idecirco te, mater sancta, adiutorem in oportunitatibus in tribulatione instanter pro nobis interpellare, et vias nostras in te post Deum confidentium dirigit suppliciter exoramus. Nec ista dicimus quasi nos supramodum gravatos hujus facti peniteat, sed ut sanctitas tua apud misericordem Deum consolationem aliquam, quam nostra peccata præpediunt, nobis infirmis, ne deficiamus, obtineat: de qua tibi diligentius aliquid non presumimus insinuare, imo interno Judici modum petitionis nostræ, qui scit quid cuique expediat volumus committere. Ipse namque ait: *Scit enim Pater vester cœlestis quid vobis necesse sit antequam petatis*, qui singulis congrua medicamina suis temporibus novit, nec desinit exhibere. Hoc tamen solum libet exclamare: *Væ, væ, terræ causæ, quando coram vivente oculo putas abscondet se? De cætero præpositum vestrum et sorores vestras, et omnes tecum commanentes in Domino salutamus, et ut nostri pauperum suorum memores sint devote rogamus.*

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut currant ad Deum, et propter eum fortiter pugnent.

Lux vivens dicit: O fortissimi milites, qui in vobismetipsis contradictionem bilinguam contradicitis, audite: O quales illi sunt qui in peregrinatione vitam requirunt, et qui in exilio alieni sunt partibus illius, quam propter Deum reliquerant. Manus enim operantium divitias semper præparant. O quanta

est sanctitas quæ in mortifera peste venenum conculcat! Unde in eversione peccati pulcher flos cre-
scit, qui socius est angelorum. Vos autem, o filii peregrinationis, currite et transite ad me et multas divitias vobis præparate, quia vos videt vivens oculus, qui semper in speculum columbæ aspicit. Nunc laborate, et non fatigemini propter tedium fallacis et parvi operis, quoniam Sol lucis vitam æternam vobis præparavit; et sollicitè ad Deum currite, quia dies ejus venit, et hominem illum qui constrictus est propter dubietatem suam in multis varietatibus, sicut undans aqua multis procellis, sinite sic, quasi arborem quæ non valet curvari sicut virga, quia voluntas ipsius ad curam suam sollicitè videt. Sed ipse hoc modo seipsum consideret. Si culpabile crimen in ipso non æstuat, curam sui habeat. Vos autem, amatores mei, currite ad me, quia gemitum vestrum video ut aurum lucidum et robustum, et mentem vestram lætam et desideria benevolentis habentem. Intrate ergo pugnam ut fortes vernaculi. Qui enim in exsilio sunt, non possunt habere certam victoriam in corpore manentes; sed fugere debent pestilentiam naufragi mundi, et solidare columnam mentis suæ cum angulari lapide. Ideo, o fortissimi milites, non fatigemini per vieissitudinem instrumenti, quia Deus requireret agnos suos inter lupos.

EPISTOLA CXXV.

B. SACERDOTIS TREVIRENSIS AD HILDEGARDEN.

Ut sibi consolatoria verba rescribat, et quomodo C his præesse possit, quos sub regimine sacerdotii regere debet.

Sacræ Dei virgini venerabili sponsæ Jesu Christi, B. Dei gratia in Trevirensi Ecclesia qualiscunque sacerdos, quamvis sacerdotii dignitate indignus, seipsum,

Etsi oculis corporalibus vos raro conspiciam, illa tamen nostræ animæ admiranda potentia, quæ imaginatio dicitur, quotidie vultus vestri serenitatem mihi repræsentat, et jucunda vestri recordatione lætificat, et ad Dei laudem me excitat, qui in diebus nostris dignatus est manifesta ostensione atque evidenti exemplo per vos declarare, quod sacra Scriptura quotidie recolit, hoc scilicet quomodo Spiritus sanctus castarum lumen animarum in antiquis Patribus atque in sanctis Dei apostolicis hominibus indoctis mirabiliter locutus sit. Videtur enim mihi quod vos cum Petro voce David dicere possitis: *Quoniam non cognovi litterarum, introibo in potentiam Domini (Psal. LXX).* Per illam itaque piæ divinitatis clementiam, quæ sacri vestri pectoris intima clarissimis suis radiis inusitato modo perlustravit, vos obnixè deprecor ut vestra oratione me miserum peccatorem adjuvare velitis. Rogo etiam ut per consolationem divinam, quoniam supernæ visioni frequenter innixa estis, mihi consolatoria verba rescribatis, et quomodo his præesse possim quos sub regimine sacerdotii regere debeo, benigne insinuetis. Valete.

RESPONSUM III. DE GARDIS.

Docet qualiter se gerere debeat erga peccatores.

Spiritus veritatis in mystico dono suo dicit: *Hominem in se vulnera habentem et ea cum oleo aspergentem, sed tamen infusum vinum in vulneribus suis sustinere non valentem, medicus frequenter cum misericordia ungit, nec fœtentem livorem in illo esse sinat, quia lepra per summum medium abstergitur, ubi se homo sacerdoti ostendit. Multi autem veniunt ad me, cum verborum mentis suæ, volentes sciscitari cum videntibus oculis quæ sit salus vulnerum suorum, et nolunt me tangere per linguam suam in diversis verbis sudantem. Et interior mens eorum non intelligit me, ita quod educant consuetudinem eos absorbentem in prævaricatione antiquorum vitiorum ebrietatis suæ. Sed dicunt: Anaritundinem correptionis bibimus, et iniquitatem nostram extersimus. Et ita nolunt relinquere malas vias suas. Certe hi debent ligari, ne possint se movere per sæculares vias, quoniam iniquitates suas deserere nolunt. Homo autem qui semper cum dolore iniquitates suas deserit, ita quod non vult in sordida peccata sæpius den ergi, non est prædicto modo ligandus, sed in doloribus suis unguendus in quocunque loco sit. Magnus enim medicus vigilantes suscitatur, et dormientes corripit, et in malis suis perseverantes occidit. Ideo, o tu modice, in his duobus partibus provide quæ sit necessaria necessitas.*

EPISTOLA CXXVI.

FRATRIS S. AD S. HILDEGARDEN.

Peccatis gravatus ipsius se commendat precibus.

Dominæ H. matri spirituali Fr. S..... ecclesiæ fratrum extimus, sed super omnes peccatorum sordibus obfuscatus, cum Martha dapes spirituales ministrare, et cum Maria gaudia vitæ cœlestis auhelare.

Gaudio gaudeo, o mater spiritualis, vos in conspectu Domini Dei nostri gratiam invenisse, lampademque felici animæ vestræ propter ipsius adventum absque temporis illius fatigatione igne sancti Spiritus lactenus accensam habuisse. Vos igitur, o symmysta Dei, quia cum prudentibus virginibus castitatis integritatè polletis, oculumque contemplationis circa divinam claritatem fixum jugiter habetis, pusillanimitatis meæ precatur devotio, ut faciem Domini, quam perversitatis cauteriatæ nimis exacerbavi, vestris justissimis orationibus pro me placare curetis. Certus enim sum quia Deus noster refugium et virtus, vestram pro me libenter dignabitur exaudire deprecationem, ut pro sua pietate blasphemis spiritu per quem nimis infelix anima mea circumvallatur longius fugato, mihi que propter vos justificato non in æternum det fluctuationem. Sed et hæc a largiflua vestra bonitate depono, ut per præsentium litterarum portitorem vestræ sanctitatis litteras parvitati meæ rescribatis. Vestris sanctimonialibus monasticæ religionis servatricibus tot de me dicite salutationes et ora-

tiones quot sunt in domo Domini æternæ mansiones. *Valete.*

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut ad Deum suspires per penitentiam.

Mens tua ut aëres circuit, et unamquamque causam in qua vult disponi et dividit. lantium enim tuum consecratam fuit, quia gratia Dei te ita imbuuit, quod virtutes et alia multa bona capere potes. Quidam vero ventosi sunt, et de viriditate et humiditate terræ, ac de aere et aquis comprehensionem per sensualitatem habent. Deus namque, ut sibi placuit, *Fiat* dixit, in quo omnis creatura in genere suo processit, quomodo scriptum est: *Semel locutus Deus, duo hæc audiri, quia potestas Dixit, et tibi, Domine, misericordia, quia tu reddes unicuique juxta opera sua (Psal. Lxi).* Nam per iussione[m] suam Deus omnia creavit, et hoc semel fecit, quando *Fiat* dixit; et in hoc etiam duo intellexit, scilicet quia magna potestas fuit, quod Deus homini legem dedit: unde et illi qui omnibus dominatur misericordia, quia per incarnationem suam rediit quæ reddenda sunt, quoniam unicuique peccata dimittit qui ea per penitentiam videt et cognoscit; sed qui ea nec videre, nec cognoscere vult, eiecit. ac enim in retriutionem operum suorum mittit. Primum enim angelum qui se injuste exaltavit, in lacum miseriae Deus stravit, et etiam primum hominem propter stultitiam vanæ gloriæ in carcerem hujus mundi misit. Nam nullum opus suum vacuum constituit. Primus enim angelus magnam scientiam et sapientiam habuit, sed propter magnam malitiam suam honorem Domino suo impendere noluit, et corruit, ac sit remansit. Homo autem per gustum tibi lapsus est. Quapropter Filius Dei sacrificium pro peccato illius se prebuit. Unde et homo qui per scientiam boni et mali se multum peccasse recordatur, cum ad Deum suspirat, denuo per penitentiam in Deo renascitur. Tu autem, o fili, die ac nocte disce, ut in æternum vivas.

EPISTOLA CXXVII.

V. PARIENSIS MAGISTRI THEOLOGI AD HILDEGARDEN. *Querit a sancta Hildegarde an dici possit, quod paternitas et divinitas Deus non sit.*

Domina H. eximie virgini Christi, V. Parisiensis humilis et indignus magister nomine et loco quo fungitur, orationem, et quidquid tantæ sanctitatis et nobilitatis personæ condignum censetur.

Quia tu, domina, ancillam te fecisti Christi, ipse te super te elevavit, et secreta tibi virginalis thalami adhuc in carne positæ revelasse ex parte creditur, ut una ex his credatis, de quibus canitur: *Introduxit me rex in cubiculum suum (Cant. ii).* Sed quia prophetica et fidelis anima dicit et ingeminat: *Secretum meum mihi, secretum meum mihi (Isa. xxiv),* et Ezechias rex, qui cellas aromatum et the-

A sacros templi quilibet Babyloniorum aperuit, Deum in hoc graviter offendit. Beati illi qui nos peccatores in tantum præcellunt, ut cœlestia rimentur, in viis suis spiritum discretionis ex his per tentationem magis quam per revelationem, Deo dante, proventum profecerunt, præstolentur, et inferas etiam apud homines de visionibus suis discant quæ proferant vel quæ reticeant. Sic namque, Deo doctum ipsorum per humilitatem disponente, quædam subsigillant, nec ea proferunt quæ apostolicam et ecclesiasticam institutionem permoveant. Hæc, prudens femina, attende, quia mulier timens Deum ipsa laudabitur. Dicitur quod elevata in cœlestibus multa videas, et multa per scripturam proferas, atque modos novi carminis edas, cum nihil horum didiceris. Super his nequaquam miramur, quia non excedunt modestiam et sanctimoniam tuam, sine quibus talia ab homine non capiuntur. Scire autem possumus quidquid ibi de sanctis revelatur, innuat gloriam; quidquid hic abest agitur (25), exigat humilitationis formam. Nos autem quamvis a te longe positi sumus, fiduciam in te habentes, quædam a te petimus, scilicet, quoniam plurimi (26) contententur quod paternitas et divinitas Deus non sit, quid inde in cœlestibus sentias, nobis exponere et transmittere non differas. Valeat dilectio tua.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Respondet in visione sibi demonstratum esse quod paternitas et divinitas Deus sit.

Ego pauperenta forma in fumo aromatum montis excelsi dico: Sol lumine suo descendit, et multas indignationes vicissitudinum locorum illustrat. Et sic, o tu magister, in magistratione multos rixulos in scripturis habes, quos inter alios interdum spargis, scilicet inter magnos et parvos. Sed valde tremisco propter humilem formam quæ in me est. Nunc audi: Rex in solio suo sedit, et magnas columnas et valde elegantes in magnis ornamentis coram se statuit, quæ sunt ornamenta eboris erecta sunt, et quæ omnia indumenta regis in magnis honoribus gestabant. Tunc Regi placuit, et parvam pennam de terra levavit, et illi præcepit ut volaret, sicut idem rex voluit. Penna autem a seipsa non volat, sed aer eam portat. Sic ego non sum imbuta humana doctrina, nec potentibus viribus, nec etiam æstuo in sanitate corporis, sed in adiutorio Dei consisto. Et dico tibi quomodo in vera visione edocta sum, quid paternitas et divinitas sit, quoniam ego a te percepi hoc plurimis necessarium esse: quatenus veraciter in vera fide roborentur. Nam ad verum lumen vidi et didici vigilanter et aperte videndo, quod non per me in me requirendo, quod paternitas et divinitas Deus est, quia homo hanc potestatem non habet, ut de Deo dicat, sicut de humanitate hominis, et sicut de colore facti operis de manu hominis. Vivens ergo lux in secreto

(25) Forte leg. *absconditur* pro *abest agitur*.

(26) Hujus doctrine præcipuus auctor fuit Gil' cr-

tus Porretanus, episcopus Pictaviensis, quam retractavit in concilio Remensi sub Eugenio papa III.

verbo sapientie dicit: Deus plenus est et integer, et abque principio temporum, et ideo non potest dividi sermone, sicut homo dividi potest: quoniam Deus totum est et non alius, ac ideo illi nihil abstrahendum aut addendum est. Nam etiam et paternitas et divinitas est ille, qui est, ut dictum est, *Ego sum qui sum* (Exod. iii), etc. Qui est plenitudinem habet. Quomodo? Faciendi, creandi, proficiendi. Quicumque enim dicit quod paternitas et divinitas non sit Deus, hic nominat punctum abque circulo, ipsum qui æternus est negans. Et quicumque negat quod paternitas et divinitas Deus sit, Deum negat, quia vult quod aliquid vacuus in Deo sit, quod non est, sed Deus plenus est, et quod in Deo et Deus est. Deus enim nec excuti, nec excribrari potest secundum hominem, quia in Deo nihil est quod Deus non sit. Et quoniam creatura initium habet, ex hoc invenit rationalitas hominis Deum per nomina, sicut et ipsa in proprietate sua plena est nominum. Nunc iterum audi, o homo, propter eam formam in spiritu tibi dicentem; Deus vult ut recta itinera facias, et ut illi subjectus sis, et ut etiam vivus lapis sis in lapide angulati et de libro vite non deleberis.

EPISTOLA CXXVIII.

FRATRIS O. AD HILDEGARDEN.

Deplorat Ecclesie per schisma scissuram, oratque ut pro ea suas preces interponat, pro se etiam qui a demonibus vexatur.

HILDEGARDI dilectæ matri, fr. O., filialis dilectionis obsequium.

O mater dilecta, quid facient infantes, nullum qui eis lac præbeat habentes? Parvuli petunt panem et est non qui frangat eis (Thren. iv). Sol quoque opposuit sibi nubem, ne pertranseat oratio. Quid ergo faciet homo languidus, querens salutis remedium, et non inveniens consolationis auxilium? Ecclesia schismate vulnerata est per verbum divisionis. Ecce hic, ecce illic, quod futurum est in capite jam percurrit in corpore, et non est sanitas ubi gladius iste pertransivit. Quid ergo dicis, mater honorata? Putas inveniri potest quem queri omnino necesse est! Tandem medicum deesse puto, dum vulneris putredinem sentio. Accede ergo ad inaccessibilem; intra ubi non patet omnibus accessus; dic Dilecte tua: Quare obdormis, Domine? Foris stant querentes te. Anima tua vulnerata charitate non est, si dissensionis gladio percussa est. Veniat eis sanitas orationis tuæ, ut sint unum. Et cum effuderis orationem tuam coram oculis Domini, ad nos regredere, et quid intus agoveris, nuntia nobis, quantum ille concesserit, ejus sermocinatio cum simplicibus est. Habeo etiam ego animam scdam, multis itineribus divisam atque vulneratam, pro qua Deum orare velis charitatem tuam devotissime exoro. Nam a malignis spiritibus multoties tam occulte quam aperte impugnor, qui me plurimum fatigant et seducere volunt, et quid

A de his sentias rogo ut per scripta tua nuntiis.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

De variis demoniorum generibus et quomodo eos possit superare.

Animam tuam in duabus partibus video, scilicet in altera ut ascendat, in altera ut maneat; sed Deus mentem tuam colligit secundum voluntatem tuam et non secundum tuam, et ideo valde afflictus es. Nam quædam malignis spiritibus te fatigari dicis, hoc in hujusmodi adversitatibus video. Aerii enim spiritus in quatuor partes divisi sunt. Prima pars in omni genere visioŕum incendium parat, et per luxuriam hominum incertum facit; secunda autem pars in omni inconstantia volitat; sicut ventus hac illic spargitur, et hominum in insanam iracundiam immittit; tertia vero velut in ostensione angelorum et prophetiarum errorem facit, et in nullis modis uno statu permanet, ac in vana gloria per jactantiam et per contumaciam homines lædit. Sed quarta pars cum aliis prædictis partibus versatur; et in multiplici diversitate est, et non multum maledicta, sed multum flagellata in horrore est, sed cum hominibus libenter moratur, et passionem ac crucem Domini fugit, et quædam bona in hominibus suffert, ac ipsis in eisdem bonis moderationem abstrahit: ita quod suggestionem suam eos in majorem altitudinem in mentibus suis accendere permittit, quam perficere possint, et sic ipsos requiescere non sinit. Nam sanctitatem et præcipue vanitatem non formidat, sed fortitudinem et stabilitatem in magno odio habet; et ut porci siliquis propter pinguedinem manducant, sic in delectatione cum hominibus sæpe commoratur, et quasi penas sustineat clamando ululat, cum ab homine fugatur. Cum enim homo fortitudinem, et stabilitatem, ac moderationem arripuit, ab eo fugit, et clamat, et ululat, et dicit: Ubi pascat? et ubi cibos habebit? Unde quisque homo pavet et timeat, quoniam hæc pars malorum spirituum et cum malo et cum bono morari non formidat. Nam cum homo in sanctitate odium habuerit, magnam veritatem ingreditur, ac Deo et hominibus velut illeus erit. Sed pars illorum spirituum quomodo fugari et ligari poterit?

Cum homo in prima ætate quasi in prima hora, cum puer est, sanctitatem incoeperit, de seipso non loquatur, sed magistros et doctores audiat, et sicut diabolum reclamantem et ululantem ligat; sed in secunda ætate, quasi in tertia hora, cum homo juvenis est, sanctitatem in taciturnitate diu continet et taceat, et in omni sollicitudine et perfectione quod bonum est requirat, ne in superbiam cadat, et sic diabolum occidit. In tertia autem ætate velut in sexta hora homo diu non taceat; sed a magistro in humilitate quod requirendum est requirat, quoniam ætas illa in lasciviam non spargitur, et sic hoc genus mortuorum mortuum apparet. In quarta vero ætate, quasi in hora nona, cum

homo a Deo inspiratur, consilium a magistris et a sapientibus requirat, quoniam tunc imbecillus in calore viriditatis carnis est, et Deo gratias agat. Sed prima ætas patientiam fugit, sed ipsa in sanctitate cum patientia tota sancta est. Et secunda ætas timorem Domini sibi non esse necessarium existimat; sed necesse est ut timorem Domini in sanctitate habeat. Sed tertia ætas timorem Domini libenter habet, imo in sanctitate læta sit: quia dubietas ibi facile subintrat. Quarta vero ætas suspiria ad Deum extendit, et illi gaudia in omnibus adhibenda sunt, ne deficiat. Primus enim angelus in prima ætate, velut in pueritia, per lasciviam cecidit et periiit. In secunda ætate, quasi in juventute, multi fideles et infideles in cælum se erigere volebant, et a semet-ipsis plurima in sermonibus proferebant; unde ceciderunt. Et in tertia ætate, velut in virili fortitudine, prophetæ venerunt, et cum magno timore Domini dixerunt: Non nos in his sumus, sed tu Deus; et sic perseveraverunt, ac omnem terram gaudio repleverunt. In quarta ætate, quasi in plena stabilitate, plures et plures virtutes per inspirationem Spiritus sancti per homines in studio bonorum operum surgunt; et sic mundus deficiet. Tempus autem hoc nondum hoc tempus habet, ut iudicium universitatis pariat; sed tamen omnia genera damniorum magno studio errores in hominibus facit, quia timent ne superentur. Tu autem, o homo, qui in juvenili ætate es, in stabilitate sta, et verba philosophorum et sapientium ac in Spiritu sancto loquentium audi, ut in æternum vivas: Sed et hæc dic: Illa vis quæ me hominem creavit, liberet me de aeris spiritibus; et igneus amor qui me inefficientem vitam constituit, non sinat opera mea cum illis misceri.

EPISTOLA CXXIX.

N. DECANI S. MARTINI MOGUNTINI AD HILDEGARDIEM.

Opinat eam videre: sequæ ejus commendat orationibus.

HILDEGARDI reverendissimæ dominæ ac dilectissimæ matri, N. de S. Martino Moguntinæ Ecclesiæ decanus indignus, modicum id quod est.

Necessarium mihi non est scribere quanta veneratione meus mea sanctitati vestræ subtrata sit, quam sincera charitate vos diligam, quam paratus subservire vobis, si dignata fueritis uti nostro qualicumque servitio. Quanto desiderio scriptis vestris sæpius consolari cupiam, quia splendor divinæ sapientiæ, qui vos intus illuminat, hæc vobis revelat. Ipse quidem proposueram modo videre vos et vestris sermonibus consolari; sed infirmitate corporis præpeditus sum, et venire ad præsens non possum. Cum autem data fuerit opportunitas, Deo volente, videbo vos; et quod scriptis a vobis querere non possum, viva voce requiram. Interim rogo, dilectissima mater, ut oretis pro me Creatorem ac Redemptorem nostrum, ut sic ad omnem voluntatem suam vitam nostram componat, quatenus sibi ipsi in vobis placeat. Etiam rogo, si quid de nostro

A servitio indigneritis, præcipiat quiddam vobis videtur. Sed et scriptis vestris per præconicam nuntium iterum consolari cupio. Deus vos conservare et Spiritu suo sancto semper illustrare dignetur, omni mihi venerationis officio colenda beatissima mater.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Hortatur ad penitentiam.

De nimio cibo et de immoderato potu vini immoderata vitia crescunt, et caro etiam hominis sæpe languescit, ita quod vix vivere potest. Postea lædio peccatorum, quæ re illius fatigata est, quasi gravi somno gravatur. Sed diabolus cum iterum ad peccatum excitat, ac tempora penitendi ei proponit; et ita de torpore illo idem homo ad peccatum evigilat, et hoc modo diabolus cum studio peccare hortatur. Multi etiam homines per deceptionem diaboli penitentiam peccatorum suorum differunt, et sic in perditione inveniuntur. Quando autem homo pro peccatis suis suspirat, cum laude angelorum concipit, et cum bona operatur, sicut sol fulminat; sed cum ipse ornamenta hæc incipit, diabolus cum magna tempestate desperationis super eum cadit, qui eum etiam malis consiliis ad peccandum prius excitaverat. Homo autem ille publicanos et peccatores attendat, et quantum peccaverint, et qualiter per penitentiam surrexerint, et quomodo postea columna cæli facti sunt, videat, et ita lorica fidei et galeam spei se induat, ac inimicos suos ita superet. Tu autem, serve Dei, vide quod in infantia tua deliciose, et in juventute tua cum peccatis gustus carnis vixisti: unde nunc fatigatio peccatorum tibi est, et bona opera operare incipe priusquam umbra hujus vitæ a te inclinetur, ut cum gaudio respondeas voci tibi sic dicenti: Tu hortus in quo oculos meos pascere, esse debuisti; sed non es, quia inutiles herbæ, et spinæ, et tribuli ibi creverunt, quæ omnia utiles herbas suffocaverunt. Has enim acuta falce per penitentiam abscide, et alium illum qui in Evangelio legitur imitare, qui in se reversus ad patrem suum cucurrit, qui eum in gaudio suscepit, et qui per humanitatem suam eum osculabatur. Semen etiam fructuosæ virtutis in hortum tuum semina, et mulieri perditam dramam querenti assimilare, ut super te gaudium in cælo fiat, quatenus etiam gemma in cælesti vita sis, ita ut in æternum vivas.

EPISTOLA CXXX.

N. AD HILDEGARDIEM.

Fidei ipsius animam suam, corpusque suum, totamque congregationem suam illi commendat.

Venerabili et dilectissimæ magistræ, H., vasculo divinæ electionis aptissimo, N. gratia Dei in quod est, quiddam valet servitio unica cum oratione assidua.

Spiritu et mente vos valere exopto, et pro statu omnium rerum vestrarum devotis precibus die nocturne pedibus Dei procumbo. Charissima, si ordinatio Dei in hac vita nos separavit, insolubile

tamen vinculum benedictionis insulubiliter nos conglutinavit. Ipsius namque dilectionis vicissitudinem a vobis exposco, ut mei memoriam habeatis in orationibus vestris et sancto conventui vestro commendetis. Quid plura? In fidem vestram animam meam et corpus meum, cunctamque congregationem nostram commendo. Valeat in aeternum beatitudo vestra.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut intelligat quæ sint utilia et quæ nociva.

Mens tua est quasi vallis, quando mons in te surgit, et iterum civitatem te putas ædificare, cum aliquam causam cum contumacia damnas. Nam qui edax vulnus quod in putredine fœdatur, in verberibus vulnerat, venenum mistum sanguine educit. Et hoc non prodest. Sic est meus illius hominis qui in nulla re parcere vult. Bonus autem medicus vulnera ungit. Sed negligentia hominis est velut ventus turbinis, et furor ejus ut magna tempestas. Nunc ergo intellige quæ sint utilia et quæ nociva, quoniam quædam terrenæ creaturæ habent similitudinem operum hominum. Nam volatilia sunt ad hominis benevolentiam, pecora ad ejus intelligentiam, bestia ad ejus sapientiam. Vermes autem quos sudor terræ ejicit, respiciunt ad multas cogitationes hominum; incongrui vero vermes ad malignitatem eorum, venenosi autem ad iracundiam, feræ autem ad negligentiam operum illorum. Aspice ergo ad Aquilonem, et vide quomodo tempestas ut fumus in nubes ascendit. Sic sunt opera hominis aliquando inutilia. Sed homo qui undique circumspiciendo bene vigilat, tonitrua abstrahit in benevolentia et in miti scientia sua. Et iste non sit bellator in jactu lapidis, nec negligens in vento turbinis. Sol lucet, unde homo unamquamque rem cum misericordia ungat, quia fabricator qui fundamenta sua non recte ponit, instrumenta sua dejicit. Prævideat ergo homo quis sit casus. Qui suspirium habet, ille tolerandus est. Qui vero Deum contemnit, corripiendus est, si prodest; si non prodest, ad hoc opportunum tempus queratur, ne ille moriatur. Homo autem per semetipsum operetur, et animam suam illuminet. Mens vero quæ homicidium non ædificat, homicida non est; sed si causa illa evenerit cum opere, semper luceat, et ad Deum ahelet, quoniam hoc destructum est quod Deus ædificavit.

EPISTOLA CXXXI.

N. MONACHI MULENBRUNNENSIS AD HILDEGARDEN.

Ut aliquid de cœlesti admonitione sibi transmittat.

HILDEGARDI olivæ speciosæ et margaritæ pretiosæ, II. solo nomine monachus in Mullenbrunn, cum ardente lampade cœlesti Sponso obviam ire.

O quam pulchra est casta generatio cum claritate; immortalis enim est memoria illius, quia et apud Deum nota est et apud homines (Sap. iv). Ex hac tam pulchra atque beata generatione te, summi Regis filiam, clarescentibus virtutum indicis patet exortam, quippe quæ in facie præclari operis formam

A præfers hominis interioris. Tali virtutis decore imaginatur similitudo genitricis tuæ: cum exemplo illius lanam et linum quæcisti, et stragulatam vestem operimentum animæ tuæ texuisti. Stragulata quippe vestis induitur, cum virtute charitatis multiplicibus intexta figuris fidelis quæque anima investitur. Resplendet in hac veste regia humilitas et obedientia, pietas et continentia, carnis castimenta et mentis sanctimonia, denique mille millia memoratis similia. Hac virtutum varietate circumamicta a dextris summi Regis assistis, velut illa prophetica regina, ubi inæstimabilem sapientiæ thesaurum invenisti. Unde læcis æternæ candorem quasi de abyso mortalibus ostendisti. Audi igitur filia, et vide, et inclina aurem tuam, ut quia charitas in proximi dilectione consistit, per tuæ orationis auxilium veniale sentiam quidquid in me minus invenio perfectum. Indubitante enim cognosco te ab eo speciatius audiri, in cujus contemplatione sæpius te contigit immorari. Rogo etiam, salva gratia tua, soror et domina, ut aliquid de cœlesti admonitione mihi transmittas, ut per hoc tuæ sanctitatis memoriam cordis mei oculis anteponas. Quid plura? Corpore absens, spiritu præsens te saluto, obnoxie orans ut mihi peccatoris memineris quæ gressum mentis cum Apostolo semper in anteriora extendis. Vale.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Sub parabola docet in hoc sæculo laborandum esse.

Umbra mysteriorum Dei dicit: Ventus fiat et aer in vicissitudinem vadit, atque nubes complicantur, ita quod aliquando turbida, nigra, candida et pura sunt. Sic tu facis, o miles Dei: nam in sæculari tristitia aliquando es, ut inflante vento, et in voluptate multarum insidiarum diaboli, quasi in vicissitudine aeris atque in inquietis moribus tuis, velut in nubibus se complicantibus, ita quod mores tui interdum sunt aqualidi in turbidine, exterriti in nigredine, suaves in candore, atque utiles in puritate. Unde audi, Quidam dominus de monte magno stabat, et servos suos vocavit dicens: « Debitum vestrum reddite. » Alter autem eorumdem servorum coram eo stabat, alter vero sedebat. Et qui stabat respondit: « Domine de longinqua regione exiilli veni, ubi diversam vicissitudinem morum in multis criminibus et peccatis didici. O vix quod præcepta tua sic præterivi! Unde per timorem amoris tui juro quod in omni corde meo pœnitere volo. Sed tamen solem tuum, lunam et stellas in magnis honoribus semper amavi. » Et Dominus ejus ipsi respondit: « Serve bone, responsum tuum, me circumeunte rota, sic accipio dicens: Ego qui sine initio et sine fine vivo, te in magnis honoribus supra omnia quæ amasti pono volo, nec mea possibilitas te condemnabit, quia per poenitentiam vocasti me. » Servus autem qui sedebat, sic dedignando respondit: « Sol tuus me combussit, luna tua me tetigit, stellæ tuæ me compresserunt, capilli etiam capitis mei de rore tuo infecti sunt; et pluvie tuæ me inundaverunt; et ideo ab his omnibus impetravi te, inspicere non po-

tui : unde etiam mecum quid dicere possim. : Et dominus ejus ipsi respondit : « Nequissime serve, quando solem, lunam et stellas constitui, num adjutorii tui indigni? Et quare non erubescis quod me tam tenere in responsis tuis tangis? Non pro hac meruisti ut manibus et pedibus tuis ligeris, et in tenebras mittaris usque dum omnia reddas. »

Attu, miles Christi, parabolan ad te attende. Dominus iste Deus est, qui in altitudine illa vigilat, quod Deus ab omnibus invocandus est. Hic homines in admonitione sua sic alloquitur : De operibus vestris judicari debetis. Sed quidam in divino honore laborant. Quidam autem in molestia tædii torpescunt. Et qui Deum honorant dicant : De suggestione diaboli in casu Adæ in peregrinatione cecidimus, et in operibus nostris multa vitia contraximus, quam transgressionem flebiliter plangemus. Propter gloriam autem nominis tui promittimus quod a peccatis nostris nos abstinere desideramus. Attamen honorem tuum, justitiam et Scripturas per te datas venerati sumus in dilectione. Et Dominus qui incomprehensibilis est, illos laudat, ac supra multa bona constituit, nec eos damnat, quia ipsum penitendo invocabant. Qui autem in tædio divinorum torpescunt, dicunt : Honor tuus nos affixit, justitia tua nos vulneravit, multitudo Scripturarum tuarum nos suffocavit, voluptatem mentis nostræ viriditas spiritus tui evertit, atque effusio zelus tui nos fatigavit, ita quod in lætitia te inspicere non possumus, nec nos excusare valemus. Et Dominus illos dicit nequissimos servos esse, et quod in justitiis tuis adjutorii eorum non indigerit, dicens, et cur non erubescant quod ipsum in temeritate verborum suorum invadunt, unde et Egandi sint et in pœnas mittendi, dum omnia vitia sua in semetipsis æstimant. Tu autem, o miles Christi, hæc etiam ad te ipsum intellige. Nam servus qui stabat, te significat. Cum enim in sæculo fuisti, pauca bona fecisti : sed admonitio Spiritus sancti te concussit, et ad bonum te convertit. Cave autem ne sedentem servum imiteris, scilicet ne dicas quod in regula sicut in sole ardeas, et ne magisterium quasi in luna contemnas, ac ne de communione fratrum tuorum sicut in stellis fatigeris, atque ne admonitionem Spiritus sancti in irrisionem mentis tuæ quasi in rore inducas et ne correptionem sicut in pluvia dedigneris ; sed Deum in bona voluntate et opinione semper amplectere et amplectendo retine et vives.

EPISTOLA CXXXII.

N. MONACHI DE EBRA CISTERCIENSIS ORDINIS AD
HILDEGARDEN.

Ipsius se commendat orationibus, verbaque consolatoria ab ea exposcit.

Dominæ ac matri suæ HILDEGARDI, beatissimæ Christi olivæ, N. peccator de Ebura, Cisterciensis ordinis inutilis monachus, Domino vivere in Domino que mori.

Noscat dilectio vestra quod ideo pauculas litteras vobis misi quia sanctitati vestræ satis digna exco-

gitare nequivi, et etiam tremula mente tali tantæ personæ quddam scribere vix præsumpsi ; sed neque me dignum ad hoc existimavi. Profundo at, salva gratia vestra, audio, genu flexo tremens orationibus vestris in visceribus Jesu Christi me quamvis solidum committo, quantumque cooperante gratia pro modo deservire meæ potero, vestri vestræque familiæ in Christo libentissime memor ero : et si corpore absens sum, corde et dilectione, Deo teste, vobiscum sum. Nunc ergo in memoria vestra me reservate, ac Christo et S. Mariæ, pro ut vobis confido, assidue me commendate, atque verbis consolationum vestrarum secundum divinam ostensionem me consolari studete. Gratia Spiritus sancti vobiscum sit.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Promittit illi futuras consolationes, utpote qui Deo placeat.

Videō quod Deus faciem suam a te non abscendit, sed cum flagellis suis te constringit, sicut ipsi placet. Item in animam tuam et in gaudium corporis tui magnum lumen consolationis Dei venturum video, cum ipse voluerit. Deus autem in tabernaculo tuo vivit, nec gratia ejus in eo obnubilata est ; unde et ante Deum in anima tua laudabilis eris, quamvis de hoc dubites, quoniam victoriosus vir Domino suo amabilis est. Sed et mysticum lumen dicit : Terra quæ pinguedinem germandi habet, multos fructus profert. Sed lolium ac cæteræ inutiles herbæ se mukottes his ingerunt. Sed aliquando quædam temperantia cujusdam venti super hanc terram ascendit, ejus vis talis est, quod inutiles herbas debilitari inducit, et tamen utiles fructus non lædit. Nunc audi : Quidam homines qui in pinguedine naturæ suæ ad quæque idonei sunt, huic plenitudini scientiæ quædam inutilia opera per voluptatem carnis intermiscunt ; sed admonitio gratiæ Dei aliquando hos monet, aut per contritionem mentis aut per tristitiam imbecillitatis, corporalis infirmitatis et per stimula, ut mala devitent, et bona opera faciant. Hæc ad te intellige. Deus ergo rorem de caelo tibi infundat, et in æternum vives.

EPISTOLA CXXXIII.

V. WESSIONIENSIS AD HILDEGARDEN.

Peccatis oppressus querit an debeat adhuc a Deo sperare veniam.

HILDEGARDI sanctæ ac Dei amicæ, sponsæ Christi V. Wessionensis calamus contractus, forma mali, esca diaboli.

Scriptum est : Non habentes tegumenta, amplectantur lapides (Job xxiv). Sed hoc, prohi dolor ! tempore ablati sunt de via lapides, qui vix iniquitatis obsistant. Cesserunt montes, qui super peccantes cadant; colles, qui profugos Christi operiant. Denudata sunt apud Deum turpia hominum facta in suo cursu medium iter habentia, nulloque mediante certatim in lapidem offensionis et petram scandali impingunt. Ex quibus et in quibus, mi domina, ego desperatus quotidie huic impingens peiræ contritus

et contractus, adhuc de Dei misericordia sperare præsumo. Per ipsam itaque Dei misericordiam vos adjuro ne me vobis innitentem abiciatis, nec spernatis per eum qui propter nos sperni dignatus est. Obtestor vos per pretium sanguinis Jesu Christi, dilecti Sponsi vestri, de cruce fluctis, per quem vos subarrhavit et sponsam assumpsit, verbis præsentium de me narrantis piis aures inclinetis; et apud ipsum Sponsum vestrum sollicitantes, quid sit quod me toties ad se clamantem de profundis nequitiarum et de luto facis eripere dedignatur, si sperare ulterius veniam, si spiritum contribulatum et contritum mihi largiri velit, domina, intenta prece exquire, litteris mandans quæ videntur demandanda. Vale iterum atque iterum. Hæc eadem iterans per Christum ne dimittatis adjuro.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut mentem ad bona restauret, et justitiam esuriat.

In vera visione mysteriorum Dei scribo videndo et audiendo et sciendo in uno modo. Tu autem, o homo, similis es nubi, quæ progreditur et regreditur, et quæ in hac utraque parte aliquantulum lucida est, et per quam tamen sol sæpius obnubilatur, ita quod diutius expectatur quando luceat. Et scriptum est, quia *ecce qui elongant se a te peribunt (Psal. lxxii)*. Hoc est, qui diem scientiæ bonæ habent, sed in alienam suscitationem inutilitatis respiciunt, ac in varietates tenebrarum quæ auxiliium in rationabilitate non quærent, sed vanæ sunt, arescunt, nec viriditatem in Deo habent. Adam enim cum plenus innocentiae sanctitatis fulgeret, in prævaricatione deprehensus est, ita quod in prævaricatione præceptorum Dei periit, cum diadema innocentiae, scilicet pulcherrimæ filiae regis, ab eo abscissum est. Nunc mentem tuam ad bona restaura, et aspice in fontem aquæ salientis, et non require diversas causas in aliena domo, quia unaquæque causa quæ utilis non est, arescet, quoniam a Deo plantata non est. Mens tua pura sit in Deo, et in esurie justitiæ Dei, et in recto itinere et Deus suscipiet te. Unde labores quos propter Deum incœpisti et quos facis, tibi sufficiant. Sed mentem tuam et cogitationes tuas, quantum potes, ad Deum dirige. Orationes quoque meas ad Deum semper pro te fundam.

EPISTOLA CXXXIV.

H. TRAJECTENSIS CANONICI AD HILDEGARDIEM.

Ut arcana divinæ revelationis de suo statu sibi revelet.

Pauperis Christi paupertatem in fragili sexu imitantem H., divitis Christi divitias exoptans H. Trajectensis canonicus, salutem in Domino qui mandat salutem Jacob.

Spiritus Dei miro et inestimabili quodam modo in te loquentis et per te scribentis experimentum in me ipso habere desidero. Absit a me ut ulla dubietas in me sit de te, quia Spiritus Dei loquitur in te; sed magis cum admirantibus admiratio, et cum devotis devotio, me ad familiaris experimenti desiderium monet et provocat. In humilitate

PATROL. CXCVII,

A supplico humilitati tuæ, quatenus arcana divinæ revelationis de statu meo, præcipue secundum interiorum hominem, mihi in ministerio tuæ manifestationis ad doctrinam et cautelam spiritus mei exhibeas. Quod debes quidem ex promisso, quia cum in transitu meo versus Romam irem, hæc a tua charitate impetraverim. Spiritus Domini perseveret tecum. Amen.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut velociter surgat et a diabolo fugiat.

Deus in arbore offensus est propter maffiosa verba serpentis. Tunc etiam in pulchra formatione qua Deus hominem creaverat, bona scientia in homine erubuit, propter malam concupiscentiam quam ille concupierat. Et ideo quasi in aliena via Deus illi clamavit: *Adam, ubi es? (Gen. iii)* ac vestitum dedit ei, sic in se ipso dicens: Per tunicam humanitatis meæ te requirere volo; et postea in sancta humanitate sua hominem denuo recreavit, ita ut cum ceciderit, per pœnitentiam in humanitate Dei resurgat. Unde tu, homo, velocius surge, ac in tunicam Dei velocius te involve, et a diabolo fuge, et ego in effusione orationis meæ, quando anima mea ad Deum aspicit, libenter pro te orabo, et vives.

EPISTOLA CXXXV.

M. MONACHI ET PRESBYTERI AD HILDEGARDIEM.

Ipsius sororumque preces petit, suas vicissim eis promittens.

HILDEGARDI amantissimæ et in Christo honorabilis singulariter matri et dominæ, M. monachus et sacerdos indignus, modicum id quod est.

Si gloriari oportet, imo quia gloriari licet in Domino, convenit et me gratulari non in memetipso, sed in Domino, qui meæ indignitati talem apud vestram sanctitatem familiaritatis gratiam concessit, qualem mea humilitas nec mereri potuit, nec sperare præsumpsit. Unde primum divinæ miserationi, deinde vestræ dignationi grates ex intimo corde referens, eo quod tam præsentem me benigne habueritis, quam et absentem vestra salutatione dignum duxeritis. Denuntio benevolentiae vestræ, quatenus omnes consorores vestras et dominas meas vice mea salutare dignemini, atque easdem commoneatis ut fraternitatis et orationum solatium quod mihi promiserunt, nequaquam memoriæ ipsarum deperat, quoniam et ego quantum Dominus dignatur modis omnibus feci, et facio quod eis, teste Deo, spondeo. Confido etiam in Domino quod, vita comite, non cessabo pro vobis omnibus deprecans, ut gratia Dei quæ vos tam longe prævenit, iugiter vos prosequatur, et conterat Satan sub pedibus vestris ut et mea parvitas salutem quam non mereor vobis exorantibus obtinere valeat. De cæteris quæ vobiscum secretius contuli, cum opportunum fuerit, scriptis me certificare curabitur. Valete in Domino semper.

RESPONSUM HILDEGARDIS

Sub quadam parabola hortatur ad charitatem, fugam sæculi, et amorem veræ sapientiæ.

Chare filii, parabolam hanc audi, quam in vera visione vidi.

Quædam nobilis et pulchra domina cubiculum ex auro ornatum habuit, quæ frequenter duas puellas elegantes vultus habentes secum habitare elegit. Multæ autem turbæ dominam hanc videntes, faciem ejus laudaverunt, ac cum illa habitare voluerunt. Quibus ipsa dixit: Munera quæ vobis placent, vobis dabo, quia nec mihi, nec vobis prodesset ut simul essemus. Nobilitatem enim et pulchritudinem meam vulpibus et canibus et in irrisiones dare nolo. Sed quædam rugosa mulier rubra et nigra facie huic nobili dominæ assimilare voluit, ac nobilitatem et pulchritudinem ipsius indigne tulit. Hæc eadem rugosa mulier super montibus ambulat, et in regionibus ac in omnibus locis currit, laudem et honorem quærens, et nemo illi dat; sed omnes dicunt: Ista inquieta et indisciplina a diabolo est, et ab omnibus abigenda est. Quædam etiam mulier mercatrix de omni arte ad se collegit quæ oculis pulchra ad videndum sunt, et studebat ut ea ignota et mirabilia hominibus in visu et in auditu faceret. Postea vero crystallum pulchrum et nimis purum ad ignem solis posuit, quæ de sole sic accendebatur, quod lumen omnibus dedit. Unde etiam ipsa omnes artes suas in moderatione habuit. Nunc, filii mihi, primam mulierem et puellas ejus attende; sed mulierem rugosam omni studio fuge, mulierem autem mercatricem ad te collige. Prima enim mulier charitas est cum puellis, videlicet benevolentia et largitate. Sed mulier rugosa, rubeam et nigram faciem habens, amor sæcularis est, quo turpi studio lascivi homines ad invicem se complicant. Mulier vero mercatrix philosophia existit, quæ omnem artem instituit, et quæ crystallum, id est fidem invenit, cum qua ad Deum pervenitur. Ego autem in Deum confido quod cum iis partem habeas, quoniam in ignea crystallo munera passionis et resurrectionis Domini Deo obtulisti.

EPISTOLA CXXXVI.

N. SACERDOTIS ET MAGISTRI PAUPERUM IN LUTHERUM AD HILDEGARDIEM.

Exoptat ab ea salutaria audire documenta, paratus iis obtemperare.

Dominæ H. divini luminis splendore radianti, N. sacerdos indignus et magister pauperum in Lutherum, scilicet in domo hospitali, cum apparuerit gloria Domini cum electis sociari.

Gratiam et benevolentiam quam multi in vobis experti sunt sæpius recolentes, gratias omnipotenti Deo referimus quod in tam fragili sexu, muliere ab infantia viribus corporis destituta, virilem animum et virtutibus non paucis adornatum conferre digna-

lus est. Adaugeat Dominus gratiam suam in vobis et in omnibus qui vobiscum sunt, et faciat ut in spiritu benevolentiae memores sitis apud Dominum, et nostri, et multorum, qui spem suam in vobis posuerunt. Salutaria itaque sanctitatis vestrae documenta exoptamus a vobis audire, et statum vite nostrae diligenter a vobis intelligere, et quidquid vobis Deus super hoc revelaverit, nobis dignamini rescribere; hoc scientes quod consiliis et monitis vestris pro posse nostro obtemperare decrevimus. Nam nobis injunctum est ut pauperibus serviamus, quod sine gravamine tumultuantis animi implere non possumus. Quapropter, a vobis scire desideramus utrum nobis utilis sit ad clastrum nos recludere, an in tumultu isto perseverare. Deus vobis aperiat quod sibi in hoc melius placeat.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut Christi imitetur exemplum, qui ut versus Samaritanus hominem qui in latrones inciderat, curavit per se et stabularios, id est apostolos.

In vera visione vigilantibus oculis in spiritu meo hæc verba audi: O filii, qui forma Dei es, hanc propositionem audi, quoniam Filius Dei ad illos dixit qui apud se hoc dixerunt quod sibimetipsis elegerant: *Homo quidam descendebat ad Jerusalem in Jericho (Luc. x).* Hoc idem Filius Dei de primo homine dixit. Qui cum per ruinorem serpentis, quem per mulierem audivit, sensit quod peccare potuit, in optione sibi hoc elegit quod per rumorem audierat. Mens enim quasi vir est, et optio quasi femina. Sed quando homo aliquam causam sibi elegerit, eamque per optionem sibi attraxerit, ipsam valde amat, sicut et Adam optionem amavit quam per mulierem audivit, quia mulier ei sic adjuncta fuit velut menti electio. Quando Adam hoc fecerat, de visione pacis descendit, et similis lunæ quæ deficit factus est. Sed quamvis peregrinus esset, tamen Creatorem suum scivit, ac in illa cognitione lunæ quæ interdum crescit, similis fuit. *Et incidit in latrones (ibid.),* quod proprietatis voluntatis ipsius fuit, quæ ipsum decepit, quemadmodum latro per sibilos dolositatis homines decipit, donec eos capit. *Qui etiam despoliaverunt eum (ibid.),* scilicet eadem proprietatis ab omni gloria quam in paradiso habuit, velut latrones homines despoliantes substantiam eorum distribuunt; ideo unusquisque homo qui felix erit, fugiat quod propria voluntas sua sibi elegerit, quæ ipsi tam nociva est, quemadmodum Adæ, quod mulierem suam audivit, maximaque vulnera ei facit: ita ut si sanari vult, ipsum cum magno suspensio medicum quærere oportet, quia etiam transgressio Adam in peregrinationem hujus exsiliis misit, ita quod in scientia boni et mali vix vivebat. Quem nec sacrificium Abel, quod Noe per ædificationem altaris perfecit, nec ministerium obedientiæ Abraham, quod Moyses per legem complebat, levare potuerunt; sed Samaritanus eum levavit. Samaritanus iste Filius Dei est, qui totus in sacrario Spiritus sancti, id est

integritate Virginis incarnatus est, sine omni cæcitate Adæ, quam humana natura in peccatis habet, et iste Adam cum membris suis de puteo inferni levavit. In vulnera quoque illius oleum et vinum infudit: oleum videlicet quando in Incarnatione sua motus super illum misericordia illi se ostendebat; vinum autem, quando pœnitentiam peccatorum illi injunxit, ut scriptum est: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum (Matth. III).*

Et imponens illum in jumentum suum, duxit in stabulum (Luc. x). Corpus ipsius quasi jumentum est, quia hominem in humeris suis in lignum crucis portavit: quod etiam ostendit, quia quando hominem fecit, jumenta cum illo creavit, sicut etiam Incarnationem suam vidit, cum hominem formavit, et cum eandem Incarnationem sibi adjunxit sicut voluit, homo cum omni creatura ipsum Deum et hominem aspiciendo cognovit; totumque mundum homini pro tabernaculo velut stabulum dedit, et in illud stabulum ipsum duxit, quando eum per passionem suam liberavit, atque in misericordia et pœnitentia curavit. *Et altera die protulit duos denarios et dedit stabulario (ibid.).* In altera luce post resurrectionem suam vicariis suis, scilicet apostolis, et cæteris qui exempla eorum seculi erant, hominem reliquit, illis injungens ut et ipsi facerent quemadmodum ipse fecerat, et quod ipse etiam operatus erat, quia sicut cum Deus hominem fecit, jumenta cum illo creavit, ita homines in veteri lege primum in creaturis, videlicet in volucribus atque pecoribus Deo sacrificaverunt; sed postea per victimam Incarnationis Christi in Spiritu sancto invisibiliter ipsi immolaverunt, quoniam Incarnationem ejus per nos cognoscimus, divinitatem vero intueri non possumus, sed eam per fidem amplectimur, velut etiam hunc mundum sciimus, æternam autem vitam in fide aspiciamus. Corpora enim nostra videmus, sed animas nullo modo inuenimus, nisi quod solummodo scimus quod sine anima non vivimus. Sic etiam omnia opera sunt, quædam scilicet obscura, quædam manifesta, et ita quoque Creatorem omnium in humanitate et divinitate ipsius habebimus. Tali modo in duobus testamentis Deus vicariis suis hominem reliquit, ut ita cum eo agerent quemadmodum ipsis ostenderat, videlicet vulnera ejus in misericordia unguendo, atque in pœnitentia mundando, et hoc ad novissimum diem. Tunc quoque cum redierit, mansionem æternæ hæreditatis omnibus dabit, qui in bona voluntate hoc fecerunt quod eis demonstraverat.

Nunc o tu, villice Dei, sic fac, et cave ne mens tua tenebrosa sit, sine sole et luna et stellis: ita scilicet ne secundum proprietatem voluntatis tuæ, hoc et illud, ut tibi placuerit eligas, hoc et illud bonum esse dicens, quia mens tua nunc tenebrosa nubes est; sed in illum verum Samaritanum aspice, et sicut ipse fecit, ita et tu fac in ministerio ad quod a magistro tuo constitutus es, quoniam Deo placet ut misericordia egentibus suspendatur, et ut pec-

cautes ad pœnitentiam ducantur. Hoc et tu fac quantum poteris, ipsum adjuvans, qui eandem eleemosynam pro peccatis suis dat, ut in æternum vivas.

EPISTOLA CXXXVII

MONACHORUM SIGEBERGENSIIUM AD HILDEGARDIEM.

Causantur quod ipsis non rescribat, petuntque ut de statu monasterii Sigeburgensis aliquid aperiat, ac verba commonitoria transmittat.

HILDEGARDI dominæ et matri dilectissimæ, fratres unanimis de S. Michaelis in Sigeburgh, quidquid dominæ suæ famuli, vel matri debent filii.

Quam speciali charitatis affectu vos in matrem spiritualem elegerimus, et in consortium orationum nostrarum susceperimus, omnium secretorum cognitor novit, et ex frequentibus nuntiis quos vobis transmittimus, vestra quoque dilectio animadvertere potuit. Sed vos econtra affectum matris in nobis nunquam ostendistis, litteras commonitorias, quas etiam nolentibus, utpote mater filii, dirigere deberatis, nequidem desiderantibus unquam obtulistis. Veruntamen, ut cœpimus, ad cordis vestri januam pulsare non desinamus, ut si non surgitis eo quod mater nostra sitis, propter importunitatem tamen nostram surgatis, et quæ necessaria nobis sunt tribuatis. Petimus enim ut aliqua de statu loci nostri in vera visione edocta nobis aperiat, et ut verba commonitoria et correptionem habentia nobis transmittatis. Hæc sunt, mater dilectissima, quorum indaginem a vobis præcipue desideramus, humiliter deprecantes ut et hæc et cætera quæ nobis magis necessaria nostis, transcribatis; et sicut nos vos, sic quoque vos nos in consortium vestræ orationis suscipialis. Valet.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Quosdam ipsorum ut stellas lucere, quosdam vero in obscuritate fatigationis lassescere, et de casu primi angeli per superbiam.

In visione Spiritus, qua frequenter video, hæc vidi et intellexi. Congregationem enim istam video, ut nubem quæ apparet, ut lux illa quando dies abscedit et nox appropinquat. Inter vos etiam video quosdam in bona intentione ut stellas lucere, quosdam autem in obscuritate fatigationis lassescere. Unde surgite, et *apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus et pereatis de via justa.* Vidi quoque quasi coronam duos circulos habentem, alterum scilicet inferius, et alterum superius, angelis undique plenos, et in medio coronæ hujus Michael archangelus sicut turris stabat, ita quod ii duo circuli velut duo parietes ipsi adhærebant. In pectore autem ejus forma Filii hominis fulgebat, circa quam scriptum fuit: *Virgam virtutis emittet Dominus ex Sion dominare in medio inimicorum tuorum (Psal. CIX).* Ipse quoque dextrum brachium extendens, scutum dextra manu tenebat, et juxta eum quasi nubes velut aureus fumus de thuribulo ascendens apparuit, in qua merita orationum et sancta opera vobis

Iustus resplenderunt. Et audivi illum ad populum A istum dicentem : Quandiu splendorem sanctitatis in vobis video, pro vobis pugnare volo contra nigra jacula, quæ de impiis tyrannis ad habitacula loci vestri flagrantia aspexero. Tunc cognovi quod hæc virga virtutis virga Aaron fuit, quæ in ramis virtutum floruit : quod Deus in prima die angelum posuerat, qui per superbiam seipsum a felicitate deposuit. Sed Deus virgam hæreditatis in monte Sion aspexit, quæ ut virtus magnitudinis in homine floruit, ubi omnipotens Deus in virginitate surrexit. Et hic flos de Sion exivit, unde etiam multæ aquæ effluunt suavissimum ventum dantes, quæ sunt violentia opera sanctitatis in mentes hominum, ita quod Deum in omnibus cognoscunt. Quapropter in his vultus Dei fulget, quando suggestionem diaboli a se abscedunt contra illum militantes, quasi in medio potestatis suæ, cum duas alas habent, ita quod Deum plus quam seipsum amant, et quod sanctissima opera faciunt, et tunc stant quasi columna nubis in medio inimicorum suorum, cum eos ex utraque parte percutiunt, Deum scilicet amantes et sanctissima opera facientes : quod quasi sol micat in splendoribus sanctorum. Sed primus angelus magis voluit Deum superare et in honoribus ejus stare, quam illum amare aut bona opera facere : unde homo divinitatem honorat, cum seipsum vincit, ubi in possibilitate sua mala facere posset. Quando virginitas in vexillo Regis in eo permanet, et quando alii in gustu peccati revertuntur a mola iniquitatis mundum relinquentes, quod totum in splendoribus sanctorum est : quos verbum Dei in voluntate Patris sic protulit. Et ideo ad turbam istam in Spiritu sancto manifeste sic dicitur : Benedictio Domini super vos in splendoribus sanctorum, et omnes qui vobis benedicunt benedictionibus replentur, et qui vobis maledicunt, benedictio ab illis fugiat..

EPISTOLA CXXXVIII.

MONACHORUM HIRSAUGENSIVM AD HILDEGARDIEM.

Causantur de abbate, qui non læsus ipso opprobriis et calumniis onerare non cessabat, occasione discordiæ quæ ipsum inter et priorem intercesserat.

Dominæ HILDEGARDI ad ædificationem Ecclesiæ divinitus electæ, monachorum grex pauper et pusillus in Hirsaugia, sic divina pietate adornari, ut noverit humiles Christi in tribulatione consolari.

Benedicta gloria Domini, quæ de excelso solio suo mirabili et inusitato ordine prospexit, dum tantum lumen gratiæ suæ mundo per vos illucescere voluit. Inde omnes Ecclesiæ filii jocundantur; sed præcipue nos qui spiritualis nova exultationis luce perfundimur, dum in mœrore quem pro defectu nostri ordinis toleramus, divina consolatione per vos lætificari speramus. Quæ igitur sint quæ summa nobis sollicitudine pariant, quæ maxime mentem nostram remordeant, paucis animadvertite. Deo

teste, Domino abbati in nullo detrahimus, quem tamen paternæ lenitatis per multa in nobis immemorem, et quibusdam familiaribus suis laxius indulgentem, libera quoque potestate in omnibus immoderatus utentem ingeniscimus. Si quidem maximis calumniis et infamiis opinionem nostram super hæc lacerari perpendimus, et præcipue pro lacrymabili discordia pridem inter nos orta, et nihilominus inter ipsum abbatem nostrum et priorem nuper commota, religionem nostram quam maximo contemptui a secularibus haberi dessemus. Quapropter incerti quid agamus, ut vestris orationibus divina voluntas nobis aliquatenus super his elucescat, humillime imploramus. Quod si litteris consolatoriis, quid potissimum, quidve Deo sit in his beneplacitum per vos certificari meruerimus, id quod solum possumus vestræque charitati gratissimum scimus, precumstrarum remuneratione huic beneficio rependere semper studemus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Deum eorum non oblitisci, tantummodo vitia conculcent et pœnitentiam agant.

Serena lux dicit : O plangeas ovile, et ornatum in signo ligaturæ obedientiæ, esto stabile in cogitationibus tuis et desideria tua anhælent ad amorem Dei. Tu ergo considera ubi sit prosperitas vel adversitas. Audi mensuram vallium. Valles interdum virent et florent de rore cœli et de calore solis, ac interdum arescunt et deficiunt in vicissitudine tempestatum. Sed tamen valles istas, quæ propter diversitatem tempestatum aliquando pulchritudinem suam perdunt, non habeo omnino in tali oblivione, quasi amodo in pulchritudine sua non resurgant. Sic etiam non obliviscar loci hujus in quo tu stas, quia sapientia non carebit in eo materia sanctitatis, ut ipse primum in rectitudine processit. Tu autem esto lucidum ovile in victoria, conculcans vitia, quæ in inquieto tempore concutiunt te; et non erubescas, quod te propter mala opera tua accuses, quoniam Deus omnia vulnera ungit et tergit in pœnitentia. Sed tamen vivens oculus notavit præteritam causam in dolore illo quo tu commotum es in contumacia superiorum prælatorum tuorum, quia dulcedo ungentis, matris scilicet misericordiæ, subtracta fuit a quibusdam ovibus tuis in culpa jacentibus, quæ non recte dijudicatæ sunt in pœna quam habuerunt in pœnitentia sua. Incongrua enim pluvia facit terram aridam. Sic homo qui peccaverit, si non habuit illum qui eum ungat, protinus in desperationem fugit et arescit, quoniam nulla medicina exhibetur ei secundum quod ipse sustinere potest. Nunc, chari filii, audite vocem viventis lucis. Apprehendite misericordiam quæ non est vobis orta, sed quæ ex Deo venit, et ideo non abstrahite eam ab illis quibus impendenda est. Retrahitte ergo illos ad sanitatem acimarum suarum.

EPISTOLA CXXXIX.

MONACHORUM EBERBACENSIVM AD HILDEGARDEM.

Ut quæ in eis corrigenda sint non celet.

HILDEGARDI dominæ quam sibi elegit in famulam, et plurimorum secretorum suorum consciam, pauper grex fratrum in Eberbach in numero prudentium virginum cum vera lucerna et ardenti lampade, cum fidelium animarum et supernorum civium Sponso feliciter introire ad nuptias.

Spiritus Domini quos elegit sibi et prædestinavit nunquam deseruit, sed cogitatum ipsorum in paterna mansuetudine enutrivit, ita vos felicem animam et beatam elegit sibi in organum et vas electionis suæ. Dilecta domina, obedire debemus maternæ admonitioni vestræ, quia veritas Domini per vos loquitur. Admonitiones enim vestras libenter percipimus, precamurque humili petitione ne quod in nobis corrigendum est nos celetis, sed ut Domino qui vobis multa secreta reserat placuerit, nobis id insinuare studeatis. Angelus consilii et fortitudinis, qui semper circa vos est conservet et custodiat vos sanam et incolumem. Amen.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut caveant ne felicitatem quæ in Dei prædestinatione in ipsis esse videtur abjiciant.

Mystica Dei me dicere jubent hæc in umbra visionis: Vos ascendistis in montem valde excelsum, et in valle aspicere voluistis. Interea valde tempestas supervenit, be, he, languorem qui est in lumbis vestris, sicut dicit probatus servus, scilicet David: *Tota die contristatus ingrediebar, quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus, et non est sanitas in carne mea (Psal. xxxvii)*, et ideo oculi vestri languent præ inopia. Cavete ergo ne felicitatem illam quæ in prædestinatione Dei in vobis esse videtur, retrorsum abjiciatis per nimietatem bellorum temeritatis, quia cum Deus faciem primi angeli velut valde elegantem et fulminantem lampadem fecisset, ille temeritatem inivit, unde gloria ipsius in ipso periit; quoniam nulla bona desideravit, claritatem illius in alia vinea plantavit. Et quia Deus societatem cum malo non habet, providete ne specialis gratia Dei a vobis moveatur in opere antiqui serpentis, quoniam ille gaudet in semetipso, et dicit: *Voluntatem meam invenio cum discordia in spirituali populo, et in erecto collo cum eis ambulo. Quapropter diabolo resistite, ne lumen claritatis deficiat vobis, sicut illi propter superbiam suam ablatum est. Qui enim interdum labuntur, et iterum surgunt, non carebunt hæreditate gratiæ Dei, sed in turbine vindictæ Dei incurvantur; et tamen deinde reedificat Deus in eis radicem primæ inceptiois sacrificii virtutis Dei. Et dico vobis qui plantatio Dei estis, super locum vestrum mystica Dei dicunt hæc: Nunquam delebo te, cum mihi non resistis in impia temeritate, quæ non desiderat abluvi, vult etiam ostendit temeritas diabolicæ*

A artis, ut prædictum est; in benedictione Abraham, lux vivens te benedicit.

EPISTOLA CXL.

N. PRIORIS DE ZWIFELDA AD HILDEGARDEM.

Quomodo collapsam in suo monasterio disciplinam valeant reparare.

Dominæ suæ de S. Ruperto dilectissimæ HILDEGARDI, sancti Spiritus cohabitatione reverendissimæ, N. prior de Zwifelda cum cæteris fratribus suis, quorum Deus nomina novit, debitæ orationis exhibitionem.

Si bene valetis et prosperis successibus ad vota polletis, hoc omnimodis exspectamus. Cæterum quia abyssus desperationis in reparanda cœnobii nostri religione vallavit nos, et pelagus irrationabilitatis ejus cooperuit capita nostra, humiliter et suppliciter ante faciem vestram prostrati, consilii vestri solatium cum omni devotione exposcimus. Speramus enim quod vestris orationibus apud Dominum obtinere possitis, quatenus per Spiritus sancti revelationem aliqua nobis profutura denuntiare debeatis, quoniam quorundam fratrum nostrorum importunitate multoties gravamur. Hæc omnia rogamus vestram sanctitatem, ut styli non dedignata vicissitudine nobis rescribatis. Valeto et pro nobis peccatoribus obnixius Dominum rogate.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

C Arguit eorum negligentiam, hortaturque ut respiciant.

Serena claritas dicit: Fortissima lux divinitatis integre scit et novit omnia. Quis tangit intellectum istum, aut quis comprehendit eum, nisi ille qui videt in sapphirino oculo, quod Deus Pater super omnia tam immobilis est in justitia sua, quod nullam iniquitatem dimittit indejectam, quia ipsa illum tangit? Et Deus Pater in semetipso ita delectatus est, quod omnem creaturam per verbum suum creavit: unde et creatura sua ei placuit, et creaturam illam amplexatus est, quæ ipsum tangit amando eum, O magna delectatio hujus operis! Deus Pater immobilis est in rectitudine sua, sed iniquo parit per Filium suum ad parendum admonitus. Nam Verbum suum carnem factum inspicit, et recordatur quod per Verbum suum omnes creaturæ factæ sunt. Secundum hunc modum etiam sancti Dei illum in admonitione tangunt in sua clara voce, simili candida nube volante quasi volatilis aer aquæ. Audite ergo qui erumpitis in criminibus vestris. Mons Domini idcirco vocamini, quod Filium Dei imitari debetis per conversationem vestram. Quare ergo materna viscera charitatis et rectitudinis negligitis, similes existentes illis qui in Ore corpus suum in lege castigabant, et iterum in alia via errabant; sicut etiam illi speculatores faciunt qui in alta voce in custodia sonant, sed tamen civitatem in insidiis perforant. Mens vestra est quasi nubes quæ tempestates portat, modo ira-

eundiam in negligentia, nolo sordes pecorum in petulantia habens, ubi pacificam hostiam negligitis dicentes: Nolumus resistere nobis, quia corpus nostrum non possumus accingere in constrictione, quoniam nati sumus de Adam. Nam vos in palatio regis non vultis restringere jecur vestrum ut debetis. Cur ergo non erubescitis, quod quasi a stabulo asinorum erepti, et in magnum honorem caeremoniarum sanctificationis per supernum Dominum positi, verum ad stabulum asinorum recurritis? O vae! in hoc similes facti estis Balaam, qui insaniebat in vulneribus ferventium cicatricum, furens in regione umbræ mortis. Nolite ergo relinquere montem sanctificationis in vanitate voluptatis. O vae turpitudini quæ projecta est retrorsum in alienum locum! Nam illi pereunt qui prævaricantur in sancta institutione. Apprehendite autem disciplinam, et ne erretis in via justitiæ, quasi legem non habeatis, et quasi sol non radiet super thuribulum benedictionis, ne quando irascatur Dominus, et pereatis de via justa, cum in prævaricatione jacetis. O metuenda et veneranda sacrificia, quæ incredulitatem idolorum non habent, nec sarcinam percutientium vulnerum! O vae dolori miseræ, quia Deus destruet in vobis murmurationem Ninivitarum, nisi citius curratis ad olivam sanctificationis! Quare estis curvi in mendaciis istis, quasi cæci non sitis? Sed cæci estis, cum non prævidetis causam illam in qua nati estis per casum Adæ, et cum eam habeatis in brachio amplexionis ridentes et cachinnantes quasi eum non habeatis. Fugite ergo et nolite peccare, ut cito veniat salus vestra. Videte et ambulate in recto itinere.

EPISTOLA CXLI.

MONIALIUM ZWIFILDENSIVM AD HILDEGARDIEM.

Ut ostendat quomodo a via negligentiae ad viam correctionis debeant redire.

HILDEGARDI speciali gratia divinitatis illustratæ, humilis Zwifildensium sororum cœtus, in acceptis cœlitus donis amplificari.

Omnipotentiam suam divina clementia mirabiliter in vobis glorificavit, quam de fragili massa assumptam thesauris gratiæ suæ novo ordine adimplere curavit. Vestræ itaque claritati congratulamur, nosque nostraque omnia vestris orationibus suppliciter commendamus. Rogamus etiam pietatem vestram ut, cum divinæ visioni insistitis, commonitoria verba ad nos dirigatis, et quomodo a via negligentiae ad viam correctionis redire debeamus, nobis ostendere non negligatis. Valeat in Christo vestra dilectio.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut superbiam vitent, nec sint saltatrices, nec extra monasterium prodeant, et ad primam desponsationem redeant.

Qui omnia videt et quem nihil latet dicit: Quidam vir nobilis copulavit sibi metipsi cum summa

diligentia sponsam valde pulchram in facie, cum saphirinis oculis, cujus statura æqualis erat et non tortuosa in ulla diversitate, sed speciosa in omnibus ornamentis. Ipsa quoque valde amabilis fuit in omnibus moribus suis, ita quod eam decebat omnis symphonia in citharis et in omni genere musicorum: talis etiam existens, quod noluit esse concubina nec saltatrix in habitu meretricio, et quod volebat vagari per diversas plateas, nec loqui ad irrisionem juvenum. O vanitas et spurcitia diabolicorum jaculorum! et o ignominia lasciviæ puellarum! contremisce sermonem istum. Cum feminea forma subtrahat se a junctura mariti, propter Deum nolens viro copulari, o quam magna nobilitas in illa tunc est, quia ipsam decet desponsatio superni Regis, quoniam carnalem virum recusavit, et sic debet amplecti Deum, et adhærere Domino suo, quia terrenum virum non habet. Nam ipsa debet sic permanere ut Eva fuit antequam eam Deus Adæ repræsentaret, cum illa tunc non ad Adam, sed ad Deum aspexit. Sic mulier faciat, quæ propter amorem Dei carnalem virum recusat. Ad Deum aspiciat, et non ad alium virum, quem prius habere volebat. Sed valde durum et amarum est propter dolositatem antiqui serpentis, quod viriditas carnis in seipsa semper arida sit. Attamen cum mulier fortissime armata fuerit, ita quod in thalamum superni Regis se collocat, et quod ipsam Regem dulcissima charitate amplectitur, nolens colere officium carnalis ardoris in concupiscentia, sed volens vultum animi sui ponere in Deum, recusans voluptatem carnis suæ, tunc aspiciat ut aquila in solem, et ut columba per fenestras suas, cogitans et studens quomodo animum abstrahat de divitiis et deliciis sæcularibus, et de consortio carnalis viri. Et ideo femina quæ non vult ire in thalamum carnalis viri propter dilectionem Dei, debet in spirituali vita mecum esse, qui sum sine initio et sine fine; nec sit in furtivis amplexibus rusticum occulte amans. Sed si hæc fecerit, non est mecum, quia vipereos mores habet. Quapropter mulier quæ ita fervet, quod non potest sæculum derelinquere, non in periculum, nec in altum montem ascendat, ne postea in lacum mergatur, quia mihi prius desponsata fuit, et deinde ad carnales amplexus ivit. Nam Virgo Maria in calore Spiritus sancti jucunda fuit, et virginitas ejus floruit. Sed nulla feminea forma hoc incipiat, quod Spiritus sanctus in illam non misit, ne postea vacua remaneat. Mulier quæ ad me vult respicere, non sit in diversitate dispersi cordis super ambitionem hujus sæculi, nec sit tortuosa per flagrantiam magniloquia superbiæ, sed sit stabilis in omnibus ornamentis virtutum, et nobilitate charitatis et justitiæ, quæ dominantur in omnibus speciosis superni Regis.

Nunc, o tu turba puellarum, audi quod superna vox ad te sonat. Noli esse concubina, nec in altam vanitatem superbiæ mentem tuam pone, ita quod

velis honorem Regis discernere unicuique secundum statum suum, cum putas quod mihi non sit possibile, ut discernam solem et lunam et cætera ornamenta cæli. Meretrix omnia quasi similia et æqualia habet, videlicet principem ut rusticum. Qui sic facit, inhonorat me, sapientiam similem faciens ignorantia, et pietatem vanitati, ac cæteras virtutes similes cupro. Nunc, o vos puellæ, nolite esse saltatrices, in similitudine pessimorum morum, secundum quod vobis placet, ne in alterutrum decipiamini in omnibus rebus si sic feceritis. Nam saltatrix unicuique secundum voluntatem illius saltat. Sed et apertis ostiis ne ambuletis propter sordiditatem mentis vestrae, nec nutum faciatis in lascivis nutibus per petulantiam latitudinis vestri cordis, quasi in plateis illud amantes quod contempsistis in amplexibus Regis, cum rusticum pro regio amore in amplexus vestros ponitis. Unde mulier quæ non vult habere consortium carnalis viri, non sit ullo modo in aperto, quia hoc non decet eam; sed in occulto corpore et mente velut columba in caverna maneat, ne eam accipiter, scilicet virilis animus arripiat. Nunc tu, o turba, citius surge ad primam et ad regalem desponsationem primi et principalis viri tui. Ipse enim vocat te. Emenda ergo et corrige quod illum offendisti, et suscipiet te in æterna salvatione et vivis.

EPISTOLA CXLII.

A. PRIORIS ET CONVENTUS DE MONTE S. DESIBODI AD HILDEGARDEM.

Conqueruntur quod apud ipsos educata ipsis non rescribat, nec ammonitoria verba transmittat.

HILDEGARDI gratia Spiritus sancti verissime repletæ, A. monachus indignus et prior de Monte S. Desibodi cum fratribus ejusdem loci, de virtute in virtutem ascendere, et Deum deorum in Sion videre.

Cum in exteris regiones verba admonitionum vestrarum mittatis, et quamplurimos viam rectitudinis desiderare faciatis, nos qui vos fere a cunabulis novimus, et apud quos per plurimos annos fuistis, miramur cur verba cælestium visionum nobis sitientibus subtrahatis. Scimus enim quomodo apud nos educata, quomodo docta, quomodo conversata estis; quia non alio quam muliebri operi institutis, non aliis codicibus quam simplici Psalterio imbuta estis, et sine querela bonam et sanctam conversationem dilexistis; sed divina pietas cælesti rore, ut voluit, vos imbut, et magnitudinem secretorum suorum vobis aperuit; et cum in his vobis congaudere deberemus, Deus vos nobis nolentibus eripuit, et ad alios homines transtulit: quod cur fecerit perscrutari nec scire possumus; sed tantum hoc nolentes et volentes in multa perturbatione sufferimus. Nos enim speramus salutem loci nostri in vobis sitam esse, sed Deus aliud quam vellemus disposuit. Nunc autem quia voluntati Dei resistere non possumus, ipsi cedimus et

A vobis congaudemus, quoniam plurima lucusque invisa, lucusque inaudita per divinam revelationem manifestastis, lucusque clausa reserastis. Nam Spiritu Dei plena, multa scribitis quæ ab homine non didicistis, quæ sancti et docti viri mirantur. Eapropter quamvis longe a sanctis simus, quia peccatores existimus, supplices rogamus ut tum pro gloria Domini, tum pro antiqua et justa familiaritate memor nostri sitis, et verba consolationum nobis porrigatis, et nobis apud Deum subveniatis, ita ut quod in nobis minus est, Deus per merita orationum vestrarum in nobis supplere dignetur. Valet.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ut ad Deum redeant.

In vera visione vocem audiivi hæc adversum Injurias quas et spirituales et sæculares contra justitiam proferunt dicentem: O justitia, tu peregrina et advena es in civitate illorum qui sibi componunt et eligunt parabolas de officio propriae voluntatis suæ, nec ad tua mysteria, nec ad amicitiam tuam anhelant, quæ es purpurata amica regis. Unde clamas propter sortem illam in qua non quiescit illa justitia et in ærumnis dicis: Valde erubescio, ita quod faciem meam sub pallio meo abscondo, ne mihi insidiantes me videant; sed ipsi dicunt: Quodcumque ex nobis est, omnibus prodest. Quapropter, o justitia, magnum zelum habes, ita quod reus iudicii est qui tibi resistit. Et iterum in ærumnis dicis: Unde venis? De sinu Patriæ, et omnes regiones mecum collectæ sunt; sed et ubi positæ sunt omnes staturæ populorum, ac omnia instituta generationum, ibi aderam, et sic columnæ nubis in me erectæ sunt. Nunc autem sum tædium illorum, qui in prima radice in me orti sunt. Quapropter antequam in his doleam propter ignorantiam populorum suspiro, et tanquam inundantes aquæ sic rugitus meus in alta voce sonitus aquarum multarum, propter nimietatem stultorum hominum in garrulitate morum ipsorum, et in strepitu inhonestatis. He, he, o aquilæ, quæ in me transistis per aquam recuperationis quasi auroram rutilantem et quasi gemmam coruscantem, nunc dormitis, et ut stulta animalia estis, quæ interdum procedunt et interdum retro incedunt, et interdum se invicem ambulando intermiscunt.

Sed et de hoc monte filiorum Dei hæc in mystico spiramine vidi. Montem multæ magnitudinis vidi, in cujus vertice vir magnus sedebat, qui in utraque manu sua legem Dei quasi in charta scriptam habebat, sicut de Moyse scriptum legitur. Et sub pedibus ejusdem viri quædam turba hominum spiritali circumcissione circumdata erat, qui omnes instrumenta ipsius legis cum gaudio et cum suspirio susceperunt dicentes: o Domine Deus noster, quando ad te veniemus, libenter tibi obediemus; sed tamen interdum in quamdam turbinem se miscuerunt, et aliquando multa crimina inter illos

fuerunt, quæ tamen multis lacrymis abluerunt in aspersione sanguinis Christi Jesu. Nam cum homo in tam magnis peccatis jaceret, quod se de illis in nulla viriditate per seipsum erigere valeret, dixit Deus: Volo hominem per memetipsum erigere, ac denuo in visceribus misericordiæ plantare, ita ut in speculo confessionis resideat, qui se de visceribus diaboli per seipsum eripere non potuit. Sed ego paupercula, quamvis multa crimina in his viderem, superbiam tamen in eis non vidi, quæ per contumaciam in jactu lapidum peccatores contemnit. Sed sub pedibus istorum aliam turbam hominum consexi, candida nube circumdatos, et pulchras facies habentes ac in cælum aspicientes: qui tamen petulantiam cum suscitatione multarum inutilitatum, sicut pingues tauri interdum adierunt, ita ut cum cælum aspicerent, arcus suos intendentes sagittas contra cælum emiserunt, atque plumbeis fustibus contra cælum percusserunt, et sic posuerunt in cælum os suum et lingua eorum transiit in terra. Unde tonitrua super eos venerunt, et grandines super eos ceciderunt, atque multæ nebulæ eos obtexerunt. Et murmurabant quare hujusmodi squalores eos ita circumvallarent. Et gratia Dei illis sic respondit: Ad magnam beatitudinem vos collegi; sed in temeritate vestra me abjicitis cum dicitis, quis ad vos pertingere possit, aut quis sermo vos vincat, aut qui colles, aut quæ lingua vos percutere valeant? Sicut etiam illi Israel Deum neglexerunt, cum per benedictionem Abrahamæ cornu benedictionum super eos erexit, ac in sinum suum per lætitiâ honoris levavit. Sed illi in fraude murmurabant, ac in temeritate Deo resistebant, ac sanctitatem per effusionem sanguinis Christi reliquerunt. Tunc benedictio in illis retrorsum abiit et evanuit, quia ad casum mortis se declinaverunt. Et Deus de sacrificiis et de holocaustis illorum aliam civitatem Ecclesiæ ædificavit, usque dum omnes aquæ puteorum educantur in vallem nigrarum nebularum. Et tunc omnes aquilæ in circumcumeunte rota in unum gregem congregabuntur, quia ipsæ prius in benedictione erant.

Sed et aliam turbam hominum sub pedibus istorum vidi ante quorum oculos aries in spinis auroi coloris pendebat: quem cum odore myrrhæ et thuris et cum fulminante vultu inspiebant, et de manibus magni viri illius, qui in vertice ejusdem montis sedebat, quidam rivuli ad pectora illorum effluerunt. Et illi clara voce ad sinum sapientiæ sic clamaverunt: Deus olim nos in multis sacrificiis congregavit; sed nos omnes in multis obligationibus delinquimus: unde super torcular positi sumus cum propheta dicentes: *Torcular calcavi solus et de gentibus non est vir mecum (Isa. LXIII)*. Et verum ubi sagena missa est in mare, et ex omni genere piscium congregabat, sicut illi piscantes elegerunt pisces bonos in vasa, sic gratia Dei elegit illos ad gloriam, qui humiles corde sunt et devoti in timore Domini, rapinas non intendentes. Nunc autem

A prima vox quæ vos ad laudem Dei congregavit, faciat vos in radice boni sicut primos, qui in parietibus templi consecrati sunt. Sed tu, o mons, audi in admonitione Dei, Deus te constituit sicut montem Sinai ad sacrificandum ei hostiam laudis. Nunc autem ad Deum convertere, et esto candelabrum Regis, ita quod non erubescas in prima radice tua, sicut dextera Dei te plantavit.

EPISTOLA CXLIII.

MONACHORUM S. EUCHARII TREVIRENSIS AD HILDEGARDIEM.

Admonitionis ipsius stimulis excitari desiderant.

HILDEGARDI Sponsi cœlestis amplexibus jugiter inhærenti, necnon omnibus secum in Christo conversantibus, cœnobii S. Eucharii Trevirensis omnis conventus, id quo nihil est melius.

Quicumque voluntatem Patris qui in cœlis est facere conantur, ipsi fratres, sorores et matres Domini vocantur (*Matth. XXI*). Quisquis verò alios commouendo quasi lactando in mētus pertrahere studuerit, hic dignitatem matris specialiter obtinebit. Unde non immeritò te præ cæteris velut matrem in Domino veneramus, cujus consolationis et eruditionis uberibus in intimis affluenter reficimur. Ipsum quoque qui facit mirabilia magna solus tecum magnificamus. Qui hæc a sapientibus et prudentibus hæcenus abscondit, quæ mirabiliter diebus nostris humilitati tuæ revelavit. Proinde quia viam mandatorum Dei corde dilatato currere non possumus, admonitionis tuæ stimulis excitari, prout tibi Deus dederit, vehementer desideramus. De cætero indubitanter cognoscas quia in litteris tuis, scilicet in libro *Scivias*, delectati sumus, sicut in omnibus divitiis. Denique sanctis orationibus vestris nos apud Deum adjuvari et consiliis præmuniri humiliter deposcimus.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Eorum sanctam laudat conversationem.

Vos qui tunicam Christi induistis ac eum imitari vultis, audite quod Psalmista dicit: *Qui ponis nubem ascensum tuum, qui ascendis pennas ventorum (Psal. CIII)*. Quid est hoc? In constitutione mundi posuisti nubem ascensum viventium volatilium, quæ in altitudine aeris sunt. Quod etiam sic est: Deus præscivit quod spiritualem populum in semetipso constituturus erat, ut propheta dicit: *Qui sunt hi qui ut nubes volant, et quasi columbæ ad fenestras suas? (Isa. LX)*. Mentis spirituales velut nubes sunt, quæ est quasi materia luminarium, scilicet solis, lunæ et stellarum. Sic etiam obedientia velut materia est humilitatis, charitatis et aliarum virtutum, in quibus fideles quasi columbæ volant, cum per ligaturam propriæ voluntatis desideria sua a se abscondunt, ita quod per cavernam innocentie in solem aspiciunt, quasi homines non sint in voluntate carnis suæ. Et sic Creator omnium ambulat super pennas ventorum, cum supernus Filius ir

humilitate castitatis pulcher flos processit, ac ita in mansuetudine permansit. Unde scriptum est: Super quem requiescam, nisi super humilem, et mansuetum, et trementem sermones meos? (*Isa. LXVI*). Hæc sunt alæ spiritalis populi; sed qui istis carent, velut volatilia cadent, quæ pennas volandi non habent. In his etiam convertitur multitudo maris et fortitudo gentium venit. Nam innumerabilis turba hominum ad istas alas currit. Sed quidam inter illos respiciunt ad aquilonem per turbinem vanæ gloriæ ac superbiæ et per superfluitates sæcularium morum in semetipsos confidentes, nec Psalmistam sequentes qui dicit: *Bonum est sperare in principibus* (*Psal. cxvii*). Quid est hoc? Multo melius et utilius est aspicere et volare in nubem per tunicam Christi, quæm considere in se, velut in causa perditæ angeli factum est, qui in superbia illum sperare voluit ante quem sic stare non potuit, sed in abyssum quasi plumbum cecidit. In hac superbia etiam Adam vitam fugit, et alienam peregrinationem invenit, in qua in Patrem suum quasi in alienum in peregrinatione sua aspexit; quem ante bene cognoverat, cum innocens in humilitate fuit. Sic etiam filii hominum in semetipsos confidunt, decepti velut spem habentes in principibus. Sed cum Deus clamavit: *Adam, ubi es?* præcivit quod factura digiti sui omnino perdenda non esset, sed quandoque redimenda, ut scriptum est: *Redemisti tigrum hæreditatis tuæ, mons Sion in quo habitasti in eo* (*Psal. lxxiiii*). Quid est hoc? Deus hominis recordatus est, quando per mulierem caput serpentis contrivit, ubi Verbum caro factum est et mons Sion fuit, in quo Deus habitat in humilitate, et Filius in corde Patris.

Nunc autem, tu congregatio congregata, audi, ut sis mons Sion. Nam Deus ab initio præviderat quod omnem creaturam facere voluit. Verbum etiam Patris in Virgine. Virga homo surrexit, et ipsa virga materia omnium virtutum sanctitatis fuit, de qua et vos, o spirituales populi, venistis. Eva enim omne genus humanum protulit: ista vero virga illud in sua viriditate denuo reparavit, quando de ventre ejus Filius Dei exivit. Quod sic o spiritualis mons Sion estis, quia Pater in Verbo suo vos plantavit. Nam et Filius excelsi Patris in tabernaculo Mariæ Virginis habitavit, et sicut fortis leo de illa exivit, ita quod totus mundus ipsum vidit, qui et vos spirituales populos in semetipso congregavit, cum ad eum velut nubes volatis, peccata vestra non in voluntate operis portantes. Ipse enim sine peccato fuit. Et tunc eum imitami, ubi post illum ambulatis, cum vosmetipsos ne peccetis repudiatis, non existentes tanquam pulvis quem projecit ventus a facie terræ, nec ut venenum aspidum, nec quasi plumbum in aquis vehementibus; sed cum in vana gloria curritis, tanquam pulvis estis, qui hæc et illac spargitur, et qui fructum justitiæ non seminat, nec vineam electam plantat; sed qui magnam famam producit et animas vestras lædit: cum vero

A in malignitate superbiæ estis, venenum aspidum insanabile concipitis, quod vos mortificat. Cum autem inquietudo mentium inter vos exsurrexerit, estis quasi plumbum, quod in puteum vehementer cadit. Nam vana gloria et malignitas viscera superbiæ sunt, et quæ sic cum inquietudine mentium invicem implicantur, odium ac invidia illis ministrat. Unde pax et securitas ibi fugiunt, et charitas Christi recedit, et qui in illis malis sunt cadent quasi plumbum in aquis vehementibus, quia alas sublevationis non habent. Nam zelus Domini in ultione sua super illos clamat, ut olim intonuit cum superbum inimicum in abyssum dejecit, ut Psalmista dicit: *Leva manus tuas in superbias eorum in finem, quanta malignatus est inimicus in sancto!* (*Psal. lxxiiii*.) Nam Deus elevavit sanctissima opera cum lucem a tenebris divisit, quia ibi superbia cum omnibus visceribus diaboli in finem cecidit, cum ad aquilonem respiciens, scutum suum in nihilum posuit, ubi etiam omnino perlit. Sed tamen deinde iterum superbia in hominibus multas civitates absque longitudine dierum ædificavit, et poenas poenis addidit, ac ruinas in multitudine ærumnarum fecit, ubi homines dixerunt: Deum nescimus, nec eum colere volumus. Et sic malignatus est inimicus in sancto.

Nunc autem vivens lux ad filios turbæ istius dicit: Vos parietes templi estis, quia primitiva Ecclesia vos plantavit, unde vanam gloriam et superbiæ, ac turbinem multarum inquietudinum fugite. Nunc viventibus oculis hæc videte, et audientibus interioribus auribus hæc audite. Locum autem vestrum in dispersione non video, quamvis multa flagella passurus sit. Vivite ergo et: vigilate in Deo. Nam etiam in vera visione quosdam in ista congregatione vidi ut auroram rutilantes, quosdam ut sapphirum fulgentes, quosdam ut lucem stellarum lucentes. Qui enim ut aurora rutilant, hi timorem Dei habent, et præcepta regularis legis propter Deum libenter custodiunt, quantumvis per carnem, velut victima quæ ad occisionem ducitur, interdum deviare videantur. Qui autem ut sapphirus fulgent, charitatem Dei habent, et ideo gravis peccata non operantur, quamvis peccent, et etiam propter delicta sua libenter se castigant, et hæc in consuetudine habent. Sed qui ut lux stellarum lucent, benevolentiam habent, et ideo cum hominibus non rixantur, sed lasciviam puerilium morum tenent, et a gravibus peccatis libenter se abstinent, ac ea odiosa habent. Et alios in nigritudine amari fumi propter consuetudinem squalidorum morum vidi, in qua quidam propter proprietatem mentis suæ amari sunt, et facultates diligunt, et ideo spiritualem consuetudinem non amant; sed illos qui in supradictis tribus modis sunt, sæpe affligunt.

Et audivi vocem de cælo clamantem: Quando congregatio hæc in his tribus modis detinetur, a Deo non relinquitur. Sed et ad illos qui in præ-

dicta nigredine erant, eandem vocem audivi dicentem : Surge, Aquilo, et veni Auster, perfla hortum meum, et fluent ante illum. Quod dicitur : Recede, malum iniquitatis, et veni bonum justitiæ, et irriga virtutibus plantationem sanctitatis, ut fulgeant in ea opera quæ non marcescant. Aquilo enim sunt rixatores, qui verbis rixæ et excusatione avaritiæ et provocatione injuriarum dulces et utiles herbas virtutum prosternere volunt, quemadmodum Aquilo universa præcipitat. Sed illi quos hoc modo affligunt, patientiam sic discunt, et lacrymabili gemitu pro suis et istorum peccatis ad Deum clamant ; unde etiam aliquando tædiosi ad peccandum sunt ; et ob hoc fumus aromatum ex cordibus eorum ascendit, quem angeli suscipiunt, et sic per aquilonem viriditas bonis tribuitur. Illi etiam qui facultates libenter habent, his qui in tribus præfatis modis fulgent aliqua obijciunt, ut confundantur, et etiam necessariis causis obedientiarum suarum, quærunto quomodo eos affligant, ac multoties in immunditiam carnis se involvunt, velut porcus qui stercorei involvitur, et nubibus serpentini oculi cum gravissima consuetudine interdum alios fatigant. Sed vos qui injustitiam diligitis, hanc admonitionem memoriter tenete, ita ut facultates propriæ voluntatis vestræ idololatriam esse cognoscatis, et ab angelicis ordinibus, scilicet spiritualis populi separatis, quemadmodum idolum fallaciæ a vero Deo separatam est, ac etiam alia peccata relinquitis ; et ad salientem fontem ut lavemini fugite. Lavacrum quoque pacti illius quo mundum reliquistis inspicite, quatenus a peccatis recedatis, ac studete ut sacrificium vestrum pingue fiat, ita ut perseveretis in bono quod incæpistis. Quandocumque enim homo voluntatem suam in rota carnis suæ mactat, sacrificium Deo est. Hoc enim ut sacrificium Abrahamæ Deo acceptabile est, cum ille filium suum ad sacrificandum Deo obediendo ligavit. Manus enim domat qui prava opera dimittit, et pedes ligat qui itinera propriæ voluntatis suæ constringit, ac inclinatus obedit, ut caput ad gladium Isaac inclinavit, et corpus domat qui carnalem concupiscentiam abijcit. In his victoria est quæ vexillum portat, quod in bono rumore, et in suavibus odoribus virtutum redolet. Qui hanc habet, coram cunctis inimicis suis securus incedit. Hoc autem modo sacrificium pingue fiet, velut vitulus saginatus, qui absque omni macula erat, per quos anima macie deficit, quia bonum plenum pingue est. Christus enim injuriis fatigatus non peccavit, et in hoc patientiam sanctorum sanctificavit : unde et vos fideles, corda vestra ad illius prælia qui vobis exemplum dedit præparate, et sollicitudinem illorum quorum non indigetis abijcite, et ut in alpha et omega appareatis studete. In sensualitate enim peccatorum obtenebrati estis ; sed cum a peccatis surrexeritis pulchræ formæ virtutum in vobis apparebunt ; quapropter et dextra Dei vos protegat.

EPISTOLA CXLIV.

N. PRIORIS ET MONACHORUM CISTELLENSIUM AD HILDEGARDIEM.

Ab ea rescire aediderant quid in ordine displicet Deo.

HILDEGARDI honorandæ et sinceræ charitatis ulnis amplectendæ dominæ et magistræ sororum de S. Ruperto in Pingua, N. prior indignus totaque pauper et humilis congregatio Cistellensium fratrum, inter choros virginum sequi Agnum quocumque ierit.

Locorum interstitio sejuncti, quia desiderabili præsentia vestra frui corporaliter non possumus, litterarum officio salutare vos et alloqui gaudemus, quippe quam in Chris'o veneramus, ut superiorem, et apud Deum mediatricem habere speramus, ut charissimam matrem. Audita namque sanæ vestræ bonæ conversationis et in Dei... fidelis administrationis, pro vestra stabilitate et orationis obsequium, et ad Deum pro vestra salute exhibemus ministerium. Hanc igitur, o domina, salutatoriam vobis scribimus epistolam, ut et nostri memoriæ faciatis, et subditis vobis eadem facere studeatis. Nam multa audivimus de vobis, unde valde gaudemus, ut possitis arcana Dei scrutari, et de occultis suis non modica manifestare. Proinde clementiam vestram petimus, ut quod in nobis et in ordine nostro, scilicet monastico, vobis imo divinis oculis displicet, secundum quod Deus vobis ostenderit nobis rescribere non ambigatis. Vale.

RESPONSUM HILDEGARDIS.

Ego fons vivus, qui propter nomen meum tunica mea induti peregrini sunt in vexatione mundi. O plangendum et lugendum est ! quod cælum raptum est, et quod dies obscuratus est ! Nunc ergo denarius revocandus est in atrium vocis laudis. O filii Israel, quare corrumpitis dulcissimam charitatem, quæ in me alto in profundum aspiciente fluit plenissimo opere. Et quia ipsa fluit in me, ideo fluunt etiam de ipsa aquæ vivæ. Ipsa autem stat in forma virgæ, quia sicut in virgine dulcissimi amplexus sunt propter integritatem ejus, sic etiam charitas habet dulcissimos amplexus virtutum. Sed modo Inget, quoniam temerarii scindunt illam per garrulitatem murmurationis suæ. Unde etiam fugit ab eis in altitudinem illam unde venit et plangit, quia filii ipsius, quos plenis uberibus enutrivit, deficiunt, nolentes tergi a putredine volantium mentium. O ipsi miseri ! quare adjungunt se miseris alienationis et peregrinationis, auferentes se de visceribus regalium nuptiarum novæ sponsæ, quæ semper præparata est Sponso suo, sicut virgo viro suo, cum illi nondum in cognitione conjuncta est, sed cum adhuc in integritate sua incorrupta manet ; et isti a sponsa illa se separant, et ideo obtenebrati et obnubilati sunt, quasi cælum fregerint. Quid est

hoc? Sicut firmamentum cœli in omnibus ornamentis suis, scilicet in sole, in luna et stellis illustrat orbem; et sicut faber de lignis facit ligna, de lapidibus lapides, et de aliis instrumentis alia instrumenta, sic et isti debent reliquo populo luere et bonum iter ostendere; sed charitas in eis scissa est, ita quod virginitas quæ deberet in eis luere sicut sol, et viduitas sicut luna, et reliquus populus sicut stellæ in lumine suo, deficiunt, quia dulcia materna viscera illos non calefaciunt, sed tortuosa mulier plena rugis et nigredine, plena viperis moribus ac stridentibus dentibus horribilis existens in his omnibus quæ facit, pessime istos secundum mores porcorum emittit; qui debuerunt sancti et electi et relinquentes sæculum esse. Ipsi enim vestem innocentie scindunt in semetipsis in spinatis moribus, in iracundia, et corrumpunt vitia sua in ira. Videntes oculos suos in desperatione excæcantes et omnia indumenta sua per stultitiam morum coinquinantes, et se sapientes super magistros suos existimantes. Heu! heu! filii Israel, in primo ortu vestro non constituit vos sic mysticum et aureum. *Reliqua desiderantur, abscissis a ms. codice tribus sequentibus foliis.*

EPISTOLA CXLV.

HENRICI [leg. HELINGERI] ABBATIS ET CONVENTUS MONTIS S. DISIBODI AD HILDEGARDIEM.

Ab ipsa rescribi desiderant quid in se peccatis Deo displiceat, orantque ut vitam S. Disibodi scriptis commendet.

HENRICUS, Dei gratia servus in monte S. Disibodi et provisor ovilis Dominici cum tota congregatione fratrum suorum, venerabili matri dominæ HILDEGARDI de S. Ruperto radio divini splendoris, ultra humani sensus capacitatem, quod verissime scimus illustratæ plenissime, donis septiformis sancti Spiritus abundare, ac sitientibus pocula de eodem fonte causa divinæ remunerationis ministrare.

Quia, mater dilecta, omnipotentis Dei sancti paracleti Spiritus instinctu, necnon et jussione ejus qui

A vult omnes homines salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire (I Tim. II), nuper vestram sanctitatem ad nos venisse cognovimus, eidem Paraclito prout possumus, licet non condigne valeamus, gratias incessanter referimus, quia, ut veraciter fateamur, illustrationis ejus ardorem et tactum plenissime inter nos et in nobis persensimus, dum omnis odii et inimicitiarum fomenta per plures jam annos inveterata omnes unanimi consensu abjecimus, et in veræ charitatis unitatem pleniter quasi in uno corpore et anima convenimus. Eapropter sanctitatis vestræ dilectionem obnixis precibus pulsamus, ut prædicti splendoris divina gratia vobis collati inspectu, per quem vestræ charitati clausa et cæteris mortalibus absconsa, oculis cordis vestri reserantur: quoniam ex debito debetis, quia cum sororibus vestris a nobis quamvis corpore, sed non spiritu, ut veraciter speramus et scimus, egressa estis. Si veraciter in vera charitate, quæ est initium omnium bonorum, convenerimus, vel si qua radix alicujus dissensionis inter nos adhuc lateat manifestetis; sed et de aliis quibusque majoribus, ut de minoribus admissis taceamus, quæ divinæ majestatis oculis contraria cognoveritis, nobis scriptis manifestare velitis. Super hæc unanimi consensu januam vestræ charitatis opportune et importune pro descriptione gestorum ac virtutum, necnon et vitæ patroni nostri, necnon et vestri beatissimi Disibodi, in cujus domo ab ipsis cunabulis nutrita estis, pulsamus, vestræque pietatis aures intime commonemus, atque obnixis precibus indefesse profusus expetimus, quatenus etiam memoria vestræ beatitudinis per hoc in laudibus ejusdem Patris nostri habeatur, ut quidquid Deus de ipso vobis revelaverit, nobis aperiatis. Omnipotens Pater æternæ misericordiæ mentem vestræ charitatis lumine sui fulgoris inflammet, et obnixè desiderantibus pocula ad refocillandum subministret.

(Responsum ad hanc epistolam exstat inter editas S. Hildegardis epistolas (27), sed et Vita D. Disibodi ab ipsa composita occurrit apud Surium 8 Julii.)

(27) Fallitur, nam solum exstat responsum ad aliam Henrici epistolam (ep. 39). EDIT